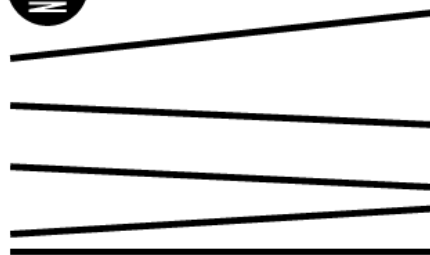

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Rostrup, E.; en populær Anvisning til at lære at
kjende de danske Planter.

Titel | Title:

Vejledning i den danske Flora

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : P. G. Philipsens Forlag, 1860

Fysiske størrelse | Physical extent:

VII, 247 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

22.- 60.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020878593

VEREINIGTE
KÖNIGREICH
VON
ENGLAND
UND
SCHOTLAND

GEWISSENHAFTE
UND
RECHTENSAMME
VEREINIGUNG

UND
RECHTENSAMME

UND
RECHTENSAMME

UND
RECHTENSAMME

UND
RECHTENSAMME

VEJLEDNING

I

DEN DANSKE FLORA.

EN POPULÆR ANVISNING

TIL

AT LÆRE AT KJENDE DE DANSKE PLANTER

AF

E. ROSTRUP.

KJÖBENHAVN.

P. G. PHILIPSENS FORLAG.

THIELES BOGTRYKKERI.

1860.

VEJLEDNING

DEN DANSKE FLORA.

EN POPULÆR VEJLEDNING

til

AT LÆSE OG KENDE DE DANSKE PLEANTER

af

E. ROSTRIK

KJØBENHAVN

P. G. HENRIKSEN FORLAG.

Forord.

Nærværende lille Bog skylder sin Oprindelse et fra flere Sider udtalt Savn af en populær Vejledning til at lære at kjende de almindelige danske Planter, og navnlig er jeg bleven tilskyndet til dette Arbejde ved en Opfordring fra Dr. phil. Chr. Vaupell, hvem jeg tillige maa takke for de Raad og Vink jeg har erholdt, navnlig i Henseende til Begrænsningen af Stoffet. Rigtignok besidder vor Litteratur flere gode Værker over den danske Flora, blandt hvilke Joh. Langes Haandbog i den danske Flora baade i Henseende til Fuldstændighed og til Grundighed indtager den første Plads; men uagtet dette Værk er nødvendig for enhver, som ønsker at gjøre et fuldstændigt Bekjendtskab med de danske Blomsterplanter, troer jeg dog, at Bogens strengere videnskabelige Form, den større Vidtløftighed, og navnlig den deraf følgende Kostbarhed, har afholdt mange fra Anskaffelsen og Benyttelsen af samme.

Medens Naturvidenskaberne i vore Dage finde flere og flere Dyrkere, og i det hele søge at gjøre sig gjældende som Led i den almindelige Dannelse, saa er dog Botanikken den Del af samme, som tidligst har kunnet glæde sig ved Velyndere og Dyrkere udenfor de Lærdes Række, og deres Antal er sikkerlig ikke svunden ind, men tvertimod betydelig forøget ved den nyere Tids Bestræbelser for at udbrede naturvidenskabelige Kundskaber. Hertil kommer, at enhver, som har Sands for Naturen, tillige har Trang til at gjøre Bekjendtskab med Naturformerne, af hvilke Planterne hos os ere stærkest fremtrædende, saa at disse ikke skulde staa for ham som et ukjendt Stof, men som en Verden af levende Tanker. For dem, hos hvem Interessen for den dem omgivende levende Natur er vækket, og som, idetmindste foreløbig, ville nøjes med at gjøre Bekjendtskab med de overalt hos os forekommende, lettere bestemmelige Planter, uden dertil at behøve stort Apparat eller vidtløftigt Studium, er foreliggende Vejledning nærmest bestemt, og heraf betinges tillige de Hensyn, som maatte gjøre sig gjældende under Udarbejdelsen. Der er saaledes i Regelen ikke optaget Planter, der kun forekomme i en enkelt Provinds eller kun findes spredte paa enkelte Voxesteder, ligesom ogsaa alle blomsterløse Planter og Arterne af enkelte vanskelige Slægter, navnlig Starslægten, ere udeladte; desuagtet er der dog bleven omtrent

670 Arter tilbage, som ere beskrevne i Bogen. Hvad Beskrivelserne angaa er der mere taget Hensyn til hele Plantens ydre Udseende, end til enkelte Karakterer, naar disse ikke vare nødvendige til Adskillelsen fra nærstaaende Former, og navnlig ere de mest iøjnefaldende Ejendommeligheder for hver Planteart fremhævet ved spærret Tryk. Synonymer og Henvisninger til andre Værker, som ofte optage en uforholdsmæssig Del af floristiske Arbejder, ere her udeladte for at spare Plads, da de ere værdiløse for hvem der ikke ere i Besiddelse af de citerede Skrifter og Afbildninger, medens disse selv give deres Ihændehavere den fornødne Oplysning.

Planternes Fordeling efter Localiteterne, med andre Ord deres Forekomst, har jeg troet maatte have særegen Interesse for hvem der selv skulde opsøge Planterne i den fri Natur og jeg har derfor dels angivet Forekomsten under hver enkelt Art, dels i et Tillæg givet en Oversigt over de forskellige ydre Forhold, som vore indenlandske Planter fortrinsvis ynde og hvorefter man kan dele dem i flere Grupper. Blomstringstiden er ikke anført under Artsbeskrivelsen, naar den indtræffer i Midten af Sommeren, derimod er der i et Tillæg meddelt en Oversigt over vore almindelige Planters Blomstringstid, ifølge Iagttagelser fra flere Aar paa forskellige Steder. Ligeledes vil i et Tillæg findes den nødvendige Forklaring af alle de anvendte

botaniske »Konstord«, hvilke iøvrigt ere indskrænkede til det mindst mulige Antal.

Skjøndt det hidtil har været Skik at anvende Linné's System i vore floristiske Skrifter har jeg dog troet det rigtigt at ombytte dette med et saakaldet naturligt System, hvortil jeg har valgt Endlichers, hvilket imidlertid er det mindre væsentlige, medens derimod det som egentlig vindes herved er Arternes Fordeling i naturlige Plantefamilier. Jeg har følt mig saameget mere opfordret hertil, da Botanikken allerede i adskillige Aar har været Læregjenstand i de fleste Skoler og de naturlige Plantefamilier i Regelen danner Grundlaget for det der lærte Plantesystem. Naar først nogle faa Repræsentanter for de større Plantefamilier kjendes, vil Begynderen senere med langt større Lethed og Sikkerhed kunne henføre næsten enhver ubekjendt Plante paa sin rette Plads blandt samme og derved faa Planten bestemt, end ved Hjælp af Linné's System, og selv om aldeles ingen Plantekundskab tør forudsættes hos Bogens Benytttere, saa vil den forudskikkede »Nøgle« til Plantefamilierne forhaabentlig gjøre en lignende Nytte ved Bestemmelsen af de ubekjendte Planter. En lignende Nøgle har jeg ogsaa fundet det hensigtsmæssigt at tilføie de større og vanskeligere Familier og Slægter til Lettelse for Bestemmelsen.

VII

Til Slutning vil jeg udtale det Haab, at mit lille Arbejde vil bidrage til at udbrede Kundskab om vore danske Planter i en videre Kreds — og hermed vil dets Formaal være naaet.

Skaarup, i April 1860.

Forfatteren.

Nøgle til Bestemmelse af Plantefamilierne.

A. Tretalsplanter.

Tretallet herskende i Blomstens Dele; Bladene parallel-nervede eller buenervede; Roden er en Trevlerod; Frøene spire med 1 Frøblad.

Anm. Tretallet forekommer ogsaa gennemgaaende i Blomstens Dele hos Skræppe, Berberis, Krækling og Kattehale, samt delvis hos Baldrians- og Vortemelksfamilien, hvilke dog alle paa Grund af andre Forhold ere henførte under Femtalsplanterne.

1.	{	Stængel og Blad sammensmeltede til smaa svømmende Løvplader	IV. Andemadfam.
	{	Blad og Stængel tydeligt sondrede	2.
2.	{	Frugten oversædig	3.
	{	" undersædig	11.
3.	{	En Frugt af hver Blomst (Enkeltfrugt)	4.
	{	Flere Frugter af hver Blomst (Flerfoldfrugt)	10.
4.	{	Blomsterdækket manglende eller utydeligt	5.
	{	" fuldstændigt, 6-delt	8.
5.	{	Blomsterne skællignende	6.
	{	" i Kolber eller kjødfulde Hoveder	7.
6.	{	Straaet hult, Bladskeden kløvet	I. Græsfam.
	{	Stænglen marvfyldt, Bladskeden hel	II. Halvgræsfam.
	{	Bladene smalle og Blomsterne enbo	III. Dunhammerf.
7.	{	" brede og Blomsterne enbo	
	{	eller Blad. smalle og Blomsterne tvekjønnede	V. Arumsfam.
8.	{	Blomsterdækket stivt, grønt eller brunt	VIII. Sivfam.
	{	Blomsterdækket kronbladagtigt	9.

9.	{	Frugten er en Kapsel; underjordiske	
Løg		IX. Liliefam.	
	{	" er et Bær; vandret Rodstok	X. Konvalfam.
10.		Blomsterdækket 4-delt eller 0 . . .	VI. Vandaxfam.
	{	" 6-bladet, i 2 Kredse	VII. Skebladfam.
11.		Blomsterne regelmæssige	12.
	{	" uregelmæssige	XIII. Gjøgeurter
		Svømmende Vandplanter med tvebo	
12.	{	Blomster	XI. Frøbidfam.
		Oprette Sumpplanter med tvekjønnede	
	{	Blomster	XII. Sværdlilier

B. Femtalsplanter.

Femtallet eller Firtallet er herskende i Blomstens Dele. Bladene ere fjernervede eller haandnervede; Roden er sædvanlig en Pælerod; Frøene spire med 2 Frøblade.

Anm. Firtallet forekommer dog ogsaa hos enkelte Tretalsplanter, nemlig Vandax, Etbær og liden Konval. Adskillige saftfulde Planter have nerveløse, andre (f. Ex. Naaletræerne) ennervede, Vejbred har buennervede og Vandnavle stjernenervede Blade.

a. Kronløse.

Kronen mangler, sjældnere tillige Bægeret, som, naar det er tilstede, hyppigst er grønt, sjelden farvet, og kaldes sædvanlig Blomsterdækket.

Anm. Adskillige kronløse Planter ere dog, paa Grund af deres naturlige Slægtskab, henførte under de 2 følgende Grupper (de Helkronede og Frikronede), nemlig: Ask, Sandkryb, Milturt, Bridurt, Knavel, Løvefod og endelig Arter af Ranunkelfamilien; hos nogle Skjærmpplanter og Kurvblomstrede synes Bægeret at mangle.

1.	{	Frøene nøgne; Bladene naale-	
formige, immergrønne . . .		XIV. Naaletræer.	
	{	Frøene indesluttede i en Frugt	2.
2.		Blomsterne, idetmindste Støv-	
	{	blomsterne, i Rakler	3.
		Blomsterne ikke i Rakler	5.
3.	{	Blomsterne tvebo, Frugten en	
Kapsel		XVII. Pilefam.	
	{	" enbo, Frugten en Nød	4.
4.		Frugterne sidde i Rakler . . .	XV. Birkefam.
	{	" enlige eller i Hoveder,	
omgivne af »Skaale«		XVI. Skaalfrugtede.	

5.	{	Frugten en 2-3-delelig Spaltefrugt XX. Vortemelksfam.
	{	" en Nød 6.
6.	{	Træer XVIII. Ælme-fam.
	{	Urter 7.
7.	{	Uden Axelblade XXI. Salturter.
	{	Med Axelblade 8.
8.	{	Axelbladene frie XIX. Neldefam.
	{	" sammenvoxne i et Rør XXII. Syrefam.

b. *Helkronede.*

Saavel Bæger som Krone ere tilstede; den sidste er farvet og sambladet.

Anm. Hos Agurkfamilien, Jordrøgfam., Melkurtfam. og nogle af de Ærteblomstrede (navnlig Kløver) ere Kronbladene ogsaa mer eller mindre sammenvoxne, men de ere paa Grund af deres Slægtskab med andre Planter optagne under de Frikronede.

1.	{	Undersædig Frugt	2.
Overstående Frugt		8.	
2.	{	Støvdragerne sidde paa Frugt-
bunden	Bølleslægten
(under Lyngfam.).
		» sidde paa Kronen	3.
3.	{	Støvknapperne ikke sammen-
voxne	4.
		» sammenvoxne i
et Rør; Blomsterne i Kurve	XXVII. Kurvblomstr.
4.	{	Bladene krandsstillede	XXIX. Krandsbladede.
		» ikke krandsstillede	5.
5.	{	Bladene spredte	XXVIII. Klokkefam.
		» modsatte	6.
6.	{	Frugten er et Bær	XXX. Gedebladsfam.
		» er en Skalfrugt	7.
7.	{	3 Støvdragere	XXV. Baldriansfam.
		4 Støvdragere; Blomsterne i
Kurve	XXVI. Kartebollefam.
8.	{	Støvdragerne 8-10	9.
		Ikke over 5 Støvdragere	10.
9.	{	Med grønne Blade	XLIII. Lyngfam.
		Uden grønne Blade; Snylte-
planter	XLIV. Snylterodfam.
10.	{	Frugten bestaaer af 4 Smaanødder	11.
		» er en Enkeltfrugt	12.
11.	{	2 længere og 2 kortere Støv-
dragere	XXXIII. Læbeblomstr.
		5 Støvdragere	XXXV. Rubladede.

12.	{	Blomsterne uregelmæssige	13.
	{	" regelmæssige	16.
	{	Med grønne Blade	14.
13.	{	Uden grønne Blade; Snylteplanter	XL. Skælrodfam.
	{	Bægeret 2-delt; Frugten 1-rummet	XLI. Blærerodfam.
14.	{	Bægeret 4-5-delt	15.
	{	Frugten 2-rummet	XXXIX. Maskeblomstr.
15.	{	" 4-rummet	XXXIV. Jernurtfam.
	{	Bladløse Snylteplanter, uden grøn Farve	XXXVII. Hørsilkefam.
16.	{	Med grønne Blade	17.
	{	Med 2 Støvdragere	XXXI. Oliefam.
17.	{	Med 4-5 Støvdragere	18.
	{	Frugten 1-frøet	XXIV. Hindebægerfam.
18.	{	" flerfrøet	19.
	{	Kronen tør, hindeagtig; 4 Støvdragere	XXIII. Vejbredfam.
19.	{	Kronen af sædvanlig Beskaffenhed	20.
	{	Støvdragerne modsatte Kronfligene	XLII. Kodriverfam.
20.	{	Støvdragerne afvejlende med Kronfligene	21.
	{	Bladene modsatte eller rodstillede	XXXII. Ensianfam.
21.	{	Bladene spredte	22.
	{	Slyngplanter med stor tragtformig Krone	XXXVI. Snerlefam.
22.	{	Ikke Slyngplanter	XXXVIII. Natskyggerne.

c. Frikronede.

Saavel Bæger som Krone er tilstede; den sidste er farvet og fribladet.

Anm. Hos Vintergrøn og Snylterod er Kronen ogsaa fribladet, men de ere paa Grund af deres Slægtskab med Lyngfamilien henførte under de Helkronede. Hos nogle Arter af Rosenfamilien og hos Kattehale synes Frugten at være undersædig, skjøndt de i nedenstaaende Oversigt ere henførte til Planter med oversædig Frugt, hvilket hidrører fra, at Frugtbunden eller Bægeret danner et Rør omkring de egentlige Frugter.

1.	{	Frugten undersædig	2.
	{	" oversædig	10.
2.	{	Bladene krandsstillede	LXXVII. Vandspirene.
	{	" ikke krandsstillede	3.

3. { Talrige Støvdragere; træ-
agtige Planter LXXIX. Kjernefrugtfam.
Ikke over 10 Støvdragere 4.
4. { Frugten et Bær 5.
" tør 8.
5. { Fjernervede Blade XLVII. Kornelfam.
Haandnervede Blade 6.
6. { Med Slingtraade LXI. Agurkfam.
Uden Slingtraade 7.
7. { Blomsterne i Skjærm eller
Hoved XLVI. Vedbendefam.
Blomsterne enlige eller i
Klaser L. Ribsfam.
8. { 5 Støvdragere; en 2-delelig
Spaltefrugt XLV. Skjærmblostmstrede.
2 eller 8 eller 10 Støvdragere 9.
9. { 2 Griffel XLIX. Stenbrækfam.
1 Griffel LXXVI. Natlysfam.
10. { Flere Frugter af hver Blomst
(Flerfoldfrugt eller Spaltefrugt) 11.
En Frugt af hver Blomst
(Enkeltfrugt) 16.
11. { Talrige Støvdragere 12.
Ikke over 12 Støvdragere 14.
12. { Støvtraadene sammenvoxne LXIII. Katostfam.
" indbyrdes frie 13.
13. { Støvdragerne sidde paa Frugt-
bunden LI. Ranunkelfam.
Støvdragerne sidde paa Bæ-
geret LXXX. Rosenfam.
14. { Træer med haandlappede
Blade LXVI. Ahornfam.
Urter 15.
15. { Tykke, saftige Blade, uden
Axelblade XLVIII. Stenurtfam.
Fligede Blade, med Axelblade LXXII. Storkenæbfam.
16. { Uregelmæssige Blomster 17.
Regelmæssige Blomster 23.
17. { Træer LXVII. Hestekastaniefam.
Urter 18.
18. { Kronen forsynet med Spore 19.
Uden Spore 21.
19. { 6 Støvdragere i 2 Bundter LIV. Jordrøgfam.
5 Støvdragere 20.
20. { Med Axelblade LX. Fiolfam.
Uden Axelblade LXXV. Balsaminefam.

21. { Støvtraadene frie LVI. Resedafam.
 " sammenvoxne 22.
22. { 8 Støvdragere i 2 Bundter. LXVIII. Melkurtfam.
 10 Støvdragere i 1 eller 2
 Bundter; Ærtekronc . . LXXXII. Ærteblomstrede.
23. { Talrige Støvdragere 24.
 Ikke over 12 Støvdragere 31.
24. { Træer 25.
 Urter 26.
25. { Frugten tør LXIV. Lindefam.
 " en kødfuld Stenfrugt LXXXI. Stenfrugtfam.
26. { Svømmende Vandplanter LVII. Aakandefam.
 Ikke svømmende Vandplanter 27.
27. { Bladene modsatte 28.
 " spredte 29.
28. { 1 Griffel LVIII. Soløjefam.
 3 Griffler LXV. Perikonfam.
 Med Axelblade Agermaane
 (under Rosenfamilien).
29. { Uden Axelblade 30.
 Frugten er et Bær Druemunke
 (under Ranunkelfamilien).
30. { " er en Kapsel LIII. Valmuefam.
31. { 3-Tallet herskende i Blomsten 32.
 4-5-Tallet herskende 34.
32. { Tvebo; en lynglignende Busk LXXI. Kræklingfam.
 Tvekjønnede 33.
33. { Busk LII. Berberisfam.
 Urt LXXVIII. Kattehalefam.
34. { Buske 35.
 Urter 36.
35. { Frugten er en rosenrød, 4-
 klappet Kapsel LXIX. Benvedfam.
 " er et Bær LXX. Vrietornsfam.
 Blomsterdækket grønt Løvefod
 (under Rosenfamilien).
36. { Med farvet Krone 37.
 4 Kronblade; Frugten er en
37. { Skulpe LV. Korsblomstrede.
 5 Kronblade 38.
38. { 3-koblede Blade LXXIV. Surkløverfam.
 Hele Blade 39.
39. { 10 Støvdragere; modsatte
 Blade LXII. Nellikefam.
40. { 5 Støvdragere 40.
 Bladene rodstillede LIX. Soldugfam.
 Stænglen bladet LXXIII. Hørfam.

A. Tretalsplanter.

Denne første Hovedafdeling af de, med egentlige Blomster forsynede Planter, staaer i flere Henseender paa et lavere Udviklingstrin end den følgende og større Afdeling: Femtalsplanterne. Disse tvende vigtigste Plantegrupper, som indbefatte alle de her beskrevne Planter og kun udelukke de saakaldte blomsterløse Planter (Brægner, Mosser, Alger, Svampe), ere indbyrdes let at adskille ved talrige Kjendetegn, saavel i Henseende til Udviklingen og den indre Bygning, som i Henseende til den ydre Form og Udseende, hvilket sidste især faaer praktisk Betydning ved den foreløbige Bestemmelse af, til hvilken af disse Afdelinger en ukjendt Plante hører. En meget væsenlig Forskjel finder Sted under Udviklingen, idet Tretalsplanterne kun spire med 1 Frøblad, hvorfor de ogsaa kaldes „de enfrøbladede Planter“ (Monocotyledoneae); endvidere voxer de kun i Spidsen, ikke i Omfang, og Karbundterne ligge uregelmæssigt spredte uden at danne Aarringe, saaledes som hos Femtalsplanterne. Hoved- eller Pæleroden kommer ikke til Udvikling, men derimod ud-

skydes talrige Trævlerødder fra den nederste, sædvanlig underjordiske Del af Stænglen, som sædvanlig bestaaer af forkortede Stængelled og danner en vandret Mellemstok, Knolde eller Løg, hvilke sidste udelukkende forekomme hos Tretalsplanterne. Det er sædvanlig glatte, kun lidet grenede Planter, med spredte Blade; disse have som oftest en stærkt udviklet Skede, der rørformigt omgiver Stænglen, ingen eller kun lidet udviklet Bladstilk og mangle Axelblade (kun hos nogle Vandax findes saadanne); endvidere ere Bladene altid udelte, i Regelen smalle og helrandede, parallelnervede eller buenervede og Nerverne sædvanlig ugrenede (dog ere de mer eller mindre grenede hos dansk Ingefær, Etbær, liden Konval, Skeblad, Pilblad og nogle bredbladede Vandax). I Antallet af Blomstens Dele gjør Tretallet (meget sjelden Firtallet) sig gjældende; Blomsterdækket er enkelt, og man skjelner ikke hos disse Planter mellem Bæger og Krone, da der sædvanlig kun er ringe Forskjel mellem de 2 Kredse, hvoraf Blomsterdækket, hvis saadant findes, bestaaer. Hos os forekommer ingen træagtige Planter af denne Afdeling.

1. Græsfamilien. Gramineae.

En stor og let kjendelig Plantefamilie, som udmærker sig ved den hule, leddede Stængel (Straa), som ofte er knæbøjet ved de nedre, opsvulmede Led; fra disse udspringe Bladene, som først et kortere eller længere Stykke omgive Straaet, og kaldes

her Skeden; denne er paa den ene Side spaltet, sædvanlig lige til Grunden, og i Spidsen gaaer den over i den linieformige Bladplade; paa Grændsen mellem Skede og Blad findes en lille opadrettet Hinde, den saakaldte Skedehinde, som dog undertiden er omdannet til en Haarkrands. Blomsterne ere skællignende, samlede i Top eller Ax, der dog atter bestaae af Smaaax, som hvert især er omgivet af 2 Yderavner og indesluttende et forskjelligt Antal Blomster i 2 Rader; hver enkelt Blomst er desuden omgivet af 2 (sjældnere 1) Inderavner af forskjellig Udseende og Størrelse, hvorefter den nedre og største ofte i Spidsen eller paa Ryggen bærer en kortere eller længere Stak, som ofte væsentlig bidrager til at give Græssene et karakteristisk Udseende; endvidere findes i hver Blomst 3 Støvdragere og 1 Frugtknude med 2 Griffler og fjerformige Ar; Frugten er en Art Nød, men kaldes sædvanlig „Kornfrugt“, da den adskilles fra egentlige Nødder derved, at det tynde Frøjemme er voxet sammen med Frøets Skæl, saa at man i det daglige Liv ikke hos Græssene gjør Forskjel paa Frø og Frugt; hos nogle ere endog Inderavnerne fastvoxne med Frugten, f. Ex. hos Havre og Byg. Den er vistnok den for Mennesket vigtigste af alle Plantefamilier, navnlig paa Grund af de melgivende Kornsorter, som ere Hovedgjenstanden for Agerdyrkningen, men ogsaa fordi de, især i den tempererede Zone, selskabelig voxende Græsser udgjøre Hovedbestanddelen af Engene og Græsgangene.

Anm. Det kan ofte falde vanskeligt at afgjøre om et Græs hører til Ax- eller Topgræssene; i sidste Tilfælde er Axen ikke leddet. Slægterne Rottehale, Rævehale, Kanariegræs, Hjelme, Skjærmax og Gulax have stor ydre Lighed med Axgræs, men deres Blomsterstand er kun en sammentrængt Top eller saakaldet Dusk, og maaske kunne Kamgræs og Stilkax ogsaa rettest henføres hertil. Som Undtagelser fra de angivne Familiekjendetegn bemærkes, at Rajgræs kun har 1 Yderavne, Katteskjæg 1 Griffel og ingen Yderavne, og Gulax 2 Støvdragere. Naar i det Følgende er omtalt »Inderavnen«, er dermed ment den nedre og største.

	{	Blomsterne i et virkeligt Ax	2.
1.	{	" i en sammenkneben eller	
	{	udspærret Top	9.
2.	{	Smaaaxene vende alle til en Side	3.
	{	" " til 2 Sider	4.
3.	{	1 Griffel	1. Katteskjæg.
	{	2 Griffler	2. Kamgræs.
4.	{	1 Smaaax i hvert Led	5.
	{	2-3 Smaaax i hvert Led	8.
	{	Smaaaxene vende den skarpe Kant	
5.	{	mod Axen	4. Rajgræs.
	{	" " " flade Side	
	{	mod Axen	6.
6.	{	Smaaaxene paa meget korte Stilke	3. Stilkax.
	{	" fuldkommen siddende	7.
7.	{	Yderavnerne æg- eller lancetformige,	
	{	flernervede	5. Hvede.
	{	" sylformige, 1-nervede	6. Rug.
8.	{	Yderavnerne langstakkede	7. Byg.
	{	" uden Stak	8. Marehalm.
9.	{	Toppen axformig sammenkneben	
	{	(en Dusk).	10.
	{	" ikke axformig	15.
10.	{	2 Støvdragere	14. Gulax.
	{	3 "	11.
11.	{	Arrene penselformige	9. Skjærmax.
	{	" traadformige	12.
12.	{	Blomsterne omgivne af lange Haar	13. Hjelme.
	{	" uden Haar	13.
13.	{	Blomsterstanden ægformig	10. Kanariegræs.
	{	" valseformig	14.
14.	{	1 Inderavne med Stak	11. Rævehale.
	{	2 Inderavner uden Stak	12. Rottehale.

15.	{	Smaaaxene 1-blomstrede	16.
	{	" 2- eller flerblomstrede	19.
16.	{	Griflerne forlængede	15. Rørgræs.
	{	" korte	17.
17.	{	Blomsterne omgivne af lange Haar	16. Rørhvene.
	{	" uden lange Haar	18.
18.	{	Yderavnerne kjølformigt sammen-	
	{	trykte	17. Hvenegræs.
	{	" bugformigt hvælvede	18. Miliegræs.
19.	{	Yderavnerne længere eller ligelange	
	{	med Smaaaxet	20.
	{	" kortere end Smaaaxet	24.
20.	{	Inderavnerne uden (eller med meget	
	{	kort) Stak	21.
	{	" med Stak	22.
21.	{	Inderavnen tretandet	21. Tandbælg.
	{	" uden Tænder	19. Flitterax.
22.	{	Den nedre Blomst stakløs, den øvre	
	{	med Stak	20. Hestegræs.
	{	Alle Blomster stakbærende	23.
23.	{	Inderavnen i Spidsen tandet	22. Bunke.
	{	" i Spidsen tokløvet	23. Havre.
24.	{	Blomsterne omgivne af lange Haar	24. Tagrør.
	{	" uden lange Haar	25.
25.	{	Inderavnen uden Stak	26.
	{	" med Stak	29.
26.	{	Inderavnen kjølformigt sammentrykt	27. Rapgræs.
	{	" hvælvet	27.
27.	{	Smaaaxene hjerteformige	26. Hjertegræs.
	{	" linieformige	28.
28.	{	En Haarkrands i Skedehindens Sted	25. Blaatom.
	{	Med almindelig Skedehinde	28. Sødgræs.
29.	{	Axene ensidigt samlede i tætte Nøgler	31. Hundegræs.
	{	" adskildte	30.
30.	{	Bladskederne helt kløvede	29. Svingel.
	{	" kløvede i deres halve	
	{	Længde	30. Hejre.

1. Stivt Katteskjæg. *Nardus stricta*.

De børsteformige, knippestillede, blaagraa Blade og Straa ere samlede i smaa, tætte Tuer; Straaene ere kvarterhøje, med Smaaaxene ensidigt indsænkede, saa at Axet næsten ikke bliver tykkere end Straaet; Axene stakbærende. Almindelig paa Sand- og Hedejord, høje Skovsletter o. s. v.

2. Almindelig Kamgræs. *Cynosurus cristatus*.

Straaet er 1—2' højt, med 1—2" langt Ax, dannet af toradede, men ensidigt vendte Nøgler, der ere sammen-satte af Smaaax, som ere omgivne af et kamformigt fliget Hylster. Alm. paa Enge og Græsmarker.

3. Skov Stilkax. *Brachypodium silvaticum*.

Et 2—3' højt, smukt Græs, med toradet, nikkende Ax, kortstilkede, mangeblomstrede, langstakkede Smaaax, og slappe, haarede Blade. Temmelig alm. i Skove og Lunde.

4. Rajgræs. *Lolium*.

Axet toradet med flerblomstrede, fladtrykte Smaaax, som vende Kanten mod Axen; Sideaxene have kun 1 Yderavne, nemlig udadtil.

Almindelig Rajgræs. Lolium perenne.

Fleraarig, med glatte, forneden knæbøjede Straa og blomsterløse Bladknipper; Yderavnen kortere end det stak-løse Smaaax. Overalt paa Veje, Enge og Græsmarker, hvor den ogsaa dyrkes. En Monstrositet med grenede Smaaax forekommer hyppigt.

Giftig Rajgræs. Lolium temulentum.

Enaarig, med det stivt oprette, ru Straa, uden Bladknipper fra Roden; Yderavnen af Længde med de langstakkede Smaaax. Hist og her som Ukrud, især i Vaarsæd. Frøene synes at have giftige Egenskaber, hvilket ikke er bekjendt om nogen anden Græsart.

5. Hvede. *Triticum*.

Axet toradet, med flerblomstrede, noget fladtrykte Smaaax, som vende Fladen mod Axen; Yderavnerne æg- eller lancetformige, flernervede.

Almindelig Hvede. Triticum vulgare.

Straaene oprette, 3—4' høje, med næsten firkantet Ax med 3—5-blomstrede Smaaax; Yderavnerne hvælvede, med en fremspringende Kjel mod Spidsen. Den varierer med brune eller hvidgule, glatte eller lodne Ax, og desuden med og uden Stak (Sommer- og Vinterhvede). Almindelig dyrket og tilfældig forvildet.

Kvik-Hvede. Triticum repens.

Axet smalt, med tætsiddende Smaaax; Avnerne tilspidsede eller stakbærende; Bladene flade, paa Overfladen ru. et ved sin vidt og bredt krybende Rodstok besværligt og yderst almindeligt Ukrud i Mark og Have.

Sivbladet Hvede. Triticum junceum.

Ligner Kvikhvede, men er lavere; hele Planten blaa-graa; Bladene paa Overfladen fløjelshaarede, sammenrullede; Axen meget skjør; Smaaaxene fjerntsiddende, stakløse. Findes hist og her paa den sandige Havstok (tilligemed flere Arter af den samme Slægt, som ere vanskelige at adskille).

Hunde-Hvede. Triticum caninum.

Axet nikkende, Smaaaxene langstakkede, Bladene paa begge Flader haarede. Temmelig alm. i Skove.

6. Almindelig Rug. *Secale cereale.*

Smaaaxene tæt taglagte, toblomstrede, omgivne af 2 sylspidsede Yderavner; Inderavnerne kamformigt randhaarede, langstakkede. Almindelig dyrket.

7. Byg. *Hordeum.*

Tre enblomstrede Smaaax i hvert af Axens Led, omgivne af de, i en meget lang Stak tilspidsede Yderavner.

Almindelig Byg. Hordeum vulgare.

De frugtbærende Smaaax ere stillede i 6 Rader, hvoraf de 2 midterste ere tiltrykte, de ydre udstaaende, hvorved Axet faaer et firkantet Udseende; herved adskilles det fra sex-

radet Byg (*H. hexastichon*), der har Frugterne regelmæssigt ordnede i 6 Rader, og fra toradet Byg (*H. distichon*), der har et fladt Ax, idet kun de 2 Rader ere frugtbærende, de 4 ere golde. Den første og sidste Art ere de hyppigst dyrkede og forvildede.

Gold Byg. Hordeum murinum.

Med henved 1' høje, opstigende Straa, haarede Blade, oppustede Bladskeder, meget langstakkede Ax, med golde Sideblomster. Findes især omkring Byer, hvor den da sædvanlig forekommer i Mængde.

Skov-Byg. Hordeum silvaticum.

Med 2—3' høje, stivt oprette Straa; Bladene næsten glatte, men Skederne haarede. Et smukt, men mindre almindeligt Skovgræs.

8. Sand-Marehalm. *Elymus arenarius.*

Et stort, 3—4' højt, robust, blaaagraat Græs, med indtil 1' langt Ax, med 2—3 Smaaax i hvert Led; Bladene brede, stive, spidse, tilsidst indrullede. Almindelig paa den sandige Havstok, og bruges paa Grund af sin krybende Rodstok til at dæmpe Flyvesand.

9. Grøn Skjærmax. *Setaria viridis.*

Den axformigt sammentrængte Top er omtrent tomme-lang; Smaaaxene ved Grunden omgivne af lange, ru, udspærrede Børster og 3 Yderavner; Bladene lancetformige, ru, med en Haarkrands i Skedehindens Sted. Blomstrer sent om Sommeren. Hist og her paa lette, sandede eller muldede Marker.

10. Almindelig Kanariegræs. *Phalaris canariensis.*

Blomsterne samlede i et ægformigt eller ovalt Hoved; Yderavnerne med en bred Vinge paa Ryggen og indenfor samme en buelformig grøn Nerve. De glindsende Frugter bekendte under Navn af »Kanariefrø«. Findes ikke sjelden forvildet omkring Byer, paa Fejeskarnspladser o. s. v.

11. Rævehale. *Alopecurus*.

Toppen axformig sammentrængt, tætblomstret, valseformig; Yderavnerne uden Braad; kun 1 Inderavne, med Stak.

Eng Rævehale. Alopecurus pratensis.

Straaene 2—3' høje, glatte, med omtrent 3" lang, but Dusk, tæthaarede Yderavner og ret Stak. Blomstrer om Forsommeren. Paa Enge og ved Grøvter, alm. i det østlige Sjælland, sjelden i det øvrige Danmark.

Ager Rævehale. Alopecurus agrestis.

Straaene 1—2' høje, ru; Axet omtrent 2" langt, smalt, tilspidset; Stakken bøjet. Ligner foregaaende, men er enaarig og spædere, blomstrer om Efteraaret og forekommer som Ukrud i Sæden, hyppigst i de sydlige Dele af Landet.

Knæbøjet Rævehale. Alopecurus geniculatus.

Med henved 1' høje, ved Grunden nedliggende og knæbøjede Straa, butte Yderavner, fiolet anløben Dusk og fiolette eller hvidgule Støvknapper. Den blomstrer hele Sommeren og er overalt alm. paa fugtige Steder, i Grøvter, Bred- den af Damme, o. s. v.

12. Eng Rottehale. *Phleum pratense*.

Ved sin valseformige Top ligner den Rævehale, men har braadspidsede Yderavner og 2 stakløse Inderavner. Straaet opret, 1—3' højt, paa tørre Steder ved Grunden løgformig opsvulmet. Meget alm. paa Enge og Marker, hvor den ogsaa dyrkes under Navn af »Thimoty«.

13. Sand-Hjelme. *Ammophila arenaria*.

Et stivt opret, 2—3' højt, lyst blaaagraat Græs med axformig, tilspidset Top, de enkelte Blomster omgivne af lange Haar, Bladene indrullede, stikkende. Ved sine vidt-

krybende underjordiske Stængler er den bleven den vigtigste Plante til Flyvesandets Dæmpning. Alm. paa sandige Havstokke.

14. Vellugtende Gulax. *Anthoxanthum odoratum*.

Adskilles fra alle andre danske Græsarter ved, at den ikkun har 2 Støvdragere. Det er $\frac{1}{2}$ —1' højt, med en aflang, tyndblomstret Dusk, blomstrer om Forsommeren, og udmærker sig ved den behagelige vedholdende Lugt den erholder efter Tørring. Den er alm. paa Enge, Skovsletter o. s. v.

15. Almindelig Rørgræs. *Digraphis arundinacea*.

Et stort, næsten mandshøjt Græs, med en lappet, sammentrængt Top, der almindelig er rødlig anløben, stakløse Blomster, brede, flade, ru Blade. Den findes hyppig ved Randen af Damme og Bække. En Varietet med hvidstribede Blade, bekjendt under Navn af Baandgræs, dyrkes alm. i Haver.

16. Rørhvene. *Calamagrostis*.

Blomsterstanden en Top, med enblomstrede Smaaax og Blomsterne omgivne af lange Haar.

Bjerg-Rørhvene. Calamagrostis Epigejos.

Et alenhøjt, stivt og ru Græs, med stor, lappet, fiolet Top, sylspidsede Yderavner, en kort Stak paa Ryggen af Inderavnen, brede, ru Blade. Temmelig alm. paa sandige Skrænter mellem Krat, især mod Havet.

Grenet Rørhvene. Calamagrostis lanceolata.

Højere, men spinklere og mindre stiv end forrige, med nikkende, udbredt, rødlig Top, en kort Stak i Spidsen af Inderavnen. De glatte Straa ere i Regelen grenede. Hist og her paa Engbund, især i Skove.

17. Hvenegræs. *Agrostis*.

Blomsterstanden en Top, med haarfine Grene, smaa enblomstrede Smaaax, kjølformige Yderavner; Inderavnerne med eller uden Stak.

Langstakket Hvenegræs. Agrostis spica venti.

Et alenhøjt, enaarigt Græs, kjendeligt ved den stærkt forgrenede, udspærrede Top og den meget lange Stak, som er 3—4 Gange længer end Blomsten. Den findes især som Ukrud mellem Vintersæden, navnlig i de sydlige Egne af Landet.

Hunde-Hvenegræs. Agrostis canina.

Straaene tueformigt samlede, spinkle, 1—2' høje, med børsteformige Rodblade, purpurfarvet Top, ikkun 1 Inderavne, med en knæbøjet Stak fra Ryggen. Hist og her paa Tørvjord, især i Skove.

Almindelig Hvenegræs. Agrostis vulgaris.

Omtrent 1' høj, med ægformig, udspærret, sædvanlig rødlig Top, kort Skedehinde, varierer meget i Størrelse og Farve og er alm. overalt, navnlig paa Græsmarker og Enge.

Hvid Hvenegræs. Agrostis alba.

Ligner meget foregaaende, men er større; den adskilles endvidere ved den forlængede Skedehinde og en kegleformig, efter Afblomstringen sammenkneben Top, der oftest er af en bleg Farve. Den har, oftere end foregaaende, vidtkrybende underjordiske Grene, forekommer overalt ligesaa hyppigt, og begge dyrkes under Navn af Fioringræs.

18. Udspredd Miliegræs. *Milium effusum*.

Et smukt, 3—4' højt Skovgræs, med en stor udbredt, tyndblomstret Top, haarfine udspærrede Topgrene, smaa, blege, stakløse Blomster, hvælvede Yderavner, brede, slappe Blade og lang Skedehinde. Bl. i Forsommeren. Alm. i Løvskeve.

19. Skov-Flitterax. *Melica uniflora*.

Et smukt, fint, 1—2 Fod højt Skovgræs, med noget ensidig, faablomstret Top, rødbrune, stakløse Smaaax, hvori kun findes en fuldstændig udviklet Blomst; den udmærker sig ved hele Bladskeder og en spids Skedehinde modsat Bladpladen.

20. Hestegræs. *Holcus*.

Blødhaarede Græsser, med Blomsterne i en tæt-blomstret Top, Smaaaxene 2-blomstrede, den øverste Blomst er stakbærende, men indeholder kun Støvdragere.

Uldhaaret Hestegræs. Holcus lanatus.

Hele Planten fløjelshaaret, som giver den en graaagtig Farve og har foranlediget dens almindelige Navn: Fløjelsgræs. Den er 1—2' høj, har en smuk hvidlig, paa den ene Side rødlig anløben Top, og Stakken er indesluttet i Smaaaxet. Meget alm. paa Enge og ved Randen af Grøfter.

Blød Hestegræs. Holcus mollis.

Den er højere, men spædere, end forrige, med glatte Straa men dunhaarede Blade, mindre og sammentrængt Top; Stakken knæbøjet og rager frem af Smaaaxet, der er af bleg Farve. Findes hist og her, især mellem Krat.

21. Nedliggende Tandbælg. *Triodia decumbens*.

Straaet $\frac{1}{2}$ —1' højt, ved Grunden nedliggende, med en faablomstret Klase; Smaaaxene stakløse, glindsende, 3—4-blomstrede, Inderavnen randhaaret, i Spidsen 3-tandet; Bladene haarede, og i Skedehindens Sted en Haarkrands. Temmelig alm. paa Heder og Skovsletter.

22. Bunke. *Aira*.

Blomsterstanden en Top, med 2-blomstrede Smaaax, Inderavnerne ved Grunden haarede, med en Stak paa Ryggen, i Spidsen 4-tandede.

Graa Bunke. Aira canescens.

Let kjendelig ved sin blaagraa Farve, $\frac{1}{2}$ ' høje, tueformigt samlede Straa, stive, børsteformigt sammenrullede Blade og sin ejendommelige Stak, der paa Midten er leddet, med en Haarkrands, og i Spidsen kølleformig. Alm. paa sandige Marker, især paa Flyvesand.

Mose-Bunke. Aira cæspitosa.

Dette 2—3' høje Græs danner tætte Tuer, har en stor udbredt Top, glindsende, fiolet-brogede Smaaax, Bladene paa Overfladen med fremtrædende, meget ru Striber, forlænget Skedehinde. Hyppig paa Enge og ved Grøvter.

Bølget Bunke. Aira flexuosa.

Baade Straa og Top endel mindre end hos foregaaende, men Smaaaxene større, Stakken fremragende, Toppens Grene bølgeformig bugtede, Bladene børsteformige. Alm. paa Heder og i Skove.

23. Havre. *Avena.*

Blomsterstanden en Top, med 2-flerblomstrede Smaaax, Inderavnen i Spidsen 2-kløvet, med en knæbøjet Stak fra Ryggen.

Almindelig Havre. Avena sativa.

Denne velbekjendte dyrkede Kornsort har en alsidig udbredt Top, 2-blomstrede hængende Smaaax; kun den ene Blomst stakbærende; Inderavnen glat, i Spidsen hindeagtig 2-fliget; Yderavnerne længere end Blomsterne.

Flyve-Havre. Avena fatua.

Ligner meget den dyrkede Havre, mellem hvilken den især forekommer som Ukrud, men kjendes ved de 3-blomstrede Smaaax; endvidere er Axen skjør, haaret, alle Blomsterne stakbærende og Inderavnen ved Grunden besat med rustbrune Haar.

Eng-Havre. Avena pratensis.

Straaene alenhøje, stivt oprette, faabladede, Bladene stive, smalle, ru, Toppen klaseformig, sammenkneben, Smaaaxene 4—5-blomstrede, sølvglindsende, Stakken lang, brunlig, næsten retvinklet bøjet. Temmelig alm. paa Skovsletter og Bakker.

Dunet Havre. Avena pubescens.

1—2' høje Straa, med bredere, slappe, haarede Blade; de nedre Bladskeder haarede; Toppen mere rigblomstret end hos forrige, Smaaaxene 2—3-blomstrede, sølvglindsende, Stakken lang, mørkfiolet, svagere bøjet. Temmelig alm. paa Enge og Græsmarker

Høj Havre. Avena elatior.

2—3' høj, med lang og udbredt Top, Smaaaxene 2-blomstrede, den nederste Blomst er stakbærende, men indeh. kun Støvdragere, den øvre er stakløs og tvekjønnet. Alm. især ved Udkanten af Skove, mellem Krat. Den dyrkes som Foderurt, og er ogsaa bekjendt under Navnet »Draphavre« eller »Fransk Rajgræs«.

Tidlig Havre. Avena præcox.

Denne og følgende Art adskiller sig i Udseende meget fra de andre Arter. Den er nogle faa Tommer høj, tueformig, med børsteform. Blade, sammentrukken aflag Top, kjøllformige Smaaax, med en fin Stak. Alm paa Sandjord og tørre Bakker. Blomstrer om Foraaret.

Udspærret Havre. Avena caryophyllæa.

Ligner foregaaende, men har en udspærret, pyramidal Top, sølvglindsende Smaaax, rødlige Straa og blomstrer senere. Alm. paa samme Steder som forrige.

24. Almindelig Tagrør. *Phragmites communis.*

Det er den største danske Græsart, af Mandshøjde eller derover, let kjendelig ved sine brede, langt tilspidsede

Blade, sin store, næsten fodlange, rigtblomstrede, mørkfiolette Top; Blomsterne omgivne af lange sølvglindsende Haar. Alm. i Søer og Grave.

25. Almindelig Blaatop. *Enodium coeruleum*.

De 1—3' høje, stivt oprette Straa ere kun ved Grunden leddede og bladede; Toppen lang, sammenkneben, mørkfiolet; en Haarkrands i Skedehindens Sted; Støvknapperne mørkblaa. Alm. paa Tørvjord.

26. Almindelig Hjertegræs. *Briza media*.

En af vore smukkeste og lettest kjendelige Græsarter, som udmærker sig ved sine brogede, hængende, hjerteformige og, paa Grund af de haarfine Topgrene, bævrende Smaaax. Omtr. fodhøj. Almindelig paa Enge og Græspladser. Kaldes ogsaa „Bævregræs“.

27. Rapgræs. *Poa*.

Topgræsser med flerblomstrede, sammentrykte, stakløse Smaaax; Blomsterne i Smaaaxet tæt taglagte; Straa og Bladskeder mer eller mindre sammentrykte.

Enaarig Rapgræs. Poa annua.

Et lille, yderst almindeligt Ukrud paa dyrket Jord, som blomstrer hele Aaret, har fladtrykte Straa, kjølførmigt sammenlagte, paatvers bølgede Blade, og parvise Topgrene, som tilsidst ere nedadbøjede.

Lund-Rapgræs. Poa nemoralis.

Har 2—3' høje, fine Straa, oprette Topgrene, spidse Inderavner, yderst kort, afskaaren Skedehinde. Almindelig paa skyggefulde Steder.

Almindelig Rapgræs. Poa trivialis.

Med 1—2' høje, oventil ru Straa, udbredt Top, fladtrykte Skeder, forlænget Skedehinde. Meget almindelig paa Enge, Græspladser og ved Grøvter.

Eng-Rapgræs. Poa pratensis.

Ligner meget den foregaaende, men har krybende underjordiske Grene og kort afskaaren Skedehinde. Meget alm. paa samme Steder som den forrige.

Fladstraaet Rapgræs. Poa compressa.

Kjendelig ved sit fladtrykte, knæbøjede Straa, afrundet Skedehinde, noget ensidig og sammentrængt Top og brogede Smaaax. Alm., især paa Lerjord.

28. Sødgræs. *Glyceria*.

Topgræsser, med 2- eller mangeblomstrede, trinde, stakløse Smaaax. Voxe alle i eller ved Vandet.

Dynd-Sødgræs. Glyceria aquatica.

Hele Planten glat og blød, med fodlange, opstigende Straa, talrige, fine Topgrene, fiolet og hvidbrogede 2-blomstrede Smaaax og hele Planten ofte rødlig. Hist og her paa dyndede Steder, især ved Kildevæld.

Udspærret Sødgræs. Glyceria distans.

Med tueformigt samlede, fine, fodlange, knæbøjede Straa, Topgrenene tilsidst udspærrede eller tilbagebøjede, Smaaaxene mangeblomstrede, graa- og hvid-spraglede. Findes især paa Strandenge, dog ogsaa paa Gjødningspladser o. s. v.

Høj Sødgræs. Glyceria spectabilis.

En af vore anseligste Græsarter, 2—3 Alen høj, med en stor, rigblomstret, udbredt Top, brede, flade Blade,

med fremspringende Kjøl, som fortsættes ned ad Skeden Almindelig ved Randen af Søer, Bække og Grave.

Manna-Sødgræs. Glyceria fluitans.

Den har 2—3' lange, svømmende eller opstigende Straa, med lang, men faagrenet Top, Smaaaxene tiltrykte, lange, smalle, med omtrent en halv Snes Blomster; tveæggede Skeder. Almindelig ved og i selve Vandet. Den leverer de saakaldte „Mannagryn“, hvoraf der forhen blev indsamlet meget, især paa Lolland.

29. Svingel. *Festuca.*

Topgræsser, med flerblomstrede, hvælvede Smaaax, Inderavnen spids eller udløbende i en Stak fra Spidsen.

Faare-Svingel. Festuca ovina.

Kvarterhøje, tueformigt samlede, fine Straa, som foroven ere 4-kantede, med en smal, noget ensidig Top, børsteformigt sammenrullede Blade, stakbærende Smaaax; Skedehinden 2-øret. Temmelig alm. paa tørre Bakker og Heder.

Rød Svingel. Festuca rubra.

Omtrent fodhøj, med krybende Rodstok, med noget ensidig, udbredt, oftest rødlig Top; børsteformige Rodblade, flade Stængelblade, 2-øret Skedehinde; Blomsterne med en kort Stak. En meget foranderlig Art, som voxer overalt ved Vejgrøvter, paa Enge og Marker.

Eng-Svingel. Festuca pratensis.

Har omtr. alenhøje Straa, med opret, noget ensidig Top, lange, linieformige, mangeblomstrede Smaaax; Stakken kort eller manglende; alle Bladene flade. Meget alm. paa Enge og ved Veje. En hyppig forekommende mindre

Form har Toppen næsten omdannet til et Ax, hvorved den faaer Lighed med Rajgræs.

Kæmpe-Svingel. Festuca gigantea.

Et glat, 3—4' højt Græs, med en stor, slap, udbredt Top, med fjerntstillede, meget lange, nikkende Grene, en lang, bølget Stak, brede Blade og mørkbrune Knæ. Almindelig i Lunde og mellem Krat.

30. Hejre. *Bromus.*

Topgræsser, med flerblomstrede, stakbærende Smaaax, Bladskederne neppe halvvejs kløvede.

Almindelig Hejre. Bromus secalinus.

Et hyppigt og besværligt Ukrud mellem Hvede og Rug, med 1—2 Alen høje, glatte Straa, haarede Blade, store, glatte, grønne Smaaax, som ved at rystes frembringe en ejendommelig Raslen; Stakken mangler ofte.

Ager-Hejre. Bromus arvensis.

Henved 1 Alen høj, finere end foregaaende, med rig-blomstret Top, med lange, slappe Grene; glatte, fiolet og hvidbrogede Smaaax, med lang Stak. Hist og her paa Marker og Veje; dyrkes flere Steder som Foderurt under Navn af „Silkegræs“ eller „Blaatop“.

Blød Hejre. Bromus mollis.

Ligner meget „almindelig Hejre“, men er mindre, og overalt forsynet med en blød Behaaring. Meget almindelig paa Græsmarker, Enge og Veje

Gold Hejre. Bromus sterilis.

Straaet 1—2' højt, med alsidig udbredt Top, med meget lange, nikkende Grene, Smaaaxene fladtrykte, store, med særdeles lange Stakke; Blade og Skeder dunhaarede. Hist og her, især ved Byer, f. Ex. hyppig omkring Kjøbenhavn.

Skov-Hejre. Bromus asper.

Et stort (3—5') Skovgræs, med stor, nikkende Top, lange Smaaax, Stakken meget kortere end hos foregaaende, ru Blade og nedadvendte, lange Haar paa Bladskederne. Hist og her i Skove og Lunde.

31. Hvas Hundegræs. *Dactylis glomerata.*

Et overalt meget almindeligt, alenhøjt Græs, kjendelig ved sin ensidig vendte, tætblomstrede Top, dannet af de nøgleformigt sammenhobede Smaaax; Bladene meget hvasse, især i Randen.

II. Halvgræsfamilien. Cyperaceae.

Halvgræssene staae, saavel i Antal, som Vigtighed langt tilbage for foregaaende Familie, med hvilken den iøvrigt har megen Lighed. Stænglen er ikke hul, uden opsvulmede Led og hyppig trekantet; Bladskeden er hel og Skedehinden lidet udviklet; Blomsterne, som hos nogle ere tvekjønnede, hos andre særkjønnede (Star), ere samlede i Smaaax, der atter som oftest danne en sammensat Blomsterstand, og ere omgivne af taglagte Dækskæl, men uden eller med et lidet børste- eller krukkeformigt Blomsterdække, der hos Kæruld efter Afblomstringen danner en lang Uld; 3 Støvdragere, 2—3 Ar. Frugten er en Nød. De voxe næsten alle paa fugtige Steder, ved eller i selve Vandet, og afgive i Regelen et daarligt Foder for Kreaturer.

Kogleax. *Scirpus*.

Med trinde eller trekantede Stængler, ofte uden Bladflade, et eller flere endestillede eller tilsyneladende sidestillede Smaaax, intet eller et lidet Blomsterdække og tvekjønnede Blomster.

Sump-Kogleax. Scirpus palustris.

En vidtkrybende Rodstok, omtrent fodhøje Stængler, som ere bladløse, kun ved Grunden omgivet af 2 Skeder; det endestillede, brune, $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ " lange Ax fornedet omgivet af 2 butte, blomsterløse Skæl. Meget almindelig i Sumpe, Grave, ved og i Vandet.

Naale-Kogleax. Scirpus acicularis.

En yderst fin, fingerlang Plante, med traadformige, stivt oprette, tueformigt samlede Stængler, et lille, endestillet, faablomstret, brunt Ax. Findes paa grusede Søbredder, som den ofte bedækker i lange Strækninger.

Fladtrykt Kogleax. Scirpus compressus.

Med en kvarterhøj, utydelig 3-kantet Stængel, flade Blade, men især kjendelig ved de toradete stillede, brune Smaaax, hvorved det sammensatte Ax bliver fladt. Hist og her paa fugtige Steder.

Sø-Kogleax. Scirpus lacustris.

Et anseligt, rankt, 2—4 Alen højt Halvgræs, med trinde svampede Stængler, fornedet omgivet af Skeder uden eller med meget korte Bladplader; de brune Smaaax samlede i en enkelt eller sammensat Kvast fra Siden af Stænglen. Alm. i Bække og Søer, hvilke den omkranser i Forening med Tagrør. Den anvendes til de saakaldte Sivmatter.

Strand-Kogleax. Scirpus maritimus.

Med omtr. alenhøje, skarpt trekantede, bladede Stængler; de i Nøgler samlede, store, brune Smaaax

omgivne af lange Dækblade. Almindelig paa Strandenge, især ved Aaers Udløb i Havet.

Skov-Kogleax. Scirpus silvaticus.

Stænglerne omtrent alenhøje, trekantede, bladede; Blomsterstanden er en meget sammensat Kvast, omgivet af lange Dækblade og bestaaende af talrige smaa, mørkgrønne Smaaax. Hist og her paa sumpige Steder, især i Skove.

Kæruld. Eriophorum.

Ligner i Karakterer ganske foregaaende Slægt, men let kjendelig ved det haarformige Blomsterdække, som efter Afblomstringen voxer ud til en lang, hvid silkeagtig Uld.

Almindelig Kæruld. Eriophorum polystachion.

Stænglen 1' høj eller derover, med flere, stilkede Smaaax, omgivne af Dækblade; Bladene i Spidsen trekantede. Smaaaxene danne tilsidst hvide, tommelange Uldtotter. Almindelig i Sumpe og Tørvmoser.

Skedestraet Kæruld. Eriophorum vaginatum.

Lidt mindre end forrige, fra hvilken den let kjendes ved 1—2 bladløse, opblæste Skeder paa Stænglen, børsteformige Rodblade og et enligt, endestillet Ax. Temmelig almindelig i Tørvmoser.

Star. Carex.

Denne talrige Slægt, hvoraf vi alene hos os have over 50 Arter, er kjendelig ved sine næsten altid mer eller mindre trekantede Stængler, græsagtige Blade, Blomsterne samlede i enkelte eller sammensatte Ax, særkjønnede (paa en Undtagelse nær, enbo), med Han- og Hunblomster enten i samme eller forskellige Ax. Hunblomsten har 2—3 Ar og er omgivet af et krukkeformigt Blomsterdække, Hanblomsten

har 3 Støvdragere. Næsten alle Arter voxer paa fugtige Steder, i Moser, Sumpe og Kær, sjeldnere i Skove eller paa sandige Strandbredder, hvor navnlig Sand-Star (*Carex arenaria*) voxer, som paa Grund af sin favnelangt krybende Rodstok, under Navn af Senegræs, anvendes til at dæmpe Flyvesandet. De ere alle slette Foderurter, paa Grund af deres skarpe og ru Blade og Stængler.

Anmærkning. Arterne af denne Slægt ere vanskelige at bestemme for Begyndere, og da de neppe paa en let kjendelig Maade lade sig beskrive i Korthed, udelades de her.

III. Dunhammerfamilien. *Typhaceae*.

Sumpplanter, med linieformige Blade og Blomsterne samlede i store, valseformige Ax eller kugleformige Hoveder, med Hanblomster i de øverste, Hunblomster i de nederste; Blomsterdækket børsteformigt; 3 Støvdragere.

Dunhammer. *Typha*.

Store Planter, let kjendelige ved de store, tætblomstrede, sortebrune Ax, som indeslutte Hunblomsterne, medens Hanblomsterne danne et mindre Ax ovenfor.

Bredbladet Dunhammer. Typha latifolia.

Stænglen rank, af Mandshøjde, Hunaxet henved tommetykt, næsten sort; Hanaxet sidder umiddelbart over Hunaxet, begge tilsammen henved 1' lange. Almindelig i Sumpe, Randen af Grave o. s. v. De ere bedst bekjendte under Navnet »Dunnemosser«.

Smalbladet Dunhammer. Typha angustifolia.

Ligner meget foregaaende, men har langt smallere Blade, tyndere og lysere brunt Hunax og et Mellemrum mellem

Hun- og Hanaxet. Findes tilligemed foregaaende, men mindre hyppig.

Pindsvinknop. *Sparganium*.

Blomsterne samlede i en Række af kugleformige, fra hinanden skildte Hoveder, hvoraf de større, nedre, indeholde Hunblomster, de mindre, øvre, Hanblomster.

Grenet Pindsvinknop. Sparganium ramosum.

Omtrent 2' høj, med lange, ved Grunden 3-kantede Blade; Stænglen foroven grenet; hver Gren ved Grunden med nogle faa store og i Spidsen med mange smaa Hoveder. Almindelig i Sumpe og Bække.

Enkelt Pindsvinknop. Sparganium simplex.

Ligner foregaaende, men er mindre, har smallere Blade og ugrenet Stængel; kun de nederste Blomsterhoveder ere stilkede. Almindelig tilligemed forrige.

IV. Andemadfamilien. *Lemnaceae*.

Hertil hører nogle meget smaa, svømmende Vandplanter, der kun bestaae af et aflangt eller rundagtigt Løv, i hvis Rand de sjældent forekommende og højst ufuldstændige Blomster sidde; Undersiden er besat med Trævlerødder; de formere sig ved Knopskydning. Ikkun 1 Slægt.

Andemad. *Lemna*.

Stilkbladet Andemad. Lemna trisulca.

Med stilket, korsvis stillet, lancetformig-ovalt, hindeagtigt Løv. Meget alm. i Vandet, sædvanlig under Overfladen.

Stor Andemad. Lemna polyrhiza.

Kreds rundt, fladt, 3—4^{'''} bredt, paa Undersiden rødt Løv, med knippe stillede Rodtrevler. Svømmer paa Vandet. Mindre almindelig.

Liden Andemad. Lemna minor.

Den mindste Art, omtr. 1^{'''}, oval; meget almindelig svømmende paa Vandet.

Tykbladet Andemad. Lemna gibba.

Kjendelig ved sin halvkugleformigt hvælvede, svampagtige Underside. Sjældnere end de andre Arter, men i stor Mængde, hvor den forekommer.

V. Arumsfamilien. Aroideae.

Denne Familie, som egentlig tilhører varmere Lande, og kun har faa Repræsentanter hos os, udmærker sig især ved at Blomsterne ere samlede i et kjødfuldt Ax, en saakaldt Kolbe, og omgivne af et Hylster. Tre Arter findes hos os:

Dansk Ingefær. Arum maculatum.

Med langstilkede, triangel-pilformige, helrandede Blade; Kolben, som forneden bærer Hun- foroven Han-blomster og i Spidsen er nøgen, fiolet og kølleformig, er omgivet af et langt Hylster. Hist og her i Skove. Blomstrer om Foraaret; de røde Bær blive længe siddende.

Kær-Mysse. Calla palustris.

Bladene hjerteformige, Kolben tommelang, overalt beklædt med Blomster, omgivet af et paa den indre Side snehvidt Hylster. I Tørvmoser, almindelig i det nord-østlige Sjælland, sjældnere i andre Egne af Landet.

Almindelig Kalmus. *Acorus Calamus.*

Stænglen fladtrykt, 2—3' høj, med lige saa lange sværdformige, paatvers rynkede Blade; Kolben tilsyneladende sidestillet, idet det linieformige Hylsterblad ligner en Fortsættelse af Stænglen. Hele Planten har en stærk aromatisk Lugt, hvorved den let kjendes. Hist og her i Grave, Aaer og Søer, oprindelig indført som Lægeplante.

VI. Vandaxfamilien. *Potameae.*

Ægte Vandplanter, som enten ere helt nedsænkede i Vandet, eller svømmende paa samme; Bladene ved Grunden ofte forsynede med Axelblade; Blomsterstanden oftest et Ax, med ufuldstændige Blomster indeholdende 4 Frugtknuder (Flerfoldfrugt).

Vandax. *Potamogeton.*

Svømmende Vandax. Potamogeton natans.

Bladene langstilkede, med svømmende, læderagtige, ovale, helrandede Plader med hjerteformig Basis; de nedsænkede Blade oftest uden Plade; de over tommelange Ax rage, ligesom hos de følgende, over Vandet. Almindelig i Grave og Damme. Blomstrer, ligesom de øvrige Arter, sent paa Sommeren.

Forskjelligbladet Vandax. Potamogeton heterophyllus.

Mindre end foregaaende, med stærkt forgrenet Stængel; de øvre Blade svømmende, læderagtige, ægformige, de i Vandet nedsænkede stilkløse, hindeagtige, lancetformige, ofte krumbøjede. Temmelig almindelig i ferske Vande.

Glindsende Vandax. Potamogeton lucens.

Den største Art af Slægten; den kan voxe i temmelig dybt Vand og faaer derved en meget lang Stængel; Bladene elliptiske, kortstilkede, gjennemsigtig-hindeagtige, med smukt Aarenet. Almindelig i Søer, og er ligesom de følgende Arter, fuldkommen nedsænket i Vandet, med Undtagelse af Axet under Blomstringen.

Hjertebladet Vandax. Potamogeton perfoliatus.

Hele Planten gjennemskinnende, lys olivengrøn, let kjendelig ved ægformige, butte, stængelomfattende Blade, der sidde temmelig tæt samlede i 2 Rader. Almindelig i Søer og Aaer.

Kruset Vandax. Potamogeton crispus.

Har en fladtrykt Stængel, aflag-lancetformige, butte, i Randen bølgede og (ligesom de 2 foregaaende) fint savtakkede Blade, som ved Grunden halvt omfatte Stænglen. Almindelig i alleslags ferske Vande.

Bændelbladet Vandax. Potamogeton zosteræfolius.

Udmærker sig ved sin vinget-fladtrykte Stængel, ved sine meget lange (omtr. $\frac{1}{2}$ '), linieformige, braadspidsede Blade, som ligne Bændeltangens, og ere af en smuk grøn Farve, med mange parallelle Nerver. Hist og her i de fleste Egne af Landet i Aaer og Bække.

Liden Vandax. Potamogeton pusillus.

Den mindste Art, med traadformig, meget grenet Stængel, Bladene linieformige, 1—2" lange, neppe $\frac{1}{2}$ " brede, braadspidsede, 3—5-nervede. Almindelig i Damme og Grave.

Børstebladet Vandax. Potamogeton pectinatus.

Stænglen langstrakt, traadformig, zigzagformig bøjet, Bladene 1-nervede, smalt linieformige eller børsteformige, med Axelbladene sammenvoxne med Bladets

Grund, dannende en Skede om Stænglen, som hos Græs-sene. Almindelig i Damme og Søer, men især i Mængde i Saltvand paa grundede Steder i Fjorde og Vige.

Anmærkning. Paa lignende Steder i Saltvand, som sidste Art, findes en nærbeslægtet Plante: Havgræs (*Ruppia maritima*), som udmærker sig fra hin blandt andet ved, at Blomsterne ikke sidde i Ax, men have lange Blomsterstilke, hver bærende 4 mindre langstilkede Nødder. Nærmest til denne Familie slutter sig ogsaa den bekjendte Bændeltang (*Zostera marina*), som i saa stor Mængde driver op ved vore Kyster, og overhovedet høre de faa blomsterbærende Planter, som forekomme i Saltvand, til denne Familie.

VII. Skebladfamilien. Alismaceae.

Vand- eller Sumpplanter, med rodstillede Blade og bladløs, blomsterbærende Stængel; Blomsterdækket 6-bladet, i 2 Kredse, hvorefter idetmindste den indre oftest er kronlignende (farvet); 3, 9 eller et større, ubestemt Antal Støvdragere; den udmærker sig endvidere ved at have Flerfoldfrugt o: den har 3, 6 eller mange Smaafrugter i hver Blomst. Til denne Familie hører flere af vore smukkeste Vandplanter.

Vejbredbladet Skeblad. *Alisma Plantago*.

Stænglen omtr. 2' høj, Bladene hjerteformig-elliptiske eller lancetformige, med tydeligt Aarenet, Blomsterstanden en stor pyramideformig Top med krandsstillede Grene; Blomsten med 3 ydre grønne og 3 indre, større, lyslila, ved Grunden gule Blade; 6 Støvdragere, krandsstillede Smaafrugter. Almindelig i Damme og Grøfter.

Spids Pilblad. *Sagittaria sagittaeifolia*.

Den udmærker sig fra de andre af denne Familie ved at være enbo. Stænglen omtr. 2' høj, Bladene smukke, pilformige, med 2 lange, spidse, nedadvendte Flige; Blomsterne i krandsstillede Grene (de øvre ere Hanblomster), med 3 ydre grønne og 3 indre hvide, ved Grunden rødlig Blade; talrige Støvdragere og Smaafrugter. Den findes i Aaer og Søer, men er ikke almindelig hos os.

Skjærmblostmest Brudelys. *Butomus umbellatus*.

En anselig, 3—4' høj Plante, med linieformige, 3-kantede Blade ved Grunden, og smukke røde Blomster stillede i en Skjærm. Den udmærker sig ved at være den eneste danske, tvekjønnede Plante med 9 Støvdragere. Almindelig i Bække og Søer i de fleste Egne af Landet.

Trehage. *Triglochin*.

Adskiller sig fra de øvrige af denne Familie, ved de uanselige Blomster, samlede i en lang Klase, smalle, linieformige Blade; 6 Støvdragere; fjerformige Ar.

Kær-Trehage. Triglochin palustre.

Henved 1' høj, opret, slank; i hver Blomst 3 linieormige Frugter. Hist og her paa fugtige Steder, dog ikke i selve Vandet.

Strand-Trehage. Triglochin maritimum.

Mere robust end forrige, med 6 ægformige Frugter i hver Blomst. Almindelig paa Strandenge.

VIII. Sivfamilien. Juncaceae.

Planter med uanselige, græslignende Blomster og Blade, 6-delt, hindeagtigt Blomsterdække, 6 (sjældnere 3) Støvdragere, 1 Griffel med 3 Ar, en treklappet Kapsel. Blomsterstanden en endestillet eller falsk sidestillet Kvast. De fleste Arter voxe paa fugtige Steder.

Siv. Juncus.

Kapselen trerummet, Bladene mangle eller ere trinde eller rendeformige.

Knop-Siv. *Juncus conglomeratus*.

Stænglerne samlede i Tuer, 2-3' høje, fint sribede, bladløse, ved Grunden omgivne af lysbrune Skeder, paa Siden, omtrent et Kvarter under Spidsen, bærende den brune, kugleformige Blomsterstand. Alm. paa fugtige Enge, i Grøvter osv.

Lyse-Siv. *Juncus effusus*.

Ligner meget foregaaende, fra hvilken den kun adskilles ved glattere Stængel og mer udbredt, fjernblomstret Kvast. Paa samme Steder og hyppigere end foregaaende.

Anm. Den store Marv af denne og foregaaende Art har været brugt til Lampevæger.

Blaagraa Siv. *Juncus glaucus*.

Ligner nærmest Lyse-Siv i Udseende, men adskilles let fra begge de foregaaende ved den dybt sribede, blaagraa Stængel med afbrudt Marv, der indvendig danner Tværskillevægge, og mørkebrune Skeder. Paa lignende Steder, men sjældnere end de forrige.

Leddets Siv. Juncus articulatus.

En i Størrelse og Udseende meget foranderlig Plante, med 1—3 Kvarter lange, svage, opstigende, bladede Stængler og endestillet Kvast, men især kjendelig ved de hule, led-dede Blade, som indvendig ere delte ved Tværskille-vægge. Meget alm. paa fugtige Steder, ved og i selve Vandet.

Tudse-Siv. Juncus bufonius.

En lille, neppe kvarterhøj Plante, af bleggrøn Farve, med grenet Stængel, smalle, rendede Blade, og spredte, hvidliggrønne Blomster langs Grenene. Blomsterdækkets Blade tilspidsede, længere end Kapslen. Meget almindelig paa fugtig Jordbund.

Fladstraaet Siv. Juncus compressus.

Opret, $\frac{1}{2}$ —1' høj, med fine, noget fladtrykte Stængler, med meget smalle, rendede Blade, og glindsende, brun, endestillet Kvast. Almindelig paa fugtige Steder, især paa Strandenge.

Frytle. Luzula.

Kapselen enrummet, Bladene flade.

Haaret Frytle. Luzula pilosa.

Stænglen $\frac{1}{2}$ ' høj og derover, med flade, græsagtige Blade med lange hvide Haar, især i Randen, Blomsterne kastanie-brune med hvid Rand, paa 1-blomstrede Stilke, samlede i en uregelmæssig Halvskjærm. Blomstrer tidlig om Foraaret. Almindelig i Skove.

Rank Frytle. Luzula erecta.

Stænglen opret, fodhøj; Bladene smallere end hos foregaaende; Blomsterne samlede i talrige, smaa Nøgler, som

tilsammen danne en Halvskjærm. Blomstrer senere end foregaaende (Juni). Almindelig i aabne Skove, paa Tørvejord osv.

Anm. En meget nærstaaende Art er »Mark Frytle« (*Luzula campestris*), som er meget hyppig paa Græsmarker og høje Enge, og adskiller sig fra foregaaende ved sin ringe Størrelse (neppe kvarterhøj), faa, nedadbøjede Nøgler, og tidligere Blomstringstid.

IX. Liliiefamilien. Liliaceae.

Planter med Løg, der udsender Blade og et Skaft, med ofte smukke, farvede Blomster. 6-bladet Blomsterdække, 6 Støvdragere og en oversædig 3-rummet Kapsel.

Anm. Til denne Familie hører mange bekendte Sirplanter, f. Ex. Lilier, Tulipaner, Hyacinther og Kejserkroner.

Skov-Tulipan. *Tulipa silvestris*.

En smuk Plante, letkjendelig ved sin Lighed med Have-Tulipanen, men mindre; den fodhøje Stængel med 2—3 lancetformige Blade af blaagraa Farve; Blomsten enlig, stor, gul, vellugtende; siddende Ar. Hist og her i Kratskove og paa Græspladser, f. Ex. i Mængde paa Glacierne og i Kirsebærgangen om Kjøbenhavn. Blomstrer om Foraaret.

Guldstjerne. *Gagea*.

De gule, udvendig grønlig Blomster ere stillede i en Skjærm, omgivet af grønne Dækblade. Smaa Foraarsplanter.

Almindelig Guldstjerne. Gagea lutea.

En overalt i Skove og Haver meget almindelig Foraarsplante, med hyppigst 3—5 gule Blomster i Spidsen af Stænglen, omgivet af 2 grønne Blade; fra Løget udgaaer et langt, linie-lancetformigt Blad, med i Spidsen sammenvoxne Rande.

Hylsterbladet Guldstjerne. Gagea spathacea.

Adskiller sig fra foregaaende ved flere traadformige Rodblade, 1 lancetformigt, omskedende Stængelblad, og Løget sammensat af flere mindre Løg, omgivne af en fælles Hinde. Findes, men sjældnere, i fugtige Skove.

Fuglemelk. Ornithogalum.

De hvide, udvendig grønlig Blomster ere samlede i en Klase, hver Blomst omgivet af et hindeagtigt Dæklad. Foraarsplanter.

Nikkende Fuglemelk. Ornithogalum nutans.

Fodhøj Plante, med lange linieformige Rodblade, og de smukke, hvide, nikkende Blomster samlede i en ensidig Klase; Støvtraadene 3-kløvede. Hist og her i Skygge, i Nærheden af beboede Steder, oprindelig forvildet.

Kostblomstret Fuglemelk. Ornithogalum umbellatum.

Lavere end foregaaende, med mindre Blomster, som ere stillede i en Halvskjærm; Støvtraadene hele. Voxested som foregaaende.

Løg. Allium.

Blomsterne rødlige eller hvide, samlede i en kugleformig Skjærm, som er omgivet af et fælles 1—3-bladet, hindeagtigt Hylster. De have alle en stærk, ejendommelig Lugt, og flere Arter af denne Slægt ere bekendte Kjøkkenurter.

Skov-Løg. Allium Scorodoprasum.

Vor højeste (2—3') vilde Løgart, med flade, linieformige, i Randen ru Blade, tveæggede Skeder, 1-bladet Hylster om Skjærmen, purpurfarvede Blomster; mellem Blomsterstilkene sidde rundagtige, mørkbrune Løgknopper; de 3 Støvdragere tretandede. Hist og her, især i Kratskove.

Strand-Løg. Allium vineale.

Spædere end foregaaende, med halvtrinde, hule Blade, 1-bladet, langt tilspidset Hylster, rød- og grønbrogede Blomster, og rundagtige Løgknopper mellem samme; de 3 Støvdragere tretandede. Hist og her paa Sandjord, mellem Krat, især i Nærheden af Stranden. Den findes ofte uden Blomster, men med et kugleformigt Hoved af Løgknopper.

Vild Løg. Allium oleraceum.

1—2' høj, med ru, halvtrinde, mod Spidsen flade Blade, et 2-bladet Hylster; Blomsterne blegrøde, med mørkere Striber, spidse Løgknopper mellem Blomsterne; Støvtraadene uden Tænder. Almindelig i Kratskove, paa Bakker osv. — Hos denne, saavel som forrige Art, ere Bladene i Regelen visne i Blomstringstiden.

Rams-Løg. Allium ursinum.

Let kjendelig ved sine elliptiske, langstilkede Blade, som have den Ejendommelighed, ved en Drejning af Bladstilken, at vende Bladets Underflade opad; de hvide Blomster samlede i en noget flad Skjærm, uden Løgknopper. Findes i Skove, men ikke almindelig. — Den blomstrer tidligere end de andre Arter, nemlig sidst i Mai, og er den smukkeste af vore Løgarter.

Anm. Nærbeslægtet med Lilierne ere Narcisserne, der ligesom hine udmærke sig ved at have Løg og smukke Blomster, men adskilles væsenligst fra Lilierne ved deres undersædige Frugt; et hindeagtigt Hylsterblad omgiver den enkelte eller de skjærmstillede Blomster før Udspringningen. Hertil hører: Paaskelilien (*Narcissus Pseudonarcissus*), der flere Steder forekommer forvildet hos os i Mængde; Pintselilien (*Narcissus poeticus*) er sjældnere forvildet; den første har gul, den sidste hvid Blomst, begge med Bikrone; Vintergjakken (*Galanthus nivalis*), bekjendt ved sin tidlige Blomstring, bærer nikkende, hvide og grøntribede Blomster og forekommer ligeledes forvildet ved Haver.

X. Konvalfamilien. Smilaceae.

Planter med vandret Rodstok, farvet eller grønt Blomsterdække, som er 4—6—8-delt, med Støvdragere i tilsvarende Antal; et 3—4-rummet Bær.

Almindelig Asparges. *Asparagus officinalis*.

Denne almindelig bekjendte, dyrkede Plante, findes ikke sjældent vildtvoxende hos os paa Strandenge. Stænglen beklædt med skælagtige Blade, og foruden disse findes i Toppen knippestillede, børsteformige Blade; Blomsterstilken er leddet, Blomsten gulgrøn. Bærrene smukt røde.

Konval. *Convallaria*.

Smukke Skovplanter, med hvide Blomster.

Lilie-Konval. *Convallaria majalis*.

Denne bekjendte, smukke Skovplante bærer sædvanlig 2 elliptiske Blade og et Blomsterskaft med en ensidig Klasse af hvide, vellugtende, klokkeformige, 6-delte Blomster; Bærrene røde. Almindelig i Løvskove. Blomstrer i Mai og Juni

Stor-Konval. *Convallaria multiflora*.

Med en henved alenhøj, noget buet Stængel, tilsyneladende 2-radet stillede, ægformige Blade; Blomsterstilkenes flerblomstrede, hænge ned under Bladene, Blomsterne 6-delte, valseformige, hvide med grønne Spidser; Bærrene sorteblaa. Voxested og Blomstringstid som foregaaende.

Liden Konval. *Convallaria bifolia*.

En lille, fin, kvarterhøj Plante, med sædvanlig 2 hjerteformige Blade paa Stænglen, smaa hvide 4-delte Blomster i en endestillet Klasse; røde Bær. Blomstringstid og Voxested som de 2 foregaaende.

Firbladet Etbær. *Paris quadrifolia*.

Let kiendelig ved de 4 krandsstillede, elliptiske, netnervede Blade paa Midten, og den enlige, 4-delte Blomst, med 8 Støvdragere og 4 Grifler, i Enden af den næsten fodhøje Stængel. Bærret blaasort. Blomstrer i Mai og Juni. Almindelig i Skove. Den har giftige Egenskaber.

XI. Frøbidfamilien. *Hydrocharideae*.

Svømmende Vandplanter med tvebo Blomster; Blomsterdækket bestaaer af 3 ydre, bægeragtige, grønne, og 3 indre, større, hvide Blade. Frugten undersædig, bæragtig, 6-rummet, med ligesaamange kløvede Grifler.

Vand-Frøbid. *Hydrocharis morsus ranae*.

Stænglerne nedsænkede i Vandet, bærende smukke, hjerteformig-kredsrunde, helrandede, svømmende Blade, som have nogen Lighed med Aakandens, men langt mindre. Blomsterne enlige, hvide, findes i Juli og August. Almindelig i Tørvegrave og Søer.

Aloebladet Krebsklo. *Stratiotes aloides*.

Kjendelig ved sine mange, rosetformigt samlede Blade, som ere bredt linieformige, tykke, i Gjennemsnit næsten 3-kantede, i Randen tornede. Blomsterskaftet fladt, med en hvid Blomst; kun i Blomstringstiden (Juli, August) svømmer Planten paa Vandets Overflade. I Karakterer stemmer den nøje overens med Vand-Frøbid, men er meget forskjellig fra samme i Udseende. — Hist og her i Tørvemoser og Søer, hvor den da gjerne findes i stor Mængde.

XII. Sværdlilier. Irideae.

Denne Familie er let kjendelig ved de sværdformige Blade, stort, farvet Blomsterdække med 6 Blade i 2 forskjelligformede Kredse: 3 Støvdragere og 3 store kronbladlignende Ar; Frugten er en undersædig, trerummet Kapsel.

Gul Iris. *Iris Pseudacorus*.

En kraftig Plante af 2—3' Højde, med store sværdformige Blade, store, gule Blomster med brune Striber paa de 3 ydre Blade; Arrets Flige store, gule. Almindelig i Grave, Søer og Bække.

Anm. I Haver dyrkes flere Arter med blaa Blomster og en lignende (*Iris spuria*) findes enkelte Steder hos os ved Strandbredder.

XIII. Gjøgeurter. Orchideae.

En meget ejendommelig og talrig Familie, med over 30 indenlandske, men for en stor Del sjældent forekommende Arter. Bladene ere omskedende og Blomsterne, som sidde i et endestillet Ax eller Klase, ere røde, hvide eller grønlig og fuldkommen uregelmæssige, idet et af Blomsterdækkets 6 Blade, som vender nedad og kaldes Læben er meget afvigende fra de andre i Form og Størrelse; endvidere er Slægten Gjøgeurt forsynet med Spore. De have kun 1 Støvdrager, som er fastvoxen til Arret og danner „Griffelstøtten“. Frugten er en enrummet, mangefrøet, undersædig Kapsel. De have som oftest under-

jordiske, runde eller haandformige Knolde. De fleste blomstre Foraar og Forsommer og forekomme paa Enge eller i Skove. Flere Arter ere bundne til Kalkjord og findes derfor navnlig paa Møens Klint.

Gjøgeurt. *Orchis*.

Arterne af denne Slægt pryde om Foraaret vore Enge og Skove med sine rødspraglede eller hvide Blomster i forskellige Nuancer, og ere bekjendte under Navnene Kukkerurt, Gjøgurt, Horndrager osv. De have 2 rundagtige eller haanddelte Knolde, hvoraf man vinder Salep; Læben er 3-lappet, undtagen hos tobladet Gjøgurt, og forsynet med Spore.

Salep Gjøgurt. Orchis Morio.

Knoldene kuglerunde; Stænglen kvarterhøj; Blomsterdækkets Blade i Spidsen sammenstødende, sædvanlig purpurfarvede med grønne Striber; der findes undertiden hvidblomstrede Varieteter af denne ligesom af de følgende Arter; Dækbladene hindeagtige, farvede. Hist og her paa Bakker og og høje Enge.

Tyndætt Gjøgurt. Orchis mascula.

Knoldene ovale; Stænglen fodhøj; talrige Blomster i et langt Ax; Blomsterdækkets Blade nedadbøjede, fioletrøde; Dækbladene hindeagtige, farvede. Bladene ere sædvanlig besaaede med brune Pletter. Almindelig i Skove.

Eng Gjøgurt. Orchis latifolia.

Knoldene haanddeelte; Stænglen hul, 4—6-bladet, med et valseformigt, tæt blomstret Ax; Dækbladene grønne, de nedre længere end Blomsterne; Bladene sædvanlig brunplettede; Blomsterne røde i forskellige Nuancer, med plettet og prikket Læbe. Almindelig i Moser og fugtige Enge

Plettet Gjøgegurt. Orchis maculata.

Knoldene haanddeelte; Stænglen 6—10-bladet, Bladene brunplettede, blive mere og mere smalle foroven og naae ikke Axet, som er tætblomstret og kegleformigt; Dækbladene grønne, kortere end Blomsterne; Blomsterne lila med mørkrøde Pletter og Striber. Blomstrer senere end de foregaaende. Almindelig især i Skove.

Langæxet Gjøgeurt. Orchis conopsea.

Den har 2 haanddelte Knolde, en slank, $1-1\frac{1}{2}$ ' høj Stængel, med forlængede, lancetformige Blade, et langt, mangeblomstret Ax, smaa, vellugtende, ensfarvet purpurrøde Blomster med meget lang, bøjet traadformig Spore. Voxer paa Enge, men ikke almindelig.

Tobladet Gjøgeurt. Orchis bifolia

Den har 2 kegleformige Knolde, en fodhøj Stængel med 2 modsatte, ovale Blade nær Grunden, hvide Blomster, med en linieformig, udelt Læbe og en lang, traadformig Spore. Blomsterne have en behagelig vanilleagtig Lugt, især om Natten. Temmelig alm. i Skove og paa høje Enge.

Enknoldet Pukkellæbe. Herminium Monorchis.

En lille, neppe kvarterhøj Plante, med kuglerund Knold, 2—3 lancetformige Blade, et smalt Ax, med gulgrønne Blomster, klokkeformigt tillukt Blomsterdække, dybt 3-fliget Læbe. Paa fugtige Enge, men ikke almindelig.

Hullæbe. Epipactis.

Roden trevlet, uden Knolde; Blomsterne stilkede (i Klase), uden Spore; Læben dybt indskaaren paatvers; Bladene med fremtrædende Længdenerver.

Sump-Hullæbe. Epipactis palustris.

Bladene lancetformige; Blomstens ydre Blade brunlige, de indre hvide, med røde Striber, Læben but; Planten fodhøj, oventil dunhaaret. Hist og her i Tørvemoser.

Skov-Hullæbe. Epipactis latifolia.

Stænglen 1—2' høj, med bredt ægformige Blade, en lang, mangeblomstret, ofte noget ensidig Klase, Blomsterne udvendig grønne, indvendig fioletrøde; Læben spids; Planten oventil dunhaaret. Blomstrer i Juli og August. Almindelig i Skove.

Ægbladet Fliglæbe. Listera ovata.

Stænglen 1—2' høj, med trevlet Rod, uden Knolde; 2 store, modsatte, ægformige Blade; en lang Klase med gulgrønne Blomster, uden Spore, med en lang, linieformig, 2-fliget Læbe. Ikke sjelden i Skove og Lunde.

Gulbrun Fuglerede. Neottia nidus avis.

Talrige, knippestillede Rodtrevler, der ere sammenslyngede som i en Fuglerede; Stænglen fodhøj, bladløs, kun beklædt med brune Skeder. Klasen tætblomstret; Blomstens Læbe med 2 korte butte Flige; hele Planten blegbrun. Ikke sjelden i Løvskove, hvor den voxer snyltende paa Trærødder.

B. Femtalsplanter.

Femtalsplanterne udgjøre den største af de tvende Hovedafdelinger, hvori man deler alle de med egentlige Blomster forsynede Planter, og skjøndt man ikke ved en enkelt Karakter tilstrækkelig skarpt kan adskille dem fra Tretalsplanterne, saa ere de dog i mangfoldige Henseender forskellige fra disse. Femtalsplanterne kaldes ogsaa hyppigt de „tofrøbladede Planter“ (Dicotyledoneae) paa Grund af at Frøene spire med 2 Frøblade. I Henseende til den indre Bygning, da ere Karbundterne regelmæssigt ordnede i Kredse, og danne hos de træagtige Planter de saakaldte Aarringe. De have sædvanlig en udviklet Hoved- eller Pælerod, dog findes ofte en udviklet Mellemstok med Trevlerødder. Stænglen er oftest forgrenet. De spredte, modsatte eller krandsstillede Blade ere sjældent omskedende, hyppigst forsynet med en tydelig Bladstilk og fjer- eller haandnervede med netformigt forgrenede Nerver; medens Bladene hos Tretalsplanterne altid vare udelte og helrandede, ere de her sædvanlig mer eller mindre takkede, indskaarne eller endog sammensatte. I Antallet af

Blomstens Dele gjør Femtallet eller Firtallet (meget sjelden Tretallet) sig gjældende; Blomsterdækket bestaaer hyppigst af 2 Kredse, hvoraf den ydre, sædvanlig grønne Kreds kaldes Bæger, den indre, farvede, kaldes Krone, hvilken dog mangler hos de „Kronløse“. Alle indenlandske træagtige Planter høre til Femtalsplanterne. Man deler dem i 3 Grupper: Kronløse, Helkronede og Frikronede.

a. Kronløse.

Blomsterdækket enten manglende eller enkelt, sædvanlig bægerlignende, grønt, sjeldnere farvet.

XIV. Naaletræer. Coniferae.

En i mange Henseender højst ejendommelig Plantefamilie, som baade i indre Bygning og i Blomster og Frugter adskiller sig fra alle andre Planter. Det er træagtige Planter, med naaleformige, immergrønne Blade, særkønnede Blomster med Støvblomster i Rakler og Frugtblomster i Kogler, som enten ere træagtige eller kjødfulde og kaldes i sidste Tilfælde Bærkogle. Frøene ere nøgne, d. v. s. de sidde paa aabne Frugtblade og nogle af dem udmærke sig tillige ved at spire med en Kreds af Frøblade. Veddets indre Bygning er saa karakteristisk, at man kan kjende den mindste Splint heraf, selv i fossil Tilstand, ved mikroskopisk Undersøgelse.

Anm. Til denne Familie hører adskillige hos os almindeligt plantede Træer i Skove og Haver, nemlig: Skovfyrren (*Pinus silvestris*) med lange naaleformige Blade parvis samlede og korte ægformige Kogler; medens den i en fjern Fortid har været hyppig vildtvoxende i Danmark, hvilket ses af de talrige Levninger i Tørvemoser, har den senere været aldeles forsvunden herfra, og er først i den nyeste Tid atter indført. En lignende Art er Weymouthfyrren (*Pinus Strobus*) med 5 Naale i hvert Knippe og længere Kogler; den stammer fra Amerika og er sjældnere plantet. — Rødgranen (*Abies excelsa*) har enkeltstillede, kortere Naale og en lang, hængende Kogle; sjældnere plantes Edelgranen (*Abies pectinata*), med 2 hvide Striber paa Undersiden af Naalene og oprette Kogler og Hvidgranen (*Abies alba*), som er et mindre Træ, med blaagraa Naale og smaa Kogler. Lærketræet (*Larix europæa*) har knippestillede, om Vinteren affaldende Naale. De ere alle enbo. Vort eneste vildtvoxende Naaletræ er:

Almindelig Ene. *Iuniperus communis*.

En stærkt forgrenet Busk eller lille Træ med sylformige, trehobede Blade, Støv- og Frugtblomster paa forskellige Planter (tvebo), en kugleformig Bærkogle (Enebær), som i det første Aar er grøn, i andet sortblaa, blaadugget. Forekommer hyppigt i de sandige, ufrugtbare Egne af Halvøen, Nordsjælland og Bornholm.

XV. Birkefamilien. *Betulineae*.

Træer med tidligt affaldende Axelblade, særkønnede Blomster, med Han- og Hunblomster i forskellige Rakler paa samme Træ (enbo); 2—3 ufuldstændige Blomster indenfor hvert Rakleskæl; Frugten er en lille Nød eller Vingefrugt.

Hvidbirk. *Betula alba*.

Let kjendelig ved sin smukke hvide Bark; den har iøvrigt ægformige, spidse, dobbelt savtakkede Blade, baade

Han- og Hunrakler valseformige og smaa, papirstynde, vingede Frugter. Blomstrer tidligt om Foraaret. I Skove og Moser, især i Jylland, Nordsjælland og Bornholm.

Rødel. *Alnus glutinosa*.

Et højt Træ med sprukken Bark. rødtligt Ved, rundagtige, glatte, noget klæbrige Blade, som paa Undersiden i Aarevinklerne ere dunede; Hunraklerne ere ovale, med træagtige Rakleskjæl, og ligne Kogler; den blomstrer i Marts og April, før Løvspringet. Om Sommeren træffes samtidig 3 Aars Rakler paa Træet, nemlig sorte Hunrakler fra foregaaende, grønne Hunrakler fra samme Aar og smaa Hanrakler bestemte til følgende Aar. Alm. i fugtige Skove og Moser.

Anm. En anden Art: Graaellen (*Alnus incana*) findes sjeldnere i Skove, men er hyppig plantet i Parkanlæg; den er mindre, med glattere Bark og ægformige, spidse, paa Underfladen graafiltede Blade.

XVI. Skaalfrugtede. *Cupuliferae*.

Store Træer eller Buske, med tidligt affaldende Axelblade; enbo Blomster, Hanblomsterne i Rakler, Hunblomsterne enlige eller samlede i Hoveder; Frugterne ere Nødder, som mer eller mindre ere omgivne af en Skaal eller Hase, der er dannet af de sammenvoxne Dækblade. Til denne Familie hører de vigtigste indenlandske Løvtræer, da de danne Hovedmassen af vore Skove.

Sommer-Eg. *Quercus pedunculata*.

Et stort Træ med knudrede Grene og sprukken Bark; meget kortstilkede, fjerlappede eller bugtede Blade; traadformige

Hanrakler og langstilkede, ovale Nødder (Agern), som ved Grunden ere omgivne af de skaalformigt sammenvoxne Dækblade og Frugtbunde. Den danner en vigtig Bestanddeel af de danske Skove, dog i langt ringere Mængde nu end forhen. Den blomstrer i Mai; Løvspringet begynder ved Kjøbenhavn, efter Middeltal, d. 22. Mai.

Anm. Den store Eg ved Jægerspris er i 3' Højde 26' i Omfang. Paa Bornholm, Himmelbjerget i Jylland og nogle enkelte andre Steder forekommer en anden, men meget nærstaaende Egeart: Vinteregen (*Quercus sessiliflora*), med mere regelmæssig Forgrening; Bladene, som i henvisnet Tilstand bliver siddende paa Træet Vinteren over, ere mere regelmæssigt lappede, med længere Stilke og mere tætsiddende; Agernet er mere buget og næsten siddende, medens den almindelige Eg har 2—3 Agern samlede i Spidsen af en flere Tommer lang Stilk.

Almindelig Bøg. *Fagus silvatica*.

Et højt, smukt Træ, med jevn, hvidgraa Bark, ægformige, helrandede, blødt-randhaarede Blade, kugleformige Hanrakler og en firkløvet, blødpigget Skaal, som helt omslutter 2 trekantede Nødder (Bog, Olden). Blomstrer i Mai; Løvspringet begynder ved Kjøbenhavn, efter Middeltal, d. 7. Mai. Den er det hyppigste og vigtigste Træ hos os, og udgjør omtrent $\frac{4}{5}$ af de danske Skove (mangler paa Bornholm).

Anm. Den kaldes ogsaa undertiden Rødbøg i Modsætning til Hvidbøg eller Avnbøg, som dog er en ganske anden Slægt. Et Bøgetræ i Slesvig (maalt 1847) var 126' højt og Stammens Omfang i 1' Højde 32', i 5' Højde 22'.

Almindelig Avnbøg. *Carpinus Betulus*.

Et mindre Træ med ægformige, spidse, foldede, savtakke Blade. Hanblomsterne i en valseformig, Hunblomsterne i en faablomstret Rakle, Frugterne sammentrykte, stribede, omgivne af den bladagtige, 3-fligede Skaal. Den

kaldes ogsaa Hvidbøg, og findes hyppigst i Skovene paa de sydlige danske Øer.

Almindelig Hassel. *Corylus Avellana*.

En stor Busk med hjerteformig-rundagtige, tilspidsede, tandede, haarede Blade, lange gule Hanrakler, som allerede ere udviklede om Efteraaret og springe ud i Marts og April; samtidig ses Hunblomsterne som smaa Knopper, hvoraf de purpurrøde Grifler rage ud; Nødderne ere omgivne af den fligede »Has«. Alm. i Skove, Krat og Hegn.

XVII. Pilefamilien. *Salicineae*.

Træer eller Buske, som oftest med Axelblade; baade Han- og Hunblomster i Rakler, men paa forskellige Træer, 3: tvebo; Frugten er en Kapsel, som springer op i 2 Klapper; Frøene ere omgivne af en hvid Frøuld. Blomstre næsten alle meget tidligt om Foraaret. Indbefatter 2 Slægter.

Pil. *Salix*.

Af denne talrige Slægt findes over 20 Arter hos os, men adskillige af dem ere meget sjældent forekommende, og endel ere ikke oprindelig vildtvoxende her, men indførte for at anvendes til Hegn. De ofte smukke, gule (af Støvknapperne) eller hvide, lodne Rakler (Gæslinger!) komme meget tidlig frem om Foraaret, hos mange Arter før de oftest smalle, lancetformige Blade.

1.	{	Raklerne udvikles samtidig med Bladene; Rakleskællene hvidgule	2
		Raklerne udvikles før Bladene; Rakleskællene i Spidsen mørktfarvede	4

2.	{	Støvdragerne 5—6; Bladene ægformige	1. Laurbær-Pil
	{	Støvdragerne 2; Bladene lancetformige	3
3.	{	Grenene udspærrede, Bladene glatte . .	2. Skjør-Pil
	{	" oprette, Bladene tiltrykt silkehaarede	3. Hvid-Pil
4.	{	1 Støvdrager; Bladene lancetformige, foroven bredere, ofte modsatte . .	4. Purpur-Pil
	{	2 Støvdragere	5
5.	{	Lav, krybende Busk med smaa, silkehaarede Blade	10. Krybende Pil
	{	Større Buske	6
6.	{	Risformige Grene, lancetformige Blade	7
	{	Korte, knudrede Grene, omvendt-ægformige eller ellipt. Blade	8
7.	{	Bladene linie-lancetformige, Under-siden søvglindsende	5. Baand-Pil
	{	Bladene lancetformige, Under-siden hvid, silkehaaret . .	6. Lancetbladet Pil
8.	{	Grenene graafiltede	7. Graa Pil
	{	" glatte	9
9.	{	Bladene store, elliptiske	8. Vidie Pil
	{	" mindre, omvendt-ægformige . .	9. Øret Pil

1. Laurbær-Pil. *Salix pentandra*.

En stor, smuk Busk eller et lille Træ med ægformige, spidse, glindsende, glatte Blade, smukke, guldgule Hanrakler, 5—6 Støvdragere; Hunraklerne blive siddende Vinteren over. Blade og Blomster have en behagelig Lugt. Begynder at blomstre næsten en Maaned senere end vore andre Pile, nemlig sidst i Mai. Ikke sjelden i Moser.

2. Skjør Pil. *Salix fragilis*.

Forekommer sædvanlig som et større Træ, der har faaet sit Navn af de retvinklet udspærrede, meget skjøre Grene; Bladene bredt lancetformige, langt tilspidsede, glatte, paa Undersiden blaagraa; Raklerne længere og tyndere

end hos foregaaende, ligesom de følgende kun med 2 Støvdragere. Findes plantet ved Gjærder, især omkring Byer.

3. Hvid Pil. *Salix alba*.

Et Træ med oprette, om Vinteren mørkrøde Grene, hvorfor den ogsaa kaldes »Rødpil«; lancetformige, paa begge Flader tiltrykt-silkehaarede Blade, der om Sommeren giver Træet et hvidgraat Udseende. En af de hyppigst plantede Pile ved Gjærder, hvor den sædvanlig findes med »stynet« Top. En Afart: Gul Pil (*S. vitellina*) med blommegule Grene, træffes sjeldnere.

4. Purpur-Pil. *Salix purpurea*.

Forekommer sædvanlig som en lille Busk, med oftest mørkrøde Grene, lancetformige, foroven bredere, glatte, paa Undersiden matgraa Blade; udmærker sig især ved at dens 2 Støvtraade ere sammenvoxne, saa at det seer ud, som om den kun havde 1 Støvdrager; Raklerne smaa. Denne og følgende Art benyttes især til Kurvevidier. Findes temmelig almindelig plantet i Hegn.

5. Baand-Pil. *Salix viminalis*.

En Busk, med lange risformige Grene, meget lange, linie-lancetformige, i Randen tilbagerullede, paa Undersiden sølvglindsende Blade, talrige tætsiddende Rakler, der ligesom hos Purpurpilen og alle de følgende komme frem før Bladene. Almindelig plantet ved Gjærder.

6. Lancetbladet Pil. *Salix Smithiana*.

Ligner meget foregaaende, men adskiller sig ved bredere, lancetformige Blade, halvhjerteformige Axelblade (hos forrige linieformige), buekrummede Rakler med kortstilkede Kapsler (hos forrige siddende). Meget almindelig paa samme Steder som forrige Arter. Kun Hunplanter findes hos os.

7. Graa Pil. *Salix cinerea*.

En stor Busk, som har megen Lighed med de 2 følgende Arter, og som adskiller sig fra de foregaaende ved bredere, rynkede, tæthaarede Blade, korte, knudrede Grene og meget kort Griffel, fra de 2 følgende ved de graafiltede Grene og Knopper; Bladene bredt lancetformige, oventil bredere. Meget almindelig især i Moser.

8. Skov-Pil. *Salix capraea*.

Adskiller sig fra foregaaende ved glatte, sædvanlig mørkbrune Grene og Knopper, bredere, elliptiske eller rundagtige, paa Overfladen glatte Blade. En almindelig Busk i Skove, Moser og levende Hegn; som et stort Træ forekommer den ikke sjældent i Skove.

9. Øret Pil. *Salix aurita*.

Den er endel mindre end de 2 foregaaende Arter, sædvanlig 3—5' høj, med glatte Knopper og Grene; Bladene omvendt-ægformige, med en kort tilbagebøjet Spids, netformigt rynkede; Rakleskællene i Spidsen rustbrune (hos de 2 foregaaende Arter sortbrune). Almindelig i Moser og aabne Skove.

10. Krybende Pil. *Salix repens*.

En lille, lav, krybende Busk, med smaa, lancetformige, paa tørre Steder ovale Blade, som idetmindste paa Undersiden ere tiltrykt-silkehaarede og sølvglindsende. Den varierer meget i Bladenes Form, glatte eller haarede Kapsler osv. Almindelig i Moser, paa Heder og Sandjord.

Poppel. *Populus*.

Til denne Slægt hører endel store Træer, som tildels træffes almindeligt hos os, men som dog alle, med Undtagelse af Bævreaspen, ere indførte og plantede ved Gjerder og om-

kring beboede Steder. Fra Pilene udmærke de sig ved bredere Blade og hængende slatne Rakler, sædvanligt med røde, talrige Støvdragere, altid udviklede før Bladene; blomstrer meget tidligt (April, Mai).

Sølv-Poppel. Populus alba.

Let kjendelig ved sine æg-hjerteformige, tandede eller 3—5-lappede, smukke Blade, som paa Oversiden ere mørkegrønne, paa Undersiden snehvidt fildedede, ligesom de yngste Grene. Findes temmelig almindelig plantet omkring beboede Steder og i Lystskove.

Anm. Paa lignende Steder, men mindre almindelig, findes en nærstaaende Art: Graa Poppel (*P. canescens*), som udmærker sig ved mere afrundede Blade og en graa Filt paa Bladenes Underside og de unge Grene.

Bævreasp. Populus tremula.

Bladene næsten kredsrunder, tandede, glatte: de unge Skud og Blade haarede. Navnet hidrører derfra, at den lange Bladstilk, ligesom hos de andre Poppelarter, men i langt højere Grad, er fladtrykt fra Siden, hvorved det svageste Vindpust sætter Bladet i Bevægelse. Almindelig i Skove og Krat.

Kanadisk Poppel. Populus monilifera.

Bladene bredt triangel-ægformige, spidse, savtakkede, meget fint randhaarede; de unge Skud kantede og glatte. Den voxer yderst hurtigt og bliver et meget højt Træ, men den træffes hyppigst plantet ved Gjærder, hvor den da, ligesom flere Pilearter bliver topstynet, og gaaer da ofte under Navn af »Graapil« paa Grund af dens hvidgraa glatte Grene, der navnlig om Vinteren ere meget afstikkende. Man finder næsten udelukkende Hanplanter, med sine hurtigt affaldende røde Rakler, hos os.

Anm. Omkring beboede Steder træffes endvidere, men sjældnere, følgende Arter: Sort Poppel (*P. nigra*), der ligner kanadisk Poppel, men har langt tilspidsede, i Randen glatte Blade; Pyramide-Poppel (*P. pyramidalis*), med rudeformige Blade og opret-tiltrykte Grene; Balsam-Poppel (*P. balsamifera*) med ægformige, paa Undersiden hvidagtige, netnervede Blade og klæbrige, vellugtende Knopper; Hjertebladet Poppel (*P. canadensis*) ligner Balsampoplen, men har hjerteformige Blade og haaret Bladstilk; den sidste findes hyppig plantet omkring Kjøbenhavn.

XVIII. Ælmefamilien. Ulmaceae.

Den bestaaer, ligesom de 4 foregaaende Familier, af træagtige Planter, men har, i Modsætning til hine, tvekjønnede Blomster, som sidde i et Hoved eller Skjærm; Blomsterne ubetydelige, med 4—6 Støvdragere; næsten kredsrunde, papirstynde Vingefrugter; skæve, ru Blade. Kun 1 Slægt: Ælm eller Ypern.

Storbladet Ælm. *Ulmus montana*.

Bladene elliptiske og omvendt-ægformige, tilspidsede, grovt takkede, ved Grunden skæve, meget ru; blomstrer allerede i April før Løvspringet. Dette Træ forekommer dels vildtvoxende i Skove, dels hyppig plantet i Alleer og ved Byer.

XIX. Neldefamilien. Urticaceae.

Bladene beklædte med ru, ofte brændende Haar, og forsynede med Axelblade; Blomsterne ubetydelige, særkjønnede; Hanblomsten med 4—5 Støvdragere, Hunblomsterne med en nødagtig Frugt.

Nelde. *Urtica*.

Denne Slægt er velbekjendt paa Grund af sine, med Brændehaar forsynede, modsatte Blade. Blomsterne ubetydelige, grønne, samlede i Nøgler eller Ax i Bladhjørnerne.

Brændenelde. Urtica urens.

Med neppe fodhøj Stængel, ovale, dybt savtakke, frisk grønne Blade og enbo Blomster. Blomstrer næsten hele Aaret. Et meget hyppigt Ukrud, især omkring Huse, i Haver osv.

Hedenelde. Urtica dioica.

Større end foregaaende (2—3' høj), med æg-hjerteformige, tilspidsede, takkede, mat grønne Blade og tvebo Blomster. Meget almindelig paa øde Pladser, ved Gjærder og i Skove.

Almindelig Humle. *Humulus Lupulus*.

Stænglen slynger sig (stedse højre om) ofte til en betydelig Højde op ad Buske og Træer; Bladene ere haandlappede; Blomsterne ere tvebo; Hanblomsterne i en Top, Hunblomsterne i en koglelignende Rakle (Humlekop). Almindelig vildtvoxende i Skove og ved Gjærder. Kun Hunplanten dyrkes.

Anm. Til Neldefamilien hører ogsaa en anden hos os almindelig dyrket Plante: Hamp (*Cannabis sativa*).

XX. Vortemelksfamilien. *Euphorbiaceae*.

Denne Familie, som spiller en vigtig Rolle i varmere Lande, er hos os kun repræsenteret ved nogle faa Arter. De indenlandske ere smaa, urteagtige Planter, med smaa, gulgrønne Blomster. Familiens vigtigste Karakterer ere de særkønnede Blomster og den 2—3-delelige Spaltefrugt.

Vortemelk. *Euphorbia*.

Denne Slægt udmærker sig især ved sin rigelige, hvide Melkesaft, og ved sin ejendommelige Blomsterstand (Blomsterkop), som er stillet imellem de gaffeldelte eller skjærmstillede Grene; disse smaa Blomsterkopper bestaae af en midtstillet, stilket Frugtblomst, med 3-delelig Spaltefrugt, omgivet af talrige Støvblomster og et klokkeformigt Hylster, besat med 4—5 kraveformige, gule Kirtler, hvorved den hele Blomsterstand faaer Lighed med en enkelt Blomst. De 2 følgende Arter forekomme meget almindeligt paa dyrkede Steder, især i Haver.

Skjærmgrenet Vortemelk. Euphorbia Helioscopia.

En omtr. kvarterhøj, gulgrøn Plante med en 5-grenet Skjærm, der atter forgrener sig, omvendt-ægformige, savtaktede Blade, grøngule Blomster og Kirtlerne paa Kopdækket afrundede. Blomstrer hele Sommeren.

Gaffelgrenet Vortemelk. Euphorbia Peplus.

Ligner foregaaende Art, men er af mørkere grøn Farve, med 2—3 Hovedgrene, som atter gaffelformig forgrener sig, ægformige, helrandede Blade og halvmaaneformige Kirtler paa Kopdækket. Blomsterne ere mindre og mere grønne. Den blomstrer ligesom foregaaende til langt ud paa Efteraaret.

Skov-Bingelurt. Mercurialis perennis.

En meget almindelig Skovplante, som blomstrer i det tidligste Foraar, endnu før dens Blade ere ret udviklede; den er $\frac{1}{2}$ —1' høj, har elliptiske, takkede, ru, modsatte Blade, næsten rosetformigt samlede mod Spidsen af Stænglen og tvebo, uanselige grønne Blomster samlede i smaa Nøgler; Hanblomsterne med 3-delt Bæger

og 9—12 Støvdragere, hver med 2 runde gule Støvknapper, Hunblomsterne med en todelelig Spaltefrugt. Planten bliver ved Tørring staalblaa.

XXI. Salturter. Chenopodeae.

De have erholdt deres Navn deraf, at de sædvanlig voxe paa saltholdig Jordbund, enten ved Strandbredder eller paa Gjødningsspladser, og ere ofte meget saftige eller overtrukne med et hvidt Mel. Blomsterne ere ubetydelige, grønne, med sædvanlig 5-delt (hos Melde tobladet) og vedblivende Blomsterdække, 5 Støvdragere og en nødagtig Frugt; Bladene mangle undertiden. De fleste blomstre om Efteraaret.

Enaarig Salturt. Salicornia herbacea.

Let kjendelig ved sin omtr. kvarterhøje, tykke, saftige, leddede Stængel, med modsatte, leddede Grene, uden Blade; Blomsterne ubetydelige, med 1—2 Støvdragere, i Grenleddene. Meget almindelig paa Syltunge. Hele Planten faaer ofte, især paa inddæmnede Strækninger, en blodrød Farve.

Tornet Sodaurt. Salsala Kali.

Den omtrent kvarterhøje Stængel med lange udspærrede Grene fra Grunden af; Bladene trinde, kødfulde, i Spidsen stikkende; Blomsterne enlige i Bladhjørnerne; Blomsterdækket 5-delt vedblivende, tilsidst bruskagtigt, med vingeformige Tilhængsler. Hele Planten varierer glat eller haaret. Temmelig almindelig ved sandige Strandbredder.

Strandgaasefod. *Chenopodina maritima*.

Højden er meget forskjellig, fra nogle Tommer til en Fod; Stænglen opret eller ved Grunden liggende, stærkt grenet; Bladene halvtrinde, kødfulde; Blomsterne i smaa Nøgler i Bladhjørnerne. Hele Planten er snart af en blaagraa snart af en rødlig Farve. Almindelig tilligemed Salturt paa Syltunge.

Gaasefod. *Chenopodium*.

Denne Slægt, hvis temmelig talrige Arter dels findes paa Gjødningspladser, dels ved Strandbredder, adskiller sig navnlig fra de 3 foregaaende ved flade Blade og fra den følgende Slægt ved sine tvekjønnede Blomster. Iøvrigt har den et grønt, 5-delt Blomsterdække, der omslutter et lindseformigt, mørktfarvet Frø; de smaa grønne Blomster samlede i Nøgler og Toppe.

Mangefrøet Gaasefod. Chenopodium polyspermum.

Stænglen opret eller liggende, $\frac{1}{2}$ —1' lang, med mange udspærrede Grene; de ægformige eller ovale Blade ere helrandede; Blomsterne sidde i talrige, bueformige, bladløse Kvaste, som udgaae fra Bladhjørnerne; de glindsende, mørkrøde eller sorte Frø ere ikke som hos de følgende, skjulte af Blomsterdækket. Temmelig almindelig paa dyrket Jord og Ryddepladser.

Hvidmelet Gaasefod. Chenopodium album.

Stænglen opret, 1—2' høj; Bladene ægformig-rudeformige, bugtet-tandede, de øverste smallere og helrandede; Blomsterstanden en Top af iøvrigt meget forskjelligt Udseende, ligesom hele Planten er meget variabel; hele Planten mer eller mindre hvidmelet. Yderst almindelig, især omkring beboede Steder.

Hjertebladet Gaasefod. Chenopodium hybridum.

Med 1—2' høj, opret Stængel; Bladene, som ved Grunden ere hjerteformige, med faa, store, tilspidsede Tænder eller Flige, have nogen Lighed med Pigæblets (*Datura Stramonium*) Blade; da den tillige lugter ubehageligt og er anset for giftig, foranledigede dette Linné til, at ansee den for en Bastard af Pigæble og en Art Gaasefod. Den har iøvrigt en friskere grøn Farve end de øvrige Arter og en endestillet, bladløs Blomsterstand, med tvedelte, udspærrede Grene. Ikke sjelden omkring beboede Steder, især i Haver.

Rød Gaasefod. Chenopodium rubrum.

Stænglen opret, fodhøj, med triangel-rudeformige, bugtet-tandede Blade; Blomsterne i Nøgler fra Bladhjørnerne, tilsammen dannende Ax; Frøet lodretstillet i Blomsterne. Hele Planten sædvanlig mer eller mindre rødlig. Almindelig paa Gjødningspladser og udtørrede Steder, især ved Havet.

Blaagraa Gaasefod. Chenopodium glaucum.

Stænglen sædvanlig nedliggende med udspilede Grene, sjældnere opret; Bladene ægformig-aflange, med rundbugtet Rand, mørkegrøn Overside, blaagraa eller hvid Underside; Axene bladløse. Paa lignende Steder som forrige Art.

Stolthenriks-Gaasefod. Chenopodium Bonus-Henricus.

Udmærker sig fra alle de andre ved at være fleraarig og forsynet med en meget tyk og lang Rod; Stænglen fodhøj og derover, med spydformige, helrandede Blade; Axene danne i Spidsen en forlænget, bladløs, noget hængende, gulgrøn Dusk; hele Planten noget melet. Temmelig almindelig, især omkring beboede Steder.

Melde. *Atriplex*.

De have særkjønnede (enbo) Blomster; Hanblomsten med 5 Støvdragere, Hunblomsten med et tobladet, trekantet Blomsterdække, der omslutter det lodretstillede Frø; Planten er som oftest bedækket med hvide Skæl eller Mel; Bladene ere spydformige eller linieformige. Vi have flere Arter, som især ere almindelige ved Strandbredder, men som tildels ere meget vanskelige at adskille. Blomstre om Eftersommeren.

Skjønbageeret Melde. Atriplex calotheca.

Stænglen opret eller liggende, med udspilede Grene; Bladene spydformige, tandede, de øvre smallere; Blomsterne i Nøgler; Blomsterdækkets 2 Blade ere store, trekantede og dybt fligede. Alm. ved Strandbredder, navnlig paa opdreven Tang.

Svine-Melde. Atriplex patula.

Stænglen 1—2' høj, med udspærrede Grene, spydformige, i Toppen linieformige, helrandede Blade; Blomsterne i smaa Nøgler; Blomsterdækkets 2 Blade smaa, spydformige. Almindelig paa dyrket Jord og ved Strandbredder.

Strand-Melde. Atriplex littoralis.

Den udmærker sig navnlig fra foregaaende Art ved mere oprette Stængler og Grene, samt derved, at alle Bladene ere linieformige, helrandede. Hele Planten er graa af det megede Overtræk. Forekømmes kun ved Strandbredder, hvor den er meget hyppig.

XXII. Syrefamilien. Polygeneae.

Denne Familie udmærker sig især ved, at der ovenfor Bladets Grund findes en hindeagtig Skede, det saakaldte Kræmmerhus, som omslutter Stænglen; Blomsterdækket 5—6-delt, ofte farvet, i

Modsætning til de øvrige Familier blandt „de Kronløse“; der findes hyppigst 6 Støvdragere, sjældnere 5 eller 8; Frugten er en fladtrykt eller trekantet Nød.

Skræppe. Rumex.

Blomsterne samlede i talrige, fjernere eller nærmere stillede Krands; Blomsterdækket grønt eller rødligt anløben, bestaaende af 3 ydre smaa og 3 indre større Blade (Kronblade); 6 Støvdragere, 3 penselformige Ar, en trekantet Nød. De talrige Arter af denne Slægt ere vanskelige at adskille; bedst lader det sig gjøre under Frugtomodningen, da Blomsterdækket saa er fuldt udviklet. De fleste blomstre i Juli og August.

1.	{	Blomsterne tvekjønnede; Bladene ikke spydformige . . . 2
	{	" tvebo; Bladene spydformige 8
2.	{	Krandsene tæt samlede, Kronbladene brede 3
	{	" adskilte, Kronbladene forlængede 5
3.	{	Kronbladene uden bruskagtige Korn . . 2. By-Skræppe
	{	" bruskbærende 4
	{	Stor Vandplante af flere Alens
4.	{	Højde 1. Vand-Skræppe
	{	Voxer ikke i Vand og er neppe
	{	over 1 Alen høj 4. Kruset Skræppe
	{	Kronbladene helrandede 6.
5.	{	" ved Grunden med syl- eller børste-
	{	formige Tænder 7.
	{	Alle 3 Kronblade
6.	{	bruskbærende . . 4. Nøgleblomstret Skræppe
	{	Kun 1 af Kronbladene brusk-
	{	bærende 5. Skov-Skræppe
	{	Bladene brede med hjerte-
7.	{	formig Grund 6. Butbladet Skræppe
	{	Bladene smalle med nedløbende
	{	Grund 7. Guld-Skræppe
	{	Bladene aflange med pilformig
8.	{	Grund 8. Syre-Skræppe
	{	Bladene linieformige med spyd-
	{	formig Grund 9. Rød-Skræppe

1. *Vand-Skræppe. Rumex Hydrolapathum.*

Let kjendelig ved sin Størrelse (2—3 Alen høj) og ved de over fodlange, lancetformige, paa Underfladen bleggrønne Blade; Kronbladene 3-kantede, alle 3 bruskbærende. Almindelig i Bække, Grave og Moser.

2. *By-Skræppe. Rumex domesticus*

Stænglen 2—3' høj, men tæt og rigtblomstret Blomsterstand, let kjendelig fra alle de andre Arter derved, at alle Kronbladene mangle Bruskkorn og ere nyreformige. Paa Marker og Veje, især nær beboede Steder, ikke sjelden i Nordsjælland og paa Halvøen.

3. *Kruset Skræppe. Rumex crispus.*

Stænglen henved 2' høj, med lancetformige, i Randen stærkt bølget-krusede Blade; Kronbladene bredt-hjerteformige, bruskbærende. Meget almindelig paa Marker og Veje.

4. *Nøgleblomstret Skræppe. Rumex conglomeratus.*

Stænglen henved 2' høj, med udspærrede Grene, Bladene æg-lancetformige, Krandsene rigtblomstrede, adskilte, Kronbladene aflange, alle bruskbærende. Mindre almindelig end de øvrige Arter, i Grøfter og andre fugtige Steder.

5. *Skov-Skræppe. Rumex nemorosus.*

Ligner meget foregaaende Art, men de nedre Blade ere hjerteformig-aflange; Krandsene faablomstrede, bladløse; kun det ene Kronblad bruskbærende. Alm. i fugtige Skove og Lunde.

6. *Butbladet Skræppe. Rumex obtusifolius.*

Stænglen 2—3' høj, med udstaaende Grene; de nedre Blade hjerteformig-ovale, butte, de øvre smalle og spidse; Kronbladene bruskbærende (Kornene af forskjellig Størrelse), ved Grunden med 3—5 sylformige Tænder. Meget almindelig omkring Huse, ved Veje og paa Marker.

7. *Guld-Skræppe. Rumex maritimus.*

Omtrent fodhøj, med mange udspærrede Grene; Bladene lange, bredt linieformige; talrige tætstillede Krandse; Kronbladene alle bruskbærende, med 2 lange børsteformige Tænder ved Grunden; hele Planten faaer, især ved Modenheden, en gulagtig Farve. Temmelig almindelig paa ud-tørrede Steder og ved Randen, saavel af ferske, som salte Vande.

8. *Syre-Skræppe. Rumex Acetosa.*

Stænglen 1—2' høj, med aflange Blade, som ved Grunden have 2 spidse, nedadvendte Lapper; Blomsterne tvebo, ofte rødt anløbne; Kronbladene hjerteformig-rundagtige, med et lille nedbøjet Bruskorn ved Grunden; Bladene sylrige; dyrkes under Navn af »Syre«. Almindelig paa Marker og Enge.

9. *Rød-Skræppe. Rumex Acetosella.*

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, meget spædere end foregaaende, Bladene linie-lancetformige, sædvanlig med 2 udstaaende Flige ved Grunden; Blomsterne tvebo; Kronbladene uden Bruskorn; hele Planten mørkrød. Almindelig paa sandige Marker og tørre Bakker.

Pileurt. *Polygonum.*

Udmærker sig fra foregaaende Slægt og fra de fleste øvrige »Kronløse« ved at have et farvet, sædvanlig rødligt, 5-delt Blomsterdække; Støvdragernes Antal varierer fra 5—8; Nødderne ere trekantede eller flade. De fleste blomstre efter Midsommer.

1.	{	Bladene lancetformige (Lighed med Pileblade) . . .	2.
		» hjerteformig-pilformige	6.
2.	{	Blomsterne i Ax	3.
		» i Bladhjørnerne	5. Vej Pileurt.
3.	{	Axene tætblomstrede, trinde	4.
		» tyndblomstrede, traad-	
		formige, nikkende	4. Bidende Pileurt.

4.	{	Fleraarig; 5 Støvdragere; i eller ved Vandet	1. Vand-Pileurt
	{	Enaarig; 6—8 Støvdragere	5
5.	{	Blomsterstilke og Blomsterdække beklædt med Kirtler	2. Blegbladet Pileurt
	{	Blomsterstilke og Blomsterdække glatte	3. Færskensbladet Pileurt
6.	{	Stænglen slyngende	7.
	{	» ikke slyngende	8.
7.	{	Blomsten trekantet, uden Vinger	6. Snerle-Pileurt
	{	» trekantet, med brede Vinger	7. Vinget Pileurt
8.	{	Nødderne 3-kantede, med hele Rande	8. Boghvede-Pileurt
	{	Nødderne 3-kantede, med tandede Rande	9. Tatarisk Pileurt

1. Vand-Pileurt. *Polygonum amphibium*.

Hvor den forekommer svømmende paa Vandet har den et meget smukt Udseende og endel habituel Lighed med »svømmende Vandax«; Bladene langstilkede, bredt lancetformige med afrundet Basis, glatte; de smukke rosenrøde Ax hævede op over Vandets Overflade. Saaledes forekommer den almindelig i Damme og Søer, men ved Randen af samme, eller paa udtørrede Steder, bliver den opret, faaer kortstilkede, ru Blade og et helt forskjelligt Udseende.

2. Blegbladet Pileurt. *Polygonum lapathifolium*.

Bladene have hos denne og de 2 følgende Arter megen Lighed med Pileblade, og det er fortrinsviis disse Arter, som gaae under Navn af »Pileurter«. De lancetformige Blade ere ofte graa af tiltrykte Haar, og have ofte en sortbrun Plet paa Midten; Blomsterne lysrøde eller hvidlige; Blomsterstilkene med Kirtler; Kræmmerhusene kort-randhaarede. Meget alm. som Ukrud paa Marker, især paa fugtige Steder.

3. Færskensbladet Pileurt. *Polygonum Persicaria*.

Ligner særdeles meget forrige Art i Udseende og Forekomst, men adskilles ved de glatte Blomsterstilke, ved

Kræmmerhusene, som ere tiltrykt-haarede og langt rand-haarede og ved de glindsende sorte Nødder, som ere trekantede, medens de ere flade hos forrige Art.

4. *Bidende Pileurt. Polygonum Hydropiper.*

Kjendelig fra de øvrige Arter ved sit traadformige, nikkende Ax; Blomsterne hvidgrønne med rødt Anstrøg; Kræmmerhusene kort-randhaarede; Blomsterstilkene kirtlede. Hele Planten har en skarp peberagtig Smag. Almindelig paa fugtige Steder, især i Skove.

5. *Vej-Pileurt. Polygonum aviculare.*

Stænglen meget forgrenet, som oftest nedliggende eller tiltrykt til Jorden, med smaa lancetformige eller aflange Blade og smaa, mørkere eller lysere røde Blomster i Bladhjørnerne. Hvor den voxer mellem Korn, bliver den opret. Yderst almindelig paa Veje, mellem Brosten paa Gaden osv.

6. *Snerle-Pileurt. Polygonum Convolvulus.*

Stænglen slyngende (højre om), kantet; Bladene pilformig-hjerteformige; Blomsterklaser i Bladhjørnerne; Blomsten trekantet, med butte Kjøle, rødliggrøn med hvid Rand. Et hyppigt Ukrud i Sæden.

7. *Vinget Pileurt. Polygonum dumetorum.*

Ligner meget foregaaende, men er større og frodigere; Blomsterne have 3 brede hindeagtige Vinger. Den slynger sig op ad Buske og Gjærder, og forekommer hist og her, især i Kratskove.

8. *Boghvede-Pileurt. Polygonum Fagopyrum.*

Stænglen opret, fodhøj eller derover; Bladene hjerteformig-pilformige, spidse; Blomsterne i Halvskjærm, rosenrøde, sjældnere hvide; Nødderne sortbrune, trekantede, med hele Rande. Dyrkes almindelig kos os i sandig Jord, og forekommer ofte forvildet.

8. *Tatarisk Pileurt. Polygonum tataricum.*

Ligner meget foregaaende, men har mindre, grønlig-hvide Blomster og bugtede Rande paa Nødderne. Forekommer ikke sjelden som Ukrud mellem Boghvede og anden Sæd, især paa Sandjord.

b. *Helkronede.*

Blomsterdækket dobbelt, nemlig et ydre, sædvanlig grønt Bæger og en indre, farvet, sambladet Krone, hvorpaa Støvdragerne ere befæstede.

XXIII. Vejbredfamilien. Plantagineae.

Vejbred. Plantago.

De indenlandske Planter af denne Slægt have alle Bladene samlede ved Roden og et bladløst Blomsterskift med et endestillet Ax; Firtallet er herskende i Blomstens Dele; Kronen hindeagtig; 4 lange Støvdragere; Kapslen springer op paatvers ved et Laag (Buddike); Bladene grundnervede.

Kæmpe-Vejbred. Plantago major.

De stilkede, bredt ægformige Blade ere næsten glatte; Axet brungrønt, næsten kvarterlangt, ofte endnu længere, valseformigt, bekjendt under Navn af »Kæmper«, som Føde for Kanariefugle. — Meget almindelig paa Veje og Marker.

Dunet Vejbred. Plantago media.

De kortstilkede, ægformig-ovale Blade ere tæt dunhaarede og rosetformigt udbredte paa Jorden; det kortere (1—2" lange), men tykkere Ax faaer et smukt Udseende ved dets lange, rosenrøde Støvtraade. Alm. paa Marker og Veje i Sjælland og det nordlige Jylland, sjelden i de øvrige Provindser.

Lancetbladet Vejbred. Plantago lanceolata.

Adskiller sig fra de 2 foregaaende ved sine lancetformige Blade, ved det dybtfurede, omtr. fodhøje Skaft og ved det korte, æg- eller valseformige, sortebrune Ax med gulhvide Støvdragere. — Meget alm. paa Marker.

Strand-Vejbred. Plantago maritima.

Kjendelig ved sine lange, linieformige, noget kjedfulde Blade, trinde Skaft med et 1—2" langt Ax. Alm. paa Strandenge.

Fligbladet Vejbred. Plantago Coronopus.

Voxer paa samme Steder som foregaaende, men er mindre almindelig; den udmærker sig navnlig ved de fjerfligede, graafiltede Blade, og er sædvanlig mindre.

XXIV. Hindebægerfamilien. Plumbagineae.Almindelig Engelskgræs. *Armeria vulgaris.*

Alle Bladene samlede i Rosetter ved Grunden, smalt linieformige; Skaftet $\frac{1}{2}$ —1' højt, bladløst, bærer i Spidsen et Blomsterhoved, omgivet af hindeagtige Svøbblade; Femtallet herskende i Blomstens Dele; Bægeret hvid-hindeagtigt, foldet; Kronen rosenrød. Almindelig paa Strandenge, sjeldnere paa Sandbakker inde i Landet.

En meget lignende Art (*A. maritima*), som navnlig kjendes ved en lavere, dunhaaret Stængel, findes almindelig plantet i Haverne omkring Blomsterbede, men forekommer sjeldnere vildtvoxende ved Strandbredder.

XXV. Baldriansfamilien. Valerianeae.

Bladene ere modsatte; Blomsterne i gaffeldelte Kvaste; det oversædige Bæger er enten en smal Rand (Krop) eller fjerformigt (Baldrian); Kronen 5-delt, med 3 Støvdragere; Frugten er en Skalfrugt.

Baldrian. Valeriana.*Tvebo Baldrian. Valeriana dioica.*

Stænglen henved 1' høj, med helrandede, ægformige Rodblade og lyreformig-snitdelte Stængelblade; Blomsterne ere blegrøde, tvebo; Hanblomsterne ere større og i en mere udspreedt Kvast end Hunblomsterne. Temmelig almindelig paa vaade Enge. Blomstrer i Mai og Juni.

Læge-Baldrian. Valeriana officinalis.

Stænglen 1—2 Alen høj; alle Bladene fjersnitdelte, med forskjelligt Antal tandede Afsnit; Blomsterne talrige, i en større eller mindre Kvast, blegrøde eller hvide; Roden er stærktlugtende og er meget afholdt af Katte. Almindelig ved Randen af Bække, i sumpige Kratskove osv.

Krop. Valerianella.*Tandfri Krop. Valerianella olitoria.*

En lille, nogle faa Tommer høj Plante, af blaagrøn Farve, med omvendt-ægformige Rodblade og aflange Stængelblade, en kantet og fra Roden af gaffeldelt Stængel og smaa blegblaa eller lila Blomster; den blomstrer i Mai og findes hist og her paa Diger og Marker.

En anden Art: Tandbægeret Krop (*V. dentata*) findes hyppigt som Ukrud paa dyrkede Marker paa de sydlige danske Øer; den er højere og stivt opret, med fra Midten gaffeldelte, tynde og udspærrede Grene, endnu mindre hvidagtige Blomster, og blomstrer senere.

XXVI. Kartebollefamilien. Dipsaceae.

Bladene ere modsatte; Blomsterne samlede i et Hoved, omgivet af Svøbblade; Bægeret dobbelt, det indre børsteformigt, oversædigt; Kronen 4- (eller 5-) delt, 4 frie Støvdragere; Frugten er en Skalfrugt.

Almindelig Kartebolle. *Dipsacus silvestris*.

En ved sit tidselagtige Habitus kjendelig Plante, af 1—2 Alens Højde, med modsatte. ved Grunden sammenvoxne, takkede Blade, hvis Nerver, tilligemed Stængelen, ere beklædte med Pigge; Blomsterhovedet ægformigt, tilsidst valseformigt, 2—3" langt og halv saa tykt, stikkende. De lila Blomster komme frem i Ringe eller Pletter paa Hovedet. Temmelig almindelig i den sydlige Del af Landet, langs Vejene.

Skabiose. *Scabiosa*.

Blomsterhovedet ligner meget den for den næste Familie karakteristiske »Blomsterkurv«, men adskilles let ved de 4 frie Støvdragere.

Almindelig Skabiose. Scabiosa arvensis.

Stænglen omtrent 2' høj, stivhaaret; Stængelbladene fjersnitdelte; de lila Blomster i et meget fladtrykt Hoved, med større, uregelmæssige Randkroner. Almindelig ved Veje, Udkanten af Kratskove osv.

Afbidt Skabiose. Scabiosa succisa.

Stænglen fodhøj eller derover, dunhaaret; Bladene helrandede, de nedre omvendt-ægformige, de øvrige lancetformige; Blomsterne blaa, i et halvkugleformigt Hoved; blomstrer i August og Septbr. Almindelig paa Tørvejord. Dens afstumpede Rod har givet den Navn af »Djævelsbid« (»Djævelen afbed Roden, fordi han misundte Menneskene dens helbredende Egenskaber«).

XXVII. Kurvblomstrede. *Compositæ*.

Denne Familie er rigest paa Arter af alle blomsterbærende Planter, og der findes alene i Dan-

mark over 120 Arter. Det er tillige en meget naturlig og let kjendelig Familie, som har faaet sit Navn af sin ejendommelige Blomsterstand, den saakaldte Blomsterkurv, som kun findes hos nogle faa andre Planter (Kartebollefamilien, Blaamunke), og bestaaer i en Samling af Blomster paa et fælles, ofte skiveformigt Blomsterleje, som ofte er besat med smaa skælagtige Dækblade (Avner), og altid omgivet af et bægerlignende Kurvdække (hvis enkelte Blade kaldes Kurvblade), hvorved hele Blomsterstanden faaer Udseende af en enkelt Blomst (f. Ex. Asters, Georginer osv.); Bægeret er oversædigt, enten utydeligt, hindeagtigt eller haarformigt (Fnok); Kronerne ere enten alle tungeformige, eller alle regelmæssige, 5-tandede, rørformige eller begge Slags Kroner findes i samme Kurv, idet Skiveblomsterne ere rørformige, Randblomsterne ere tungeformige; de have 5 Støvdragere, med Støvknapperne sammenvoxne i et Rør omkring den i Spidsen spaltede Griffel (Rørhannede); Frugten er en Skalfrugt, som i Spidsen bærer det vedblivende haar- og fjerformige Fnok; nogle af Blomsterne i Kurven, navnlig Randblomsterne, ere ofte golde eller enkjønnede. De allerfleste blomstre efter Midsommer.

Man deler dem sædvanlig i 4 Grupper:

a. Løvetandsgruppen. Cichoriaceae.

Alle Blomsterne i Kurven ere tungeformige og tvekjønnede; hele Planten indeholder Melkesaft; Blomsterne hyppigst gule.

1.	{	Blomsterne blaa	1. Cikorie
	{	" gule	2.
2.	{	Fnokken mangler, Kurven lille	2. Haremad
	{	" tilstede	3.
3.	{	Fnokkens Straaler haarformige	4.
	{	" " fjerformige (o: med Sidegrene)	8.
4.	{	Skalfrugten flad, Bladene glatte, ofte tornet-	
	{	tandede	5.
	{	Skalfrugten trind, Bladene glatte eller haarede	6.
	{	Skalfrugten ender i et langt tyndt Næb, som	
5.	{	bærer Fnokken	3. Salat
	{	Skalfrugten uden Næb	4. Svinemælk
6.	{	Skalfrugten med langt Næb	5. Løvetand
	{	" uden Næb; Blomsterlejet grubet	7.
7.	{	Kurvbladene 2-radede	6. Høgeskjæg
	{	" taglagte	7. Høgeurt
8.	{	Bladene tandede eller halvfinnede	9.
	{	" helrandede	10.
	{	Skalfrugten med Næb, Blomsterlejet	
9.	{	med Avner	8. Kongepen
	{	Skalfrugten uden Næb, Blomsterlejet uden	
	{	Avner	9. Borst
10.	{	Alle Kurvbladene ligelange	10. Gedeskjæg
	{	Kurvbladene spiralformigt taglagte	11. Skorzonere

b. Tidselgruppen. Cynareae.

Alle Kronerne rørformige; Griffelen med en opsvulmet, behaaret Ring under Arret; Kurvdækket sædvanlig kugleformigt, med talrige, stive, oftest stikkende Kurvblade; Bladene oftest tornede; Blomsterne hyppigst røde.

1.	{	Bladene tornede	4.
	{	" ikke tornede	2.
2.	{	Kurvbladene i Spidsen hagekrummede, Bla-	
	{	dene store	14. Burre
	{	Kurvbladene ikke hagekrummede	3.
3.	{	Større, uregelmæssige Randkroner	12. Knopurt
	{	Ingen større Randkroner	13. Skær
4.	{	Stor kraftig Plante, helt beklædt	
	{	med hvid Filt	15. Æselsfoder
	{	Hele Planten ikke hvidfiltet	5.
5.	{	De ydre Kurvblade dobbelt halv-	
	{	finnede, de indre hindeagtige	17. Bakketidsel
	{	Alle Kurvbladene ens	16. Tidsel

c. Malurtgruppen. Eupatoriaceae.

Alle Kronerne rørformige, Griffelen uden Ring, Kurvdækket valseformigt, med urteagtige Kurvblade.

1. { Alle Kroner tvekjønnede; Bladene modsatte 2.
1. { Randkronerne mangle Støvdragere; Bladene ikke modsatte 3.
2. { Blomsterne gule 18. Brøndsel
2. { " røde 19. Hjortetrøst
3. { Kurvbladene i 1—2 Kredse 4.
3. { " taglagte 5.
4. { Kurvene i Klaser, røde (eller hvide) . 20. Hestehov
4. { Kurven enlig, gul, traadform. Randkroner 21. Følfod
2. { Fnokken mangler 6.
2. { " haarformig 24. Evighedsblomst
6. { Blomsterkurvene knapformige, gule . . 22. Regnfang
6. { " æg-ellerkugleformige, smaa 23. Bynke

Til denne Gruppe hører ogsaa: Almindelig Brandbæger, som for Slægtskabets Skyld er optaget i næste Gruppe.

d. Astersgruppen. Radiatae.

Skiveblomsterne rørformige, tvekjønnede; Randblomsterne tungeformige Hunblomster.

1. { Skive- og Randkroner forskelligfarvede 2.
1. { " " ensfarvede 9.
2. { Skivekronerne gule, Randkronerne hvide 3.
2. { " gule eller hvidagtige, Randkronerne fiolette eller røde 6.
3. { Bladene rodstillede, et bladløst Skaft 29. Tusindfryd
3. { Stænglen bladet 4.
4. { Blomsterlejet uden Avner eller Skæl 5.
4. { " med Avner eller Skæl . . 31. Gaaseurt
5. { De indre Skælfrugter trinde; Bladfligene flade 33. Oxeøje
5. { De indre Skælfrugter trekantede; Bladfligene traadformige 32. Kamille
6. { Randkroner rosenfarvede; Fnok mangler 7.
6. { " fiolette; Fnokken haarformig 8.
7. { En Kurv paa et bladløst Skaft . . . 29. Tusindfryd
7. { Mange Kurve paa en bladet Stængel . . 30. Røllike
8. { Hele Planten glat 25. Aster
8. { " " haaret 26. Bakkestjerne
9. { Alle Kroner hvide 30. Røllike
9. { " " gule 10

10.	{	Uden Fnok	33. Gul Oxøje
	{	Med Fnok	11.
11.	{	Kurvbladene taglagte	12.
	{	" i 1—3 Kredse	13.
12.	{	Smaa Kurve med faa Randkroner . .	27. Gyldenris
	{	Store Kurve med talrige Randkroner . .	28. Alant
13.	{	Stængelbladene modsatte, Kurvene	
	{	store, orange	34. Volverlej
	{	Bladene spredte, Blomsterne gule	14.
14.	{	Kurvbladene i 1 Kreds	35. Fnokurt
	{	" i 2 Kredse, i Spidsen	
	{	brandplettede	36. Brandbæger

Til denne Gruppe med tungeformige Randkroner hører endvidere Følfod og Nikkende Røndsel, men som paa Grund af det naturlige Slægtskab ere optagne i foregaaende Gruppe.

a. Løvetandsgruppen. Cichoriaceae.

1. Almindelig Cikorie. *Cichorium Intybus*.

Stænglen 1—2' høj, stiv, med udspærrede Grene; de nedre Blade høvlformige; store, siddende Kurve, med smukke lyseblaa, sjeldnere lila eller hvide Blomster. Almindelig ved Veje, Randen af Marker osv.

2. Almindelig Haremad. *Lapsana communis*.

Stænglen 2—3' høj, forneden haaret, foroven delt i tynde Grene, som bære smaa, gule Blomsterkurve, med faa Blomster i hver; de nedre Blade lyreformige, de øvre kun tandede. Alm. ved Gjærder, i Haver og Skove.

3. Salat. *Lactuca*.

Skov-Salat. Lactuca muralis.

Hele Planten glat; Stænglen 2—3' høj, med tynde, noget blaalig anløbne, lyreformige Blade, med kantede Afsnit; en udspærret Top med traadfine Grene og smaa 5-blomstrede, gule Kurve, med et valseformigt, ofte rødbrunt Kurvdække. Almindelig i Skove og omkring Huse.

Tornbladet Salat. Lactuca Scariola.

Stænglen 2—3' høj; Bladene høvlformig-fligede med pilformig Grund, i Randen og paa Ryggen tornede, med lodret stillet Bladplade; Toppen lang, mangeblomstret; Blomsterkurvene smaa, gule, med mange Blomster og valseformigt Kurvdække. Almindelig i Københavns Omegn, sjelden i det øvrige Danmark.

Anm.: Til denne Slægt hører den dyrkede Salat (*Lactuca sativa*).

4. *Svinemelk. Sonchus.*

Bladene ere noget tidselagtige, med sædvanlig høvlformig-fligede, tornet-tandede Rande; Blomsterne gule, med et, efter Afblomstringen, ved Grunden udvidet Kurvdække, med taglagte Skæl; snehvid Fnok.

Ager-Svinemelk. Sonchus arvensis.

Stænglen 2—3' høj, med store, guldgule Kurve (over 1" i Gjennemsnit), kirtlet Kurvdække og Blomsterstilke, og ved Grunden hjerteformigt omfattende, fligede Blade, med grovt tornet-tandet Rand. Et almindeligt Ukrud mellem Sæden.

Kær-Svinemelk. Sonchus palustris.

En af vore største danske urteagtige Planter, med indtil 4 Alen høj, hul, ugrenet Stængel, med ved Grunden pilformigt omfattende Blade; de lysgule Kurve ere mindre end hos foregaaende, og samlede i en Halvskjærm i Spidsen. Den findes ved Bredden af Aaer og Søer, især i Nærheden af Havet, men er ikke almindelig (Stadsgravene ved København).

Almindelig Svinemelk. Sonchus oleraceus.

Stænglen omtrent alenhøj, med slappe, matgrønne, høvlformig-fligede Blade, ved Grunden omfattende med 2 spidse, fremadstaaende Ører; Blomsterne bleggule. Et meget almindeligt Ukrud paa dyrket Jord.

Ru Svinemelk. Sonchus asper.

Ligner i Udseende og Forekomst ganske den foregaaende, men Bladene ere stive, glindsende og mindre dybt indskaarne, med finere Torne i Randen og med tilbagebøjede, afrundede Ører ved Grunden. Kronerne gule, paa Underfladen rødlige.

5. Almindelig Løvetand. *Taraxacum Dens-leonis.*

Alle Bladene samlede ved Roden, høvlformig-fligede; de kvarterhøje Skafter trinde, hule, bladløse, med en enlig, stor, gul Blomsterkurv, som efter Afblomstringen danner et kugleformigt hvidt Hoved af den udspærrede Fnok. Den store tapformige Rod leverer, ligesom Cikoriens, et Surrogat for Kaffe. Yderst almindelig overalt paa Enge og Marker og bekjendt under flere Navne (Fandens Kjærnemelk, Melkebøtte osv.), hidrørende fra dens rigelige Melkesaft. Blomstrer hele Sommeren.

6. Høgeskjæg. *Crepis.*

Stænglerne bladede; Bladene mer eller mindre dybt fligede; Kurvbladene i 2 Rader, den ydre kortere.

Toaarig Høgeskjæg. Crepis biennis.

En 2—3' høj, stivt opret, stivhaaret Plante, med høvlformig-fligede Blade; de ydre Kurvblade udstaaende; Kurvene i en Halvskjærm, temmelig store, gule; Griflerne gule; Fnokken snehvid, blød. Hist og her ved Veje og Markrande.

Tag-Høgeskjæg. Crepis tectorum.

Ligner foregaaende, men er kun omtrent fodhøj, graaagtig, dunhaaret, kun Rodbladene ere høvlformig-fligede, Stængelbladene ere helrandede med tilbagerullet Rand og pilformig Grund; Kurvene meget mindre og Griflerne brune. Almindelig paa Marker, mellem Sæden osv.

Anm.: Sjeldnere forekommende er en nærbeslægtet Art: Grøn Høgeskjæg (*C. virens*), som er mere grenet, næsten glat og friskgrøn, Bladene dybere indskaarne, alle Kurvblade tiltrykte og Grifflerne gule.

Sump-Høgeskjæg. Crepis paludosa.

Hele Planten glat, mørkgrøn, alenhøj, Rodbladene aflange, ved Grunden fligede, Stængelbladene ægformige, høvlformigt tandede, med hjerteformig, omfattende Grund, Kurvbladene tiltrykte, sort kirtelhaarede; Fnokken skjør, gulhvid, hvorved den, ligesom i andre Henseender, nærmer sig følgende Slægt. Alm. paa Skovenge, Tørvemoser.

7. Høgeurt. *Hieracium.*

Stænglerne ere hos nogle Arter bladede, hos andre ere Bladene samlede ved Grunden; Bladene ere helrandede eller tandede; Kurvdækket er taglagt og Fnokken gulhvid. En talrig Slægt, hvis enkelte Arter ofte ere vanskelige at adskille.

Haarrig Høgeurt. Hieracium Pilosella.

Planten skyder ved Grunden lange Udløbere, med omvendt ægformig-lancetformige Blade, besatte med lange, stive Haar og paa Undersiden hvidfildede; Skaffet bladløst, kvarterhøjt, stivhaaret, i Toppen sort-kirtelhaaret, og bærende 1 svovlgul Kurv. Meget alm. paa Diger og Marker.

Lancetbladet Høgeurt. Hieracium Auricula.

Ligner meget foregaaende, men har en højere, sædvanlig 1-bladet Stængel, med flere og mindre, guldgule Blomsterkurve, Bladene smallere, glatte, kun ved Grunden randhaarede, noget blaagrønne. Alm. tilligemed foregaaende.

Skov-Høgeurt. Hieracium vulgatum.

Stænglen 2—3' høj, med lancetformige eller elliptiske, skarpttandede Blade, som dels ere samlede ved Roden,

dels spredte paa Stænglen; Kurvene i en udbredt Halvskjærm, med graafiltede og sort kirtelhaarede Grene og Kurvdække; Bladenes Underside og Stænglen ved Grunden er sædvanlig rødiolet. Almindelig i Skove.

Bredbladet Høgeurt. Hieracium boreale.

Stænglen 2—4' høj, stivt opret, uden Rodblade, men med talrige, ægformige, tandede Stængelblade; Blomsterstanden tættere og med flere Blomsterkurve end foregaaende; Kurvdækket mørkgrønt, uden Filt og Kirtelhaar; Griffelen grønlig. I Skove, men ikke almindelig.

Smalbladet Høgeurt. Hieracium umbellatum.

Stænglen 1—3' høj, med talrige linieformige, helrandede eller svagt tandede, i Randen tilbagebøjede Blade; Blomsterstanden næsten skjærmformig; Kurvdækket næsten glat, dets ydre Blade med tilbagebøjet Spids. Almindelig imellem Krat, i Randen af Marker osv.

8. Almindelig Kongepen. *Hypochæris radicata.*

Alle Bladene samlede ved Grunden, bugtet-tandede, ru; Stænglen 1—2' høj, glat, sædvanlig 2—3 Gange udspærret-gaffeldelt, bladløs; Grenene lange, opadtil tykkere, beklædte med smaa Skæl og hver bærende en stor, gul Blomsterkurv; Randkronerne paa Undersiden askefarvede Almindelig ved Randen af Veje og Marker.

9. Borst. *Leontodon.*

Hest-Borst. Leontodon autumnalis.

Bladene rodstillede, fjerfligede eller fjersnitdelte; den fodhøje Stængel mer eller mindre grenet, Grenene i Spidsen udvidede og beklædte med smaa Skæl; de gule Kroner ere udvendig rødlig. Den blomstrer til langt ud paa Efteraaret, og er meget almindelig overalt paa Enge, Marker og Veje.

Anm.: Den ligner noget »almindelig Kongepen«, men har mindre Kurve, som oftest haaret Kurvedække, ingen Avner paa Blomsterlejet osv.

Stivhaaret Borst. Leontodon hispidus.

Den ligner foregaaende, men har en udelte, bladløs Stængel, med en større enlig Kurv, tandede eller bugtet-halvfinnede Blade, som tilligemed hele Planten ere beklædte med stive, kløvede Haar. Almindelig ved Randen af Veje og Marker.

10. Eng-Gedeskjæg. *Tragopogon pratensis.*

Stænglen 1—2' høj, med lange, linieformige, tilspidsede, ved Grunden udvidede Blade; de smukke gule Blomsterkurve, som kun ere aabne om Formiddagen, ere omgivne af 8 Kurvblade, som ere ligelange med eller længere end Kronerne; Fnokken danner efter Aflomstringen et meget stort, kugleformigt Hoved. Almindelig ved Gjærder og paa Græsmarker.

11. Lav Skorzonere. *Scorzonera humilis.*

Bladene rodstillede, smalt eller bredt lancetformige, helrandede; Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, med faa, smaa Blade og 1 eller faa, store, gule Blomsterkurve, med Kronerne dobbelt længere end Kurvdækket; Skaft og Bladstilk beklædt med en løs, hvid Uld. Blomstrer i Mai og Juni. Findes hist og her, men ikke almindelig, paa høje Skovenge og Lyngbakker.

b. Tidselgruppen. *Cynareae.*

12. Knopurt. *Centaurea.*

Denne Slægt udmærker sig især ved sine større, uregelmæssige, tragtformige, golde Randkroner; det æg- eller kugleformige Kurvdækkes Blade ere taglagte og i Randen fryndsede; Blomsterne blaa eller røde.

Almindelig Knopurt. Centaurea Jacea.

Stænglen 1—3' høj, med lancetformige Blade, de nedre ved Grunden tandede eller fligede; Kurvbladene med brune, skeformige Tilhængler; Fnokken mangler; Blomsterne fioletrøde. Almindelig ved Gjærder, Skovrande, Enge.

Stor Knopurt. Centaurea Scabiosa.

Større og kraftigere end foregaaende, med enkelt eller dobbelt fjersnitdelte Blade; store Kurve med mørkfiolette Blomster, kugleformigt Kurvdække, hvis Blade i Spidsen ere sorte, børsteformigt-fligede. Temmelig almindelig i Krat og ved Gjærder.

Korn-Knopurt. Centaurea Cyanus.

Denne under Navn af »Kornblomst« velbekjendte Ukrudsplante i Vintersæden udmærker sig især ved sine smukke, blaa Blomster, linie-lancetformige Blade, ægformige Kurvdække, hvis Blade i Randen ere mørkbrune og børsteformigt takkede, samt en løs, hvid Filt paa Stængel og Blade. Blomstrer fra Juni til langt hen paa Efteraaret.

13. Eng-Skær. *Serratula tinctoria.*

Stænglen omtr. 2' høj, glat; Bladene skarpt takkede, tilspidsede, mer eller mindre dybt fligede, navnlig henimod Grunden; de æg- eller valseformige Kurve samlede i en Halvskjærm; Kronerne mørkrøde, Kurvbladene taglagte, rødlig, med mørkfarvet Spids. Paa kratbevoxne Skrænter og høje Enge, hist og her, især i den østlige Del af Landet.

14. Burre. *Lappa.*

Denne Slægt er velbekjendt og let kjendelig ved sine meget store, hjerteformige Blade (der ofte kaldes »Skræppeblade«) og ved sine store, rundagtige Blomsterkurve, hvis Kurvblade i Spidsen ere hagekrummede og derfor saa let hænge fast i Klæder osv.

Stor Burre. Lappa major.

En kraftig, 3—5' høj Plante, med meget store hjerteformige Blade, halvskjærmformig Blomsterstand, kugleformige, tilsidst lidt fladtrykte Kurve, med glatte, grønne, linieformige Kurvblade, og røde Blomster. Almindelig ved Veje og omkring Byer i Landets frugtbare Egne.

Skov-Burre. Lappa intermedia.

Den er sædvanlig højere (4—5') end foregaaende, men langt stærkere, og udmærker sig især ved sine ægformige, svagt filtede Blomsterkurve, der sidde langs de forlængede, buformigt udspærrede Grene; de indre Kurvblade i Spidsen mørkrøde; Blomsterne rosenrøde med blaa Støvdragere; Bladene mørkegrønne, Stænglen ofte rødlig. Alm. i Skove.

Liden Burre. Lappa minor.

Ligner foregaaende i Henseende til Blomsterstanden og de svagt filtede Kurve, men er den mindste af Slægten (omtr. 2' høj), af graagrøn Farve, med smaa Kurve, grønne Kurvblade, blegrøde Blomster og lila Støvdragere. Alm. ved Veje og omkring Huse.

Filtet Burre. Lappa tomentosa.

Den adskiller sig navnlig fra de foregaaende ved det tæt hvidfiltede Kurvdække; den er iøvrigt 2—4' høj, med en tæt Halvskjærm, de indre Kurvblade i Spidsen mørkrøde, ikke hagekrummede, Blomsterne mørkrøde med blaa Støvdragere. Almindelig ved Veje og Byer i den østlige Del af Landet, sjelden paa Halvøen og i Fyen.

15. Tornvinget Æselsfoder. *Onopordon Acanthium.*

En 3—5' høj, kraftig Plante, tæt beklædt med en hvidgraa Filt; Bladene store, elliptiske, med stærke Torne i Randen, nedløbende paa Stænglen, hvorved denne faaer brede, tornede Vinger; Kurvene meget store, runde, med filtet, stikkende Kurvdække og røde Blomster. Paa øde Pladser, især omkring Byer, men ikke almindelig.

16. Tidsel. *Carduus*.

Denne Slægt er velbekjendt ved sine tornede, stikkende Stængler og Blade, hvilket den dog har tilfælles med foregaaende og efterfølgende Slægt; Bladene ere mer eller mindre fjerfligede og Blomsterne sædvanlig røde, sjeldnere gule eller hvide.

1.	{	Fnokken fjerformig; Blomsterne røde	2.
»		haarformig	3.
2.	{	Stængel og Blade svagt-tornede . . .	1. Kruset Tidsel
		Hele Planten tæt besat med stærke, straagule Torne	2. Tornstænglet Tidsel
3.	{	Blomsterne bleggule	5. Bleggrøn Tidsel
		» røde (variare hvide)	4.
4.	{	Stænglen tornet-vinget af nedløbende Blade	5.
		Bladene ikke nedløbende	6.
5.	{	Kurvene store ($1\frac{1}{2}$ " lange), enlige eller faa samlede	3. Lancetbladet Tidsel
		Kurvene smaa ($\frac{1}{2}$ " lange), tæt sammenhobede	4. Kær-Tidsel
		Stænglen mangler eller er yderst kort; Kurven stor	6. Kortstænglet Tidsel
6.	{	Stænglen omtrent 2' høj; Kurvene smaa	7. Ager-Tidsel

1. *Kruset Tidsel. Carduus crispus.*

Stænglen 2—4' høj, svagt tornet-vinget, Bladene aflange, tandede eller lappede, randhaaret-tornede, paa Undersiden hvidfiltede; Kurvene af en Hasselnøds Størrelse, sædvanlig sammenhobede; Blomsterne mørkrøde. Meget almindelig ved Gjærder og Byer.

2. *Tornstænglet Tidsel. Carduus acanthoides.*

Udmærker sig navnlig fra den foregaaende ved den meget tætte Beklædning baade paa Blade og Stængel af lange, stærke, straagule Torne; Bladene ere fjersnitdelte, med sædvanlig 3-delte Afsnit; Blomsterne af en mere ren purpurød Farve. Den forekommer almindelig i Sjælland, men mangler eller er sjelden i de øvrige Provindser.

3. *Lancetbladet Tidsel. Carduus lanceolatus.*

Stænglen robust, 2—3' høj, tornet-vinget; Bladene dybt fjerfligede, med tvedelte Flige, paa Overfladen stivhaarede, paa Underfladen hvidfiltede; Bladenes Nerver og Kurvbladene endende i lange, spidse, gule Torne; Kurvene enlige, store, med udstaaende, spindelvæv-filtede Kurvblade og rosenrøde Kroner. Meget alm. ved Gjærder, Veje, Overdrev osv.

4. *Kær-Tidsel. Carduus palustris.*

Stænglen stivt opret, 3—5' høj, slank og lidet forgrenet, sædvanlig rødbrun, vinget af de nedløbende Blade; Bladene ere fjersnitdelte, med fligede, svagere tornede Afsnit; Blomsterkurvene temmelig smaa, sammenhobede, med tiltrykte Kurvblade og purpurrøde Kroner. Almindelig paa Tørvjord.

5. *Bleggryn Tidsel. Carduus oleraceus.*

Hele Planten næsten glat, af en bleggryn Farve, 3—4' høj, Bladene store, de nedre dybt delte, de øvre hjerteformige, næsten hele, alle svagt tornet-takkede; Kurvene store, med bleggule Kroner og næsten indhyllende i blege, gulgrønne Blade. Temmelig almindelig i de fleste Egne paa Enge, navnlig Skovenge.

6. *Kortstænglet Tidsel. Carduus acaulis.*

Bladene rosetformigt udbredte paa Jorden, fjerfligede, med lappede, stærkt tornede Flige; i Midten af Rosetten fremkommer en stor, stilkløs eller meget kortstilket rødblomstret Kurv. I Skygge faaer den undertiden en indtil 1' høj, bladet Stængel. Temmelig alm. paa høje Enge og Overdrev.

7. *Ager-Tidsel. Carduus arvensis.*

Stænglen 2—3' høj, Bladene mer eller mindre fligede, tornet-tandede, bølgede; Blomsterkurvene nøgleformigt

samlede i Spidsen af Grenene, temmelig smaa, tvebo, variere fra kugleformige (Hanblomster) til valseformige og lange (Hunblomster); Kronerne blegrøde eller lila. Et meget hyppigt Ukrud paa dyrkede Marker, i Haver og ved Veje.

Anm.: Der forekommer ikke sjældent Bastardformer mellem de forskellige Arter Tidsler.

17. Almindelig Bakketidsel. *Carlina vulgaris*.

Hele Planten meget stiv, omtrent fodhøj; Bladene fligede eller tandede, med lange tynde Torne i Randen; faa Kurve i en Halvskjærm, hvori de midterste Kurve staae lavest; de ydre Kurvblade ere dobbelt fliget-tornede, de indre ere linieformige, spidse, hindeagtigt-gule; Kronen rødgul; Støvdragerne gule. Temmelig almindelig paa Diger og Bakker, hvor den kan henstaa næsten uforandret hele Vinteren.

c. Malurtgruppen. Eupatoriaceae.

18. Brøndsel. *Bidens*.

Denne Slægt udmærker sig ved sine modsatte Blade, gule Kroner, Blomsterlejet beklædt med Avner, Kurvbladene i 2 Kredse, hvoraf den ydre er udstaaende og den flade Skalfrugt besat med 2—5 Børster, med tilbagevendte Smaatorne. Blomstrer i August—September.

Fligbladet Brøndsel. Bidens tripartita.

Stænglen sædvanlig fodhøj, ofte rødbrun; de modsatte Blade ere ved Grunden 3—5-fligede, den midterste Flig størst; Kurvene oprette; Skalfrugten graabrun, med 2 Børster, som ved sine Kroge hyppigt hænge fast i Klæder. Meget alm. ved Damme, i Grøvter, Tørvemoser osv.

Nikkende Brøndsel. Bidens cernua.

Ligner meget foregaaende, men Bladene ere sidende, ved Grunden sammenvoxne, takkede; Kurvene ere nikkende; Skalfrugterne sortbrune, med 3—4

Børster; hele Planten er frisk grøn, noget ru. Den forekommer ikke sjelden med gule, tungeformige Randkroner. Paa lignende Steder, men mindre almindelig end forrige Art.

19. Hampagtig Hjortetrøst. *Eupatorium cannabinum*.

En 3—4' høj Plante, med rødbrun Stængel, modsatte, dybt 3—5-delte Blade med lancetformige takkede Flige (af Lighed med Hampeblade); de smaa, 5—6-blomstrede, blegrøde Kurve ere talrigt samlede til en stor, tæt, endestillet Halvskjærm. Alm. ved Bredden af Søer og Bække, fugtige Steder i Skove osv.

20. Rødblomstret Hestehov. *Petasites officinalis*.

Den skyder allerede i April et ($\frac{1}{2}$ —1' højt) Skaft med rødlig Skæl og en Klase af rødblomstrede Kurve; først senere skyde Bladene op paa lange Stilke; Bladene ere meget store, 1—1 $\frac{1}{2}$ ' i Gjennemsnit, hjerteformige eller nyreformige, tandede, paa Undersiden graauldede. Den findes hist og her ved Byer og langs Aa- og Søbredder, sædvanlig i Mængde, hvor den forekommer (f. Ex. flere Steder i det sydlige Fyen). Den er ogsaa bekjendt under Navnene »Rød-Skræppe«, »Pestilentsurt« o. fl.

21. Almindelig Følfod. *Tussilago Farfara*.

Ligesom hos forrige Art udvikles Blomsterne længe før Bladene, nemlig allerede i Marts og April og er en af vore tidligste Foraarsplanter. Skaftet er kvarterhøjt, skællet og hviduldet, med en enlig, gulblomstret Kurv, med talrige traadformige Randkroner og rørformige Skivekroner; Bladene nyreformige, kantet-tandede, Undersiden hviduldet. Almindelig paa fugtige Lerskrænter, ved Kildevæld osv.

22. Almindelig Regnfang. *Tanacetum vulgare*.

Med en 1—2 Alen høj Stængel, enkelt eller dobbelt fjersnitdelte Blade med talrige savtakke Afsnit; Kurvene fladtrykt-halvkugleformige, med guldgule Blomster, samlede i en mangeblomstret, tæt Halvskjærm. Hele Planten har en meget stærk, krydret Lugt. Blomstr. Eftersommeren. Almindelig i de fleste Egne af Landet ved Veje og Gjærder (mangler sjelden paa Tanggjærder ved Strandbredder).

23. Bynke. *Artemisia*.

Planterne af denne Slægt have sædvanlig en graaagtig eller hvid Beklædning, et uanseligt Ydre, en krydret Lugt, meget smaa æg- eller kugleformige Blomsterkurve, med yderst smaa, gule eller rødlig Kroner, samlede i en lang Top.

Malurt-Bynke. Artemisia Absinthium.

Hele Planten graalig sølvglindsende af tiltrykte Silkehaar, 2—3' høj, Bladene 2—3-dobbelt fjersnitdelte med lancetformige, butte Afsnit; Kurvene halvkugleformige, nikkende, med gule Kroner. Hele Planten har en meget stærk Lugt og en bitter Smag. Hist og her omkring Landsbyer, navnlig paa de sydlige Øer.

Graa Bynke. Artemisia vulgaris.

En opret, 3—4' høj, oftest rødbrun Stængel, med dobbelt fjersnitdelte Blade, hvis Afsnit ere lancetformige, spidse, paa Overfladen grønne, paa Underfladen hvidfiltede; Kurvene ægformige, filtete; Kronerne rødlig eller bleggule. Meget almindelige ved Gjærder, Veje, omkring Huse.

Strand-Bynke. Artemisia maritima.

Stænglerne sædvanlig ved Grunden opstigende, 1—2' høje; Bladene 2—3-dobbelt fjersnitdelte, med linieformige

Afsnit; hele Planten hvidfiltet; Kurvene ægformige, Kronerne rødgule; den udmærker sig ved en stærk krydret Lugt og er bekendt under Navn af »Strand-Malurt«. Den varierer med oprette og hængende Grene og Kurve, blomstrer henad Efteraaret og findes hist og her paa lerede Strandenge, navnlig paa Diger og Dæmninger.

Mark-Bynke. Artemisia campestris.

Stænglerne opstigende, 1—2' høje, ofte rødbrune, med tynde, risformige Grene; Bladene næsten glatte, 2—3-dobbelt fjersnitdelte, med linieformige, braadspidsede Afsnit; de smaa, glatte, ovale Blomsterkurve i ensidigt vendte Klaser; Kronen rødlig. Ikke sjelden paa sandige Marker.

24. Evighedsblomst. *Gnaphalium*.

Mindre Planter med smalle, helrandede Blade, beklædte med en løs, hvid eller graa Filt; Kurvbladene ere sædvanligt enten helt eller i Randen hindeagtige og ofte farvede, og da de ikke miste Farven ved Tørring, have de givet Anledning til Navnet »Evighedsblomst«.

Rank Evighedsblomst. Gnaphalium silvaticum.

Stænglen rank, 1—1½' høj, de nedre Blade lancetformige, de øvre linieformige, tilligemed Stænglen graafiltede, dog ofte glatte paa Overfladen; Kurvene danne en lang, bladet, axformig Klase; Kurvbladene i Spidsen brune. Almindelig i Krat og Randen af Skove, paa Bakker osv.

Sump-Evighedsblomst. Gnaphalium uliginosum.

Stænglen 3—6" høj, fra Grunden meget grenet med opstigende Grene; Bladene lancetformige, tilligemed Stænglen hvidgraa filtede; Kurvene smaa, samlede i Nøgler i Spidsen af Grenene; Kurvbladene med brungul Rand. Meget almindelig paa fugtige Steder, udtørrede Kær osv.

Ager-Evighedsblomst. Gnaphalium arvense.

Hele Planten tæt hvidfiltet, $\frac{1}{2}$ —1' høj, pyramideformigt grenet, med nøgleformigt samlede Kurve i Spidsen af Grenene; Kurvbladene overalt filtede; Bladene lancetformige, butte. Alm. paa tørre, især sandige Marker.

Anm.: Meget lignende er: Liden Evighedsblomst (*G. minimum*), som findes alm. paa lignende Steder; den er spædere (2—6" høj), mindre tæt filtet, Stænglen gaffeldelt, Bladene spidse og Kurvbladene i Spidsen glatte.

Kugleblomstret Evighedsblomst. Gnaphalium germanicum.

Planten hvid- eller gulgraa filtet, $\frac{1}{2}$ —1' høj, Bladene lancetformige, Stænglen oventil gaffeldelt; Kurvene samlede i $\frac{1}{2}$ " tykke kugleformige Hoveder; Kurvbladene i Spidsen straagule eller rødlig, braadspidsede. Almindelig paa tørre Marker.

Tvebo Evighedsblomst. Gnaphalium dioicum.

De blomsterbærende, hvidfiltede Stængler ere 3—6" høje, med smalle, tiltrykte Blade; desuden findes krybende Sidestængler med omvendt-ægformige Blade, paa Overfladen grønne, paa Undersiden hvide; 4—5 Kurve i en Halvskjærm; Kurvblade og Kroner rosenrøde eller hvide. Almindelig paa Heder og Bakker i de sandige Egne af Landet. Blomster i Mai—Juni.

Anm.: Nogle Planter bære lutter golde, andre frugtbare Blomster, som have et fra hine forskjelligt Udseende.

Gul Evighedsblomst. Gnaphalium arenarium.

Roden udskyder flere opstigende eller oprette, $\frac{1}{2}$ —1' høje Stængler, der ligesom de omvendt-ægformige Rodblade og linieformige Stængelblade ere graafiltede; Kurvene i en endestillet Halvskjærm, med gule Kroner og citron- eller brandgule, glindsende Kurvblade. Hist og her paa sandige Marker og Bakker.

d. Astersgruppen. Radiatae.

25. Strand-Asters. *Aster Tripolium*.

En glat, 1—2' høj Plante, med linie-lancetformige, næsten helrandede, kødfulde Blade, en stor halvskjærmformig Blomsterstand, og Kurve med fiolette Randkroner, gule Skivekroner og tiltrykte, butte Kurvblade; blomstrer henad Efteraaret. Meget alm. paa Strandenge.

26. Bitter Bakkestjerne. *Erigeron acris*.

En haaret, omtr. fodhøj Plante, med omvendt-ægformige Rodblade, linieformige Stængelblade, sædvanlig rødbrun Stængel, med en Klase i Spidsen; Kurvene graafiltede, med traadformige, korte, oprette, fiolette Randkroner og faa bleggule Skivekroner. Alm. paa tørre Diger og Marker.

27. Almindelig Gyldenris. *Solidago Virga-aurea*.

En stivt opret, 1—3' høj, næsten glat Plante; de nedre Blade elliptiske, savtakkede, stilkede, de øvre lancetformige, næsten helrandede; Blomsterstanden er en lang smal Top, med talrige, guldgyldne Kurve, med omtrent en halv Snes tungeformige Randkroner. Hist og her paa Diger og Bakker, navnlig mellem Krat.

28. Alant. *Inula*.

Baade de talrige Randkroner og Skivekroner ere gule; Bladene ere udelte, Kurvbladene taglagte, Blomsterlejet uden Avner, Støvdragerne med haarformige Tilhængsler ved Grunden. Blomstrer Juli—August.

Stor Alant. Inula Helenium.

En anselig, 4—5' høj Plante, med næsten fodlange, æg-hjerteformige, halvt omfattende, paa Undersiden hvidfiltede Blade, en halvskjærmformig Blomsterstand, med store, solsikkelignende Kurve; de ydre Kurvblade

ægformige. Findes hist og her i Landsbyer, i Græshaver eller ved Vejene, forvildet fra Dyrkning i en ældre Tid, da den var en anset Lægeplante.

Pilebladet Alant. Inula salicina.

Hele Planten næsten glat, 1—1½' høj; Bladene lancetformige, omfattende, svagt tandede, bueformigt udstaaende; Kurvene enlige eller faa i Spidsen af Stænglen, store (over 1" i Gjennemsnit) med lange Randkroner og spidse Kurvblade. Hist og her i Kratskove og paa høje Enge.

Soleje-Alant. Inula Britanica.

En fodhøj, især oventil hvidfiltet Plante, med lancetformige, haarede Blade, som oventil ere hjerteformigt omfattende; de store Kurve (over 1" brede) ere samlede i en faablomstret Halvskjærm; Kurvbladene spidse, hvidfildede. Hist og her paa Enge, navnlig i Strandegne, og hyppigst paa de sydlige Øer.

Loppe-Alant. Inula pulicaria.

Den mindste Art, ½—1' høj, meget forgrenet og af en smudsig graagrøn Farve af den tætte Behaaring; Bladene lancetformige, i Randen bølgede; Kurvene smaa, tæthaarede, halvkugleformige, med meget korte Randkroner. Hist og her ved Randen af Veje, ved Gadekær, hyppigst paa de sydlige Øer.

29. Almindelig Tusindfryd. *Bellis perennis.*

Denne velbekjendte lille Plante udmærker sig ved sine rosetstillede, omvendt-ægformige, takkede Blade, fingerlange Skafter, med en enlig Kurv i Spidsen; Skivekronerne gule, Randkronerne hvide, ofte rødlig anløbne, omgivne af en Kreds ligelange Kurvblade. Den forekommer overalt paa Marker, Enge og Veje, og er en af de almindeligste danske Planter. Den blomstrer næsten hele Aaret. En Afart med lutter tungeformige Kroner, dyrkes i Haver.

30. Røllike. *Achillæa*.

Planter med bladet Stængel, smaa Kurve i en Halvskjærm, med faa, hvide eller rødlige, rundagtige Randkroner, Blomsterlejet uden Avner, fladtrykte Skalfrugter uden Fnok.

Almindelig Røllike. Achillæa Millefolium.

Stænglen 1—2' høj, Bladene i Omrids lancetformige, 2—3-dobbelt fjersnitdelte; talrige, smaa Kurve samlede i Spidsen af Stænglen i en tæt Halvskjærm; Randkronerne kun 4—5, afrundede, hvide, sjeldnere rosenrøde. Planten mer eller mindre haaret. Meget almindelig paa Marker, Enge og ved Gjærder.

Nyse-Røllike. Achillæa Ptarmica.

Stænglen 1—2' høj; Bladene linieformige, fint savtakke, glatte; Blomsterkurvene større end hos foregaaende, samlede i en Halvskjærm; Randkronerne omtrent 10, hvide. Ikke sjelden i de fleste Egne, ved Grøfter, paa Enge, især paa Tørvjord.

31. Gaaseurt. *Anthemis*.

Planter med flerdobbelt fjersnitdelte Blade, med smalle Flige; Blomsterkurvene i Enden af Grenene, med gule Skiveblomster, talrige hvide Randblomster, Blomsterlejet beklædt med Avner.

Ager-Gaaseurt. Anthemis arvensis.

Stænglen udbredt grenet, indtil fodhøj, tiltrykt haaret tilligemed Bladene, som ere dobbelt fjersnitdelte med linie-lancetformige Afsnit; Blomsterlejet kegleformigt, med lancetformige Avner; Skalfrugterne 4-kantede; Randkronerne med Griffel. Planten er svagtlugtende. Alm. paa Marker, ved Veje osv.

Stinkende Gaaseurt. Anthemis Cotula.

Har megen ydre Lighed med foregaaende, men er mere opret, glattere, Bladene mere sammensatte, med smalle Afsnit; Avnerne paa Blomsterlejet ere børsteformige; Skalfrugterne ere trinde, knudrede; Griffelen mangler i Randkronerne; den har en stærk, ubehagelig Lugt. I de fleste Egne almindelig ved Veje og øde Pladser, især ved Landsbyer.

32. Kamille. *Matricaria.*

Denne Slægt har stor Lighed i ydre Udseende med Arterne af foregaaende og tildels ogsaa med følgende Slægt; fra hin udmærker den sig navnlig ved Mangelen af Avner, fra denne ved sine 2—3-dobbelt fjersnitdelte Blade med traadformige Afsnit.

Vellugtende Kamille. Matricaria Chamomilla.

Den udmærker sig især ved sine smaa Kurve, ved det kegleformige, hule Blomsterleje og tilsidst tilbagebøjede hvide Randkroner, hvorved de gule Skivekroner blive meget fremstaaende, samt ved sin stærke, krydrede Lugt. Den leverer de ægte Kamilleblomster, men forvexles let med de 2 foregaaende og den følgende Art. Hist og her i de fleste Provindser mellem Sæden og omkring Byer.

Lugtløs Kamille. Matricaria inodora.

Stænglen opret, 1—2' høj, med næsten halvskjærmformigt samlede Kurve, som ere større end hos foregaaende, fra hvilken den iøvrigt kjendes ved det halvkugleformige, hele Blomsterleje, større og udstaaende Randkroner og Mangel paa Lugt. Meget alm. paa Marker og ved Veje, navnlig ved Byer.

En Afart med udstrakte, rødlig Stængler og kjødfulde Blade, er almindelig ved Strandbredder.

33. Oxeøje. *Chrysanthemum*.

Kurvene have enten som hos de 2 foregaaende Slægter, gule Skivekroner og hvide Randkroner, eller alle Kronerne ere gule; Blomsterlejet er fladt eller hvælvet, uden Avner og ikke hult; Bladene ere takkede, fligede eller fjersnitdelte, men med flade (ikke traadformige) Afsnit.

Matrem-Oxeøje. Chrysanthemum Parthenium.

Stænglen 1—2' høj; Bladene fjersnitdelte, med ægformige, lappede Afsnit; talrige, temmelig smaa (neppe $\frac{1}{2}$ " brede) Kurve i en Halvskjærm; de hvide Randkroner ovale, meget korte; Skiven gul; Planten er stærkt lugtende. Ikke sjelden i Landsbyer ved Gjærder udenfor Husene, sandsynligvis forvildet fra tidligere Dyrkning (mangler f. Ex. neppe i nogen Landsby paa Lolland).

Hvid Oxeøje. Chrysanthemum Leucanthemum.

Stænglen 1—1 $\frac{1}{2}$ ' høj, næsten ugrenet, med store ($1\frac{1}{2}$ " i Gjennemsnit), enlige Kurve i Spidsen; Skiven gul, med lange, hvide udstaaende Randkroner; de nedre Blade ere omvendt-ægformige, rundtakkede, de øvre lancetformige, ved Grunden fligede. Meget alm. paa Græsmarker og Diger. — Den har endel Lighed med Gaaseurt og Kamille, men er større.

Gul Oxeøje. Chrysanthemum segetum.

En glat, grenet, fodhøj Plante, med et blaagrønt Skjær; store Kurve; baade Skive- og Randkroner gule; Bladene aflange, omfattende, fliget-tandede. Et hyppigt Ukrud i Vaarsæden, navnlig mellem Ærter, og bekjendt under forskjellige Navne: »Onde Urter«, »Brandenborger« osv.

34. Bjerg-Volverlej. *Arnica montana*.

Stænglen 1—2' høj, kirtelhaaret; talrige, ovale, helrandede, 5-nervede Rodblade, faa, modsatte Stængelblade;

faa, store ($2\frac{1}{2}$ " brede) Kurve med orangefarvede Skive- og Randkroner. Paa Heder, Bakker og høje Enge, alm. paa Halvøen, sjeldnere paa Øerne, hvor den ganske mangler mod Syd.

35. Almindelig Fnokurt. *Cineraria palustris*.

Hele Planten af en gulgrøn Farve, tæthaaret af klæbrige, leddede Haar; Stænglen 2—3' høj, hul, Bladene lancetformige, bølgede, de nedre fligede, de øvre svagt tandede; Kurvene af Middelstørrelse i en mangeblomstret Halvskjærm, med bleggule Skive- og Randkroner. Almindelig i Tørvemoser og Kær. Den har faaet Navn af sin store, lange, hvide Fnok.

36. Brandbæger. *Senecio*.

Planter med fligede eller fjersnitdelte Blade; Kurvene smaa eller af Middelstørrelse, valseformige, samlede i Halvskjærme; Skive- og Randkroner gule, de sidste ere ofte meget smaa eller manglende; Kurvdækkets Blade i Spidsen brandplettede (sorte eller brunagtige), siddende i 2 Kredse, hvoraf den nedre bestaaer af meget smaa Blade.

Almindelig Brandbæger. Senecio vulgaris.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, med fjersnitdelte eller fligede Blade, Kurvene smaa, æg-valsformige, med lutter rørformige, gule Kroner, stærkt sortplettede Kurvblade. Den kaldes sædvanlig »Stolt-Hendrik« og er en overalt, navnlig paa dyrket Jord, forekommende Plante, som blomstrer hele Aaret.

Skov-Brandbæger. Senecio silvaticus.

Den er højere og slankere end foregaaende, oventil svagt kirtelhaaret; Bladene fjersnitdelte med fligede Afsnit; Kurvbladene svagere brandplettede, i den ydre Kreds faa; de tilligemed Skivekronerne gule Randkroner ere meget smaa og tilbagerullede. Temmelig alm. paa aabne Pletter i Skove, paa Heder.

Eng-Brandbæger. Senecio Jacobæa.

Stænglen 2—4' høj; de nedre Blade lyreformig-snitdelte, de øvre fjersnitdelte med omfattende, mangedelte Ører ved Grunden; en tæt- og mangeblomstret, endestillet Halvskjærm; de tungeformige, udstaaende Randkroner tilligemed Skiven gule. Alm. paa Diger og Randen af Marker.

Vand-Brandbæger. Senecio aquaticus.

Ligner foregaaende, men er lavere, med udspærrede Grene, mere fjernblomstret Halvskjærm, større, lysere gule Kurve, ofte rødbrun Stængel; de nederste Blade næsten hele, ovale, stilkede, de øvre lyreformige. Ved Bredden af Søer, Bække og Kær, i fugtige Skove, almindelig i den vestlige og sydlige Del af Landet, sjeldnest i Sjælland.

XXVIII. Klokkefamilien. Campanulaceae.

Planter med udelte Blade, femdelte, oftest klokkeformige, blaa (sjelden dybtfligede, hvidgule) Blomster, samlede i Klase, Ax eller Blomsterkurv, med 5 Støvdragere og en undersædig, 2—3-rummet, mangefrøet, ved Huller opspringende Kapsel. De indeholde Melkesaft.

Klokke. Campanula.

De blaa, klokkeformige, temmelig store Kroner i en Klase eller Top; Rodbladene større end Stængelbladene og langstilkede; Arret 3-fliget. De fleste Arter forekomme undertiden med hvide Blomster.

Liden Klokke. Campanula rotundifolia.

Stænglen spæd, noget opstigende, $\frac{1}{2}$ —1 $\frac{1}{2}$ ' høj, grenet; Rodbladene langstilkede, nyreformige eller bredt ægformige, rundtakkede; Stængelbladene blive smallere op-

adtil, fra lancet- til linieformige; Klokkerne langt mindre end hos de øvrige Arter, lyseblaa, nikkende; Kapselen glat. Almindelig ved Gjærder og i Krat. — I Blomstringstiden (Juli—Aug.) ere Rodbladene ofte visnede.

Neldebladet Klokke. Campanula Trachelium.

Stænglen 2—3' høj, skarpkantet, tilligemed Bladene stivhaaret; Bladene grovt dobbelt-savtakkede, de nedre hjerteformige, de øvre æg-lancetformige; Klokkerne store, omtrent 1" lange, mørkt fioletblaa, noget skjægghaarede, Bægerfligene æg-lancetformige, oprette; Kapselen glat eller haaret. Almindelig ved Gjærder, mellem Krat osv.

Ensidig Klokke. Campanula rapunculoides.

Ligner foregaaende, men udmærker sig navnlig ved en meget krybende Rodstok, hvorved den ofte bliver et besværligt Ukrud i Haver, en stivt opret, 1—2' høj, butkantet Stængel, ensidig vendte, nikkende, mindre Blomster med smalle, tilbagebøjede Bægerflige. Ikke sjelden i Haver og omkring Huse.

Bredbladet Klokke. Campanula latifolia.

Den største af vore Arter, med en rank, udelt, 3—4' høj, glat og butkantet Stængel; Bladene dobbelt savtakkede, svagt haarede, de nedre bredt ægformige med vinget Bladstilk, de øvre smallere; Klokkerne store, blaa, med lancetformige, udstaaende Bægerflige, i en enkelt Klase; Kapselen glat. Hist og her i Skove og Lunde.

Smalbladet Klokke. Campanula persicæfolia.

Stænglen udelt, 1—2' høj; Rodbladene stilkede, aflang-lancetformige, takkede, Stængelbladene linieformige; en faablomstret Klase med store, brede og smukke, blaa Kroner; Kapselen sædvanlig stivhaaret. Temmelig alm. paa kratbevoxne Bakker i den østlige Del af Landet, sjeldnere mod Vest.

Axbærende Rapuntsel. Phyteuma spicatum.

Stænglen 1—2' høj, Bladene dobbelt savtakkede, de nedre langstilkede, hjerteformige, de øvre lancetformige; Blomsterne

i et endestillet, tilsidst valseformigt, 2—3" langt Ax; Kronen hvidgul, med fem smalle Flige, som i Begyndelsen ere sammenhængende i Spidsen, senere stjerneformigt udbredte. Temmelig alm. i Skove paa Halvøen og i Fyen, mangler paa de øvrige Øer.

Blaa Munke. *Jasione montana*.

Stænglerne sædvanlig ugrenede, men flere samlede, fodhøje, forneden haarede og bærende linieformige, bølgede, stivhaarede Blade, foroven et langt Stykke bladløs og glat, bærende en halvkugleformig Blomsterkurv, indesluttende talrige, smaa, blaa Blomster og omgivet af et mangebladet, takket Kurvdække, hvorved den faaer en ydre Lighed dels med Skabiose, dels med adskillige Kurvblomstrede, fra hvilke sidste den dog let kjendes ved sine frie Støvdragere. Alm. paa høje Marker og Bakker, navnlig i de sandige Egne af Landet.

XXIX. Krandsbladede. *Stellatae*.

Denne Familie er let kjendelig ved sine svage, 4-kantede Stængler med krandsstillede Blade og modsatte Grene, smaa Blomster i gaffeldelte Kvaste, med utydeligt Bæger, 4-delt Krone og 4 Støvdragere; Frugten deler sig ved Modenheden i 2 undersædige Nødder (Spaltefrugt).

Ager-Blaastjerne. *Sherardia arvensis*.

En lille, nedliggende, ru Plante, med sædvanlig 6-bladede Krandse; de smaa blaaagtige eller fiolette Blomster samlede i Hoveder, omgivne af et 6—8-bladet Svøb. Temmelig alm. paa dyrkede Marker. Blomstrer hele Sommeren.

Krands-Skovmærke. *Asperula odorata*.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj under Blomstringen, med 6—8-bladede Krands; Blomsterne i en endestillet Kvast, hvide, men blive ved Tørring sorte; Frugterne beklædte med Hagebørster. Denne Plante, som især udmærker sig ved Bladenes stærke Duft efter Tørring, er velbekendt under forskellige Navne: Mysike, Bukar, Bogager osv. og leverer »grønne Krands«. Den blomstrer i Mai—Juni og er almindelig i Skove.

Snerre. *Galium*.

Denne Slægt udmærker sig navnlig ved sine smaa, hjulformige, hvide, sjeldnere gule Kroner, og sine svage ofte noget klattrende Stængler og Grene; de krandsstillede Blade ere smalle og sædvanlig 1-nervede og braadspidsede (undtagen trenervet Snerre og Kær-Snerre).

Gul Snerre. Galium verum.

Stænglen mer eller mindre opret, fodhøj, med 4 Ribber; Bladene oftest 8 (6—12) i Krandsene, smalt linieformige med tilbagebøjet Rand; de gule (sjelden bleggule) Blomster samlede i en tæt og mangeblomstret Top; Planten er mer eller mindre haaret. Almindelig ved Veje og Gjærder.

Bredbladet Snerre. Galium Mallugo.

Stænglen 1—3' lang, liggende eller opret, støttende sig til andre Planter, 4-kantet, ligesom de følgende Arter, med talrige, udspærrede Grene; Bladene aflange eller lancetformige, i Randen ru, 8 i Krandsene; Blomsterne i en stor, udspærret Top, hvide eller sjeldnere bleggule. Planten er snart glat, snart haaret. Temmelig alm. ved Gjærder og i Krat.

Trenervet Snerre. Galium boreale.

Stænglen stivt opret, fodhøj, lidet grenet; Bladene 4 i Krandsene, med 3 Nerver, lancetformige, butte; de hvide

Blomster i en aflang Top; Frugterne stivhaarede. Paa høje Enge og mellem Krat, især i Sjælland, sjældnere i de øvrige Provindser.

Lyng-Snerre. Galium saxatile.

Den mindste Art, med tueformige, opstigende, kvarterhøje Stængler; Krandsene med 4—6 omvendt-ægformige, i Randen ru Blade; de smaa hvide Blomster i en endestillet Kvast; hele Planten glat. Den voxer især paa Hedejord og er derfor hyppigst i Nord-Sjællands og Halvøens Hedeegne.

Kær-Snerre. Galium palustre.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' lang, opstigende, med faa, nedadvendte Torne paa Kanterne; Krandsene med 3—5 uligestore, lancetformige eller omvendt-ægformige Blade, uden Braad i Spidsen; de hvide Blomster i en udspærret Top; Planten bliver sort ved Tørring. (Kronen er undertiden 3- eller 5-delt). Alm. paa vaade Enge, i Vandgrøfter.

Sump-Snerre. Galium uliginosum.

Ligner meget foregaaende, men adskilles ved en finere, men mere ru Stængel, ved omtr. 6 smalle, braadspidsede Blade i Krandsene, og ved at den ikke bliver sort ved Tørring. Alm. tilligemed foregaaende.

Burre-Snerre. Galium Aparine.

Stænglen flere Fod lang, svag og klattrende ved Hjælp af de talrige, smaa, nedadvendte Torne paa Stænglen og Bladenes Rande og Rygnerver; Blomsterne smaa, smudsighvide, i Kvaste i Bladhjørnerne; de parvise, runde Frugter beklædte med Hagebørster, hvorved de let hænge i Klæderne. Almindelig ved Gjerder, i Krat og paa dyrkede Steder.

XXX. Gedebladsfamilien. Caprifoliaceae.

Træer eller Buske, med modsatte Blade; Blomsterne i Kvast, Hoved eller parvise; Kronen 5-delt, regelmæssig eller 2-læbet; 5 Støvdragere; Frugten er et undersædigt Bær.

Almindelig Hyld. *Sambucus nigra*.

En Busk eller et lille Træ med stor, svampet Marv; Bladene uligefinnede, med 5—7 elliptiske, savtakkede Smaablade; de hvide Blomster i Kvaste, samlede i en 5-grenet Skjærm; Bærrene sorte. Baade Blade og Blomster have en stærk, men forskjellig Lugt. Den blomstrer i Juni og Juli, Bærrene modnes i Septbr. Alm. ved Gjærder, Udkanten af Skove, omkring Landsbyer.

Anm.: Klaseblomstret Hyld (*Sambucus racemosa*) med Blomsterne i en ægformig Klase og røde Bær, findes undertiden forvildet ved Gjærder og i Krat.

Almindelig Kvalkvæd. *Viburnum Opulus*.

En høj Busk, med 3—5-fligede, tandede Blade; Kvasten mangeblomstret, flad; de ydre Blomster store, hjulformige, snehvide, golde; de indre Blomster smaa, klokkeformige, gulhvide; Bærret rødt med 1 fladt Frø. Den er ogsaa bekjendt under Navnene: Ulvekruk, Vandhyld, og i Haver dyrkes en Afart under Navn af »Snebold« med lutter golde og store Blomster. — Den blomstrer i Juli og er alm. paa fugtige Steder i Skove.

Gedeblad. *Lonicera*.

Den udmærker sig ved sine uregelmæssige, næsten 2-læbede Blomster, som ere samlede i et Hoved eller parvise, ved 1 kugleformigt Ar og hele Blade.

Almindelig Gedeblad. Lonicera Periclymenum.

Stænglen slynger sig (højre om) op af Buske og Træer, ofte til en betydelig Højde; Bladene elliptiske; Blomsterne i Hoveder; Kronerne lange, kølleformige, lysgule, udvendig rødlige, vellugtende; Bærrene røde. Den kaldes almindelig »Kaprifolium«, men adskilles fra den i Haver alm. dyrkede Art derved, at hos denne ere de øverste Blade ved Grunden sammenvoxne. — Den er almindelig ved Gjærder og i Krat og blomstrer i Juli—August.

Dunet Gedeblad. Lonicera Xylosteum.

En lille, opret Busk af et Par Alens Højde, med dunhaarede, ovale Blade, parvise Blomster i Bladhjørnerne; Kronerne mindre end hos foregaaende, hvidgule, dunede; Bærrene mørkrøde, af en Ærts Størrelse, parvis sammenvoxne. Den blomstrer i Mai og Juni og findes ikke sjelden i Kratskove i Landets østlige Provindser. — Den dyrkes almindeligt i Haver.

XXXI. Oliefamilien. Oleineae.

Træer eller Buske med modsatte Blade; Blomsterne i en Top med 4-fliget Bæger og Krone og 2 Støvdragere; hos Asken mangler dog baade Bæger og Krone; Frugten er meget forskjellig. — Vi have kun 1 vildtvoxende Art (Asken), de andre ere forvildede hos os.

Almindelig Liguster. Ligustrum vulgare.

En Busk med glindsende, lancetformige, helrandede Blade, hvide, tragtformige Blomster i en tæt Top og sorte Bær. Almindelig dyrket i Haver eller plantet i levende Hegn og derfra forvildet, navnlig i Fyen.

Almindelig Syren. *Syringa vulgaris*.

En Busk med hjerteformige, helrandede, glatte Blade, lila eller hvide Blomster i en pyramideformig Top og en torummet brun Kapsel. Forekommer som Liguster i Haver og Hegn.

Almindelig Ask. *Fraxinus excelsior*.

Et højt Træ med uligefinnede Blade, bestaaende af 7—11 lancetformige, savtakke Smablade; Blomsterne, som allerede udvikles i Mai før Bladene, sidde i en mangeblomstret Kvast, og ere meget ufuldstændige, idet de mangle Bæger og Krone og desuden snart ere særkønnede (kun bestaaende af 2 Støvdragere eller 1 Frugtknude), snart tvekønnede; Frugterne ere aflange Vingefrugter. Den findes hyppig plantet omkring beboede Steder, men er ogsaa vildtvoxende i Skove (f. Ex. alm. paa Lolland og Bornholm).

XXXII. Ensianfamilien. *Gentianeae*.

Planter med sædvanlig modsatte, hele Blade (undtagen Bukkeblad) af en bitter Smag; Blomsterne 4—5-delte, med samme Antal Støvdragere; 1 Griffel med 2 Ar; en toklappet, mangefrøet Kapsel. — De udmærke sig ved smukke Blomster.

Ensian. *Gentiana*.

Bladene modsatte, helrandede; Bægeret 4—5-delt, Kronen 4—5-delt, blaa; Kapselen enrummet. En talrig Slægt, hvis Arter især forekomme i Bjergerne.

Smalbladet Ensian. Gentiana Pneumonanthe.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, udelt; Bladene linieformige med tilbagerullet Rand; Bægeret 5-fliget; Kronen stor, tragtformig, 5-tandet, smukt blaa, med 5 grønne Striber ud-

vendig; blomstrer i August—Septbr. I Hedemoser, alm. i Halvøens Hedeegne, sjelden paa Øerne.

Bredbægeret Ensian. Gentiana campestris.

Stænglen henved 1 Kvarter høj, meget grenet, med æg-lancet-formige Blade; Bægeret 4-fliget, de 2 ydre Flige meget større og bredere end de indre; Kronen 4-tandet, mørkt fioletblaa, dens Svælg besat med Fryndser. Blomstrer August—Septbr. Paa Heder og høje Strandenge, hyppigst paa Halvøen og i Nordsjælland.

Smalbægeret Ensian. Gentiana Amarella.

Den ligner meget forrige Art, men er sædvanlig slankere, mindre grenet og udmærker sig især ved et næsten regelmæssigt 5-fliget Bæger, med linieformige Flige og en 5-tandet, mindre Krone. Hist og her i de fleste Egne paa Enge og Fælleder, især nær Havet.

Almindelig Tusindgylden. Erythræa Centaurium.

Stænglen fra nogle Tommer til 1' høj, fornedet udelt, 4-kantet; Bladene modsatte, ovale; Blomsterne i en tæt Kvast i Enden af Stænglen, med et 5-kantet tiltrykt Bæger og smukke, rosenrøde Kroner, med 5 ovale Flige; Støvknapperne snoede; Kapselen 2-rummet. Denne smukke lille Plante findes temmelig alm. paa Diger og Randen af Marker.

Almindelig Bukkeblad. Menyanthes trifoliata.

Stænglen opstigende, henved fodhøj, ved Grunden faa-bladet; Bladene omskedende, langstilkede, 3-koblede, med ovale Smaablade; Blomsterne i en endestillet Klase, med smukke, rødlig-hvide, 5-fligede, paa Fligene fryndset-skjæggede Kroner; blomstrer i Mai-Juni. Almindelig i Moser og Kær.

XXXIII. Læbeblomstrede. Labiatae.

En meget naturlig og let kjendelig Familie, med 4-kantede Stængler og modsatte Blade; Blomsterne i Kvaste i Bladhjørnerne; hvor Blomsterne ere talrige faae de Udseende af Krandse, og hvor disse sidde tæt sammen, af Ax eller Top; Bægeret er 5-tandet eller uregelmæssigt 2-læbet, sjelden 10-tandet; Kronen uregelmæssig, 2-læbet, med en udelt eller 2-delt Overlæbe og en 3-fliget Underlæbe; sjeldnere er Kronen næsten regelmæssig 4-delt (Mynte); Støvdragerne ere 4, hvoraf de 2 ere længere end de andre 2, sjeldnere findes ikkun 2; Frugten bestaaer af 4 Smaanødder (Spaltefrugt), midt imellem hvilke Griffelen rager op. De fleste have en krydret Lugt.

1.	{	2 Støvdragere	1. Sværtevæld
	{	4 "	2.
	{	Bægeret regelmæssigt 10-tandet	10. Marube
2.	{	" " 5-tandet	3.
	{	" uregelmæssigt, 2-læbet	13.
	{	Kronen næsten regelmæssig, 4-fliget	2. Mynte
3.	{	" synes 1-læbet, idet Overlæben er	
	{	meget lille	12.
	{	Kronen 2-læbet	4.
4.	{	Støvtraadene i Spidsen udspærrede	3. Merian
	{	" parallele	5.
	{	De 2 øverste (mellemste) Støvdragere ere længst,	
	{	Overlæben flad	6.
5.	{	De 2 nederste (yderste) Støvdragere ere længst,	
	{	Overlæben hvælvet	7.
	{	Underlæbens Midtflig kredsround	8. Katteurt
6.	{	" " omvendt - hjerte-	
	{	formig	9. Korsknop
	{	Mellem Underlæbens Midtflig og Side-	
7.	{	fligene sidde 2 opsvulmede Tænder 13. Hanekro	
	{	Uden saadanne Tænder	8.

8.	{	Kronen gul	14.	Barsvælg
		" rød (eller hvid)		9.
9.	{	Underlæbens Sideflige smaa, spidse,		
		tandformige (eller mangle)	15.	Tvetand
		Underlæbens Flige butte	10.	
10.	{	Bladene dybt fligede, Bægerfligene		
		stikkende	16.	Hjertespan
		Bladene takkede	11.	
		Bægeret tragtformigt, Støvtraadene lige	11.	Tandbæger
11.	{	" rørformigt, Støvtraadene til-		
		sidst snoede	12.	Galtetand
12.	{	Overlæben meget kort, udrandet	18.	Læbeløs
		" synes at mangle, og Under-		
		læben at være 5-kløvet	17.	Kortlæbe
13.	{	Bægeret skjoldbærende; Kronen blaa	7.	Skjolddrager
		Kronen rød eller fiolet	14.	
14.	{	Bægerets Svælg uden Haarkrands	6.	Brunelle
		" " med en Haarkrands	15.	
15.	{	Lav, krybende, tueformig Plante	4.	Thimian
		Opret, omtr. fodhøj Plante	5.	Krandsbørste

1. Almindelig Sværtevæld. *Lycopus europæus*.

Stænglen 1—2' høj, stivt opret; Bladene æg-lancetformige, fliget-takkede; Blomsterne smaa, i tætte, fjerne Krands; Bægeret 5-tandet; Kronen lille, hvid med rødprykket Svælg, uregelmæssig 4-lappet; ved sine 2 Støvdragere adskilles den fra de øvrige danske Arter af denne Familie. Almindelig ved Randen af Damme og Søer, i Grøvter osv.

2. Mynte. *Mentha*.

Denne Slægt udmærker sig især ved sine smaa, lila, næsten regelmæssigt 4-delte, tragtformige Kroner, og sine 4 næsten ligelange, udspærrede Støvdragere; Blomsterne enten samlede i et endestillet Hoved eller i fjerne Krands. Blomstrer i Eftersommeren.

Vand-Mynte. *Mentha aquatica*.

Stænglen fodhøj eller derover; Bladene ægformige, savtakkede; de blege, lila Blomster ere samlede i et

endestillet Hoved, med eller uden nogle faa Krandsenedenunder; Bægeret med sylformige Tænder; Planten mer eller mindre haaret. Alm. i Grøvter, ved Bække osv.

Krandsblomstret Mynte. Mentha sativa.

Ligner meget foregaaende, men adskilles navnlig ved, at alle Blomsterkrandsene ere adskilte, og Stænglen ender med Blade; Blomsterne ere mere rødlig lila; Bægeret tragtformigt, med tilspidsede Tænder. Almindelig tilligemed foregaaende.

Ager-Mynte. Mentha arvensis.

Den ligner nærmest den foregaaende Art ved de adskildte Blomsterkrandse, men er sædvanlig mindre, og har en svagere, liggende eller opstigende Stængel; den adskilles dog især fra begge de foregaaende Arter ved sit klokkeformige Bæger, med korte, triangelformige Tænder. Den forekommer alm. paa tørrere Steder end de andre Arter, paa Agre og Enge.

4. Almindelig Merian. *Origanum vulgare.*

Stænglen 1—2' høj, kun svagt kantet, ofte rødlig; Bladene ægformige, næsten helrandede, gjennemsigtig prikkede, svagthaarede; de lysrøde Blomster samlede i smaa, ovale Ax, omgivne af 4-radede, mørkfiolette Dækblade; Axene ere atter samlede i en Halvskjærm. Ved Gjærder og mellem Krat, hyppigst i Landets sydligere Egne.

4. Vild Thimian. *Thymus serpyllum.*

En lille, lav, krybende Plante, med tueformigt samlede, ved Grunden træagtige, svagt haarede Stængler, der opsender fingerlange. blomsterbærende Grene; Bladene meget smaa, elliptiske, ved Grunden randhaarede, gjennemsigtig prikkede; de røde Blomster samlede i talrige Hoveder. Den har en kryderagtig Lugt. Baade Stængler og

Bægre ere ofte rødlig. Den findes alm. i de fleste Egne af Landet paa tørre, især sandige Marker og Diger.

5. Almindelig Krandsbørste. *Clinopodium vulgare*.

En opret, 1—1½' høj, blødhaaret Plante; Bladene ægformige, fjernt takkede; Blomsterne mørkrøde, i nogle faa, kugleformige, mangeblomstrede Krandse, omgivne af talrige børsteformige Dækblade; Bægeret valseformigt, krummet, kirtelhaaret. Mellem Krat og i Randen af Skove, hyppigst i Landets sydlige Egne.

6. Almindelig Brunelle. *Brunella vulgaris*.

Stænglen opstigende, kvarterhøj, noget haaret tilligemed de stilkede, ægformige helrandede eller svagt tandede Blade; Blomsterne i et endestillet, aflangt Hoved med fiolette Kroner, et sædvanlig rødligt, 2-læbet Bæger, med 3-tandet, bred Overlæbe og dybt 2-tandet Underlæbe; Blomsterne omgivne af nyreformige Dækblade med en kort Spids. Alm. paa Diger og Marker.

7. Blaa Skjolddrager. *Scutellaria galericulata*.

En fodhøj, opret, grenet Plante, med lancetformige, ved Grunden hjerteformige, svagt takkede Blade; de smukke, lysblaa, lange Blomster ere parvis samlede i Bladhjørnerne og noget ensidige; Navnet hidrører fra en skjoldformig Pukkel paa Bægerets Overlæbe. Alm. paa Skovenge, ved Bredden af Bække osv.

8. Almindelig Katteurt. *Nepeta Cataria*.

Hele Planten hvidgraa af en tæt blød Filt, 2—3' høj; Bladene æg-hjerteformige, dybt tandede; Blomsterkrandsene stilkede, dannende en axformig Top. Kronerne hvide med rødprykket Underlæbe; Bægeret med børsteformige røde Tænder; Støvknappernes Rum danne et Kors. Plantens stærke

Lugt yndes meget af Katte. Findes hist og her omkring Huse og Landsbyer.

9. Vedbende-Korsknop. *Glechoma hederacea*.

Stænglerne krybende, fodlange eller derover, med kvarterhøje, oprette, blomsterbærende Grene; Bladene nyreformige, rundtakkede, med en Haarkrands ved Grunden af den lange Stilk; Blomsterkrandsene faablomstrede; Kronen fiolet med mørkere og lysere Pletter i Svælget. Blomstrer om Foraaret. Alm. paa Diger, som Ukrud i Haver osv.

10. Almindelig Marube. *Marrubium vulgare*.

Hele Planten hviduldet, 1—2' høj; Bladene hjerteformig-runde, takkede, rynkede; Blomsterkrandsene adskildte, mangeblomstrede, næsten kugleformige; Kronen hvid, Overlæben linieformig, kløvet; Bægeret med 10 krogformige Tænder. Hist og her paa grusede Steder omkring Landsbyer.

11. Almindelig Tandbæger. *Ballota ruderalis*.

En 2—3' høj, haaret og grenet Plante, med æg-hjerteformige, grovt og uregelmæssig takkede, rynkede Blade; Blomsterkrandsene mer eller mindre adskilte, i Enden af Stænglerne; Kronen rød med hvide Aarer (sjældnere hvid); Bægeret tragtformigt, med sylspidsede Tænder. Ubehagelig Lugt. Meget alm. paa udyrkede Pladser og ved Gjærder i Landsbyer.

12. Galtetand. *Stachys*.

Skov-Galtetand. Stachys silvatica.

En 2—3' høj, mørkegrøn, lodden Plante, med en ubehagelig Lugt; Bladene stilkede, æg-hjerteformige, grovt takkede; Blomsterne i et endestillet smalt Ax

med adskildte, sædvanlig 6-blomstrede Krandsene; Kronen mørk brunrød, med hvide Aarer paa Underlæben. Almindelig i Skove og Krat.

Smalbladet Galtetand. Stachys palustris.

Stænglen ugrenet, 1—3' høj, med nedadvendte stive Haar; Bladene lancetformige med hjerteformig Grund, takkede, bløddhaarede, de øvre siddende; 6—12 Blomster i Krandsene; Kronen lysrød med hvide Aarer paa Underlæben. Alm. saavel paa Tørvjord, som paa dyrkede Marker.

Ager-Galtetand. Stachys arvensis.

En lille, opstigende, kvarterhøj, haaret Plante, med stilkede, ægformig-ovale, butte, rundtakkede Blade; Krandsene omtr. 6-blomstrede; Kronen meget mindre end hos de 2 foregaaende, bleggrød eller hvid med røde Pletter. Paa Agre mellem Sæden, hyppigst i Landets sydlige Egne.

13. Hanekro. Galeopsis.

Smalbladet Hanekro. Galeopsis Ladanum.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, dunhaaret af nedad tiltrykte Haar, foroven kirtelhaaret, med udspærrede Grene; Bladene lancetformige eller elliptiske, faatakkede, graaagtige (af Behaaringen); Blomsterne i adskildte Krandsene, Kronerne med langt Rør, smukt rosenrøde med en gul Plet ved Grunden af Underlæben. Et ikke sjældent Ukrud mellem Sæden paa sandige Agre.

Almindelig Hanekro. Galeopsis Tetrahit.

Stænglen 1—2' høj, med stive, nedadrettede Haar og stærkt opsvulmede Led; Bladene elliptiske, savtakkede, tiltrykt-haarede; de øvre Blomsterkrandsene tæt samlede; Kronen bleggrød, med en hvidgul Plet paa Underlæben med røde Aarer; oventil har Planten sædvanlig røde Kirtler. Almindelig paa dyrkede Marker.

Hampagtig Hanekro. Galeopsis versicolor.

Ligner meget foregaaende og forekommer paa samme Steder, men er i alle Dele større; den kjendes let ved sit lange Kronrør og ved sin svovlgule Krone med fiolet Underlæbe, som er dobbelt saa stor som hos de foregaaende.

14. Gul Barsvælg. *Galeobdolon luteum.*

Foruden lange, paa Jorden udstrakte, krybende Grene, findes oprette, fodhøje, blomstrende Stængler; Bladene æghjerteformige, takkede, paa Underfladen fiolette og ofte med fiolette og hvide Pletter paa Overfladen, som især ere udviklede og ser smukt ud paa de overvintrende Blade; Blomsterkrandsene 6—8-blomstrede; Kronen smuk gul, med langt Rør og lang buet Overlæbe. Planten haaret. Blomstrer i Mai—Juni. I Skove, hyppigst i Landets sydlige Egne.

15. Tvetand. *Lamium.**Døvnælde-Tvetand. Lamium album.*

En haaret, 1—1½' høj Plante, med æghjerteformige, spidse, grovt takkede Blade af Lighed med Neldens, hvoraf den har faaet sit Navn »Døvnælde«; de adskildte Krands med 10—20 hvide Blomster; Kronrøret krummet, med en skraa Haarkrands indvendig, Overlæben stor, lodden. Den blomstrer hele Sommeren og er almindelig i de fleste Egne ved Gjærder, navnlig omkring Byer.

Rød Tvetand. Lamium purpureum.

Stænglen kvarterhøj eller derover, Bladene hjerteformige, uregelmæssigt takkede, stilkede, haarede; Blomsterkrandsene samlede, Kronen rosenrød, med krumt Rør og en indvendig Haarkrands; Planten har en ubehagelig Lugt. Den blomstrer næsten hele Aaret og forekommer overalt paa dyrkede Steder.

Liden Tvetand. Lamium amplexicaule.

Den ligner foregaaende, men er spinklere, med flere, kvarterhøje Stængler, udgaaende fra samme Rod; Bladene nyreformige, de nedre stilkede, de øvre omfattende og haandlappede; Krandsene adskildte; Kronen smuk mørkerød, med langt, tyndt, lige Rør uden Haarkrands; Underlæben hvid og rødprykket; Bægeret loddent. Paa Diger og mellem Sæden, men mindre hyppig end foregaaende.

16. Almindelig Hjertespond. *Leonorus Cardiaca.*

En stivt opret, 2—4' høj, sædvanlig stærkt grenet Plante; de nedre Blade haandfligede, de øvre 3-fligede, paa Undersiden blødt graahaarede; talrige, adskildte, tætblomstrede Krandse; Bægeret med stikkende, uligelange Tænder; Kronen blegrød med hviduldet Overlæbe og hvidgul rødprykket Underlæbe. Almindelig ved Gjærder, især omkring Landsbyer.

17. Løglugtende Kortlæbe. *Teucrium Scordium.*

Stænglen opstigende, $\frac{1}{2}$ —1' lang, lodden; Bladene sid-dende, aflange, takkede; Blomsterne i faablomstrede Krandse i Bladhjørnerne; Kronen lysrød; Overlæben dybt spaltet og Fligene bøjede fremad, hvorved Underlæben synes at være 5-fliget. Den har en ubehagelig, løg-agtig Lugt. Den voxer i Grøvter og paa vaade Enge, er almindelig paa Lolland—Falster, sjelden i de øvrige Egne af Landet, og mangler mod Nord.

18. Krybende Læbeløs. *Ajaga reptans.*

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, ved Grunden med fremliggende Vandgrene; Bladene, ligesom Stænglen, næsten glatte, omvendt ægformige, bugtede, de øvre ovale; Krandsene mer eller mindre adskildte; Kronen blaa (sjeldnere rødlig), Overlæben meget kort, udrandet. Blomstrer i Mai. Den findes paa skyggefulde Steder, almindelig i den sydligere Del af Landet, sjeldnere mod Nord.

XXXIV. Jernurtfamilien. Verbenaceae.

Denne Familie, som hos os kun er repræsenteret ved 1 Art, ligner meget de Læbeblomstrede, men adskilles navnlig ved den hele, 4-rummede Frugtknude, fra hvis Spids Griffelen udgaaer.

Læge-Jernurt. Verbena officinalis.

Stænglen stiv, 1—2' høj, 4-kantet, med lange tynde, kandelaberformigt udspærrede Grene, modsatte, fjerfligede Blade og smaa, lila Blomster samlede i lange, tynde Ax i Spidsen af Stænglen og Grenene. Hist og her ved Gjærder og Veje, navnlig omkring Landsbyer.

Anm.: Talrige amerikanske Arter af denne Slægt dyrkes almindeligt i vore Haver.

XXXV. Rubladede. Boragineae.

Denne Familie har faaet sit Navn af sin mere eller mindre stivhaarede Beklædning; Bladene ere hele, og (i Modsætning til de Læbeblomstrede) afvexlende. Blomsterne sidde i ensidige, spiralformigt indrullede, ofte gaffeldelte Klaser eller Ax; Bægeret 5-delt; Kronen med en regelmæssig 5-delt Krave (kun hos Slangehoved er den noget uregelmæssig), og ofte med Bikronblade i Svælget; 5 Støvdragere; Frugten er ganske som hos de Læbeblomstrede, og adskiller disse to Familier fra alle andre. Kronen skifter hyppig Farve under Udviklingen (f. Ex. først rødlig, senere blaa).

1.	{	Kronens Svælg aabent, uden Bikrone	6.
	{	" " med Bikrone, bestaaende af 5 Skæl	2.

2.	{	Kronen valseformig, næsten uden Krave	6	Kulsukker
		" fladkravet eller tragtformig	3.	
3.	{	Kronens Rør krummet, Kraven noget skjæv	2.	Krumhals
		Kronens Rør lige, Kraven regelmæssig	4.	
4.	{	Bægeret efter Aflomstringen stort, fladt, dybt todelt	1.	River
		Bægeret regelmæssig 5-delt	5.	
		Flade Frugter med Hagebørster; brunrøde Blomster	5.	Hundetunge
5.	{	Glatte Frugter; lysblaa (eller lysgule) Blomster	4.	Forglemmigej
		Rynkede Frugter; mørk blaa fiolette Blomster	3.	Oxetunge
6.	{	Kronen uregelmæssig, blaa	9.	Slangehoved
		" regelmæssig	7.	
7.	{	Kronerne hvidagtige	7.	Stenfrø
		" fiolette	8.	Lungeurt

1. Fremliggende River. *Asperugo procumbens*.

En nedliggende Plante, hvis Grene ofte udbreder sig flere Fod, og holder sig fast ved fremmede Gjenstande med nedadvendte Børster paa den kantede, gaffeldelte Stængel; Bladene aflange, ved Grunden afsmalnende; Kronerne meget smaa, mørkfiolette; Bægeret efter Aflomstringen meget stort, 2-delt, takket og fladtrykt om Frugten. Bl. Foraaret. Ved Gjærder og øde Pladser omkring Landsbyer, almindelig i Landets østlige Egne, sjældnere mod Vest.

2. Almindelig Krumhals. *Lycopsis arvensis*.

En fodhøj, opret, meget hvasshaaret Plante, med lancetformige, bugtede Blade, Kronen himmelblaa, med bøjet Rør og noget uregelret Krave. Alm. paa dyrkede Marker.

3. Læge-Oxetunge. *Anchusa officinalis*.

Stænglerne opstigende, 1—2' høje, stivhaarede, ligesom de lancetformige Blade; Blomsterne tæt samlede, først

rødlige, senere smukke, mørkt blaa fiolette. Ikke sjelden i de fleste Egne af Landet langs Veje og paa Marker.

4. Forglemmigej. *Myosotis*.

Denne velbekjendte Slægt, hvoraf vi have endel Arter, men som dog tildels ere vanskelige at adskille, udmærker sig især ved sine smukke, smaa, himmelblaa, fladkravede Kroner og 5 vorteformige gulagtige Skæl, som lukker for Røret; Bladene lancetformige.

Eng-Forglemmigej. Myosotis palustris.

Det er fortrinsviis denne Art som er bekjendt under Navnet »Forglemmigej«; den er i det Hele noget større end de øvrige Arter og udmærker sig især fra disse ved de tiltrykte Haar paa Bægeret. Den blomstrer fra Mai-August og er alm. i fugtige Grøvter og Enge.

Skov-Forglemmigej. Myosotis silvatica.

Dens Kroner ere ligesaa store eller større end hos foregaaende, og ere hyppigst blaa, men ogsaa ofte bleggrøde eller hvide; den adskiller sig navnlig fra foregaaende ved udstaaende, hagekrummede Haar paa Bægeret og ved en stærkere Behaaring. Blomstrer ligesom de 2 følgende i Mai—Juni. Ikke sjelden i Skove.

Mark-Forglemmigej. Myosotis arvensis.

Den er opret og ligesaa høj eller højere end de foregaaende, men spædere og har navnlig langt mindre Kroner, med hul Krave og Blomsterstilkene tilsidst flere Gange længere end Bægeret; hele Planten tæt behaaret. Almindelig paa Marker.

Forskjelligfarvet Forglemmigej. Myosotis versicolor.

En fin, kvarterhøj Plante, med oventil sædvanlig gaffeldelte Stængler, og som især udmærker sig ved sine meget smaa, først gule, senere blaa eller fiolette Kroner, og korte Blomsterstilke. Almindelig paa tørre Marker.

5. Læge-Hundetunge. *Cynoglossum officinale*.

Stænglen opret, omtrent 2' høj, graafiltet tilligemed de lancetformige Blade (en blødere Behaaring end hos de øvrige Arter af denne Familie); Blomsterne samlede i Enden af Stængel og Grene til en Top; Kronen brunrød; 4 fladtrykte Frugter, som ere besatte med Hagebørster. Den lugter ubehageligt. Alm. paa Diger og ved Veje, især omkring Landsbyer.

6. Læge-Kulsukker. *Symphytum officinale*.

Stænglen noget opstigende, robust, omtr. 2' høj, stivhaaret, noget vinget af de nedløbende, bredt-lancetformige Blade; Kronen valseformig eller kølledannet, med 5 smaa, tilbagebøjede Tænder, og 5 spidse Skæl i Svælget; Farven varierer lila, rosenrød eller hvidgul. Voxer hist og her ved Bredden af Søer og Grave, især omkring Byer.

7. Stenfrø. *Lithospermum*.

Læge-Stenfrø. Lithospermum officinale.

En 2—3' høj, stivt opret, især oventil grenet Stængel, med lancetformige, spidse, nervede, tiltrykt-haarede Blade; Kronerne smaa, gulagtig-hvide, Svælget 5-puklet; Frugterne glindsende, glatte, hvide, stenhaarde (deraf Navnet). Hist og her paa grusede, øde Pladser, mellem Krat osv., sjældnere paa Halvøen.

Rynket Stenfrø. Lithospermum arvense.

En fodhøj, grenet Plante, med færre, mindre spidse og nervede Blade; Kronerne noget større end hos foregaaende, hvide, med mørkfarvet Rør; Frugterne brune, rynkede. Bl. Mai—Juni. Almindelig mellem Sæden (dog sjelden i Jylland).

8. Almindelig Lungeurt. *Pulmonaria officinalis*.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj; Rodbladene tilsidst store, æg-hjerteformige (sjældnere elliptiske), stilkede, Stængelbladene ægformige eller lancetformige, siddende; Blomsterne tæt samlede i en gaffeldelt Kvast; Kronen tragtformig med en Haarkrands i Svælget, først rød, senere blaafløet. Den hører til vore tidligste Foraarsplanter (April—Mai) og er almindelig i Skove.

9. Almindelig Slangehoved. *Echium vulgare*.

En rank, 2—3' høj Stængel, besat med stive Børster; Bladene lancetformige; en meget lang, valseformig eller pyramideformig Blomsterstand, dannet af de talrige, ensidige og spiralrullede Ax; Kronen temmelig stor, først rødlig, senere smuk blaa, uregelmæssig 5-delt, tragtformig, med uligelange Støvdragere, som rage langt frem. Alm. i Landets fleste Egne, paa Marker og Diger,

XXXVI. Snerlefamilien. *Convolvulaceae*.

Snerle. *Convolvulus*.

Let kjendelig ved sine (venstre om) slyngende Stængler med Melkesaft, spydformige eller pilformige Blade, store, 5-foldede, tragtformige Kroner, som ere snoede før Udfoldningen, 5-delt Bæger, 5 Støvdragere og en 4-frøet Kapsel.

Ager-Snerle. Convolvulus arvensis.

Den lange, tynde Stængel slynger sig enten hen ad Jorden eller op ad andre Planter, Gjærder osv. Bladene spydformige, variere meget i Bredden; Blomsterstilkene 1—2-blomstrede, med smaa, linieformige Dækblade paa Midten af Stilken; Kronen hvid eller bleg rød, udvendig paa Folderne mørkere rød, kun aaben i Solskin. Den er meget almin-

delig paa Diger og Marker, ogsaa bekjendt under Navnet »Jordhumle«.

Gjærde-Snerle. Convolvulus sepium.

Den er i det Hele større og kraftigere end den foregaaende, med hjerteformig-pilformige Blade; Blomsterstilkene 4-kantede, 1-blomstrede, med 2 hjerteformige Dækblade tæt under Bægeret; Kronen snehvid, dobbelt saa stor som den forrige (omtr. 2" i Gjennemsnit). Den slynger sig højt op ad Buske, og findes ikke sjelden i de fleste Egne af Landet, i fugtige Kratskove, ved Søbredder osv.

XXXVII. Hørsilkefamilien. Cuscutineae.

Hørsilke. Cuscuta.

Meget ejendommelige Planter, uden Blade, uden grøn Farve, som lever snyltende paa andre Planter, hvorom de slynge sig (venstre om). ved Hjælp af smaa Sugevorter paa den traadformige Stængel; Blomsterne ere smaa og samlede i runde Hoveder, med 4—5-delt Bæger og Krone og 4—5 Støvdragere; Frugten er en Buddike.

Ager-Hørsilke. Cuscuta Epilinum.

Den blege traadformige Stængel udelt; de runde bleggule Hoveder med færre (3—8), men større Blomster end hos følgende; Kronrøret kugleformigt, dobbelt saa langt som Kraven. Bl. i Juli—Aug. ligesom de følgende, og findes ikke sjelden snyltende paa Hørren, som ofte kan være aldeles bedækket deraf (sjelden paa Halvøen).

Gjærde-Hørsilke. Cuscuta europæa.

Ligner meget foregaaende, men adskilles ved sin grenede, ofte rødlig anløbne Stængel, et mindre dybt delt, rødligt Bæger, et valseformigt Kronrør af Længde med Kraven, mindre, men flere (10—16) Blomster i Hovederne. En i de

fleste Egne almindelig Snylteplante paa Nelder, Humle, Snerre, Bynke, Pilebuske osv. ved Gjærder og Udkanten af Skove.

Anm.: En 3die, mindre Art (Lyng-Hørsilke) findes snyltende paa Lyng og Thimian især i Halvøens Hedeegne, og en 4de Art (Kløver-Hørsilke) har i de senere Aar indfunden sig hist og her paa Kløvermarker, hvori den danner runde gule Pletter.

XXXVIII. Natskyggefamilien. Solaneae.

Denne Families indenlandske Arter ere sædvanlig Urter, sjældnere Halvbuske; Bladene ere spredte; Blomsterne enlige eller i Kvaste, Bæger og Krone regelmæssigt 5-delte; 5 Støvdragere; Frugten er et 2—4-rummet Bær eller Kapsel. Næsten alle herhen hørende Planter have giftige Egenskaber.

Natskygge. Solanum.

Urter eller Halvbuske; Blomsterne i gaffeldelte Kvaste eller næsten skjærmformige; Kronen hjulformig; Støvdragerne aabne sig ved Huller i Spidsen; Bærret 2-rummet, kugleformigt eller elliptisk. Til denne Slægt hører Kartoffel (*S. tuberosum*), Æggeplanten (*S. Melongena*) og Tomaten eller Pomme d'amour (*S. Lycopersicum*) samt et Par hjemmehørende Arter:

Sort Natskygge. *Solanum nigrum*.

Stænglen indtil fodhøj, med knudrede Kanter og mange udbredte Grene; Bladene ægformige, bugtet-tandede; 5—7 hvide Blomster i en Skjærm, med tilsidst nedbøjede Blomsterstilke; Bærrene kugleformige, sorte; hele Planten dunhaaret. Blomstrer til langt ud paa Efteraaret. Et meget almindeligt Ukrud i Haver og omkring Huse.

Anm.: Den varierer næsten glat, med gulgrønne Bær (glat Natskygge, *S. humile*) og med mere knudret Stængel, lappede Blade og højrøde Bær (høj rød Natskygge, *S. miniatum*), men langt sjeldnere.

Bittersød Natskygge. Solanum Dulcamara.

Stænglen, navnlig ved Grunden, noget træagtig, bugtet og klattrende paa Buske og Gjærder, ofte flere Alen lang; de nedre Blade æg-hjerteformige, de øvre spydformigt fligede ved Grunden; Blomsterne i gaffeldelte Kvaste; Kronen smuk fiolet, med 2 grønne hvidrandede Pletter ved Grunden af hver Flig; i Midten rager en gul Støtte frem af de 5 sammenhængende Støvknapper; Bærrene elliptiske, røde. Alm. paa vaade Steder, mellem Buske.

Giftig Pigæble. Datura Stramonium.

En næsten glat, 1—2' høj Plante, med udspærrede, gaffeldelte Grene; Bladene store, ægformige, grovt tandede; Blomsterne store, omtr. 3" lange, enlige i Grenvinklerne eller Enden af Grenene; Kronen tragtformig, 4-tandet, foldet, hvid; Frugten af en Valnøds Størrelse, beklædt med udstaaende Pigge. En meget giftig Plante. Hist og her paa øde Pladser omkring Byer (f. Ex. omkring København) og ved Strandbredder, men ikke almindelig.

Almindelig Bulmeurt. Hyoscyamus niger.

En 1—2' høj, klæbrig-haaret, opret Plante, af en ubehagelig, bedøvende Lugt; Bladene bugtet-fligede eller tandede, de øvre omfattende; Blomsterne i de øvre Bladhjørner, i et ensidigt, før Blomstringen spiralformigt indrullet Ax; Kronen smudsig gul, med netformige, purpurfarvede Aarer; Frugten springer op ved et Laag paatvers (en Buddike) og er omgivet af det vedblivende, krukkeformige Bæger. Hele Planten meget giftig. Almindelig paa øde Pladser især omkring Huse og Landsbyer.

Anm.: Til Natskyggefamilien hører endnu nogle, i Danmark neppe oprindelig vildtvoksende, men hist og her forvildede Planter, nemlig: Giftig Galnebær (*Atropa Belladonna*), som udmærker sig ved klokkeformige, fiolette Kroner og sorte, glindsende Bær; Jødekirsebær (*Physalis Alkekengi*) med gulhvide, nikkende Blomster, men som især udmærker sig ved sit tilsidst meget store, opblæste, høj-røde Bæger, som omgiver et rødt Bær; og endelig: Gjørde-Bukketorn (*Lycium barbarum*) med lange, buskagtige, buetformige Grene, smaa lysrøde, fladkravede Blomster i Bladhjørnerne, og højrøde, aflange Bær; den er almindelig plantet i Haver og levende Hegn, og derfra forvildet.

XXXIX. Maskeblomstrede. Scrophularineae.

Urteagtige Planter med trind eller 4-kantet Stængel, som snart bære modsatte, snart spredte Blade; Blomsterne mer eller mindre uregelmæssige; Bægeret 4—5-delt; Kronen snart læbeformig, snart maskeformig, med eller uden Spore, snart næsten regelmæssig hjulformig; Støvdragerne hyppigst 4 (2 lange og 2 korte), sjældnere 2 eller 5 uligelange; 1 Griffel; Frugten en 2-rummet Kapsel, med talrige Frø.

1.	{	Kronen uregelmæssig 5-delt, hjulformig;
5 Støvdragere	1. Kongelys
		Kronen uregelmæssig, 4-delt; 2 Støvdragere	2. Ærenpris
		Kronen læbe- eller maskeformig; 4 Støvdragere	2.
2.	{	Kronen maskeformig, Røret med en
Spore ved Grunden	5. Torskemund
		Kronen maskeformig, Røret med en
Pukkel ved Grunden	4. Løvemund
		Kronrøret lige, uden Spore eller Pukkel	3.
3.	{	Bægeret 5-delt eller 2-læbet	4.
		„ 4-delt	5.

4.	{	Bladene takkede; Kronen brun eller grønlg	3. Brunrød
"		dobbelt fjersnitdelte; Kronen ro-	
		senrød	7. Trolldurt
5.	{	Overlæben sammentrykt	6.
"		flad eller buget	7.
6.	{	Bægeret klokkeformigt	6. Koføde
"		sammentrykt, opblæst	8. Skjaller
7.	{	Kronen rød	9. Rødtop
"		hvid med fiolette Striber . . .	10. Øjentrøst

1. Kongelys. *Verbascum*.

Høje, stivt oprette, mer eller mindre hviduldede Planter, med Blomster i en lang, axformig Klase; Kronen noget uregelmæssig 5-delt, hjulformig, gul (sjældnere hvid); 5 uligelange Støvdragere, med tildels uldhaarede Støvtraade.

Storblomstret Kongelys. Verbascum thapsiforme.

En robust, 2—4' høj Plante, overalt tæt beklædt med uldagtig, hvidgul Filt; Bladene aftagende i Størrelse opadtil, elliptiske eller ægformige, tilspidsede, nedløbende paa Stænglen; Klasen henved fodlang, tætblomstret; Kronen stor ($\frac{3}{4}$ " i Gjennemsnit), smuk gul; de 3 kortere Støvdragere tæt hviduldede, de 2 længere næsten glatte og med dobbelt saa lange Støvknapper. Paa tørre Marker og Diger, almindelig i Sjælland, sjelden i de øvrige Provindser.

Filtbladet Kongelys. Verbascum Thapsus.

Ligner meget foregaaende, men er mindre kraftig, de nedre Blade ere omvendt-ægformige, butte, de øvre oprettiltrykte; Kronen kun halv saa stor som hos foregaaende, mere regelmæssig, gul, sjældnere hvid; Støvknapperne paa de to længere Støvtraade ere kun lidet større end de andre, Paa Diger og Marker, temmelig almindelig i de fleste Egne, sjældnest paa Sjælland.

Mørk Kongelys. Verbascum nigrum.

En 2—3' høj Plante, med ikke nedløbende, hjerteformig - elliptiske, paa Overfladen mørkegrønne, næsten glatte Blade, de nedre langstilkede; Klasen længere og mere tyndblomstret end hos de foregaaende Arter; Kronen mindre, gul med fiolette Pletter i Svælget, sjeldnere hvid; Støvdragerne mere ensformige, alle fiolet-uldede. Almindelig ved Veje og Gjærder.

2. Ærenpris. *Veronica.*

Mindre Planter, med modsatte eller (hvor Blomsterne begynde) spredte Blade, Blomsterne enlige i Bladhjørnerne eller i Klaser; Kronen blaa, sjelden hvid eller bleg rød, hjulformig (med meget kort Rør), uregelmæssig 4-lappet, den nederste Flig er mindst; de udmærke sig især ved kun at have 2 Støvdragere.

1.	{	Enaarige; Blomsterne enlige i Bladhjørnerne	2.
	{	Fleraarige; Blomsterne i Klaser fra Bladhjørnerne .	5.
2.	{	Bladene ved Blomsterne ere almindelige Stængelblade	3.
	{	" " " " smaa Dækblade	4.
3.	{	Bladene nyreformige, 3—5-lappede . . .	1. Vedbendebladet Ærenpris
	{	Bladene ægformige eller ovale, savtakke	2. Ager Ærenpris
4.	{	Planten haaret	3. Mark Ærenpris
	{	" glat	4. Glat Ærenpris
5.	{	Planten haaret	6.
	{	" glat	7.
6.	{	Kronen lille og lila	5. Læge Ærenpris
	{	" stor, smuk blaa	6. Tveskjægget Ærenpris
7.	{	Bladene linieformige, Kapselen flad	7. Smalbladet Ærenpris
	{	Bladenelancetformige eller ovale, Kapselen rundagtig	8.
8.	{	Kronen rødlig eller blaa-lighvid	8. Lancetbladet Ærenpris
	{	Kronen mørkblaa	9. Tykbladet Ærenpris

1. *Vedbendebladet Ærenpris. Veronica hederæfolia.*

En fin, kvarterlang, liggende og grenet Stængel, med nyreformige, 3—5-lappede Blade; fine Blomsterstilke i Bladhjørnerne af Bladenes Længde; Bægerfligene hjerteformige, spidse, randhaarede; Kronerne smaa, lila. Blomstrer tidlig om Foraaret og er meget almindelig, især paa dyrket Jord.

2. *Ager Ærenpris. Veronica agrestis.*

Stænglerne grenede, liggende, indtil kvarterlange, med ægformige eller ovale, savtakke Blade; Blomsterstilkene i Bladhjørnerne, af Bladenes Længde; Bægerfligene ovale; Kronen blaa eller blegblaa (sjældnere blegrød) med den nedre Flig hvid; Kapselen opsvulmet, omvendt-hjerteformig, haaret; den blomstrer fra tidligt om Foraaret til langt ud paa Efteraaret. Meget alm. paa dyrket Jord.

3. *Mark-Ærenpris. Veronica arvensis.*

Stænglen næsten opret, nogle faa Tommer høj; Bladene ægformige, faatakkede; Blomsterne næsten klaseformigt samlede, med Blomsterstilkene kortere end de lancetformige Dækblade; de meget smaa, blaa Kroner ere kortere end Bægeret; Kapselen flad, omvendt-hjerteformig, randhaaret. Bl. Foraaret. Alm. paa Marker og Diger.

5. *Glat Ærenpris. Veronica serpyllifolia.*

Stænglen ved Grunden krybende, med opstigende, indtil kvarterhøje Grene; Bladene ovale, næsten helrandede, ligesom hele Planten glat, hvorved den adskilles fra de 3 foregaaende Arter; Blomsterne næsten klaseformigt samlede, paa korte Stilke i Hjørnerne af de aflange Dækblade; Kronen hvid med blaa Striber. Blomstrer om Foraaret og er alm. paa Marker og Diger.

5. *Løge-Ærenpris. Veronica officinalis.*

Stænglen krybende, $\frac{1}{2}$ —1' lang, med Grenenes Spidser oprette; Bladene omvendt-ægformige eller elliptiske, savtakkede, tilligemed Stænglen haarede; Blomsterne i Klaser, som udgaae fra Bladhjørnerne; Blomsterstilkene kortere end de linieformige Dækblade, Kronerne smaa, lila. Alm. i aabne Skove, paa tørre Marker osv.

6. *Tveskjægget Ærenpris. Veronica Chamædrys.*

Stænglen er opret, $\frac{1}{2}$ —1', og udmærker sig især ved sine to modsatte Rækker Haar; Bladene æg-hjerteformige, grovt takkede, rynkede; Blomsterne i Klaser fra Bladhjørnerne, med forholdsvis store, smukke, mørkeblaa Kroner, som falde let af, og hvide Støvdragere. Bl. i Mai—Juni og er alm. i aabne Skove og ved Gjærder.

7. *Smalbladet Ærenpris. Veronica scutellata.*

Stænglen svag, ved Grunden krybende, kvarterlang eller derover; Bladene siddende, linie-lancetformige, helrandede eller med faa tilbagerettede Tænder; Blomsterne i slatne Klaser fra Bladhjørnerne, paa udspærrede, haarfine Blomsterstilke; Kronen hvid med blaaagtige eller rødligestriber; Kapselen omvendt-nyreformig, flad. Planten glat, ligesom hos de 2 følgende, dog findes undertiden en dunet Afart. Temmelig alm. paa vaade Steder, især paa Tørvjord.

8. *Lancetbladet Ærenpris. Veronica Anagallis.*

Stænglen opret, fodhøj eller derover; Bladene halvomfattende, lancetformige, savtakkede; Blomsterne i mangeblomstrede, stive, modsatte Klaser fra Bladhjørnerne; Kronen bleg blaaagtig eller rødlig, med mørkere Striber; Kapslerne opblæste. Almindelig i Bække, Grøfter og andre vaade Steder.

9. *Tykbladet Ærenpris. Veronica Beccabunga.*

Stænglen opstigende, ved Grunden rodslaaende, $\frac{1}{2}$ —1' høj; Bladene kjødfulde, ovale, svagt takkede, kortstilkede; Klaserne slatne, med færre Blomster end hos foregaaende;

Kronen af en smuk mørkblaa Farve; Kapslerne opblæste. Alm. i vaade Grøfter og især ved Kildevæld, hvor Bladene, der spises som Salat, findes frisk grønne hele Vinteren.

3. Brunrod. *Scrophularia*.

Knoldet Brunrod. Scrophularia nodosa.

Stænglen 2—3' høj, 4-kantet, med knoldet Rodstok; Bladene modsatte, æg-hjerteformige, dobbelt takkede; Blomsterne i en endestillet Top, med 5-delt Bæger, en uregelmæssig krukkeformig, 2-læbet Krone, olivengrøn med mørkbrun Overlæbe, hvortil er befæstet en omvendt hjerteformig Bistøvdrager. Planten glat. Alm. ved Randen af Skove, ved Gjærder osv.

Vand-Brunrod. Scrophularia aquatica.

Ligner meget foregaaende, men er noget kraftigere og adskilles især ved brede Vinger paa Stænglens Kanter og Bladstilkene; Kronen er mørk rødbrun; Kapselen but (hos forrige Art spids). Findes hist og her ved Randen af Aaer og Grave.

4. Langbægeret Løvemund. *Antirrhinum Orontium*.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, oventil kirtelhaaret; Bladene lancetformige, helrandede, de nedre modsatte; Blomsterne enlige i Bladhjørnerne, næsten siddende; 5 lange, linieformige Bægerflige, som rage ud over den maskeformige, rosenrøde Krone, der har en but Pukkel ved Grunden af Røret. Hist og her som Ukrud i Haver og mellem Sæden, hyppigst paa de sydlige Øer.

5. Torskemund. *Linaria*.

Denne Slægt udmærker sig især ved sin maskeformige Krone, som ved Grunden er forsynet med en kegleformig Spore og et 5-delt Bæger.

Hørbladet Torskemund. Linaria vulgaris.

En rank, 1—2' høj, glat, noget blaagrøn Plante, med talrige, tætsiddende, linie-lancetformige Blade; en smuk, tætblomstret Klase i Enden af Stænglen (eller tillige paa Grenene); Kronen gul med orangefarvet Gane og en lang Spore. Temmelig alm. paa tørre Marker og Diger, især i Nærheden af Havet.

Liden Torskemund. Linaria minor.

En kvarterhøj, opret, grenet, kirtelhaaret Plante med lancetformige, forneden modsatte Blade; stilkede Blomster i Bladhjørnerne; Kronen lille, fiolet med hvidgul Underlæbe og en kort Spore. Ukrud i Haver og mellem Sæden, hyppigst paa de sydlige Øer.

Spydbladet Torskemund. Linaria Elatine.

En spæd, fra Grunden grenet Plante, med nedliggende, meget tynde, kvarterlange Grene og udstaaende Haar; Bladene æg-spydformige; Blomsterne i Bladhjørnerne, paa lange, fine, glatte Stilke; Kronen gul med fiolet Overlæbe og spids Spore. Mellem Sæden og paa Brakmarker, men ikke almindelig; hyppigst paa de sydlige Øer.

Anm.: En nærstaaende Art: Lodden Torskemund (*Linaria spuria*), udmærker sig især ved en kraftigere Væxt, ved sin tætte, bløde Behaaring, ved hjerteformig rundagtige Blade, større Blomster og haarede Blomsterstilke; den er hidtil kun finden paa Lolland.

6. Koføde. *Melampyrum.*

Oprette Planter med modsatte Blade og Grene, Blomsterne i Bladhjørnerne eller i Ax, ofte omgivne af farvede Dækblade; Bægeret 4-tandet; Kronen med sammentrykket Overlæbe, 3-fliget Underlæbe med en Indkrængning i Svælget, saa at den næsten bliver maskeformig; de blive alle mer eller mindre sorte ved Tørring.

Almindelig Koføde. Melampyrum pratense.

En næsten glat, $\frac{1}{2}$ —1' høj Plante, med lancetformige Blade; Blomsterne parvise, ensidige, vandret udstaaende, fjerne; Dækbladene ligne de øvrige Blade, men have ved Grunden 1—3 Flige; Kronen gul eller hvid med gul Underlæbe. Almindelig især i Kratskove og paa Skovenge.

Firekantet Koføde. Melampyrum cristatum.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, med faa, modsatte, udspærrede Grene; Bladene linieformige; Axet skarpt 4-kantet med hule Sider, idet de Blomsterne omgivende, hjerteformige, tilspidsede, kamformig-fligede, ved Grunden fiolette eller gulgrønne Dækblade sidde i 4 Rader; Kronen lysrød (eller hvid) med gul Underlæbe. Hist og her i Kratskove.

Ager-Koføde. Melampyrum arvense.

En fodhøj, noget ru Plante, med lancetformige, ved Grunden fligede Blade; Axet slattet, tilsidst forlænget, rosenrødt, paa Grund af de farvede, æg-lancetformige, kamformigt-fligede Dækblade; Kronen rød med en gul Plet paa Underlæben. Hist og her mellem Sæden og i Kratskove, hyppigst paa de sydlige Øer.

Blaatoppet Koføde. Melampyrum nemorosum.

En meget smuk, 1—2' høj, haaret Plante, med æg-lancetformige Blade; Blomsterne parvise og ensidigt vendte, omgivne af smukke, blaa, fliget-tandede Dækblade, hvoraf de øverste ere blomsterløse og danne en tæt Dusk; Kronen livlig gul med brandgul Underlæbe. I Skove, temmelig alm. i Sjælland, sjelden i de øvrige Provindser.

7. Eng-Troldurt. *Pedicularis palustris.*

En $\frac{1}{2}$ —1' høj, fra Grunden grenet, glat Plante, sædvanlig med mørkrød Stængel; Bladene fjersnitdelte, med lappede Afsnit og rundtakkede Lapper; Blomsterne i en bladet Klase; Bægeret opblæst, 2-læbet med kruset-tandede

Læber; Kronen smuk rosenrød, med sammentrykket, krummet Overlæbe og langt Rør. En smuk Plante, som blomstrer i Mai—Juni, og er almindelig paa vaade Enge og i Moser.

8. Almindelig Skjaller. *Rhinanthus crista galli*.

Stænglen opret, fodhøj, 4-kantet, grenet, sædvanlig bestrøet med fine, brunagtige Pletter; Bladene siddende, modsatte, aflang-lancetformige, takkede; Blomsterne samlede i Enden af Stænglen, omgivne af gulgrønne, hjerteformige, fligede Dækblade; Bægeret noget sammentrykket, 4-tandet; Kronen gul med fiolette Tænder paa Overlæben. Bl. Mai—Juli. Almindelig paa Marker og høje Enge. Den tørre Kapsel og det hindeagtige Bæger frembringe ved Modenheden en stærk raslende Lyd.

9. Mark-Rødtop. *Odontites rubra*.

En $\frac{1}{2}$ —1' høj, grenet, haaret Plante, med lancetformige, fjernttakkede Blade; lange, slappe, noget ensidige Blomsterklaser i Enden af Stængel og Grene; Bægeret klokkeformigt, 4-tandet, sædvanlig brunt; Kronen smudsig rød, dunet. Blomstrer om Eftersommeren og er almindelig mellem Sæden, ved Veje og paa Enge.

10. Læge-Øjentrøst. *Euphrasia officinalis*.

En lille, smuk og meget foranderlig Plante, fra et Par Tommer til over 1 Kvarter høj, meget grenet og finhaaret; Bladene ægformige, med 3—5 spidse Takker paa hver Side; Blomsterne i et langt, bladet Ax; Bægeret 4-tandet; Kronen hvid eller lila med mørkere Striber og en gul Plet paa Underlæben, som er 3-lappet med kløvede Lapper. Almindelig paa Enge og Skovsletter.

XL. Skælrodfamilien. Orobancheae.**Rød Skælrod. *Lathræa squamaria*.**

En ægte-Snylteplante, som voxer paa Roden af Træer; den største Del af Planten er underjordisk og beklædt med tykke, taglagte, hvide Skæl; den overjordiske Stængel kun nogle faa Tommer høj, med enkelte hindeagtige Skæl og en ensidig nikkende Klase; Bægeret 4-delt, Kronen 2-læbet, 4 Støvdragere (2 lange og 2 korte); hele Planten kjødfarvet, ved Tørring sort. Den blomstrer i April og Mai. Hist og her i Løvskovene, men ikke almindelig.

XLI. Blærerodfamilien. Lentibulariae.

En lille Familie, som indeholder Vand- eller Sumpplanter med uregelmæssige Blomster, idet Bægeret er 2-bladet eller 2-læbet, Kronen maskeformig eller læbeformig, med Spore; endvidere have de 2 Støvdragere og en enrummet Kapsel, med en midtstillet kugleformig Frøstol.

Almindelig Vibefedt. *Pinguicula vulgaris*.

Bladene rodstillede, tiltrykte til Jorden, ovale med indrullet Rand, lysgrønne og beklædte med krystallinske Vorter; 1 eller flere, nogle faa Tommer høje Skafter, med en enlig, nikkende Blomst; Bægeret 5-delt, 2-læbet; Kronen læbeformig, forsynet med Spore, fioletblaa med hvide Haar i Svælget; hele Planten fedtagtig. Bl. i Mai—Juni. Paa vaade Enge, især paa Hedejord, almindelig i de fleste Egne af Landet.

Almindelig Blærerod. *Utricularia vulgaris*.

En svømmende Vandplante, med nedsænkede, mangedelte Blade, med haarformige Flige og besatte med luftfyldte Blærer; det brunagtige, kvarterlange Skaft hæver

sig op over Vandets Overflade og bærer 6—10 Blomster med 2-bladet Bæger og en maskeformig, med Spore forsynet Krone, som er smuk gul med røde Striber paa Ganen. Almindelig i Tørvegrave.

XLII. Kodriverfamilien. Primulaceae.

De herhenhørende Planter have sædvanlig smukke, regelmæssige Blomster i Bladhjørnerne eller i endestillede Klaser eller Skjærme, med 5-delt Bæger, 5-delt Krone og 5 Støvdragere, som sidde midt for Kronfligene (medens de ellers afvexle med disse); 1 Griffel med et hovedformigt Ar; en 1-rummet Kapsel med en midtstillet Frøstol.

Anm.: Afdigelser findes hos Sandkryb, som kun har enkelt Blomsterdække, og hos Skovstjerne, som sædvanlig har Syvtallet herskende i Blomstens Dele.

Almindelig Sandkryb. *Glaux maritima*.

En lille, glat Plante, med fingerlange, opstigende Stængler, tætsiddende, aflange, noget kødfulde Blade, og smaa, røde, siddende Blomster i Bladhjørnerne. Alm. ved Strandbredder og Enge nær Havet.

Almindelig Skovstjerne. *Trientalis europæa*.

En kvarterhøj, glat, udelt, bleggrøn Plante, med 6—7 omvendt-ægformige Blade samlede i Spidsen af Stænglen og derfra udgaaende 1 eller nogle faa tynde Blomsterstilke, hver med en stjerneformig udbredt, hvid Blomst, med røde Støvknappe; Antallet af Blomstens Dele er hyppigst 7, og det er den eneste indenlandske Plante med 7 Støvdragere. I Skove og paa Heder, alm. paa Halvøen og i Nord-Sjælland, sjelden i Landets øvrige Egne.

Rød Arve. *Anagallis arvensis*.

En smuk, lille, liggende Plante med modsatte, ægformige, paa Underfladen brunprikkede Blade, lange, tynde Blomsterstilke i Bladhjørnerne; tilspidsede Bægerflige; Kronen hjulformig, højrød med en fiolet Grund, eller sjeldnere bleg rød; Frugten er en kugleformig Buddike. Blomsterne ere sædvanlig kun aabne midt paa Dagen, hvorfor den kaldes »Grine ved Middag«. Et almindeligt Ukrud paa dyrkede Agre og Havebede.

Anm.: En ganske lignende Art, med himmelblaa Kroner (Blaa Arve, *Anagallis coerulea*), findes paa lignende Steder, men sjelden hos os.

4. Fredløs. *Lysimachia*.

Smukke Planter med modsatte (eller krandsstillede), helrandede Blade, Blomsterne i Klaser eller enlige i Bladhjørnerne, Kronen hjulformig, gul.

Pengebladet Fredløs. Lysimachia nummularia.

Stænglen krybende, fodlang eller derover, med 2 Rader glatte, kredsrunde eller ovale, kortstilkede Blade og temmelig store Blomster i Bladhjørnerne; Bægerfligene hjerteformige, spidse, Kronen gul, besat med fine Kirtler. Paa Grøftevolde, Enge og Skovpladser, hyppigst i Landets sydlige Egne.

Duskblomstret Fredløs. Lysimachia thyrsiflora.

En rank, udelt, 1—2' høj Plante, forneden næsten bladløs, foroven med lancetformige, siddende, prikkede Blade; i de mellemste Blades Hjørner fremkomme tomme-lange Stilke med ægformige Klaser eller Duske af smaa guldgule Blomster, med linieformige Kronflige og fremragende Støvdragere. I Tørvemoser, Randen af Søer og Sumpe, almindelig i Sjælland og paa Halvøen, sjelden i de øvrige Egne.

Almindelig Fredløs. Lysimachia vulgaris.

En opret, 2—3' høj, noget dunet Plante, med modsatte eller krandsstillede (3—4 i Krandsen), elliptiske eller lancetformige Blade og en stor endestillet Top med guldgule Blomster; Støvtraadene ved Grunden sammenvoxne. En almindelig og smuk Plante, som voxer i fugtige Kratskove, Moser, Bredden af Aaer og Søer osv.

5. Kodriver. *Primula*.

Planter med rodstillede Blade; Blomsterne i en Skjærm paa Enden af et Skaft, eller enlige; Kronen med langt Rør og hul eller flad Krave, med omvendt-hjerteformige Flige, gul eller lila. De gule Blomster blive grønne ved Tørring.

Melet Kodriver. Primula farinosa.

Bladene omvendt-ægformige, glatte, paa Underfladen hvidmelede; flere, kvarterhøje Skafter med en tæt blomstret Skjærm af lila Blomster. En smuk Plante, som blomstrer i Mai—Juni, voxer i Moser og paa Enge hist og her i Sjælland, sjelden i de øvrige Provindser.

Hulkravet Kodriver. Primula officinalis.

Bladene ovale, med vinget Bladstilk, fintandede, rynkede, dunede; Skaftet kvarterhøjt eller højere, fløjelsaaet, med en Blomsterskjærm i Spidsen; Bægeret opblæst, klokkeformigt; Kronen med en hul Krave, citrongul med 5 orange-farvede Pletter i det indsnørede Svælg. En velbekendt Foraarsplante, som blomstrer i April—Mai, og er almindelig paa høje Enge, Udkanten af Skove osv. Blomsterne bruges til The.

Fladkravet Kodriver. Primula elatior.

Ligner meget foregaaende, men udmærker sig især ved et højere (omtr. fodhøjt), klæbrig-haaret Skaft, et valseformigt

Bæger og en større, svovlgul Krone med flad Krave og mørkere gult, ikke indsnøret Svælg, uden Pletter. I Skove og mellem Krat, i de fleste Egne mindre almindelig end foregaaende.

Storblomstret Kodriver. Primula grandiflora.

Bladene omvendt-ægformige, Underfladen dunhaaret; lange 1-blomstrede Blomsterstilke udgaaende fra Bladrosetten; Kronen stor, bleggul med flad Krave; Bæger og Blomsterstilke uldhaarede. Sjældnere forekommer den med Blomsterstilkene skjærmformigt samlede paa et fælles Skaft. Tidlig Foraarsplante, ligesom de foregaaende, og dyrkes ligesom disse i mange Varieteter i Haver. Den mangler i Sjælland) men findes derimod hist og her i de øvrige Provindser, især i Strandskove.

Kær-Hottonie. Hottonia palustris.

En smuk Vandplante, med kamformigt delte, i Vandet nedsænkede Blade og et indtil fodhøjt, bladløst Skaft hævet over Vandet; med krandsstillede Blomster i Spidsen; Kronen bleg lila med gult Svælg og kort Rør. Almindelig i Damme, Tørvegrave og Bække.

XLIII. Lyngfamilien. Ericineae.

Denne Familie indeholder smaa Buske, sjelden urteagtige Planter, med immergrønne, udelte Blade; Blomsterne regelmæssige, sædvanlig nikkende, enlige i Bladhjørnerne eller i Klaser; Bægeret 4—5-delt; Kronen sædvanlig klokkeformig, 4—5-delt (eller bestaaende af 5 adskildte Blade, som hos Vintergrøn, der altsaa skulde høre til de Frikronbladede, men paa Grund af sit Slægtskab til Lyngfamilien optages her); Støvdragerne sidde paa Frugtbunden, i dobbelt Antal mod Kronens Dele,

altsaa 8 eller 10; Støvknapperne springe op ved Huller i Spidsen, og have ofte ejendommelige Tilhængsler ved Grunden. Frugten er en 4—5-rummet Kapsel, sjeldnere et undersædigt Bær.

Bølle. *Vaccinium*.

Lave Buske, med spredte Blade, enlige eller klaseformigt samlede Blomster, som hyppigst ere 4-delte med 8 Støvdragere (sjeldnere 5-delte med 10 Støvdragere); et kugleformigt, undersædigt Bær.

Blaabær-Bølle. *Vaccinium Myrtillus*.

En meget grenet Busk af en Fods Højde, med kantede grønne Grene; Bladene ægformige, savtakke; Blomsterne enlige i Bladhjørnerne; Bægerranden smal; Kronen kugleformig, bleg kjødfarvet, med 4—5-tandet Munding; Bærret sort, blaadugget, indvendig rødt, kuglerundt. Blomstrer i Mai—Juni. I høje Skove og paa Hedebacker, almindelig paa Halvøen og Sjælland, sjelden paa de andre Øer.

Mose-Bølle. *Vaccinium uliginosum*.

Større og kraftigere end foregaaende, med trinde Grene, omvendt-ægformige, helrandede, paa Underfladen blaagraa, netnervede Blade; Kronen krukkeformig, hvid eller blegrød; Bærret større end hos foregaaende, indvendig hvidt. Bl. Mai—Juni. I Tørv- og Hedemoser, hyppigst i Jylland og Nord-Sjælland.

Tyttebær-Bølle. *Vaccinium Vitis-idaea*.

En opstigende, kvarterhøj Busk, med omvendt-ægformige Blade med glindsende, mørkegrøn Overflade, prikket Underflade og tilbagebøjet Rand; hvide eller blegrøde Blomster i nikkende Klaser i Enden af Grenene; Bærrene

højrrøde. I Lyngmoser og Skove i Hedeegne, især paa Halvøen og Nordsjælland, sjelden i de øvrige Egne.

Tranebær-Bølle. Vaccinium Oxycoccos.

En lille krybende Busk af urteagtig Udseende, med traadformige Grene, smaa, ægformige, paa Undersiden hvidgraa Blade, tommelange Blomsterstilke med nikkende Blomster; Kronen rosenrød med 4 smalle, tilbagebøjede Kronflige; Bærrene store, pommerantsformige, mørkrøde. Almindelig i Tørvemoser, krybende paa det vaade Mos.

Hedelyng. Calluna vulgaris.

En velbekjendt lille Busk, med stærkt forgrenet, sædvanlig fodhøj Stængel. smaa, taglagte, korsviis modsatte, naaleformige Blade med pilformig Grund; rødfiolette (sjelden hvide) Blomster i ensidige Klaser; det 4-bladede Bæger længere end den klokkeformige Krone og farvet som denne. Bl. i August—Septbr., men Blomsterne blive siddende uforandrede efter Afblomstringen. Den danner, som bekjendt, Hovedmassen af Hedevegetationen, og er derfor hyppigst i Midten af Halvøen og det østlige Sjælland, men findes ogsaa i de øvrige Egne i Tørvemoser.

Klokkelyng. Erica Tetralix.

En lav ($\frac{1}{2}$ —1' høj) Busk, med oprette, slanke Grene; Bladene krandstillede (3—4 i Krandsen), linieformige, med tilbagerullet Rand, haarede; nikkende Blomster i en tæt blomstret Skjærm i Enden af Grenene; smukke rosenrøde (sjældnere hvide), krukkeformige Kroner; et lille, randhaaret Bæger. I Hedemoser, hyppigst paa Halvøen og i Nord-Sjælland.

Rosmarinlyng. Andromeda polifolia.

Den er, ligesom den foregaaende, en smuk, indtil fodhøj Busk, med læderagtige, glatte, lancetformige Blade, med

tilbagebøjet Rand, paa Overfladen mørkegrønne, paa Underfladen hvidgraa; Blomsterne i Skjærme i Enden af Grenene, paa tommelange røde Stilke, med røde Bægre og bleggrøde, krukkeformige Kroner; adskilles let fra de foregaaende ved sine 5-delte Blomster og 10 Støvdragere. I Hedemoser, hyppigst paa Halvøen og i Sjælland.

Vintergrøn. *Pyrola*.

Urteagtige Planter, med immergrønne, kredsrunde eller ægformige, stilkede, næsten rodstillede Blade; Blomsterne i Klase (eller enlige) i Enden af Skaftet, med 5-delt Bæger, 5 frie Kronblade og 10 Støvdragere; en rund 5-rummet Kapsel.

Liden Vintergrøn. Pyrola minor.

Bladene kredsrunde eller ovale, tydeligt rundtakkede, samlede ved Roden; Skaftet kvarterhøjt, med en alsidig Klase af kortstilkede, bleggrøde, kugleformige Blomster i Spidsen; Griffelen indesluttet i Blomsten. Hist og her i høje Skove.

Ensidig Vintergrøn. Pyrola secunda.

Mindre end foregaaende Art, med forneden bladet Stængel; Bladene elliptiske, med en kort Spids, savtakkede; Klasen ensidig, med grønlighvide Blomster; Griffelen rager udenfor samme. Paa lignende Steder som foregaaende, men sjældnere.

XLIV. Snylterødfamilien. Monotropeae.

Vellugtende Snylterod. *Monotropa Hypopitys*.

Den har, ligesom alle Snylteplanter, et ejendommeligt Udseende; hele Planten er saftig, straagul, ved Tørring brunsort, kvarterhøj eller derover, tæt beklædt med Skæl; Blomsterne i en Klase i Spidsen af Stænglen, først nikkende, senere opret; hver Blomst er omgivet af en Dækblad; Bæger og Krone regelmæssige, 4—5-delte eller -bladede, med dobbelt saamange Støvdragere. Den lever snyltende paa Trærødder ligesom »Skælrod« og findes hist og her i Bøgeskove.

c. Frikronede.

Blomsterdækket dobbelt, nemlig et ydre, sædvanlig grønt Bæger og en indre, farvet, fribladets Krone.

XLV. Skjærmbloastrede. Umbelliferae.

Denne letkjendelige Plantefamilie indeholder for detmeste temmelig store Urter, med ofte hul, leddet Stængel, afvexlende, omskedende, hyppigst dybtdele Blade, hvorved de faae Udseende af at være sammensatte, men Afdelingens Antal aftage henimod Bladets Spids og de enkelte Afsnit af Bladene ere ikke tilledede til Bladstilken, som hos de sammensatte Blade; nogle Arter have dog mindre delte Blade, saaledes de 3 første Arter, af hvilke navnlig Vandnavle udmærker sig fra alle andre danske Planter ved sine skjoldformige Blade o: Bladstilken er tilvoxen til Midten af Bladpladen. — De smaa Blomster ere samlede i en dobbelt Skjærm, sjeldnere i en enkelt Skjærm eller Hoved, omgivne af Dækblade, der her kaldes Svøb, som dels sidder ved den sammensatte Skjærm (Storsvøbet), dels ved dennes Smaaskjærme (Smaasvøbet), men som dog mangler hos mange; Bægeret er sammenvoxet med Frugten og dets Rand utydelig eller 5-tandet; 5 Kronblade, som oftest ere hvide, udrandede, med en indbøjet Spids; de ydre Kroner i Skjærmene ere ofte størst og uregelmæssige. 2 Grifler med en fornedet udvidet Griffelfod, siddende paa den undersædige Frugt, som tilsidst kløves i 2 nødagtige Smaafrugter, som ud-

vendig ere beklædte med Ribber og hænge foroven fast paa en traadformig, todelt Frugtholder; i Furerne findes Oliekanaler, indeholdende en flygtig Olie, hvis Anvendelse foranlediger flere Arters Dyrkning.

Anm.: De talrige Arter af denne Familie ligne meget hinanden, saavel i ydre Udseende, som i Organernes Bygning, hvorfor de ere vanskelige at adskille indbyrdes, naar undtages nogle faa afvigende Former (Vandnavle, Mandstro, Sanikel).

1.	{	Blomsterne i Hoved	2.
	{	" i en dobbelt Skjærm, Bladene dybtdelte	3.
	{	Bladene skjoldformige	1. Vandnavle
2.	{	Bladene tornet-tandede	3. Mandstro
	{	Bladene haandfligede; Hovederne i en	
	{	Skjærm	2. Sanikel
3.	{	Kronen gul	15. Pastinak
	{	" hvid (sjelden rødlig)	4.
4.	{	Frugterne beklædte med Børster og Pigge	5.
	{	" glatte	7.
5.	{	Storsvøbets Blade store, fjersnitdelte	17. Gulerød
	{	" " smaa, hele (eller mangle)	6.
6.	{	Stænglen hvashaaret	18. Randfrø
	{	" glat	20. Gjærde-Kørvel
	{	Stænglen rødplettet, haaret	21. Hulsvøb
7.	{	" " glat	22. Skarntyde
	{	" ikke rødplettet	8.
8.	{	Frugten trind, med Næb	9.
	{	" uden Næb	10.
9.	{	Næbbet af Frugtens dobbelte Længde	19. Langnæb
	{	" kortere end Frugten	20. Kørvel
	{	Frugten noget sammentrykket fra Siden	11.
10.	{	" trind	14.
	{	" fladtrykt fra Ryggen, med vinget Rand	16.
11.	{	Kronbladene i Spidsen afrundede	5. Selleri
	{	" omvendt-hjerteformige	12.
	{	Baade Storsvøb og Smaasvøb mangle	13.
12.	{	Storsvøbet faabladet, Smaasvøbet mangler	7. Kommen
	{	Storsvøbet mangler, Smaasvøbet flerbladet	4. Gifttyde
	{	Baade Storsvøb og Smaasvøb tilstede	9. Mærke
13.	{	Bladene 1—3-dobbelt 3-koblede	6. Skvalderkaal
	{	" fjersnitdelte	8. Pimpinelle

14.	{	Skjærmen bestaaer af faa, næsten	
kugleformige Smaaskjærme . . .		10. Klaseskjærm	
	{	Skjærmen bestaaer af talrige Smaaskjærme	15.
		Vandplante med bugtet, hul Stængel . . .	11. Billebo
15.	{	Ukrudsplante, med ensidigt, hængende	
		Smaasvøb	12. Halvsvøb
16.	{	Stor, hvashaaret Plante; de ydre Kro-	
		ner størst	16. Bjørneklo
	{	Næsten glatte	17.
		Middelstore Skjærmplanter, med smaa Blad-	
17.	{	flige	13. Seline
		Anselige Skjærmplanter, med store Blad-	
	{	flige	14. Angelik

1. Almindelig Vandnavle. *Hydrocotyle vulgaris*.

En lille, krybende Plante, som i Udseende er meget forskjellig fra de øvrige af denne Familie; Bladene ere skjoldformige, kredsrunde, med rundtakket Rand, henved 1" i Gjennemsnit; omtr. 5 meget smaa, hvide eller rødlig Blomster i Hoveder eller Krands, sjældnere Skjærme, paa en Stilk i Bladhjørnerne og sædvanlig skjulte af Bladene. Alm. paa Tørvjord, ved Randen af Bække og Søer.

2. Skov-Sanikel. *Sanicula europæa*.

En fodhøj Plante, med langstilkede, haandfligede Rodblade, næsten bladløs Stængel og meget smaa, hvide Blomster i smaa, kugleformige Hoveder, samlede i en forgrenet, 3—5-straalet Skjærm. Almindelig i Skove.

3. Strand-Mandstro. *Eryngium maritimum*.

Den har, ligesom de to foregaaende Arter, et fra de øvrige Skjærmplanter forskjelligt Udseende; det er en meget stiv, grenet, fodhøj, glat og blaagraa Plante, med brede, tornet-tandede Blade; det runde Blomsterhoved er omgivet af tornede, blaat anløbne Svøbblade; Blomsterne lysblaa, omgivne af tornet-fligede Dækblade. Ikke sjelden

ved sandige Strandbredder. Dens Voxested og tidselagtige Ydre har ogsaa givet den Navnet Havtidsel.

4. Vand-Gifttyde. *Cicuta virosa*.

Stænglen 2—4' høj, glat og hul, forneden gaaende over i en tyk Rodstok, som indvendig er delt i flere Rum ved Tværskillevægge, og udvendig besat med krandsstillede Rodtrevler; Bladene 2—3-dobbelt fjersnitdelte, med savtakke, smalt lancetformige Afsnit; Skjærmene med talrige Straaler; Smaasvøbet mangebladet; Kronen hvid; Frugterne smaa, kugleformige. En farlig Giftplante, som voxer hist og her ved Bredden af Søer og Aaer eller andre sum-pige Steder.

5. Almindelig Selleri. *Apium graveolens*.

En glat, stærktlugtende, 1—2' høj Plante, med udspærrede Grene; Bladene fjersnitdelte, de øverste tredelte, med smallere Afsnit; talrige, temmelig smaa Skjærme, som næsten ere siddende langs op ad Stængel og Grene; Kronen hvid; Frugterne næsten kugleformige, med en udelte Frugtholder. Den dyrkes som bekjendt i Køkkenhaver, men findes ogsaa vildtvoxende hist og her paa Strandenge.

6. Almindelig Skvalderkaal. *Ægopodium Podagraria*.

En glat, 1—2' høj Plante; de nedre Blade store, 2—3-dobbelt 3-koblede, de øvre enkelt 3-koblede; Smaa-bladene skjævt hjerteformig-ægformige, skarpt savtakke; Skjærmene mangeblomstrede; Kronen hvid. Et hyp-pigt Ukrud i Haver og omkring Huse; ogsaa i Skove.

7. Almindelig Kommen. *Carum Carvi*.

En glat, omtrent fodhøj Plante, med kantet og grenet Stængel, findelte Blade med linieformige Flige; Hovedafsnittene stillede paatvers for Bladstilken;

Skjærmen med en halv Snæs Straaler; Kronen hvid eller rødlig; Frugterne aflange. Den dyrkes hyppigt paa Grund af de i mange Øiemed anvendelige Frugter, men er ogsaa almindelig vildtvoxende paa hvilende Marker og Enge.

8. Almindelig Pimpinelle. *Pimpinella Saxifraga.*

Stænglen trind, sribet, fodhøj, grenet, glat eller haaret; Rodbladene fjersnitdelte med ægformige Afsnit, Stængelbladene dobbelt fjersnitdelte, med smalle Flige; foroven findes kun Bladskeder uden Blade; Skjærmene ere nikkende før Udspringningen; Kronen hvid; almindelig paa Diger, Randen af Skove osv.

9. Mærke. *Sium.*

Bredbladet Mærke Sium latifolium.

En glat Plante, med 2—4' høj, kantet, hul Stængel, finnedede Blade, med aflang-lancetformige, ved Grunden lidt hjerteformige, savtakke Smaablade; de i Vandet ned-sænkede Blade ere findelte, med linieformige Flige og leddede Bladstilke; Skjærmene endestillede, store, flade, mangestraalede, hvidblomstrede. Almindelig ved Randen af Grave, Damme og Bække osv.

Smalbladet Mærke Sium angustifolium.

Ligner foregaaende, men har en svagere, opstigende, trind, 1—2' høj Stængel, med udspærrede Grene; Smaablade ellipstiske, fligetakke; Skjærmene mindre, sidde modsat Bladene; Storsvøbet har noget indskaarne Blade. Alm. i Grave, Bække, men navnlig ved Kildevæld.

10. Pibet Klaseskjærm. *Oenanthe fistulosa.*

En svag, opstigende, blaagrøn, fodhøj Plante, med lange Udløbere og oppustet-hule Stængler og Bladstilke; Stængelbladene fjersnitdelte med faa, smalle Afsnit, de øverste uden Bladplade; Rodbladene findelte; den endestillede

Skjærm har 3 Straaler med halvkugleformige Smaaskjærme, som i Midten bære frugtbare, siddende Blomster, medens Randblomsterne ere stilkede og ufrugtbare, ligesom alle Blomsterne i de flerstraaede Sideskjærme; Blomsterne hvide, med rødligt Skjær. En alm. Vandskjærm-plant, i vaade Grøfter, Bække osv.

11. Vand-Billebo. *Phellandrium aquaticum*.

Stænglen opret, 2—3' høj, tyk og hul, meget bugtet og grenet, med udspærrede Grene, forneden med krandsstillede Rødtrevler; Bladene fin- og mangedelte, med udspilede Afsnit; de i Vandet nedsænkede Blade har haarformige Afsnit; talrige, hvidblomstrede Skjærme. Den anses for giftig. Navnet hidrører fra, at man hyppigt finder den hule Stængel beboet af Biller, navnlig af en Snudebille (*Lixus paraplecticus*) m. fl., hvis Larver leve af Plantens Blade. Den voxer alm. i Søer, Bække og Tørvegrave.

12. Giftig Halvsvøb. *Aethusa Cynapium*.

Stænglen 1—3' høj, blaalig bedugget, ved Grunden rød, glat tilligemed de 2—3-dobbelt fjersnitdelte Blade med lancetformige Flige; Storsvøbet mangler; Smaasvøbet bestaaer af 3 linieformige, hængende, ensidigt vendte Blade; Kronerne smaa, hvide. En i Køkkenhaver og omkring Bølgeliger almindelig Giftplante, bekjendt under Navnet »vild Persille«.

13. Seline. *Selinum*.

Kommenbladet Seline. Selinum Carvifolia.

En 2—3' høj, glat Plante, især kjendelig ved sin dybt furede og vinget-kantede Stængel; Bladene findelte, med smaa, lancetformige, braadspidsede Flige; Storsvøbet faa-bladet; Smaasvøbet bestaaer af mange traadformige Blade; Blomsterne rødlig-hvide. Ikke sjelden i vaade Kratskove og Tørvmoser.

Kær-Seline. Selinum palustre.

Ligner i ydre Udseende meget den foregaaende Art, men er højere (3—4') og Stænglen er kun furet, ikke vinget; baade Stor- og Smaasvøb have talrige, lancetformige i Randen hindeagtige Blade; Blomsterne hvide. Skjærmens Straaler ere, baade hos denne og forrige Art, ensidigt dunhaarede. Roden indeholder en skarp Melkesaft. Forekommer alm. i fugtige Kratskove, ved Bredden af Bække og Søer.

14. Angelik. *Angelica*.*Skov-Angelik. Angelica silvestris.*

En kraftig, 4—5' høj, oventil dunhaaret Plante, med tyk, hul, blaadugget Stængel; Bladene store, 2—3-dobbelt fjersnitdelte, med skævt-ægformige, skarpt savtaktede Afsnit og store, opblæste Bladskeder; Skjærmene store, sædvanlig uden Storsvøb, men med mange traadformige Smaasvøbblade; Blomsterne hvide eller rødlig-hvide. Almindelig, især paa Skovenge.

Vand-Angelik. Angelica littoralis.

Ligner foregaaende, men er i alle Dele større (indtil 6' høj), glat (kun Skjærmstraalerne dunede); Stænglen rødlig; Bladenes Afsnit bredere, hjerteformig-ægformige, grovt takkede, Endeafsnittet 3-fliget; Bladskederne meget opblæste; baade Stor- og Smaasvøbet bestaaer af mange linieformige Blade; Smaaskjærmene stærkt hvælvede og Kronerne bleggrønne. Hist og her ved Bredden af Aaer og Bække.

Anm.: Hele Planten, især Roden, har en stærk krydret Lugt, som dog er mere fremtrædende hos en meget lignende Art: Ædel Angelik, som dyrkes i Haver og voxer vildt paa Bjerge og i nordlige Lande, hvor den afskrællede Stængel spises og er bekjendt under Navnet »Kvanner«.

15. Almindelig Pastinak. *Pastinaca vulgaris.*

Stænglen kantet, 2—3' høj; Bladene finnedede, med 7—9 indskaaren-takkede, paa Undersiden dunede Smaablade; Svøbene

mangle; ved sine gule Kroner er den især let kjendelig fra de fleste øvrige Skjærmpplanter; Frugterne flade, ovale. Dyrkes for Rodens Skyld, men er ogsaa vildtvoxende ved Randen af Veje osv., især i Sjælland og Lolland—Falster.

16. Almindelig Bjørneklo. *Heracleum Sphondylium*.

En kraftig, 3—4' høj, hvashaaret Plante; Bladene store, fjersnitdelte, med haanddelte eller lappede og takkede Afsnit, i Spidsen 3-fligede; Skjærmen stor og tæt blomstret, med hvide eller rødlige Blomster, de yderste større og uregelmæssige; Frugten oval, fladtrykt. Almindelig ved Randen af Veje og Skove.

17. Almindelig Gulerod. *Daucus Carota*.

Stænglen 1—2' høj, stivhaaret; Bladene findelte, med lancetformige, spidse Flige; den er især kjendelig ved de store, kamdelte Blade, som omgiver Skjærmen (Stor-svøbet); Blomsterne hvide, de midterste i Skjærmen ofte mørkrøde, næsten sorte; Frugterne beklædte med stive Børster, som ere stillede i Rader; efter Afblostringen bliver Skjærmen hul, idet de ydre Skjærmstraaler krummes iverjret, og faaer derved Form som en Fuglerede. Hos den vilde Art er Roden hvid. Almindelig ved Veje, Gjærder og Marker.

18. Hvashaaret Randfrø. *Torilis Anthriscus*.

En graagrøn, ru, 1—2' høj Plante, med tynde Grene, dobbelt fjersnitdelte, takkede Blade; smaa langstilkede Skjærme, med linieformige Svøblade og blegegrøde eller hvide Blomster; de smaa, ægformige Frugter besatte med fine Børster. Alm. ved Veje, mellem Krat osv.

19. Kamformig Langnæb. *Scandix Pecten Veneris*.

En temmelig lille ($\frac{1}{2}$ —1' høj) Skjærmpplante, svagt haaret, fra Grunden grenet, med opstigende Grene; Bladene

findelte med smalle Flige; Storskjærmen bestaaer af 2—3 lange Straaler, uden Storsvøb; Smaasvøbbladene i Spidsen 2—3-fligede; Kronerne hvide; hvad der især udmærker denne Plante er det tilsidst over tommelange, tveæggede Næb i Spidsen af Frugten (som Tænder i en Kam). Alm. som Ukrud i Sæden paa de sydlige Øer, sjelden i de øvrige Egne af Landet.

20. Kørvel. *Anthriscus*.

Vild Kørvel. Anthriscus silvestris.

En af vore hyppigste Skjærmpplanter, sædvanlig kaldet »Skarntyde«. Den er 3—4' høj, med furet, hul, forneden haaret Stængel, 2—3-dobbelt fjersnitdelte Blade, som i Omkreds ere trekantede og spidse, svagthaarede idetmindste ved Bladstilkens Forgreninger; Skjærmene mangeblomstrede, med hvide Kroner, med 5 konkave Blade i Smaasvøbet, intet Storsvøb. Frugterne lancetformige, glindsende, med et kort Næb. Forekommer overalt ved Gjærder, Randen af Skove osv.

Gjærde-Kørvel. Anthriscus vulgaris.

Stænglen 1—2' høj, glat, med noget udspærrede Grene; Bladene 2—3-dobbelt fjersnitdelte, lysgrønne, noget haarede; Bladskeden i Randen hvid og haaret; Skjærmene faablomstrede, modsatte Bladene; Storsvøbet mangler; Kronen lille, hvid; Frugterne tæt besatte med smaa, hvide Kroge og i Spidsen med et kort Næb. Temmelig alm. paa de danske Øer ved Gjærder.

Have-Kørvel. Anthriscus Cerefolium.

Stænglen omtr. 2' høj, slank, glat, ved Leddene lodden; Bladene fine, 3-dobbelt fjersnitdelte, svagthaarede; Skjærmene temmelig faablomstrede, med smaa hvide Kroner, med 2—3-bladet Smaasvøb, og uden Storsvøb; Frugten linieformig, glat, med kort Næb. Hele Planten har en stærk, krydret Lugt. Dyrkes i Haver, og derfra forvildet hist og her.

21. Knudret Hulsvøb. *Chærophyllum temulum*.

En graagrøn, 1—2' høj Plante, med haaret, rødplettet, ved Leddene opsvulmet Stængel; Bladene dobbelt fjersnitdelte, haarede; Skjærmen før Blomstringen nikkende, med hvide Kroner, 6—8 lancetformige Smaasvøbblade, intet Storsvøb. Alm. ved Gjærder, i Haver og Krat.

22. Plettet Skarntyde. *Conium maculatum*.

Hele Planten glindsende glat, 3—5' høj; Stænglen trind, hul, blaalig bedugget og navnlig forneden besaaet med blodrøde Pletter. Bladene 3—4-dobbelt fjersnitdelte, Fli-gene ende i en hvidlig Spids; Skjærmene mangeblomstrede, med 6—7 lancetformige Storsvøbblade og 3—4 ægformige, ensidigt vendte Smaasvøbblade; Kronerne hvide; Frugterne ægformige, med bølget-tandede Ribber. En ved sine giftige Egenskaber bekjendt Plante, som voxer temmelig almindelig ved Gjærder og omkring Huse.

XLVI. Vedbendefamilien. *Araliaceae*.

Almindelig Vedbende. *Hedera Helix*.

En ogsaa under Navnene »Epheu« og »Vintergrønt« bekjendt, buskagtig Plante, som ved Hjælp af Hefterødder klattrer henad Skovbunden eller opad Træer og Mure, ofte til en betydelig Højde. Bladene ere haandnervede, 3—5-lappede, immergrønne, mørke med hvide Aarer, paa de blomsterbærende Grene ere Bladene elliptiske. Den blomstrer sjelden (kun de større Exemplarer paa Træer og Mure), har gulgrønne Blomster og sorte, undersædige Bær i en Skjærm. Blomstrer sent om Efteraaret. Alm. i Skove.

Almindelig Desmerurt. *Adoxa moschatellina*.

En lille, opret, glat, bleggrøn, fingerlang Plante, med hvide Skæl paa Rodstokken, dobbelt haandsnitdelte Rodblade;

et Par mindre og modsatte Blade sidde paa Stænglen; 5 grønne Blomster i et terningformigt Hoved af en Ærts Størrelse; Endeblosten 4-delt med 8 Støvdragere, Sideblomsterne 5-delte med 10 Støvdragere; grønne Bær. Den lugter svagt af Moskus. Blomstrer i April—Mai og er alm. i Skove og Lunde, hvor den, ved sin selskabelige Voxemaade, danner smaa, matgrønne Pletter.

XLVII. Kornelfamilien. Corneae.

Rød Kornel. *Cornus sanguinea*.

En Busk med, især om Efteraaret, røde Grene, modsatte, ægformige, helrandede Blade, som om Efteraaret blive røde; Blomsterne i flade Kvaste, hvide, med Firtallet gennemgaaende i Blomstens Dele; en undersædig, blaasort, saftig, kugleformig Frugt. Almindelig i Krat og levende Hegn.

XLVIII. Stenurtfamilien. Crassulaceae.

De herhenhørende Planter udmærke sig ved meget tykke, saftige Blade, Blomsterne i Kvaste og en Flerfoldfrugt, bestaaende af krandsstillede Bælgkapsler.

Stenurt. *Sedum*.

Planter med trinde eller flade, kjødfulde Blade, 5-delt Bæger, 5 Kronblade, 10 Støvdragere og 5 Bælgkapsler.

Bidende Stenurt. *Sedum acre*.

Stænglerne krybende, nogle faa Tommer lange, tueformigt samlede, tæt besatte med taglagte, ægformige, butte og bugede Blade, af en bitter Smag; Blomsterne smukt gule, med spidse, stjerneformigt udspilede Kronblade. Alm. paa Stengjærder og Sandmarker.

St.-Hans-Stenurt. Sedum Telephium.

Stænglen udelt, fodhøj eller derover, ofte rødprykket; Bladene dels modsatte, dels 3 paa samme Højde, ovale, takkede, ved Grunden hjerteformigt omfattende; Blomsterne gulgrønne eller rødlige, i en tæt Kvast. Blomstrer henimod Efteraaret. Man bruger ofte at stikke den ind over Bjælker eller Dørre, hvor den kan voxe længe ved at indsuge Fugtighed af Luften. Findes temmelig almindelig i Krat, Skovbrinker ved Stranden osv.

Anm.: En med den sidste nærbeslægtet Art, med mørkrøde Kroner, dyrkes ofte i Haver. Flere Arter af denne Slægt forekomme nu hyppigt forvildede paa Stengjærder (navnlig i Kjøbenhavns Omegn); saaledes især: Hvid Stenurt (*Sedum album*) med valseformige Blade og hvide Kroner med røde Prikker, og Bjerg-Stenurt (*Sedum rupestre*) med valseformige, spidse Blade og gule Kroner.

Tag-Husløg. *Sempervivum tectorum.*

Talrige, rosetformigt samlede, tykke og saftige, elliptiske, braadspidsede, randhaarede Blade; Stænglen fodhøj eller derover, med spredte, aflange Blade og en stor, sammensat Blomsterstand, med ensidige Blomster paa Grenene; 12 Bægerblade, Kronblade, Støvdragere og Bælgkapsler; Kronbladene smalle, røde. Hist og her paa Straatage i Landsbyer, hvor den i forskellige Øjemed plantes af Beboerne, og hvor man som oftest kun træffer Bladrosetter.

XLIX. Stenbrækfamilien. Saxifragaceæ.Kornet Stenbræk. *Saxifraga granulata.*

En fodhøj, kirtelhaaret Plante, med en Mængde smaa, rødlige, kugleformige Knolde ved Grunden af Stænglen; Rodbladene nyreformige, rundtakket-lappede; Stænglen faabladet; Blomsterne temmelig store ($\frac{1}{3}$ " i en Kvast, 5 hvide Kronblade, 10 Støvdragere, 2 Grifler og en to-

rummet Kapsel med 2 Horn. Bl. i Mai—Juni. Alm. paa høje Enge, Diger og Marker.

Almindelig Milturt. *Chrysosplenium alternifolium*.

En lille, nogle faa Tommer høj Plante, med nyreformige, rundtakke Blade; Blomsterne smaa, i en endestillet, flad Kvast, tilligemed de omgivende Blade gule; Blomsterdækket enkelt, 4-delt (sjeldnere 5-delt); 8 Støvdragere, siddende i en Firkant om de 2 Griffler. Den er en af vore tidligste Foraarsplanter, og forekommer almindelig paa fugtige Steder i Skove, hvor den, ved sin selskabelige Voxemaade, danner smaa gule iøjnefaldende Pletter.

L. Ribsfamilien. *Ribesiaceae*.

Buske, med haandlappede Blade, 5-delt klokkeformigt Bæger, hvorpaa sidde 5 smaa Kronblade og 5 Støvdragere; Frugten er et undersædigt Bær, med det henvisnende Bæger siddende i Spidsen.

Stikkelsbær. *Ribes Grossularia*.

Grenene besatte med enkelte eller 3-delte Torne (omdannede Blade); Bladstilkens Rand med grenede, kirtelbærende Haar; 1—3 Blomster samlede, med rødlige Bægre og hvidgule Kronblade; Bærrene bleggønne, glatte eller haarede. Almindelig vildtvoxende i Krat og ved Gjærder. I Haver dyrkes, som bekjendt, mange Former, som afvige indbyrdes ved Frugtens Størrelse og Farve.

Solbær. *Ribes nigrum*.

Hele Planten har en ejendommelig, stærk Lugt, Bladene paa Undersiden kirtlet-prikkede; Blomsterne i hængende Klaser, dunhaarede, grønne, indvendig rødlige; Bærrene

kugleformige, sorte. Dyrkes alm. i Haver, men findes ogsaa vildtvoksende hist og her paa fugtige Steder i Skove.

Ribs. *Ribes rubrum*.

Blomsterne i hængende Klaser, gulgrønne, glatte og mindre end hos forrige Art, med spadeformige Bæger- og Kronblade; Bærrene røde, sjældnere hvide. Temmelig almindelig vildtvoksende i Skove og mellem Krat.

LI. Ranunkelfamilien. *Ranunculaceae*.

En temmelig talrig Familie, indeholdende Urter med oftest haandnervede, ved Grunden omskedende Blade; regelmæssige eller uregelmæssige Blomster; Bægeret 3—6-bladet, farvet; Kronbladene i forskjelligt Antal, ofte rudimentære eller manglende; talrige frie Støvdragere paa Frugtbunden (hos Musehale findes dog ofte kun 5 Støvdragere); Frugten er en Flerfoldfrugt, og bestaaer af mange Smaafrugter, som enten ere Nødder eller Bælgkapsler; kun hos Druemunke findes et Bær. De indeholde skarpe, ofte giftige Stoffer. Til denne Familie hører mange bekjendte Sirplanter, saasom Pæoner, Stormhat, Akeleje, Jomfruen i det Grønne, Nyserod, Adonis osv.

Gul Frøstjerne. *Thalictrum flavum*.

Stænglen furet, 2—3' høj; Bladene dobbelt finnedede, med kileformige Smaablade, som sædvanlig ere 2—3-kløvede i Spidsen, paa Undersiden graagrønne, med fremtrædende Aarer; talrige, smaa, hvidgule Blomster i en Top eller Halvskjærm; 4—5 smalle, affaldende Blade i Blomsterdækket,

temmelig lange Støvdragere og sribede Nødder. Hist og her paa fugtige Enge, især mellem Krat.

Kobjelde. *Pulsatilla*.

Nikkende Kobjelde. Pulsatilla pratensis.

Stænglen under Blomstringen kvarterhøj, ved Frugtmodningen over fodhøj; Rodbladene 3-dobbelt fjersnitdelte, med linieformige Flige og silkehaarede, ligesom hele Planten; paa Stænglen sidder 3 haanddeelte Svøbblade; en enlig, stor, nikkende, klokkeformig Blomst, uden Krone, men med mørkfiolette, i Spidsen tilbagerullede Bægerblade, lidet længere end de talrige Støvdragere; Nødderne faae efter Ablomstringen en lang haaret Frøhale. Bl. i April—Mai og findes hist og her især paa Bakker i de magrere Egne af Landet.

Opret Kobjelde. Pulsatilla vulgaris.

Ligner meget foregaaende, men adskilles ved en større, opret, lysfiolet Blomst og i Spidsen udstaaende Bægerblade af Støvdragernes dobbelte Længde. Den findes hist og her paa Halvøen, sjelden paa Øerne.

Anemone. *Anemone*.

Bladene rodstillede; Stænglen 1- eller faablomstret, med 3 Svøbblade nærmere eller fjernere fra Blomsten, som bestaaer af 5—9 farvede Bægerblade, men ingen Krone. De blomstre alle tidligt om Foraaret, og bidrage meget til at danne den smukke Skovbund paa denne Aarstid.

Blaa Anemone. Anemone hepatica.

Bladene 3-lappede, helrandede, læderagtige, paa Undersiden rødlig, overvintrende; de 1-blomstrede Blomsterstilke og Bladstilke fingerlange, silkehaarede; Blomsterne smukt blaa, med hvide Støvdragere og omgivne af 3 ægformige grønne Svøbblade, som ligne et Bæger. Den er en af vore tidligste Foraarsplanter, og begynder allerede i Marts

Maaned at pryde den nøgne Skovbund med sine livlige blaa Blomster, men er mindre hyppig end de 2 følgende Arter.

Hvid Anemone. Anemone nemorosa.

Den har en vandret, ormformig Rodstok, haandsnitdelte Rodblade, en kvarterhøj, 1-blomstret Stængel, paa Midten forsynet med 3 Svøblade, som ligne Rodbladene; Blomsten er hvid, udvendig sædvanlig rosenrødt anløben, lidt nikkende. Alm. i Skove og Lunde, hvis Bund i April og Mai er som oversaaet med hvide Pletter af denne Plante.

Gul Anemone. Anemone ranunculoides.

Ligner meget foregaaende, men Blomsterne ere gule, og bestaaer af 5 (hos forrige 6), udvendig dunede Blade; Stænglen ofte 2—3-blomstret. Paa lignende Steder som hvid Anemone, men mindre hyppig.

Liden Musehale. Myosurus minimus.

En lille, 1—3" høj Plante, med linieformige Blade, 1-blomstrede, bladløse Skafter; Blomsten lille, gulagtig, med 5-bladet, farvet, ved Grunden sporebærende Bæger, 5 Kronblade med traadformig Negl og en forlænget, valseformig Frugtbund med talrige Smaafrugter, som ved Modenheden bliver indtil 2" lang og ved sin Lighed med en Musehale har givet Anledning til Navnet. Bl. om Foraaret og er temmelig alm. paa tørre Marker og Diger.

Ranunkel. Ranunculus.

En talrig Slægt, med hele eller delte Blade, gule eller hvide Blomster, Land- eller Vandplanter; 5 (sjelden 3) Bægerblade, som sædvanlig ere gulagtige, og falde ofte tidligt af; 5 eller flere Kronblade, med en Honninggrube ved Grunden, sædvanlig dækket af et Skæl; Frugten bestaaer af talrige Nødder, samlede i et rundt eller aflangt Hoved; Nødderne ere

undertiden besatte med Pigge. De gulblomstrede Arter kaldes sædvanligt »Smørblomster«.

Vand-Ranunkel. Ranunculus aquatilis.

En Vandplante med svømmende Stængler; de i Vandet nedsænkede Blade børsteformig-mangedelte, de svømmende Blade nyreformige, lappede; Kronbladene hvide, med gul Negl. Alm. i Grøvter, Damme og Søer.

Anm.: Det er en meget variabel Plante, som ofte regnes til en egen Slægt (*Batrachium*); flere nærbeslægtede Arter findes hos os, dels med lutter svømmende, lappede Blade, dels med lutter haarformigt delte Blade.

Langbladet Ranunkel. Ranunculus Lingua.

Stænglen stivt opret, 2—3' høj, hul, ved Grunden med krandsformigt stillede Rodtrevler; Bladene lange, lancetformige; Blomsterne store, guldgule, paa lange Stilke henimod Spidsen af Stænglen. Hist og her ved Bredden af Bække og Søer.

Nedbojet Ranunkel. Ranunculus Flammula.

Stænglen opstigende, $\frac{1}{2}$ —1' høj, rodslaaende; Bladene æg-lancetformige, sjældnere linie-lancetformige, tilligemed Stænglen næsten glatte; Blomsterne gule, meget mindre end hos foregaaende, paa furede Blomsterstilke. Alm. paa fugtige Enge og Bredden af Damme.

Nyrebladet Ranunkel. Ranunculus auricomus.

En næsten glat, fodhøj Plante, med stilkede, nyreformige, lappede Rodblade, siddende, dybtdelte Stængelblade, med linieformige, udspærrede Flige; Blomsterne gule, paa trinde Blomsterstilke, som tilligemed Bæger og Frugt ere dunhaarede. Den blomstrer tidligt om Foraaret; de første Blomster mangle ofte Kronblade. Alm. i Skove, især paa Skovenge.

Bidende Ranunkel. Ranunculus acris.

En 1—2' høj Plante med tiltrykte Haar; alle Bladene stilkede, haanddelte og fligede; gule Blomster paa trinde Stilke; Frugterne glatte. Meget alm. paa Enge, ved Randen af Marker osv. Den har stor ydre Lighed med den foregaaende de 3 følgende Arter.

Vandgrenet Ranunkel. Ranunculus repens.

Stænglen fodhøj, eller derover, opstigende eller opret, udskyder forneden krybende Grene; Bladene 3-delte, med stilkede Afsnit, som igjen ere 3-fligede; gule Blomster paa furede Blomsterstilke. Den varierer mere eller mindre haaret. Blomstrer, ligesom foregaaende, hele Sommeren, og er alm. i Grøvter og paa Enge.

Løgrodet Ranunkel. Ranunculus bulbosus.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, ved Grunden løgformig opsvulmet, haaret, ligesom de haanddelte og fligede Blade; Bægerbladene tilbagebøjede, Kronbladene glindsende gule, Blomsterstilkene furede. Blomstrer i Forsommeren og er alm. paa tørre Marker og Diger.

Stivhaaret Ranunkel. Ranunculus Philonotis.

Stænglen $\frac{1}{2}$ —1' høj, stivhaaret; Bladene dobbelt 3-delte; Blomsterne gule, med tilbagebøjede Bægerblade og furede Blomsterstilke; Smaafrugterne flade, med en Kreds af Vorter indenfor Randen. Blomstrer hele Sommeren og findes hist og her paa Enge og Marker, især paa de sydlige Øer.

Tigger-Ranunkel. Ranunculus sceleratus.

En meget grenet, bleggryn, næsten glat, $\frac{1}{2}$ —1 $\frac{1}{2}$ ' høj Plante, med hul Stængel, glindsende, 3—5-delte Blade, de øverste med linieformige Flige; talrige, smaa, bleggule Blomster paa furede Stilke; Frugten aflang, med talrige, smaa Nødder. Alm. paa sumpige Steder.

Anm.: Navnet hidrører fra, at den, paa Grund af sin bidende Saft, har været anvendt af Betlere til at trække Huller paa Huden, for at opvække Medlidenhed.

Ager-Ranunkel. Ranunculus arvensis.

Stænglen fodhøj, foroven grenet og svaghaaret; Bladene haanddelte, med linieformige Afsnit; Blomsterne smaa, lysgule, paa trinde Stilke; 5—6 kredsstillede, store Frugter med lange Torne paa de flade Sider og en lang Griffel. Forekommer som Ukrud i Sæden, især paa de sydlige Øer.

Vorterod-Ranunkel. Ranunculus Ficaria.

Kvarterlange, opstigende Stængler med kølleformige Knolde ved Grunden; Bladene langstilkede, hjerteformig-rundagtige, de nederste rundtakkede, de øverste kantede, ofte med ovale Løgknopper i Bladhjørnerne, af Lighed med Hvedekorn; Bægeret 3-bladet, Kronen har omtrent 9 aflange, gule Blade. Den er en af vore første Foraarsplanter, kaldes sædvanlig »Smørblomst« eller »Vorterod« og findes overalt paa skyggefulde Steder.

Eng-Kabbeleje. Caltha palustris.

En glat, opstigende, omtr. fodhøj Plante, med kraftige, tykke Stængler, nyreformig-rundagtige, rundtakkede Blade, store, smukt gule Blomster, med enkelt, fembladet Blomsterdække, talrige Støvdragere og en Kreds af Bælgekapsler. Den blomstrer om Foraaret og er meget alm. paa vaade Enge. Den kaldes ogsaa ofte »Kobblomme.

Almindelig Engblomme. Trollius europæus.

Stænglen opret, 1—2' høj, med haanddelte, fligede Blade, og store, næsten kugleformige, lysgule Blomster, bestaaende af 10—15 større, hvælvede Bægerblade, som omgiver de smaa, tungeformige Kronblade. Blomstrer om For sommeren og pryder temmelig alm. Engene i Landets fleste Egne (mangler paa Lolland og Falster).

Korn-Ridderspore. Delphinium Consolida.

Stænglen 1—2' høj, med udspærrede Grene; Bladene dobbelt 3-delte, med linieformige Afsnit; de smukke mørk-

blaa, udvendig dunede Blomster sidde i en faablomstret Klase og bestaae af et 5-bladet, uregelmæssigt Bæger med en lang Spore og en 1-bladet, sporet Krone; 1 Bælgkapsel. Findes som Ukrud i Vintersæden, hyppigst i Landets sydlige Egne.

Bær-Druemunke. *Actæa spicata.*

En 1—2' høj, glat, mørkegrøn Plante, med store, men meget sammensatte (flerdobbelt 3-koblede) Blade; smaa, hvide Blomster i ægformige Klaser; 4 Bæger- og Kronblade, talrige Støvdragere og et sort Bær. Den blomstrer i Mai og Juni og findes hist og her i Skovene.

LII. Berberisfamilien. Berberideae.

Almindelig Berberis. *Berberis vulgaris.*

En Busk med 3-grenede Torne (omdannede Blade), i hvis Hjørner fremkomme knippestillede, omvendt-ægformige, haarspidset-takkede Blade; gule, stærkt lugtende Blomster i hængende Klaser; 6-bladet Krone og Bæger, begge stillede modsat de 6 Støvdragere, som springe elastisk henimod Støvvejen, naar man pirrer dem ved Grunden med en Naal; aflange røde Bær af en syrlig Smag. Planter ofte i Lystanlæg og levende Hegn, sjeldnere vildtvoxende i Skove.

LIII. Valmuefamilien. Papaveraceae.

En let kjendelig Familie, som udmærker sig ved sin hvide eller gule Melkesaft, et 2-bladet, hurtigt affaldende Bæger, 4-bladet Krone, talrige Støvdragere og en kapselagtig Frugt.

Valmue. *Papaver*.*Kølle-Valmue. Papaver Argemone.*

Stænglen 1—1½' høj, tiltrykt stivhaaret; Bladene dobbelt fjersnitdelte; ildrøde Blomster paa lange Stilke; Kronbladene ved Grunden smallere og sorte; Støvtraadene oven-til bredere; Kapselen kølleformig, furet, stivhaaret med et siddende, 4—6-straalet, skjoldformigt Ar. Almindelig mellem Sæden, paa Diger osv.

Gjærde-Valmue. Papaver dubium.

Ligner i ydre Udseende meget den foregaaende, men er i alle Dele lidt større; Bladene ere mindre dybt delte; hele Planten har lange, udstaaende Haar (undtagen Blomsterstilkene, der have tiltrykte Haar); Kronbladene afrundede, af en mørkere høj rød Farve; Støvtraadene sylformige; Kapselen glat og kortere end hos foregaaende, med 6—8-straalet Ar. Alm. paa samme Steder som forrige Art.

Almindelig Svaleurt. *Chelidonium majus*.

Stænglen omtr. 2' høj, grenet, besat med spredte, hvide Haar; den indeholder, ligesom hele Planten en skarp, orangegul Melkesaft; Bladene fjersnitdelte, med lappede Afsnit, paa Underfladen blaagrønne; de gule Blomster ere skjærmformigt samlede; Frugten er en 2" lang, linieformig Kapsel. Almindelig i de fleste Egne af Landet ved Gjærder og omkring Huse.

LIV. Jordrøgfamilien. Fumariaceae.

En lille Familie, som indeholder fine, glatte Planter med dybt delte Blade; uregelmæssige Blomster samlede i Klaser og bestaaende af 2 smaa af-faldende Bægerblade og 4 Kronblade, hvoraf de 2

indre ere sammenstødende i Spidsen og forskellige fra de 2 ydre, hvoraf den ene er forsynet med en Spore; 6 Støvdragere sammenvoxne i 2 Bundter; Frugten en Nød eller Kapsel.

Anm.: Til denne Familie hører den i den nyere Tid indførte smukke Haveplante: *Dielytra*.

Læge-Jordrøg. *Fumaria officinalis*.

En meget grenet, blaagrøn, $\frac{1}{2}$ —1' høj Plante, som er temmelig svag og undertiden klattrende med snoede Bladstilke; Bladene findelte, med talrige, smalt lancetformige Flige; Klaserne temmelig lange, med smaa blegrøde Blomster med mørkrød Munding, grønne Nerver og en kort but Spore; en næsten kugleformig, rynket Nød. Blomstrer hele Sommeren. Almindelig Ukrud i Haver og paa dyrkede Agre.

Lærkespore. *Corydalis*.

Hulrodet Lærkespore. Corydalis cava.

En udelt, $\frac{1}{2}$ —1' høj Stængel, med en stor, rundagtig, hul Rodknold, foroven med to dobbelt 3-koblede Blade og en endestillet Klase med røde, fiolette eller hvide Blomster, hver med en stor, i Spidsen tyk og buet Spore; Frugten er en flerfrøet Kapsel. Den blomstrer i April og Mai og findes ikke sjelden i Skove, hvor de forskellige Farver forekomme mellem hverandre.

Liden Lærkespore. Corydalis fabacea.

Ligner foregaaende, men er langt mindre, kun nogle faa Tommer høj; den har en lille, hel og skældækt Knold, en kort, faablomstret, tilsidst nikkende Klase med rødfiolette Blomster, som næsten ere skjulte af de fint delte Blade; en næsten ret Spore. Den blomstrer i April og Mai og findes temmelig alm. i Skove.

Anm.: Et Par sjældnere forekommende Arter skjælnes blandt andet ved deres dybt fingerdelte Dækblade ved Blomsterne, medens de ere hele og elliptiske hos de 2 almindeligste Arter.

LV. Korsblomstrede. Cruciferae.

Denne naturlige og let kjendelige Familie indeholder talrige Arter, som findes hos os, men som ofte ere vanskelige at adskille indbyrdes. Bladene ere afvekslende og fjernervede; Blomsterne samlede i en sædvanlig bladløs Blomsterstand, som under Blomstringen er halvskjærmformig, men danner efterhaanden en meget forlænget Klase; Blomsten bestaaer af 4 affaldende Bægerblade, 4 som oftest hvide eller gule, sjældnere lila Kronblade, 6 Støvdragere, hvoraf de 4 ere længere end de 2 (firemægtige Støvdragere); 1 Støvvej med en kort Griffel; Frugten er en, sædvanlig flerfrøet, toklappet Skulpe, delt paalangs ved en hindeagtig Skillevæg i 2 Rum; den kaldes Storskulpe naar den er flere Gange længere end bred, Smaaskulpe naar den ikke er meget længere end bred. Til denne Familie hører flere bekjendte Sirplanter, som Levkøj, Gyldenlak, Natfiol.

1. Langskulpede.

Med Skulpen flere Gange længere end bred.

Springklap. Cardamine.

Planter med næsten glatte, finnede Blade, hvide eller lila Blomster, som ere større end de pleje at være hos

denne Familie, og en flad Skulpe med elastisk tilbagerullende Klapper; de blomstre om Foraaret paa fugtige Steder.

Eng-Springklap. Cardamine pratensis.

En opret, fodhøj, trind, ugrenet Stængel; de nedre Blades Smaablade ere rundagtige, de øverstes linieformige; Blomsterne lila, næsten $\frac{1}{2}$ " lange; Støvknapperne gule. Meget almindelig paa Enge.

Bitter Springklap. Cardamine amara.

Stænglen opstigende, fodhøj og derover, furet; Bladene større end hos foregaaende, med ovale, bugtet-tandede Smaablade; Blomsterne ere mindre, hvide, ofte med lila Aarer; Støvdragerne ere af Længde med Kronen, og have fiolette Støvknapper. Ikke sjelden ved Kildevæld, i Ellemoser og andre fugtige Steder.

Almindelig Gaasemad. *Arabis Thaliana.*

En spæd, kvarterhøj, meget grenet Plante, med aflange, svagt haarede Blade, som ere samlede rosetformigt ved Grunden; kun nogle faa, smaa Blade paa Stænglen; smaa, hvide Blomster paa udspærrede, tynde Stilke; lange, tynde Skulper. Blomstrer om Foraaret og er ikke sjelden paa sandige Marker.

Taarnurt. *Turritis.*

Stivt oprette, sædvanlig udelte Planter med talrige Blade paa Stænglen og en lang, axformig Klasse med hvide Blomster.

Glat Taarnurt. Turritis glabra.

En rank, 2—3' høj, næsten glat, blaadugget, udelt eller i Toppen risformig grenet Plante; Rodbladene lancetformige, tandede, med faa grenede Haar, Stængelbladene talrige, pilformigt omfattende, glatte; Klasen lang med tiltrykte, lange, smalle og flade Skulper; Kronen gulagtig hvid. Temmelig alm. paa tørre Diger.

Haaret Taarnurt. Turritis hirsuta.

En rank, fodhøj, stivhaaret Plante, med talrige, omvendt ægformige Rodblade, besatte med grenede Haar ligesom Stængelbladene, der aftage i Størrelse opadtil, og ere siddende, med hjerteformig Grund; lange, linieformige, tiltrykte Skulper. Blomstrer i Mai og Jnni og findes hist og her paa tørre Diger og høje tørvholdige Enge.

Gabeklap. Sisymbrium.

Planter med mer eller mindre dybt delte Blade, gule, kun hos Brøndkarse hvide Blomster, med udstaaende Bægerblade; Skulpen trind, snart lang, snart saa kort at den kan forvexles med en Kortskulpe, mer eller mindre udstaaende.

Brøndkarse-Gabeklap. Sisymbrium Nasturtium.

Stænglen tyk, men hul og svag, opstigende til en Fods Højde eller derover, ved Grunden rodslaende; hele Planten glat; Bladene finnedede, med 5—7 ovale Smaablade; Blomsterne hvide; Skulperne linieformige, buede. Hist og her ved Kilder og Bække. Dens unge Blade spises som Salat, og forvexles undertiden med »Bitter Springklap«, fra hvilken den dog blandt andet let adskilles ved sine gule Støvknapper.

Vand-Gabeklap. Sisymbrium amphibium.

Stænglen opstigende, 1—2' høj, glat ligesom de elliptiske eller lancetformige Blade, hvoraft de i Vandet nedsænkede ere kamdelte, de øvre fligede eller kun takkede; Blomsterklaserne samlede til en Top; Krønen gul, længere end Bægeret; Skulperne neppe dobbelt saa lange som brede, paa lange udspærrede Stilke. Alm. ved Randen af Bække og Damme i selve Vandet. Naar den voxer paa udtørrede Steder blive Bladene mere hele.

Kær-Gabeklap. Sisymbrium palustre.

En hyppigst nedliggende, sjeldnere opret, meget grenet Plante, mindre end foregaaende, hvilken den forresten ligner,

men adskilles ved at alle Bladene ere fjersnitdelte og ved de bleggule, smaa Blomster, hvis Kronblade ikkun ere af Længde med Bægeret; Griffelen meget kort. Almindelig ved Randen af Grøvter og Kær, især paa Tørvejord.

Finbladet Gabeklap. Sisymbrium Sophia.

En 1—3' høj, grenet, svagt dunhaaret, graagrøn Plante, med meget findelte Blade (2—3-dobbelt fjersnitdelte med linieformige Flige); Blomsterklaserne samlede i en Top med meget smaa, grøngule Blomster og lange, traadformige, opstigende Skulper. Almindelig paa øde Pladser især omkring Byer. Den er ogsaa bekjendt under Navnet »Barberforstand.«

Hjørneklap. Erysimum.

Stivt oprette Planter, med gule, kun hos løglugtende H. hvide Blomster, oprette Bægerblade og firkantede eller tveæggede Langskulper.

Læge-Hjørneklap. Erysimum officinale.

En rank, noget haaret, 1—2' høj Plante, med meget stivt og vandret udspærrede Grene; Bladene høvlformigt delte, de øverste spydformige; Blomsterne smaa, gule; Skulperne sylformige, opret tiltrykte til Stænglen. Ikke sjelden paa grusede Steder og øde Pladser omkring Byer.

Karseartet Hjørneklap. Erysimum Barbaræa.

En stiv, 1—2' høj, glat Plante, de nedre Blade fjersnitdelte med stort, hjerteformig-rundagtigt Endeafsnit, de øvre Blade ved Grunden fligede; Kronbladene smukt gule, dobbelt saa lange som det grøngule Bæger; Klaserne samlede i en Top; Skulperne tveægget-firkantede. Hist og her paa Græsmarker.

Gyldenlak-Hjørneklap. Erysimum cheiranthoides.

Hele Planten noget ru af grenede Haar, rank, 1—2' høj; Bladene lancetformige, svagt tandede; Blomsterne smaa, Kronen smuk gul, Bægeret bleggult; Skulperne skarpt firkantede, oprette, paa udstaaende Stilke. Hist og her, især mellem Vaarsæd.

Løglugtende Hjørneklap. Erysimum Alliaria.

En 2—3' høj, glat, kun ved Grunden haaret Plante; Bladene have en løgagtig Lugt, de nedre ere nyreformige og rundtakkede, de øverste hjerteformige og tandede; Blomsterne hvide; Skulperne med fremspringende Rygnerve, lange, paa en kort, tyk, udstaaende Stilk. Blomstrer i Mai og voxer temmelig alm. mellem Krat og Hegn.

Ager-Kaal. Brassica campestris.

En glat, blaadugget, 1—2' høj Plante; de nedre Blade lyreformige (med enkelte stive Haar), de øvre hjerteformigt omfattende, tilspidsede; Kronen gul; Skulperne opstigende, med 1-nervede Klapper, paa udspærrede Stilke. Et i de fleste (dog ikke i alle) Egne almindeligt Ukrud i Vaarsæden.

Anm.: Denne Art forvexles ofte med Ager-Sennep og Kiddike, som ofte gaae under Navn af Agerkaal og ere i mange Egne langt hyppigere. Som en Afart af Agerkaal anses Hvidroen, og meget nærstaaende Arter ere: Have-Kaal (*Brassica oleracea*) med lysere gule Blomster og alle 6 Støvdragere næsten lige lange, og Raps (*Brassica Napus*) med udstaaende Skulper og de øvre Blade pilformigt omfattende, samt Afarterne Kaalrabi og Turnips.

*Sennep. Sinapis.**Ager-Sennep. Sinapis avensis.*

Stænglen 1—2' høj, stivhaaret tilligemed de nedre Blade, som ere lyreformige medens de øvre ere ægformige og grovt tandede; Kronen gul, Bægerbladene grøngule, udspilede; Skulperne knudrede, med 3-nervede Klapper og et kantet Næb. Meget alm. overalt i Vaarkornet.

Hvid Sennep. Sinapis alba.

En omtr. 2' høj Plante, med spredte, stive Haar, lyreformige Blade, lysgule Blomster, og især kjendelig ved udspærrede, korte, stivhaarede Skulper med et langt, fladt, sværdformigt Næb; Frøene lysgule. Dyrkes paa Grund af Frøene, men findes ogsaa vildtvoxende hist og her i Sæden.

Sort Sennep. Sinapis nigra.

Stænglen 2—3' høj, blaadugget; Bladene ru, de nedre lyreformige, de øverste lancetformige, alle stilkede; Blomsterne gule, mindre end hos den foregaaende; Skulperne 4-hjørnede, med kort Næb, opret tættrykte til Stænglen, hvorved den er lettest kjendelig; Frøene brune. Dyrkes, som foregaaende, for Frøenes Skyld, men er ogsaa temmelig alm. vildtvoxende mellem Sæden.

Kiddik-Reddike. Raphanus Raphanistrum.

Stænglen 1—2' høj, blaagrøn, navnlig forneden besat med spredte, stive Haar, ligesom de lyreformigt delte Blade; Kronen lidt større og blegere gul (ofte aaret) end hos de meget lignende: Agerkaal og Ager-Sennep; men hvad der især udmærker den fra alle de andre indenlandske Arter af denne Familie er dens perlesnorformige Skulpe, som ikke springer op paalangs, men er delt paa tvers ved Tverskillevægge. Et almindeligt Ukrud i Vaarsæden.

Anm.: Nærbeslægtet er den dyrkede Reddike (*Raphanus sativus*) med lila Blomster.

2. Kortskulpede.

Med Skulpen bred og kort eller dog ikke meget længer end bred.

Kokleare. Cochlearia.

Læge-Kokleare. Cochlearia officinalis.

Stænglerne svage, noget opstigende, $\frac{1}{2}$ —1' høje, glatte, ligesom de noget kjødfulde Blade; Rodbladene ere langstilkede, nyreformige; Stængelbladene siddende, ægformige, dybt tandede; hvide Blomster i en Halvskjærm; Skulperne næsten kugleformige. Blomstrer i Mai—Juni. Bladene have en behagelig skarp Smag, og spises som Salat. Den voxer temmelig almindelig ved Strandbredder.

Peberrod-Kokleare. Cochlearia Armoracia.

En 2—3' høj Plante, med meget store, aflange, langstilkede Rodblade og siddende, lancetformige Stængelblade, hvoraf de nedre ere fligede; Kronerne hvide, i tilsidst meget forlængede Klaser; Skulperne kuglerunde. Den dyrkes for sin lange, skarpe Rods Skyld, men findes ogsaa hist og her ved Bredden af Damme og Søer, dog neppe oprindelig vildtvoksende hos os.

Vaar-Gæslingblomst. Draba verna.

En meget spæd Plante; alle Bladene rosetformigt samlede ved Grunden, elliptiske, med nogle faa Tænder og grenede Haar; flere bladløse, fine, nogle faa Tommer høje Skafter; Kronbladene hvide, kløvede til Midten; Skulperne lancetformige eller elliptiske. Blomstrer i Marts—April og findes overalt paa tørre Marker og Diger.

*Hyrdetaske. Thlaspi.**Almindelig Hyrdetaske. Thlaspi bursa pastoris.*

En indtil 1' høj, mer eller mindre dunhaaret Plante, med talrige, mer eller mindre indskaarne Rodblade og næsten helrandede, pilformigt omfattende Stængelblade; Blomsterne smaa, hvide; den kjendes lettest paa sine omvendt hjerteformige, triangelformige Skulper. En overalt forekommende Plante, som blomstrer næsten hele Aaret.

Ager-Hyrdetaske. Thlaspi arvense.

En glat, $\frac{1}{2}$ —1' høj Plante, med aflange Blade, de nederste stilkede, de øverste pilformigt omfattende; Blomsterne smaa, hvide; Skulpen kredsround, vinget, i Spidsen dybt udrandet, af Størrelse som en Firskilling (kaldes derfor ogsaa Pengeurt). Et almindeligt Ukrud paa dyrkede Steder.

Karse. *Lepidium*.*Mark-Karse. Lepidium campestre.*

Hele Planten graaagtig dunhaaret, 1—2' høj, stivt opret, sædvanlig foroven med talrige Grene, som rage lige-højt ivejret og giver den Lighed med en Armstage (hvoraf Navnet „Kong Salomons Lysestage“); Stængelbladene pilformigt omfattende, tandede; Blomsterne smaa, hvide; Skulperne skeformige, paa korte, vandret udspærrede Stilke. Ikke sjelden paa Marker og Diger.

Stinkende Karse. Lepidium rudemale.

En meget grenet, $\frac{1}{2}$ —1' høj, glat Plante, de nedre Blade enkelt eller dobbelt fjersnitdelte, de øvre Blade linieformige; Blomsterne meget smaa og ufuldstændige (mangle som oftest Kronblade og har kun 2 Støvdragere); Skulperne smaa, flade, ovale. Hele Planten har en meget stærk og stinkende Lugt. Forekommer især paa øde Pladser omkring Byer, f. Ex. hyppig omkring Kjøbenhavn.

Nøgenstænglet Flipkrave. *Iberis nudicaulis*.

En lille Plante, med Bladene rosetformigt samlede ved Roden, og lyreformigt delte; herfra udgaar flere, nogle faa Tommer lange Stængler, hvoraf den midterste er opret og bladløs, de øvrige opstigende, med smaa lancetformige Blade; Kronbladene hvide, smaa, de 2 større end de 2 andre; Skulperne ovale, udrandede, plankonvexe, paa udstaaende Stilke. Blomstrer fra tidlig om Foraaret til Midsommer. Temmelig almindelig paa høje, sandige Marker.

Almindelig Dodder. *Camelina sativa*.

En næsten glat, 1—2' høj Plante, med lancetformige, ved Grunden pilformigt omfattende, helrandede eller tandede Blade, smaa bleggule Blomster og pæreformige Skulper, med en vedblivende Griffel. Findes alm. som Ukrud i Hør (kaldes ogsaa Hundehør).

Toppet Rundskulpe. *Neslia paniculata*.

En sirlig, 1—2' høj, ru Plante, med Blade som hos foregaaende Art; de tilsidst meget lange Blomsterklaser samlede i en Top; Kronbladene smukt gule; Frugterne kugleformige, rynkede, 1-frøede og uopspringende, paa tynde, udstaaende Stilke. Forekommer som Ukrud mellem Sæden, temmelig alm. i Landets sydlige Egne.

Tykbladet Strandreddike. *Cakile maritima*.

En glat, kjødfuld Plante, med nedliggende eller opstigende, grenet Stængel, fligede Blade, fiolette Kroner og en aflang, tveægget, 2-leddet Skulpe. Blomstrer om Eftersommeren og er alm. ved Strandbredder.

Strandkaal. *Crambe maritima*.

En stor, kraftig, blaagraa, glat og kjødfuld Plante af et kaallignende Udseende; Bladene aflange eller rundagtige, bugtet-lappede; Blomsterne hvide; Frugterne næsten kugleformige, uopspringende. Den bliver 1—2' høj, spises nogle Steder som Kaal, og findes hist og her i Strandsandet, især paa Øerne, og enkelte Steder i stor Mængde. Den maa ikke forvexles med Stamplanten til Havekaal, som voxer vildt ved Middelhavets Kyster.

LVI. Resedafamilien. *Resedaceae*.

Farve-Vau. *Reseda luteola*.

En rank, omtrent alenhøj, glat Plante, med lancetformige Blade og en lang, smal og tætblomstret Klase; de kortstilkede Blomster bestaae af 4 Bægerblade, sædvanlig 3 dybt fligede, bleggule Kronblade og 12—24 Støvdragere; Frugten er en enrummet, flerfrøet, i Spidsen aaben, 3—4-kantet Kapsel. Hist og her ved Gjerder og paa Marker. Dyrkes som Farveplante.

Anm.: Vellugtende Reseda (*Reseda odorata*) er en velbekjendt Haveplante.

LVII. Aakandefamilien. Nymphæaceae.Aakande. *Nymphæa*.*Hvid Aakande. Nymphæa alba.*

Den hører til vore smukkeste indenlandske Planter, med store, hjerteformig-rundagtige, helrandede, paa Undersiden fiolette, svømmende Blade; Blomsten overgaaer i Størrelse alle andre danske Planters; den har 4 Bægerblade, talrige, snehvide Kronblade, efterhaanden aftagende i Størrelse og dannende Overgang til Støvdragerne; Frugten kødfuld, kugleformig, med siddende, mangestraalet Ar og talrige, smaa Frø. Alm. i Grave, Søer og Aaer.

Gul Aakande. Nymphæa lutea.

Bladene ligne foregaaendes, men ere mindre og paa begge Sider grønne, Bladstilkene 3-kantede; Blomsterne mindre end hos foregaaende, med 5 store, gule Bægerblade, mange smaa, mørkere gule Kronblade og talrige, gule Støvdragere; Frugten kandeformig, med helt, skjoldformigt Ar og større Frø. Ligesom foregaaende alm. i Søer, Grave og Aaer.

LVIII. Soløjefamilien. Cistineae.Almindelig Soløje. *Cistus Helianthemum*.

En lille, halvbuskagtig Plante, med kvarterlange, opstigende Grene, modsatte, aflange, paa Oversiden mørkegrønne, paa Undersiden graafiltede, i Randen tilbagebøjede Blade; Blomsterne forholdsvis store, i en faablomstret ensidig Klase; 5 smukt gule, fløjelsagtige Kronblade og 5 Bægerblade, hvoraf de 2 ere meget mindre end de 3 andre; mange frie Støvdragere; Frugten en Kapsel. Den voxer paa Bakker, alm. i Sjælland, men mangler eller er meget sjelden i Landets øvrige Egne.

LIX. Soldugfamilien. Droseraceae.**Rundbladet Soldug. *Drosera rotundifolia*.**

En lille, let kjendelig Plante, med alle Bladene samlede ved Roden, langstilkede, med kredsround Plade, som paa Oversiden og Randen er besat med lange, røde, kirtelbærende Haar, mellem hvilke man ofte finder smaa, døde Insekter, idet Bladene trække sig sammen ved den af disse frembragte Pirring; Blomsterskafte fint, indtil 1 Kvarter højt, med en ensidig Klase af smaa, hvide Blomster, med 5-Tallet gennemgaaende i alle Dele. Alm. i Tørv- og Hedemoser.

Anm.: Sjældnere forekommer et Par meget lignende Arter:
Langbladet S. med linieformig-aflange Blade og Liden
S. med omvendt ægformige Blade og lavere Væxt.

Hvid Leverurt. *Parnassia palustris*.

Den har talrige, langstilkede, hjerteformige Blade ved Roden; herfra udgaae flere kvarter- til fodhøje Stængler, med 1 Blad paa Midten og 1 endestillet, forholdsvis stor Blomst med 5 Bægerblade, 5 hvide Kronblade med gjennemsigtige Aarer og 5 gulagtige Bikronblade, som ere kamformigt delte i en halv Snese Fryndser, hvert bærende et gult Hoved, og som have en flygtig Lighed med Støvdragere; inderst findes 5 Støvdragere og en 4-klappet Kapsel. Blomstrer om Eftersommeren og er temmelig alm. paa tørvholdige Enge.

LX. Fiolfamilien. Violariaceae.**Fiol. *Viola*.**

Lave Planter, med eller uden overjordisk Stængel; sædvanlig hjerteformige, udelte Blade, med Axelblade; de hyppigst blaa, uregelmæssige Blomster ere især karakteristiske; de sidde paa enlige Blomsterstilke og bestaae af 5 Bægerblade med

Tilhængsler ved Grunden, 5 Kronblade, hvoraf det nedadvendte sædvanlig er størst og forsynet med en Spore, 5 Støvdragere med sammenhængende Støvknapper, og en hindeagtig Forlængelse foroven; de 2 nedre Støvdragere forsynede med Sporer ved Grunden; Frugten er en 3-klappet, mangefrøet Kapsel, som sædvanlig udvikler sig af senere, smaa, kronblادلøse Blomster. De fleste ere Foraarsblomster.

Marts-Fiol. Viola odorata.

Denne velbekjendte Plante mangler overjordisk Stængel, men har en vidt krybende Rodstok, hvorfra opsendes rundagtig-hjerteformige, rundtakkede, næsten glatte Blade og 1-blomstrede Blomsterstilke; Bægerbladene butte, Kronen mørk blaafiolet (sjelden hvid), Kapselen kugleformig, haaret. Findes alm. i Haver paa Grund af de vellugtende Blomster, som komme frem sidst i Marts eller først i April, men findes ogsaa temmelig alm. vildtvoxende ved Gjærder og Randen af Skove.

Haaret Fiol. Viola hirta.

Ligner meget Martsfiolen, men er kjendelig ved sin tueformige, ikke krybende Rodstok, ved længere (æg-hjerteformige), paa begge Sider haarede Blade, og lugtløse, sædvanligt lysere blaa Blomster; Bægerbladene butte. Temmelig alm. i Skove og Krat.

Eng-Fiol. Viola palustris.

En lille, glat Plante, der ligesom de 2 foregaaende mangler overjordisk Stængel; Bladene nyreformige, Blomsterstilkene lange, med smaa Blomster; Bægerbladene butte; Kronen bleg, lila, med mørkfiolette Aarer; Kapselen glat. Alm. i Moser.

Hunde-Fiol. Viola canina.

Adskilles fra de foregaaende Arter ved en udviklet, overjordisk, opstigende, grenet Stængel, som er nogle faa Tommer indtil kvarterhøj; Bladene ere æg-hjerteformige,

glatte eller svagt haarede, med lancetformige, i Randen fryndseede Axelblade; Bægerbladene spidse, Kronen blegblaa, lugtløs; Kapselen aflang, glat. Blomstrer om Foraaret, men noget senere end Martsfiolen. Alm. i Skove, Krat og paa udyrkede Marker.

Flerfarvet Fiol. Viola tricolor.

Denne meget foranderlige Plante er bedst bekendt under Navnet »Stedmoderblomst«. Den har en opstigende, grenet, indtil kvarterhøj Stængel, ægformige eller aflange Blade og store, lyreformigt delte Axelblade; Kronens Størrelse og Farve varierer særdeles meget paa forskellige Voxesteder: hyppigst ere de 4 Kronblade lyseblaa eller hvide og det nederste gult med sorte Striber; hos den i Haver almindeligste Form ere de 2 øverste Kronblade mørkfiolette, de øvrige forskelligtfarvede. Blomstrer fra tidligt om Foraaret til sent om Efteraaret og er meget alm. baade paa dyrkede og udyrkede Marker.

LXI. Agurkfamilien. Cucurbitaceae.

Enbo Galdebær. Bryonia alba.

En paa Buske og Gjerder vidt og bredt klattrende, meget ru Plante, med haandnervede, 5-7-fligede og tandede Blade; ved Siden af Bladstilken sidder en lang, spiralrullet Slyngtraad; smaa, gulgrønne, 5-delte, enbo Blomster i Kvaste; Hanblomsterne med 5 korte Støvdragere i 3 Bundter; Hunblomsterne mindre, med et kuglerundt, tilsidst sort Bær. Hist og her paa Gjerder omkring Byer.

Anm.: Galdebær er den eneste Repræsentant hos os for denne store Familie, som især har hjemme i varmere Lande, og hvoraf adskillige dyrkes hos os, saasom Agurker, Meloner og Græskar. De fleste have Kronbladene sammenvoxne forneden, og skulde altsaa henføres under de Helkronede, men paa Grund af deres naturlige Slægtskab have de faaet Plads her.

LXII. Nellikefamilien. Caryophylleae.

En talrig Familie, indeholdende Planter med modsatte, helrandede Blade uden Axelblade eller sjeldnere med hindagtige Axelblade (Bridurt, Spergel, Hindeknæ); Blomsterne ere hvide eller røde, og samlede i en Kvast; 5-Tallet er sædvanlig gjennemgaaende i Blomstens Dele, kun hos Firling er sædvanlig 4-Tallet helt gjennemgaaende, ligesom denne ogsaa har 4 Støvdragere, medens de øvrige have 10 Støvdragere (dog har „Fuglegræs“ ofte kun 3 Støvdragere); Bægeret er fembladet, sjeldnere femtandet, nemlig hos de storblomstrede Arter, ligesom Kronbladene hos disse sidste er forsynet med en lang Negl og ofte med en Bikrone paa Overgangen mellem Negl og Krave; sjeldnere mangler Kronen aldeles, nemlig hos Bridurt, Knavel og tildels Firling; der findes endvidere 2—5 Grifler og Frugten er en mangefrøet enrummet Kapsel, som springer op med Tænder i Spidsen og med Frøene siddende paa en midtstillet Frøstol (kun hos Bridurt og Knavel ere Frugterne 1-frøede).

Almindelig Bridurt. *Herniaria glabra*.

En lille Plante med talrige, faa Tommer lange Grene, som ligge udbredte til alle Sider, henad Jorden; Bladene ovale, glatte, med smaa, hindeagtige Axelblade; foroven ere Bladene afvexlende, med smaa Blomsternøgler i Bladhjørnerne; Blomsterne ere meget smaa, kronløse, have 5 frugtbare og 5 golde Støvdragere, og ere, ligesom hele Planten af en bleggrøn Farve. Almindelig paa tørre Marker.

Aarig Knavel. *Scleranthus annuus*.

En uanselig, opstigende, kvarterhøj, meget gaffelgrenet Plante, med ensidig dunet Stængel; sylformige Blade; siddende grønne Blomster i Gaffeldelingerne; klokkeformigt Bæger med 5 spidse Flige; ingen Krone; Frugten indesluttet af det vedblivende Bæger. Meget almindelig paa tørre Marker og mellem Sæden. Blomstrer hele Aaret.

Anm.: I sandige Egne af Landet findes ikke sjældent en nærtstaaende Art: Fleraarig Knavel (*S. perennis*), som let kjendes ved sine butte Bægerflige, med en bred, hvid, hindeagtig Rand og en grøn Midtnerve.

Hindeknæ. *Lepigonum*.

Mark-Hindeknæ. *Lepigonum rubrum*.

En lille Plante, med talrige, fra Grunden grenede, liggende, faa Tommer lange Stængler; Bladene smalt linieformige, braadspidsede, med hvidglindsende, tilspidsede Axelblade; smaa, bleggrøde Kroner; Frøene ru. Planten er sædvanlig noget klæbrig-haaret opadtil. Alm. paa tørre, især sandige Marker og Diger.

Strand-Hindeknæ. *Lepigonum marinum*.

Ligner meget foregaaende, men er i alle Dele kraftigere; Bladene ere halvtrinde og kødfulde, Axelbladene bredt triangelformede; Blomsterstilkene udvidede under Bægeret; Kronen større, bleg rød; Frøene jævne, men omgivne af en bred, hindeagtig Rand. Alm. paa Strandenge.

Spergel. *Spergula*.

Almindelig Spergel. *Spergula arvensis*.

En $\frac{1}{2}$ —1' høj, noget klæbrig-haaret Plante, med flere Stængler fra Roden, og opsvulmede Led, med tilsyneladende krandsstillede, trindt-linieformige, paa Underfladen rendede Blade, og smaa hindeagtige Axelblade; Blomsterne

hvide; Blomsterstilkene efter Afblomstringen tilbagebøjede. Alm. paa tørre, sandige Marker; den dyrkes undertiden som Foderurt.

Knudret Spergel. Spergula nodosa.

Fra samme Rod udskyder til alle Sider flere, fine, fingerlange, opstigende Stængler, med især oventil meget korte og tætsiddende, sylformige, modsatte Blade; Blomsterstilkene enlige i Enden af Stænglerne med en forholdsvis stor, hvid Blomst, hvis Kronblade ere 2—3 Gange længere end Bægeret. Alm. paa tørvholdige Enge.

Fremliggende Firling. Sagina procumbens.

En lille, spæd, tueformig Plante, med et Par Tommer lange, traadformige og rodslaaende Stængler; Bladene linieformige, braadspidsede; Blomsterstilkene haarfine, tilsidst nikkende; 4 Bægerblade som ere udstaaende fra den modne Kapsel, 4 meget smaa, hvide Kronblade, som dog ofte mangle, og 4 Støvdragere. Alm. paa Marker og Enge.

Sandvaaner. Arenaria.

Denne Slægt adskilles især fra de øvrige smaa Planter med hvide Blomster af denne Familie, ved sine hele (ikke kløvede) Kronblade og 3 Griffler.

Strand-Sandvaaner. Arenaria pipoidea.

En glat, udstrakt, indtil kvarterhøj Plante, med talrige, tætsiddende, ægformige, tykke Blade, som sidde i 4 Rader, hvilket giver Grenene et 4-kantet Udseende; Kronen hvid; Kapselen kugleformig, springer op i 3 Klapper. Alm. ved Strandbredder.

Smaakronet Sandvaaner. Arenaria serpyllifolia.

Talrige, opstigende, noget stive, gaffeldelte Stængler, fra et Par Tommer til 1 Kvarter lange, og graagrønne af den

fine Behaaring; Bladene smaa, siddende, ægformige; Bægerbladene spidse, længere end de smaa, hvide Kronblade. Meget alm. paa tørre Marker og Diger.

Trenervet Sandvaaner. Arenaria trinervia.

Hele Planten større, men svagere end foregaaende; de opstigende Stængler ere kvarterlange eller derover, svagt behaarede; Bladene meget større end hos foregaaende, men tynde, elliptiske eller ægformige, med 3 tydelige Nerver, og svagt randhaarede; Blomsterne, som ligne den foregaaendes, sidde paa temmelig lange, tynde Stilke. Alm. i Skove.

Fladstjerne. Stellaria.

Planter med svage Stængler og hvide Blomster, som især udmærke sig ved at de 5 Kronblade ere kløvede, ofte lige til Grunden, saa at det ser ud som om de havde 10 Kronblade; i denne Hensende ligne de den følgende Slægt (Hønsetarm), men de udmærke sig fra denne ved at have 3 Grifler, en 6-klappet Kapsel og ere sædvanlig mere glatte.

Stor Fladstjerne. Stellaria Holostea.

En smuk Foraarsplante af lysgrøn Farve, med ved Grunden liggende, derpaa opret, fodhøj, 4-kantet, skjør Stængel, lancetformige, langt tilspidsede, i Randen ru Blade; Blomsterne store, paa tynde Stilke i en endestillet Kvast; de hvide, fladt udbredte Kronblade ere dobbelt saa lange som Bægerbladene og kløvede til Midten. Blomstrer i Mai og Juni og er alm. i Skov og Krat.

Blaagraa Fladstjerne. Stellaria glauca.

Stænglen tynd, 4-kantet, opret, fodhøj eller derover, glat og af blaagraa Farve ligesom de linieformige Blade; Kronbladene ere dybt kløvede og omtr. dobbelt saa lange som Bægerbladene; hos denne og følgende Art ere de ved Grunden af Blomsterstilkene siddende Blade hindeagtige. Almindelig i Moser og Kær.

Græsbladet Fladstjerne. Stellaria graminea.

Ligner meget foregaaende, men udmærker sig ved en friskgrøn Farve, opstigende Stængler, ved Grunden randhaarede Blade og mindre Blomster; navnlig ere Kronbladene smalle og mindre, sædvanlig ikke længere end Bægeret; Støvknapperne ofte højrøde. Alm. paa Enge, ved Grøvter og mellem Buske.

Fuglegræs-Fladstjerne. Stellaria media.

En overalt forekommende Plante, som blomstrer hele Aaret og er bekjendt under Navnene Fuglegræs og Hønsbid, hidrørende fra dens Anvendelse til Kanarifugle, Kyllinger osv. Den kjendes let ved sine liggende eller opstigende, ensidigt haarede, skjøre Stængler; Bladene ere æg-hjerteformige med randhaaret Stilk; Kronbladene smaa, kløvede til Grunden; Støvdragerne 3—5, hos større Exemplarer findes undertiden 10.

Lund-Fladstjerne. Stellaria nemorum.

Stænglen opret, men svag, fodhøj, mer el. mindre haaret; Bladene bredere end hos nogen af de foregaaende Arter, de nedre langstilkede, hjerteformige, de øvre siddende, ægformige; Blomsterne i en endestillet Kvast; de dybt kløvede Kronblade dobbelt saa lange som Bægeret. Hist og her i Skove og Lunde.

Hønsetarm. Cerastium.

Smaa svage Planter, med 5 hvide, kløvede Kronblade, ligesom hos foregaaende Slægt, fra hvilken den let adskilles ved sine 5 Grifler, sine valseformige, ofte hornformigt krummede, i Spidsen 10-tandede Kapsler og en paa Grund af Behaaringen mere graagrøn Farve.

Almindelig Hønsetarm. Cerastium vulgatum.

Mange liggende eller opstigende, kvarterlange Stængler, der ere tæthaarede, tilligemed de aflange Blade; Kronen er

uanselig og neppe længer end Bægeret, derimod er den hornkrummede Kapsel næsten af Bægerets dobbelte Længde. Den blomstrer hele Sommeren og er meget almindelig paa Diger og Marker.

Storblomstret Hønsertarm. Cerastium arvense.

Stænglerne liggende og rodskydende, med oprette, kvarterhøje Grene, dunhaarede tilligemed de linie-lancetformige Blade; let kjendelig fra foregaaende ved de langt større Blomster, idet Kronbladene ere dobbelt saa lange som Bægeret. Hist og her paa tørre Marker og Diger, dog ikke i alle Provindser.

Vand-Hønsertarm. Cerastium aquaticum.

Stænglerne ved Grunden liggende og rodslaaende, derpaa opstigende, svage og skjøre, forneden 4-kantede, foroven kirtelhaarede, 1—2' lange; Bladene siddende, æg-hjerteformige, spidse, noget bølgede; Blomsterne i en fjernblomstret, gaffeldelt Kvast; Kronbladene kløvede til Grunden i 2 smalle Flige, længere end Bægerbladene; Blomsterstilkene efter Afblomstringen nedbøjede. Temmelig alm. paa vaade, skyggefulde Steder.

Nellike. Dianthus.

Denne og følgende Slægter indeholde større Planter end de foregaaende af denne Familie. Nellikerne have smukke, røde el. lila Blomster; Bægeret rørformigt, 5-tandet, ved Grunden omgivet af Skæl; Kronbladene med lang Negl og sædvanlig tandet eller fliget Plade; 2 Grifler og en 4-klappet Kapsel.

Knippeblomstret Nellike. Dianthus Armeria.

En opret, 1—2' høj, dunhaaret Plante, med stive Grene, linie-lancetformige, ved Grunden sammenvoxne Blade; Blomsterne knippeformigt samlede i Enden af Grenene; Kronbladene takkede, mørkrøde med hvide Prikker,

kun aabne i Solskin. Hist og her paa tørre Diger, især mellem Krat, paa de danske Øer.

Rundtakket Nellike. Dianthus deltoides.

Flere opstigende, $\frac{1}{2}$ —1' lange Stængler, med linieformige, i Randen ru Blade, enlige Blomster paa Grenene; Kronen smuk, rosenrød, med en mørkere Ring i Svælget og takket Krave. Hele Planten undertiden med en blaagtig Dug. Temmelig alm. paa tørre, sandige Steder.

Strand-Nellike. Dianthus superbus.

Stænglen næsten opret, 1—2' høj, glat, med linieformige Blade og store, vellugtende, lila Blomster i en Top; den er især let kjendelig ved Kronbladene, hvis Plade er dybt delt i mange, traadformige Flige og hvis gulgrønne Svælg er besat med mørkrøde Haar. Findes hist og her, især paa kratbevoxne Skrænter mod Stranden.

Læge-Sæbeurt. Saponaria officinalis.

En rank, 1—2' høj, kraftig, ved Leddene opsvulmet Stængel, med bredt lancetformige, trenervede Blade; Blomsterne blegrøde, i en mangeblomstret Halvskjerm; Bæger, Griffel og Kapsel som hos Nellikeslægten, fra hvilken den adskiller sig ved Mangel paa Skæl udenom Bægeret, og ved at have en Bikrone i Svælget. Forekommer ofte med fyldte Blomster. Temmelig alm. paa Gjærder omkring Byer.

Blære-Smelle. Silene inflata.

Stænglerne opstigende, 1—2' høje, glatte og blaagrønne, ligesom de lancetformige Blade; Blomsterne nikkende, i en endestillet Kvast; Bægeret stort, opblæst, med et rødligt Aarenet; Kronbladene hvide, med kløvet Plade; 3 Grifler og en 6-tandet Kapsel. I Landets fleste Egne almindelig paa Diger og Marker.

Pragtstjerne. *Lychnis*.

De herhenhørende Planter have smukke, røde eller hvide Blomster; Bægeret sambladet og 5-tandet; Kronbladene udrandede eller dybt fligede, med Bikrone, 5 Grifler og en 5-tandet Kapsel.

Eng-Pragtstjerne. Lychnis Flos cuculi.

En opret, 1—2' høj, furet og ru Stængel, med smalle, lancetformige Blade; Bægeret med 10 rødlig Ribber; Kronbladene rosenrøde, dybt delte i 4 smalle, uligestore Flige. Alm. paa Enge.

Tjære-Pragtstjerne. Lychnis Viscaria.

Stænglen fodhøj, glat, under Leddene, især oventil, tjæreagtig klæbrig; Bladene linie-lancetformige; Blomsterkvastene samlede i en mangeblomstret Top; Bægeret rødligt, Kronbladene smukt purpurrøde, svagt udrandede. Ikke sjelden paa sandige Marker og Bakker.

Skov-Pragtstjerne. Lychnis diurna.

En meget lodden, 1—2' høj, tvedelt-grenet Plante, med elliptiske, oventil siddende Blade; Blomsterne ere tvebo; Kronbladene dybt kløvede, smukt røde. Blomstrer hele Sommeren og er temmelig alm. i fugtige Kratskove.

Hvid Pragtstjerne. Lychnis vespertina.

Ligner meget foregaaende, men er i alle Dele større, 2—3' høj, mere korthaaret og opadtil noget kirtelhaaret; de store, hvide Blomster aabne sig om Aftenen, og ere da vellugtende. Alm. paa Diger og Marker.

Almindelig Klinte. *Agrostemma Githago.*

En rank, langhaaret, omtrent 2' høj Plante, med linie-lancetformige Blade; store Blomster paa lange Stilke, med

lange, smalle Bægerflige, fioletrøde, udrandede Kronblade, uden Bikrone; 5 Griffler og en 5-tandet Kapsel, med store, sorte, knudrede Frø. Et velbekjendt og skadeligt Ukrud i Vintersæden.

LXIII. Katostfamilien. *Malvaceae.*

Planter med haandnervede, afvejlende Blade, med Axelblade; 5-delt Bæger, forsynet med et Yderbæger, som hos Slægten Katost er 3-bladet; 5 Kronblade som ved Grunden ere sammenvoxne med de talrige, indbyrdes sammenvoxne Støvtraade; mange Griffler og en Spaltefrugt, bestaaende af talrige Nødder, som ere stillede i en Krands.

Katost. *Malva.*

Almindelig Katost. Malva silvestris.

Stænglen 1—2' høj, haaret; Bladene nyreformigrundagtige, foldede, 5—7-lappede, takkede; Blomsterne store, knippe stillede i Bladhjørnerne; Kronbladene røde med mørkere Striber, omvendt-hjerteformige, 3 Gange længere end Bægeret. Alm. ved Veje og Gjærder.

Rundbladet Katost. Malva vulgaris.

Stænglerne nedliggende eller opstigende, $\frac{1}{2}$ —1' lange, med nyreformige, 5—7-lappede, takkede Blade; Kronbladene blegrøde eller lila, langt mindre end hos foregaaende, omtrent dobbelt saa lange som Bægeret. Meget alm. ved Veje og Gjærder.

Rosen-Katost. Malva Alcea.

En rank, alenhøj Stængel, beklædt med stive, stjerneformige Haar; Bladene ved Roden haandlappede, paa Stænglen dybt haandfligede; store smukt rosenrøde Kro-

ner; Bæger og Blomsterstilke graafiltede; Frugterne glatte. Hist og her ved Gjærder og mellem Krat.

LXIV. Lindefamilien. Tiliaceae.

Almindelig Lind. *Tilia europæa*.

Et stort Træ, med spidse, skjævt hjerteformige, savtakkede Blade, som paa Underfladen ere blegere og i Nervevinklerne skjæghaarede; de smaa, bleggule, vellugtende Blomster sidde i en Kvast, og ere ved den fælles Blomsterstilk sammenvoxne med et aflangt, blegt Dækblad; Bæger og Krone 5-bladede; mange Støvdragere og en rund, filtet Frugt. Et almindelig plantet Alletræ, som dog ogsaa paa flere Steder findes vildtvoxende i Skove.

LXV. Perikonfamilien. Hypericineae.

Perikon. *Hypericum*.

Planter med modsatte, helrandede Blade, som i Regelen ere forsynede med gjennemsigtige Prikker og desuden med sorte Kirtler i Randen, hvilke ogsaa ofte findes paa Bæger- og Kronblade; Blomsterne gule, med 5 Bæger- og Kronblade, talrige Støvdragere sammenvoxne i 3 Bundter, hvilket ikke finder Sted hos andre danske Planter; 3 Grifler og en 3-rummet Kapsel.

Prikbladet Perikon. Hypericum perforatum.

Stængelen tveægget, opret, 1—2' høj, Bladene ovale, med talrige gjennemsigtige Prikker, talrige Blomster i en Top; Bægerbladene spidse. Alm. paa Diger og Marker. Blomsterne bruges til at sætte paa Brændevin.

Firekantet Perikon. Hypericum quadrangulum.

Ligner meget foregaaende, men adskiller sig navnlig ved en 4-kantet Stængel, mindre prikkede Blade og butte Bægerblade. Almindelig paa samme Steder som foregaaende.

Firevinget Perikon. Hypericum tetrapterum.

Kjendelig fra de foregaaende ved den 4-kantet-vin-gede Stængel, mindre og blegere gule Kroner, smalle, tilspidsede Bægerblade og en tættere Blomsterstand. Temmelig almindelig paa Tørvejord, Bredden af Aaer osv.

Lodden Perikon. Hypericum hirsutum.

En 2—3' høj, trind Stængel, med en lang Top og sorte Kirtler i Randen af Bæger og Krone, men lettest kjendelig fra de øvrige Arter ved sin tætte Behaaring. Findes ikke sjelden i Kratskove.

Liggende Perikon. Hypericum humifusum.

Talrige, fine, tveæggede, nogle faa Tommer lange Stængler liggende udbredte paa Jorden; Bladene ovale; Blomsterne i en faablomstret Kvast; Bægerbladene braadspidsede. Hist og her paa tørre Marker.

LXVI. Ahornfamilien. Acerineae.**Ahorn. Acer.**

Træer med modsatte, haandlappede eller haandfligede Blade, gulgrønne Blomster i Klase med Halvskjærm, 5-bladet Bæger og Krone, 8 Støvdragere; Frugten er en 2-delelig Spaltefrugt, Smaafrugterne ere Vingefrugter.

Valbirk-Ahorn. Acer Pseudoplatanus.

Et smukt, højt Træ, med store, 5-lappede og takkede, paa Underfladen blege Blade, grønlig Blomster i hængende Klaser; Frugtens Vinger ere opstigende. Løvspringet sker først i Mai, Blomstringen sidst i Mai. Er hyppigt plantet som Alletræ, men forekommer ogsaa almindeligt vildtvoxende i Skove i Landets sydlige Egne.

Tandbladet Ahorn. Acer platanoides.

Et mindre Træ, kjendelig fra foregaaende ved de tilspidsede Lapper og Tænder paa de glindsende og paa begge

Sider friskgrønne Blade; de grønliggule Blomster sidde i en opret Halvskjærm, og komme frem i Mai før Bladene, hvorved hele Træets Top bliver skinnende gul; Frugtens Vinger ere udspærrede. Bladene indeholde Melkesaft. Forekommer sjeldnere, baade plantet og vildtvoksende.

Naur-Ahorn. Acer campestre.

En Busk eller et lille Træ, med en tyk, sprukken, korkagtig Bark; Bladene meget mindre end hos de foregaaende, 3—5-lappede med indskaarne Lapper, paa Underfladen dunhaarede; smaa grønne Blomster i en Halvskjærm, som komme frem sidst i Mai; Frugtens Vinger udspilede. I Skove og levende Hegn, hyppigst i Landets sydlige Egne.

LXVII. Hestekastaniefamilien. Hippocastaneae.

Almindelig Hestekastanie. *Aesculus Hippocastanum.*

Et stort Træ, med modsatte, 5—7-fingrede Blade; Blomsterne i store, oprette Klaser; Bægeret 5-delt, Kronen uregelmæssig, 4—5-bladet, hvid med gule og røde Pletter, 7 opstigende Støvdragere; Frugten er en stor, pigget, 3-rummet Kapsel, dog sædvanlig kun med 1 stort kastaniebrunt Frø. Løvspringet finder Sted først i Mai, og den blomstrer sidst i Mai. Indført fra Asien, men er nu hyppig plantet som Alletræ.

LXVIII. Melkurtfamilien. Polygaleae.

Almindelig Melkurt. *Polygala vulgaris.*

Flere svage, opstigende, kvarterhøje Stængler, med talrige, lancetformige, glatte Blade; endestillede Klaser med hyppigst blaa, dog undertiden med rosenrøde eller hvide Blomster; af Bægerets 5 Blade ere de 2 indre meget større, vingeformige; Kronen uregelmæssig, den nedre Flig

kamdelt; 8 Støvdragere sammenvoxne i 2 Bundter; Frugten en flad, omvendt-hjerteformig Kapsel. Almindelig paa Marker og Diger.

LXIX. Benvedfamilien. Celastrineae.

Almindelig Benved. *Euonymus europæus*.

En Busk, med grønne, paa Grund af korkagtige Vinger, firkantede Grene, modsatte, elliptiske, savtakke Blade; de smaa, grøngule, 4- (sjeldnere 5-)delte Blomster i Kvaste i Bladhjørnerne; Frugten er en 4-klappet, rosenrød Kapsel, Frøene ere omgivne af en orangerød Hud; den grønne Kime, med sine 2 Frøblade, ses meget tydeligt, naar man overskærer Frøet. Blomstrer i Mai—Juni. Alm. i Kratskove og levende Hegn.

LXX. Vrietornsfamilien. Rhamnæae.

Vrietorn. *Rhamnus*.

Buske med modsatte eller spredte Blade; smaa 4—5-delte Blomster, med Støvdragere i samme Antal og modsatte Kronbladene; Frugten er et 2—4-frøet Bær.

Tvebo Vrietorn. Rhamnus catharticus.

En Busk med modsatte Grene, som ofte ende i en Torn, modsatte, ægformige, takkede Blade; Blomsterne tvebo, 4-delte, smaa og grønne, knippestillede i Bladhjørnerne; Bærrene grønne, tilsidst sorte. Den kaldes ogsaa »Korsved«. Temmelig alm. i Kratskove og levende Hegn.

Tvekjønnet Vrietorn. Rhamnus Frangula.

En Busk med spredte, elliptiske, helrandede Blade; 2—3 smaa, hvidlige, 5-delte, tvekjønnede Blomster i Bladhjørnerne; Bærrene af en Ærts Størrelse, først røde, til-

sidst sorte. Den er ogsaa bekjendt under Navnet »Tørstetræ«. Alm. i fugtige Kratskove, især i Ellekrat.

LXXI. Kræklingfamilien. Empetreae.

Sort Krækling. *Empetrum nigrum*.

En lille, liggende, lyngagtig Busk, med naaleformige, læderagtige, immergrønne Blade, der ere tætstillede, mørkegrønne, med en hvidlig Stribe paa Undersiden; Blomsterne enlige i Bladhjørnerne, tvebo, 3-delte, smaa og mørkrøde; 3 lange Støvdragere i Hanblomsterne og et 9-straalet Ar i Hunblomsterne; sorte, ærtestore Bær. Den blomstrer i Mai, kaldes ogsaa »Rævlingbær«, og findes i Tørv- og Hedemoser, meget alm. i Halvøens Hedeegne, sjeldnere paa Øerne.

LXXII. Storkenæbfamilien. Geraniaceae.

Bladene hyppigst haandnervede, mer eller mindre dybt delte, forneden modsatte, med Axelblade; Blomsterne parvise eller i Skjærm; 5-Tallet gennemgaaende i Blomstens Dele; Bæger og Krone fembladede, den sidste rød eller fiolet (sjelden hvid); 10 Støvdragere, som sædvanlig ere sammenhængende ved Grunden; 5 Grifler, sammenvoxne med en næbformig forlænget Midtsøjle, Frugten bestaaer af 5 Smaafrugter, som blive hængende paa de tilsidst spiralformigt oprullede Grifler.

Anm.: Foruden de 2 indenlandske Slægter Storkenæb og Hejrenæb, hører ogsaa den kapske Slægt Tranenæb eller *Pelargonium* hertil, hvoraf talrige Former dyrkes hos os.

Storkenæb. *Geranium*.

Den adskiller sig fra følgende Slægt ved at have Støvknapper paa alle 10 Støvdragere, ved at Griflerne rulle sig

op som en Uhrfjeder, ved at have haandnervede Blade og sædvanlig parvise Blomster.

Stinkende Storkenæb. Geranium robertianum.

Fodhøje, opstigende, langhaarede, sædvanlig røde Stængler; Bladene sirligt haanddelte med 3—5 fjersnitdelte og fligede Afsnit; Blomsterne parvise paa lange Stilke; Kronen rosenrød, med aaret, omvendt ægformig Plade, næsten dobbelt saa lang som det tikantede, langstakkede Bæger. Hele Planten har en ubehagelig Lugt. Alm. paa skyggefulde, især lidt fugtige Steder.

Blød Storkenæb. Geranium molle.

Den har sædvanlig talrige, udbredte eller opstigende, $\frac{1}{2}$ —1' lange Stængler, der, ligesom hele Planten, ere beklædte med udstaaende, bløde Haar; Bladene kreds-rundt-nyreformige, fligede og lappede; Kronbladene rosenrøde, omvendt-hjerteformige, kun lidet længere end Bægeret. Blomstrer hele Sommeren, og er meget alm. paa Marker, Diger og i Haver.

Liden Storkenæb. Geranium pusillum.

Ligner meget foregaaende i Størrelse, Udseende og Bladernes Form, men hele Planten er tæt fløjelshaaret af korte Haar, Blomsterstilkene ere korte og Blomsterne meget smaa, lila eller hvide; Frugterne haarede. Alm. paa lignende Steder som den foregaaende.

Kløftbladet Storkenæb. Geranium dissectum.

Den ligner de 2 foregaaende Arter, men adskilles let ved de dybere indskaarne Blade, med linieformige Flige, ved mørk-rosenrøde Kroner, langt braadspidsede Bægerblade, kirtelhaarede Frugter og grubede Frø. Temmelig alm. paa samme Steder som de 2 foregaaende Arter.

Storbægeret Storkenæb. Geranium columbinum.

Denne Art slutter sig nærmest til den foregaaende, men er i det hele større; Blomsterstilkene ere 2—3 Gange længere

end Bladene, Kronbladene rosenrøde, større end hos de 3 foregaaende Arter; Bægeret stort, 5-kantet, langstakket; Frugterne glatte; Føene grubede; Stænglen med spredte, tiltrykte Haar. Temmelig alm. tilligemed foregaaende Art.

Kær-Storkenæb. Geranium palustre.

Meget større end de foregaaende Arter, med opstigende 2—3' høj, stivhaaret Stængel, udspærrede Grene, femfligede, takkede Blade, store, rødfiolette, omvendt-ægformige Kronblade, dobbelt saa lange som de braadspidsede Bægerblade. I fugtige Kratskove, temmelig alm. paa Sjælland og Lolland-Falster.

Blodrød Storkenæb. Geranium sanguineum.

En opret, fodhøj, haaret Stængel, med kreds rundt-nyreformige, dybt delte Blade; ved sine 1-blomstrede Blomsterstilke adskilles den fra alle de andre Arter; Kronbladene store, omvendt-hjerteformige, blodrøde, dobbelt saa lange som de braadspidsede Bægerblade. Mellem Krat, især paa Bakker, hyppigst i det nordlige Jylland og Sjælland.

Almindelig Hejrenæb. Erodium cicutarium.

Den adskilles fra Storkenæbslægten ved kun at have 5 fuldstændige Støvdragere, ved de skrueformigt oprullende Grifler (som ere meget hygroskopiske og kunne anvendes som Fugtighedsmaalere), ved fjernervede, dobbelt fjersnitdelte Blade og 4—6-blomstrede Skjærme; Planten er iøvrigt stivhaaret, med indtil fodlange, opstigende Stængler; Kronbladene rosenrøde, omvendt-ægformige, lidt længere end Bægeret. Alm. paa Marker og Diger, især paa sandet Jord.

LXXIII. Hørfamilien. Lineae.

Vild Hør. Linum catharticum.

En spæd, kvarterhøj, opret og glat Plante, med modsatte, aflange Blade og smaa Blomster i en Kvast; Femtallet herskende i Blomstens Dele; 5 kirtlet-randhaarede Bægerblade,

5 hvide Kronblade, med gule Negle, 5 Støvdragere (foruden 5 golde), som ved Grunden ere lidt sammenvoxne, 5 Griffler og en kugleformig, 10-frøet Kapsel. Temmelig alm. paa Enge og tørvholdig Jord.

Anm.: Til denne Slægt hører ogsaa den dyrkede Hør (*Linum usitatissimum*), som undertiden forekommer forvildet; Stænglen er 1' høj eller derover, Bladene lancetformige, spredte, Blomsterne temmelig store, smukt blaa.

LXXIV. Surkløverfamilien. Oxalideae.

Almindelig Surkløver *Oxalis Acetosella*.

Denne ogsaa under Navnene »Skovsyre« og »Gjøgemad« bekendte lille og smukke Skovplante mangler en egentlig overjordisk Stængel, men har en med tandformige Skæl besat Rodstok, hvorfra udgaae 3-koblede Blade, med omvendt-hjerteformige Smaablade, som sædvanlig ere rødlige paa Undersiden, og fingerlange, traadformige Blomsterstilke, med en forholdsvis stor Blomst med 5 Bægerblade og 5 mange Gange større Kronblade, som ere hvide med røde Aarer eller lila; der findes 10, ved Grunden sammenvoxne Støvdragere, 5 Griffler og en 5-rummet Kapsel, med ved Modenheden elastisk udspringende Frø. Den blomstrer tidligt om Foraaret og findes overalt i Skove, hvor den trives bedst i det henraadnende Bøgeløv.

Anm.: En anden Art: Rank Surkløver (*Oxalis stricta*) med overjordisk Stængel og mindre, gule Blomster, findes undertiden som Ukrud i Haver.

LXXV. Balsaminfamilien. Balsamineae.

Spring-Balsamin. *Impatiens noli tangere*.

Stænglen opret, 1—2' høj, gennemskinnende og saftig, med opsvulmede Led; Bladene ægformige, takkede; Blomsterstilkene 2—4-blomstrede, hængende, næsten skjulte

under Bladene; Blomsterne store, uregelmæssige, forsynede med Spore, lysgule med rødlige Prikker; 5 Støvdragere; en valseformig, grøn, femrummet Kapsel, som ved Modenheden, ved mindste Berøring, springer elastisk op med spiralformigt oprullende Klapper, udkastende Frøene til alle Sider. Temmelig alm. i Skove.

LXXVI. Natlysfamilien. Onagrarieae.

Bladene udelte, ofte forneden modsatte, Blomsterne i Klaser eller enlige i Bladhjørnerne, med 2—4-fliget, oversædigt Bæger, 2—4 Kronblade befæstede paa Bægeret, 2—8 Støvdragere og en undersædig, 2—4-rummet Frugt. Det er altsaa ægte Firtalsplanter.

Anm.: Til denne Familie hører af bekendte Haveplanter: Natlys (*Oenothera*), som har givet Familien Navn, *Fuchsia* og *Clarkia*.

Dueurt. *Epilobium*.

Planter af Middelstørrelse, med 4-delt Bæger, 4 røde, i Spidsen udrandede Kronblade, 8 Støvdragere, et 4-fliget Ar og en lang og smal, undersædig, 4-kantet Kapsel, indeholdende talrige, med Frøuld forsynede Frø i 4 Rækker.

Smalbladet Dueurt. Epilobium angustifolium.

En rank, udelt, 3—5' høj Stængel, med spredte, smalt lancetformige, glatte Blade, en lang, pyramideformig, mangeblomstret Klase, med store, smukke, fioletrøde, noget uregelmæssige Blomster, med nedbøjede Støvdragere og Griffel. Denne smukke Plante findes hist og her i de fleste Egne af Landet paa aabne Steder i Skove, ved Gjerder osv., og dyrkes undertiden som Sirplante.

Glatbladet Dueurt. Epilobium montanum.

Denne og de følgende Arter adskilles fra den første Art ved at have de nedre Blade modsatte og regelmæssige Blomster, med oprette Støvdragere. Den er iøvrigt 1—2' høj, med en grenet, trind, dunhaaret Stængel, Bladene ægformige, skarpt takkede, i Randen dunede, de nedre kortstilkede; de rosenrøde Blomster mindre end hos foregaaende, i en faablomstret Klase, nikkende før Udspringningen. Alm. i Skove og ved Gjærder.

Lodden Dueurt. Epilobium hirsutum.

En kraftig, 3—4' høj Plante, overalt lodden af lange, bløde Haar; Stænglen trind, Bladene aflang-lancetformige, siddende, takkede; store, smukt rosenrøde Kroner (endnu større end hos første Art) Almindelig ved Bredden af Bække og Grave.

Dunet Dueurt. Epilobium pubescens.

En rank, udelt, 1—2' høj, trind Stængel, der ligesom de siddende, lancetformige Blade ere tæt dunhaarede, hvorved den faaer et graat Udseende; Blomsterne smaa; den lila Krone kun af Bægerets Længde. Almindelig paa fugtige Steder.

Dunet Steffensurt. Circaea lutetiana.

En fln Plante, af $\frac{1}{2}$ —1' Højde, mer eller mindre dunhaaret, med modsatte, æg-hjerteformige, tilspidsede, svagt tandede Blade, og smaa Blomster i Klaser; 2 Bægerblade, 2 hvide, kløvede Kronblade, 2 Støvdragere og en pæreformig, med Hagebørster beklædt Frugt. Almindelig i Skove.

LXXVII. Vandspirene. Halorhageae.

Vandplanter med krandsstillede Blade og Blomster; Firtallet herskende i de uanselige, ufuldstændige Blomster.

Axblomstret Tusindblad. *Myriophyllum spicatum*.

Stænglen flydende i Vandet, med krandsstillede, fine, kamformigt delte Blade; de smaa, krandsstillede Blomster sidde i et Ax, som stikker op over Vandet, og som foroven bærer Han- og forneden Hunblomster, omgivne af Dækblade af Blomsternes Længde. Almindelig i Damme og Søer.

Anm.: En meget lignende Art: Krands-Tusindblad (*M. verticillatum*) udmærker sig navnlig ved at have alle Dækbladene kamdelte og længere end Blomsterkrandsene; den er almindelig paa lignende Steder.

Almindelig Hestehale. *Hippuris vulgaris*.

En udelt, rank, fodhøj Stængel med talrige Krandse af 8—12 linieformige, udstaaende Blade og meget smaa, ufuldstændige Blomster i Bladhjørnerne, kun bestaaende af 1 Støvdrager og en 1-frøet Frugt, sammenvoxen med et utydeligt Bæger. Temmelig almindelig ved Bredden af Bække og Søer. — Dens stive, spirformige Udseende har ogsaa givet den Navnet »Vandspir« og den forvexles undertiden med Padderokke eller Skavgræs.

LXXVIII. Kattehalefamilien. Lythrarieae.

Pilebladet Kattehale. *Lythrum Salicaria*.

Stænglen opret, kantet, 2—3' høj, Bladene modsatte eller 3—4 i Krandse, hjerteformig-lancetformige, paa Undersiden svagt haarede; Blomsterne samlede i et langt, endestillet Ax, dannet af Blomsterkrandse fra Bladhjørnerne; Bægeret

12-tandet, de 6 ydre Tænder sylformige og længere; 6 purpurrøde Kronblade og 12 Støvdragere befæstede til Bægeret; en 2-rummet, mangefrøet Kapsel. — Alm. i vaade Grøvter, Moser osv.

LXXIX. Kjærnefrugtfamilien. Pomaceae.

Træer eller Buske, med afvexlende Blade, forsynede med Axelblade, som dog ofte falde tidligt af; Bægeret, som er sammenvoxen med Frugtknuden, har en femdelt Krave og bærer 5 Kronblade og talrige Støvdragere. Frugten er en Kjærnefrugt σ : en undersædig, kødfuld Frugt, indesluttende et hindeagtigt eller benhaardt Frøgjemme; den har 1—5 Rum og der findes et tilsvarende Antal Grifler.

Almindelig Hvidtorn. *Cratægus Oxyacantha*.

Den forekommer hyppigst som en Busk, sjeldnere som et Træ. Bladene omvendt-ægformige, 3—5-lappede eller -fligede; hvide Blomster i en Halvskjærm (Kronbladene undertiden rødlig udvendigt); Griflernes Antal hyppigst 2 (varierer fra 1—5), og samme Antal benhaarde Frøgjemmer findes i de røde bærlignende Frugter, som blive siddende Vinteren over. De talrige Vedtorne har givet den Navn. Alm. i Krat og Hegn.

Almindelig Røn. *Sorbus aucuparia*.

Et mindre Træ, med uligefinnede Blade, bestaaende af 6—8 Par aflang-lancetformige, savtakkede Smaablade; Blomsterne hvide, i store Halvskjærme; de smukke, røde, bæragtige Frugter pryde Træet hele Vinteren. Den er en af vore tidligst grønne Løvtræer („Maigrønt“). Alm. baade vildtvoxende og plantet i Skove og Alleer.

Skov-Æbletræ. *Pyrus Malus.*

Et Træ af Middelstørrelse, meget grenet og forsynet med Vedtorne; Bladene ægformige eller elliptiske, savtakke; Blomsterne hvide, sædvanlig rosenrøde udvendigt, siddende i en Skjærm; 5 ved Grunden haarede og sammenvoxne Griffler; Frugten en 5-rummet Kjærnefrugt, med 2 Frø i hvert Rum; Frugtstilken sidder i en Fordybning. Frugterne af denne »vilde Abild« eller »Skovavl« have en stærkt sammensnærpende Smag, men variere iøvrigt søde eller syrlige. Temmelig alm. i Skove og Krat.

Anm.: Pæretræet (*Pyrus communis*) findes langt sjeldnere vildtvoxende; det adskilles fra Æbletræet ved smallere, finere takkede, i Begyndelsen fildede Blade, med en Stilk af Bladpladens Længde; Blomsterne i Halvskjærm; Grifflerne frie; Støvknapperne brunrøde; Frugten ved Grunden gaaende jævnt over i Stilken. Sjeldnere dyrkes Kvæder og Misples.

LXXX. Rosenfamilien. *Rosaceae.*

En hos os talrig repræsenteret Familie, indeholdende dels Buske, dels Urter, med afvekslende, oftest finnedede eller koblede Blade, forsynede med Axelblade, som ere sammenvoxne med Bladstilken; Blomsterne ere regelmæssige, i forskellige Blomsterstande; Frugtbunden er udviklet i Form af en Kegel, Skive eller Krukke, i hvis Rand det 4—5-delte Bæger sidder; udenom Bægeret findes ofte et Yderbæger, hvis Blade afveksle med Bægerfligene; paa Bægeret sidde Kronblade i samme Antal (de mangle dog hos Løvefod) og Støvdragere i stort Antal (hos Løvefod kun 4); Frugten er en saakaldt Flerfoldfrugt, der bestaaer af flere Smaafrugter, som kunne

være Nødder, Stenfrugter eller Bælgkapsler, og sidde enten ovenpaa en skive- eller kegleformig Frugtbund (Jordbær) eller indesluttet af en krukkeformig Frugtbund (Hyben). Hos Agermaane og Løvefod findes dog en enkelt Nød, der synes at være undersædig paa Grnd af det rørformigt omgivende Bæger.

Anm.: Til denne Familie hører flere smukke Sirbuske i vore Haver; f. Ex. Kerria og Calycanthus, samt talrige Arter Roser og Spiræer.

Rose. *Rosa*.

Buske, med talrige, stikkende Barktorne (Torne, som kun ere fastvoxne paa Barken), uligefinnede Blade, Axelblade sammenvoxne med Bladstilken og store smukke Blomster, som sidde enlige eller i en Halvskjærm. Bæger og Krone 5-bladede; de nødagtige Frugter ere nedsænkede i en krukkeformigt udhulet Frugtbund, det saakaldte »Hyben«.

Anm.: De mangfoldige og skønne Roser, som dyrkes i Haver, tilhøre især følg. 4 Arter: Eddikerosen (*Rosa gallica*) og den gule Rose (*Rosa lutea*) fra Sydeuropa, den hundredbladede Rose (*Rosa centifolia*) fra Vestasien og Therosen (*Rosa indica*) fra Østasien.

Hunde-Rose. *Rosa canina*.

En Busk af 2—3 Alens Højde, som udmærker sig ved stærke, seglkrummede Torne, glatte, skarpt savtakke Smablade, bleg rød Krone, aflangt, glat, gulrødt Hyben, med tilbagebøjede, affaldende Bægerflige. Den varierer meget og forekommer almindelig i Krat og Hegn.

Vin-Rose. *Rosa rubiginosa*.

En mindre, mere sammentrængt Busk, med endnu talrigere, seglkrummede Torne, mindre, ovale, brunliggrønne, dobbelt savtakke Blade, som i Randen og paa Underfladen ere besatte med rustbrune Kirtler, der give

Bladene en behagelig, æblelignende Lugt; Blomsterstilkene ere stivhaarede, Kronerne mindre og mørkere røde. Hist og her ved Gjærder.

Hyben-Rose. Rosa villosa.

Denne Art adskilles fra de 2 foregaaende ved rette Torne, ved de paa begge Sider haarede Blade, ved store, mørkerøde, kødfulde, næsten kugleformige Hybener, som ere besatte med Kirtelhaar og vedblivende, oprette Bægerflige. Temmelig almindelig i Krat og Hegn.

Klynger. Rubus.

Buskagtige eller halvbuskagtige Planter, med Barktorne, finnedede eller koblede Blade, hvide eller rosenrøde Blomster i en Halvskjærm eller Top, 5 Bæger- og Kronblade; de kødfulde Frugter, saakaldte »Bær«, bestaae af talrige, smaa Stenfrugter, som sidde paa en kegleformig Frugtbund.

Hindbær-Klynger. Rubus idaeus.

Stænglerne oprette, trinde, besatte med talrige, fine Børster; Bladene uligefinnede, med 3-7 Smaablade, som paa Undersiden ere sølvgraa-filtede; Kronen hvid, Frugten rød, sjeldnere gul, affaldende fra Frugtbunden. Alm. i Skove og Krat.

Brombær-Klynger. Rubus fruticosus.

En meget foranderlig Plante, som i den nyere Tid er delt i talrige Arter. Stænglerne bukrummede eller nedliggende, femkantede eller trinde, snart glatte, snart haarede, med flere eller færre Torne; Bladene femkoblede (sjeldnere 3-7-koblede); Kronbladene hvide eller rosenrøde; Frugten fioletsort, glindsende, sædvanlig velsmagende, fastvoxen til Frugtbunden. Almindelig udbredt i talrige Former ved Gjærder, i Skov og Krat.

Korbær-Klynger. Rubus cæsius.

Mindre end foregaaende, med buformige eller nedliggende, trinde, blaaduggede Stængler, med talrige, smaa Torne, Bladene 3-koblede, med lappede Smaablade; Blomsterstanden faablomstret, med hvide Kroner; Bægerbladene tiltrykte til den blaaduggede Frugt, som ofte kaldes Blaabær, men ikke maa forvexles med Blaabær-Bølle, som hører til Lyngfamilien. Almindelig ved Gjærder og i Skove.

Potentil. Potentilla.

Urter med fingrede, sjelden flnnede Blade, Blomsterne gule, enlige eller i en Kvast, med 4- eller 5-Tallet herskende i Bæger og Krone; endvidere findes et Yderbæger omgivende Bægeret, saa at det ser ud, som om dette var dobbelt; talrige smaa Nødder paa en hvælvet Frugtbund.

Gaase-Potentil. Potentilla anserina.

Krybende, tynde Stængler, mellembrodt finned Blade, med talrige, aflange, skarpt og dybt takkede Smaablade, som enten paa Undersiden eller paa begge Sider ere søvlgindsende; Blomsterne 5-delelige, enlige, paa fingerlange, oprette Blomsterstilke; Kronbladene omvendt-hjerteformige, guldgule. Meget almindelig især paa Veje og Gaardspladser.

Krybende Potentil. Potentilla reptans.

Rodstokken udsender flere rankeformige, rodslaaende, nedliggende, 1—2' lange Stængler; Bladene 5-koblede, med omvendt-ægformige, savtakke Smaablade; Blomsterne som hos foregaaende. Almindelig paa Diger og Marker.

Opret Potentil. Potentilla Tormentilla.

Stænglen opstigende eller opret, kvarterhøj, meget grenet, med siddende 3-koblede Stængelblade, langstilkede, 3—5-koblede Rodblade og fligede Axelblade; Blomsterne mindre end hos de foregaaende, paa lange, tynde Stilke i Blad-

hjørnerne, let kjendelig fra de øvrige af Slægten ved at 4-Tallet er herskende i Blomsten. Alm. paa tørvholdige Enge og Heder.

Sølv-Potentil. Potentilla argentea.

Stænglen opret eller opstigende, $\frac{1}{2}$ —1' høj, tilligemed Bladenes Underside og Bægeret beklædt med en sølvhvid Filt, som gjør denne Art let kjendelig; Bladene ere 5-koblede; de smaa, lysgule Blomster samlede i en Kvast. Temmelig almindelig paa tørre Marker og Bakker.

Mark-Jordbær. Fragaria vesca.

En lav, nogle faa Tommer høj Plante, som udskyder lange, krybende Ranker; Bladene 3-koblede, Smaabladene elliptiske, savtakkede, paa Underfladen blegere; Blomsterne i en faablomstret Halvskjærm, med dobbelt Bæger, som hos forrige Slægt, hvide Kronblade og en ved Modenheden kjødfuld og højrød, kugleformig eller ægformig Frugtbund (dannende et "falskt Bær"), hvorpaa de smaa, gule Frugter sidde. Almindelig paa Diger og mellem Buske.

Anm.: I Haver dyrkes talrige Afarter af nogle nærstaaende Arter, navnlig: Spansk Jordbær (*F. elatior*), som ogsaa findes forvildet hos os, Virginsk Jordbær (*F. virginiana*) og Ananasjordbær (*F. grandiflora*).

Kær-Kragefod. Comarum palustre.

Stænglen opstigende, 1—2' lang, med uligefinnede Blade med lancetformige, savtakkede, paa Underfladen blaagrønne Smaablad, hvis Antal aftager opadtil (fra 7—3); Blomsterne ere forsynede med et 5-bladet Yderbæger; Bægeret og den mindre Krone ere mørkt brunrøde. Alm. i Tørvemoser.

Nellikerod. Geum.

Det 5-delte Bæger har, ligesom hos de foregaaende Slægter, et 5-bladet Yderbæger. Iøvrigt udmærker denne Slægt

sig ved lyreformigt-delte Blade, men især ved den krogformige, saakaldte Frøhale, som sidder i Spidsen af Nødderne og er dannet af den vedblivende Griffel.

Feber-Nellikerod. Geum urbanum.

Stænglen opret, 1—2' høj, i Spidsen grenet; Rodbladene lyreformigt delte, Stængelbladene 3-delte, med store, fligede Axelblade; Blomsterne oprette, paa temmelig lange Stilke; de gule, rundagtige Kronblade kortere end Bægeret. Roden tyk, i Midten rød, med en nellikeagtig Lugt. Alm. paa skyggefulde Steder.

Eng-Nellikerod. Geum rivale.

En fodhøj Plante, let kjendelig ved de næsten klokkeformige, hængende Blomster i Spidsen af Stængelen og Grenene, med rødbrune Bægerblade og omvendt hjerteformige, blegbrune eller kjødfarvede Kronblade; Nødderne, med deres i Spidsen haarede Frøhaler, sidde paa en Stilk indenfor Bægeret. Blomstrer i Mai—Juni og er meget almindelig paa Enge og mellem Krat.

Mjødurt. Spiræa.

De indenlandske Arter ere Urter, med mellembrudt-finnede Blade og hvide Blomster i en tætblomstret Top, med 5-bladet Bæger og Krone og 5 eller flere smaa, krandsstillede Bælgekapsler. Desuden forekommer som forvildet enkelte af de talrige buskagtige Spiræer, som dyrkes i Haver og som især stamme fra Nordamerika.

Almindelig Mjødurt. Spiræa Ulmaria.

Navnet hidrører fra den stærke, ejendommelig søde Lugt, som Blomsterne udbrede. Det er en 2—3' høj Plante, Smaablade ægformige, grovt takkede, paa Undersiden hvidfildede, Endebladet 3-lappet; den hvid- og rigt-blomstrende Top ligner flere Halvskjærme, som ere stillede

over hinanden; Bælgkapslerne snoede. Almindelig paa Enge og fugtige Steder mellem Buske.

Knoldet Mjødurt. Spiræa filipendula.

Stænglen 1—2' høj; Rodtrevlerne med opsvulmede Knolde; Smaablade talrige, fligede, glatte; Blomsterne større end hos foregaaende, hvide, før Udspringningen røde; Bælgkapslerne rette, haarede. En smuk Plante. Hist og her paa Bakker og høje Enge.

Almindelig Agermaane. *Agrimonia Eupatoria.*

Stænglen 1—3' høj, rank, haaret tilligemed de mellembrudt-finnede Blade, hvis Smaablade ere aflang-lancetformige, savtakke; store, halvmaaneformige, omfattende Axelblade; gule Blomster i en lang, axformig, lidt bøjet Klase; det omkring Nødden sammenvoxne, 10-furede Bægerrør besat med en Krands af Hagebørster. Hele Planten vellugtende. Almindelig ved Veje og Gærder.

Løvesod. *Alchemilla.*

Denne Slægt adskilles let fra de øvrige af Rosenfamilien ved sit enkelte, grønne, 8-delte Blomsterdække, hvoraf de 4 ydre ere mindre, og at betragte som et Yderbæger; 4 (eller 1) Støvdragere, en enkelt Nød, haandnervede Blade.

Almindelig Løvesod. Alchemilla vulgaris.

Stænglerne opstigende, $\frac{1}{2}$ —1' lange; Bladene smukke, nyreformige, foldede, 5—9-lappede, takkede; store sammenvoxne Axelblade; mange smaa, gulgrønne Blomster samlede i en Kvast i Spidsen af Stænglen og Grenene. Alm. paa Marker, Diger og mellem Krat.

Liden Løvesod. Alchemilla Aphanes.

En lille Plante, med talrige, faa Tommer lange, til alle Sider udstrakte Stængler, smaa, 3-fligede Blade og meget smaa, grønne Blomster samlede i Nøgler i Bladhjørnerne;

hele Planten graalig af en tæt Behaaring. Almindelig paa dyrkede Marker.

LXXXI. Stenfrugtfamilien. Drupaceae.

Træer eller Buske med afvexlende, fjernervede, takkede Blade og affaldende Axelblade; saavel det 5-delte Bæger, som de paa samme sidende 5 Kronblade og talrige Støvdragere falde af efter Blomstringen; Frugten er en 1-frøet Stenfrugt. Grenene ere ofte forsynede med stikkende Vedtorne. Kun 1 Slægt:

Kræge. *Prunus*.

Slaaen-Kræge. *Prunus spinosa*.

En sædvanlig lav Busk, med talrige, vandret udspilede Grene og Torne og talrige hvide Blomster, som udvikles før Bladene i Mai Maaned og ofte bedække Grenene saa tæt, at hele Busken bliver ligesom indhyllet i Sne; Frugterne kuglerunde, blaaduggede, af meget sammenhængende Smag. En almindelig og væsentlig Bestanddel af Krat og levende Hegn.

Anm.: Til denne Slægt hører endvidere flere, dels dyrkede og forvildede, dels virkelig vildtvoksende, men mindre hyppigt forekommende Træer, nemlig: Almindelig Kræge (*P. insititia*), som er større end Slaaen, og desuden kjendes paa sine fløjelskaarde unge Grene, parvise, større Blomster og nikkende, kuglerunde Frugter; den dyrkes i mange Varieteter og forekommer undertiden ved Gjerder.

Blommetræet (*P. domestica*) er et lille Træ, uden Vedtorne, med glatte unge Grene, parvise, grønlighvide Blomster og aflange Frugter. Dyrkes i mange Varieteter og forek. undertiden forvildet.

Kirsebærtræet (*P. Cerasus*) er et højere Træ, der tilligemed den følgende Art kan adskilles fra de foregaaende ved skjærmstillede Blomster og de unge Blade sammen-

lagte, medens de hos de foregaaende ere indrullede; ved sine Udløbere og syrlige Frugter adskilles den fra Fuglekirsebærtræet (*P. avium*), som desuden er kjendelig ved 2 røde Kirtler ved Grunden af Bladpladen; denne Art findes ikke sjelden vildtvoxende i Skove, medens hin kun findes dyrket; fra hin nedstamme de sure, fra denne de søde Kirsebær.

Hagebærtræet (*P. Padus*) er let kjendelig fra de øvrige Arter ved sine smukke, hængende, hvide Blomsterklaser, og smaa, sorte, sammensnærpene Frugter; det findes ofte som Sirtræ i Haver og er desuden i mange Egne hyppigt vildtvoxende i Skove. De blomstre alle i Mai Maaned.

LXXXII. Ærteblomstrede. Papilionaceae.

De indenlandske Planter af denne store Familie ere fordetmeste Urter, sjeldnere smaa Buske, med afvexlende, næsten altid finnedede eller kobledede Blade, med Axelblade; Blomsterne uregelmæssige; Bægeret 5-tandet, Kronen er en saakaldet „Ærtekrone“, d. v. s. den bestaaer af 5 Kronblade, hvoraf det øvre og største kaldes Fanen, de 2 ligestore og sidestillede kaldes Vingerne, og de 2 nedre, som i Spidsen ere sammenvoxne, kaldes Kjølen, som indeslutter de 10 Støvdragere, der enten alle eller de 9 af dem ere sammenvoxne i et Rør, omgivende Støvvejen; Frugten er en, sædvanlig flerfrøet Bælg, hvorved forstaaes en 1-rummet og 2-klappet Frugt, der springer op baade i Rygsøm og Bugsøm, men har kun 1 Række Frø, som sidde langs Bugsømmen. Til denne Familie hører mange velbekjendte dyrkede Planter, som Ærter, Bønner, Vikker, Kløver, Lucerne, Esparsette, Lindser, Lupiner, og af træagtige Væxter: Guldregn, Robinie, Blæretræ osv.

A. Bladene 3-koblede (sjelden enkelte.)

Kost-Gyvel. *Sarothamnus scoparius*.

En buskagtig, 2—3' høj Plante, med stive, risformige, kantede, grønne Grene; Bladene 3-koblede eller de øverste enkelte; store og smukke, guldgule Blomster i Bladhjørnerne; Bægeret 2-læbet; alle Støvtraadene indbyrdes sammenvoxne; en lang, spiralrullet Griffel. Paa Lyngheder og sandet Jord, alm. paa Halvøen og det nordostlige Sjælland.

Almindelig Krageklo. *Ononis spinosa*.

En lille, fodhøj, opstigende eller opret Busk, med talrige, brunagtige, ofte tornede Grene, tilligemed de enkelte eller 3-koblede Blade, mer eller mindre klæbrig haarede; de rosenrøde Blomster sidde enlige i Bladhjørnerne; alle Støvtraadene indbyrdes sammenvoxne. Alm. ved Veje og paa Marker.

Almindelig Kjællingetand. *Lotus corniculatus*.

Stænglerne liggende eller opstigende, kvarterlange; Bladene 3-koblede, med omvendt-ægformige, helrandede, noget kødfulde, paa Undersiden blaagraa Smaablade og ligesaa store Axelblade; 5—6 skjærmstillede Blomster af gul Farve, med orange eller brunt Anstrøg, som ved Tørring blive grønne; Bælgene trinde, linieformige. Alm. ved Randen af Veje og Marker.

Humbleagtig Sneglebælg. *Medicago lupulina*.

En spæd, svaghaaret Plante, med $\frac{1}{2}$ —1' lange, tynde Stængler, udbredte til alle Sider henad Jorden; Bladene 3-koblede, med omvendt-ægformige Smaablade; 20—30 meget smaa, lysgule Blomster, tæt samlede i et ovalt Ax; den ligner meget „Gul Kløver“, men adskilles især ved sit læn-

gere Ax og ved de sneglehusformigt snoede, tilsidst sorte Bælge. Meget hyppig paa Marker, Diger og Veje.

Læge-Stenkløver. *Melilotus officinalis*.

Stænglen opret, 2—3' høj; Bladene 3-koblede, Smaa-bladene omvendt-ægformige, de øvre næsten linieformige, savtakkede, med sylformige Axelblade; smaa, gule Blomster i 1—3" lange, smalle Klaser; ægformige, 1—2-frøede, tilsidst sorte Bælge. Den blomstrer sent paa Sommeren og findes hist og her paa Marker, ved Veje og Strandbredder. Den har, især ved Tørring, en ejendommelig Lugt, omtrent som grøn Ost.

Kløver. *Trifolium*.

Denne paa Arter rige Slægt udmærker sig især fra de øvrige af denne Familie derved, at Kronen er sambladet, idet den forneden er sammenvoxen i et Rør med Støvtraadene, hvorefter dog den ene er fri; endvidere bliver Kronen hensiddende i visnet Tilstand efter Afblostringen, indesluttende de smaa 1-faarfrøede Bælge; de røde, hvide eller gule Blomster sidde i et Hoved. Bladene ere altid 3-koblede og Axelbladene tilvoxne til Bladstilken.

Rød Kløver. *Trifolium pratense*.

Denne velbekjendte, baade som dyrket og vildtvoxende alm. udbredte Kløverart er den største af Slægten, med 1—1½' høj, opstigende Stængel; Smaabladene ovale, med en halvmaaneformig, forskelligfarvet Plet paa Midten; Axelbladene ægformige, med en pludselig fremtrædende, børsteformig Spids; 1 eller 2 tæt samlede, kugleformige, rosenrøde Blomsterhoveder; Bægerrøret dunhaaret.

Bugt Kløver. *Trifolium medium*.

Har megen Lighed med Rødkløver, men kjendes dog let paa de zigzagbøjede Stængler, længere og dog smallere, mørke-

grønne Smaablade, de jævnt tilspidsede Axelblade, næsten glatte Bægerrør og enlige, mørkere røde Blomsterhoved. Temmelig alm. paa Bakker mellem Krat og i Randen af Skove.

Hare-Kløver. Trifolium arvense.

En spæd Plante, med opret, kvarterhøj Stængel, som tilligemed hele Planten er tæt- og blødhaaret, hvorved den faaer et graat Udseende; Smaabladene næsten linieformige; Kronerne meget smaa, blegrode, næsten skjulte i det lodne Bæger, som ved sine lange, børsteformige Tænder giver det ovale, tilsidst valseformige Ax et graaligt, loddent Udseende. Alm. paa tørre, især sandige Marker.

Jordbær-Kløver. Trifolium fragiferum.

Stænglerne krybende; Blomsterhovederne kugleformige, med smaa, rødligvide, siddende Blomster, og omgivne af et mangebladet Svøb; de ere især kjendelige efter Afblomstringen ved de blæreformigt opblæste Bægerrør, der give Hovedet Udseende af en Frugt. Den ligner nærmest „Hvid Kløver“. Forekommer især alm. paa Strandenge.

Hvid Kløver. Trifolium repens.

Den er, ligesom Rødkløver, almindelig baade dyrket og vildtvoxende. Stænglerne krybende, $\frac{1}{2}$ —1' lange; Smaabladene omvendt-ægformige, plettete; den adskilles let fra de øvrige her omtalte Arter ved at Blomsterne ere stilkede i det først fladtrykte, senere runde Hoved (eller rettere Skjærm); Kronerne hvide eller kjødfarvede.

Gul Kløver. Trifolium procumbens.

Stænglerne traadførmige, kvarterlange, udstrakte eller opstigende; Smaabladene omvendt-ægformige, det midterste stilket; Blomsterhovederne halvkugleformige, tilsidst ovale, tæt-blomstrede; Kronerne gule, tilsidst blegbrune, med stribet Fane og udstaaende Vinger. Ved de større og vedvarende Kroner adskilles den blandt andet fra den meget lig-

nende humleagtige Sneglebælg. Alm. paa Græsmarker, høje Enge osv.

b. Bladene uligefinnede.

Gul Rundbælg. *Anthyllis vulneraria*.

Flere opstigende, kvarterhøje Stængler, Bladene uligefinnede, med et større, elliptisk Endeblad og faa, smalle Sideblade, paa Undersiden tiltrykt silkehaarede; gule Blomster, med hvidfildede, opblæste Bægere i 2 tæt samlede Hoveder i Spidsen af Stænglen, omgivne af fingerdelte Dækblade; ligesom hos Gyvel og Krageklo ere alle 10 Støvtraade sammenvoxne. Temmelig alm. paa tørre, sandige Diger og Marker.

Sødbladet Astragel. *Astragalus glycyphyllos*.

Stænglerne udstrakte, 2—3' lange, kraftige; Bladene uligefinnede, 5—6-parrede, med ovale Smaablade; de grønlig-gule Blomster i en ægformig Klase; buekrummede, tomme-lange Bælge. Bladene have en lakritsagtig Smag. Temmelig alm. i Krat, ved Gjærder og Randen af Skove.

c. Bladene ligefinnede.

Vikke. *Vicia*.

En talrig Slægt, med mangeparrede Blade, hvis Endeblad er omdannet til en Slynghtraad (eller Braad); Blomsterne røde, fiolette eller lila, enlige, parvise eller i Klaser; fra den nærstaaende Slægt Fladbælg adskilles den især ved den traadformige Griffel, som mod Spidsen enten overalt eller paa Undersiden er haaret.

Muse-Vikke. Vicia Cracca.

Stænglen kantet, svag, 2—4' lang, klattrende ved Hjælp af Slynghtraade, Bladene have omtrent 10 Par lancetformige,

silkehaarede Smaablade; Axelbladene halvt spydformige; fiolette Blomster i tæt- og mangeblomstrede, ensidige Klaser. Alm i Krat, paa Gjærder osv.

Skov-Vikke. Vicia silvatica.

En smuk, glat, svag og klattrende Plante, der i flere Fods Højde slynger sig op ad Buske, og især er let kjendelig ved de halvmaaneformige, spidstandede Axelblade og ved Blomsterne, som ere hvide, med lila Aarer og sidde i Klaser. Hist og her i Skove.

Gjærde-Vikke. Vicia sepium.

Stænglen opstigende, 1—2' høj; Bladene omtr. 5-parrede, endende i en Slingtraad; Smaabladene ovale, butte med en Braad, haarede; kortstilkede Klaser i Bladhjørnerne med 3—5 smudsig fiolette Blomster; Bælgene glatte, tilsidst sorte. Almindelig i Skove og ved Gjærder.

Foder-Vikke. Vicia sativa.

Stænglen opstigende, klattrende, 1—2' høj; Bladene 5—6-parrede, Smaabladene ovale, i Spidsen udrandede, med en Braad; Axelbladene tandede, med en sort eller brun Plet; Blomsterne enlige, eller parvise i Bladhjørnerne, Fanen fiolet, Vingerne røde; Bælgen opret, dunhaaret, lysebrun. Almindelig dyrket og forekommer ogsaa som Ukrud mellem Sæden.

Anm.: Meget nærstaaende er Smalbladet Vikke (*V. angustifolia*), som i det Hele er mindre, med, navnlig oventil, smallere Smaablade, smukt mørkerøde Kroner og udstaaende, tilsidst næsten glatte og sorte Bælge. Den forekommer almindelig paa Bakker, Diger og mellem Krat.

Lodden Vikke. Vicia hirsuta.

En spæd Plante, med 1—3' lange, tynde, klattrende Stængler, 6—8 Par linieformige Smaablade, lange Blomsterstilke med 4—6 smaa, blaagtig hvide Blomster, 2-frøede, lodne Bælge. Almindelig mellem Sæden, paa Bakker.

Anm.: Meget lignende er: Tadder-Vikke (*V. tetrasperma*), som adskilles fra foregaaende ved færre Smaablade, 1—2-blomstrede Blomsterstilke, lidt større Krone, som er hvid med lila Fane, smallere, omtrent 4-frøede, glatte Bælge. Forekommer hist og her tilligemed foregaaende. Baade Lodden V. og Tadder-V. regnes ofte til Lindseslægten.

Fladbælg. *Lathyrus*.

Denne Slægt har stor Lighed med Vikke; den har sædvanlig færre, men større Smaablade og bredere Kronblade, som ere røde, gule eller fiolette; det sikkeste Kjendetegn er Griffelen, som hos denne Slægt er fladtrykt, og i Spidsen foroven haaret.

Gul Fladbælg. Lathyrus pratensis.

Stænglen kantet, liggende eller opret, 2—3' høj og klatrende; Bladene med 1 Par lancetformige Smaablade og en Slingtraad; Axelbladene halvt-pilformige, store; Blomsterne gule, i en Klase paa en lang Stilk. Den varierer meget, er snart glat, snart haaret osv. Almindelig paa Enge, ved Gjærder, i Krat.

Skov-Fladbælg. Lathyrus silvestris.

Stænglen flere Fod lang, klattrende op ad Buske og Gjærder, tilligemed Bladstilken vinget; Bladene med 1 Par store lancetformige, spidse Smaablade og endende i en Slingtraad; hele Planten glat; temmelig store, rød-fiolette Blomster i en langstilket Klase; Griffelen snoet. En stor og smuk Plante, som voxer ikke sjælden paa Gjærder og i Randen af Skove.

Kær-Fladbælg. Lathyrus palustris.

Den har, ligesom foregaaende, en vinget Stængel, men Bladene har 2—3 Par lancetformige Smaablade og Bladstilken er uvinget; smukke, mørkfiolette, tilsidst blaa Blomster i en langstilket Klase. Hist og her paa vaade Enge mellem Búske.

Krat-Fladbælg. Lathyrus macrorhizus.

Rodstokken knoldet, Stænglen næsten opret, $\frac{1}{2}$ —1' høj, vinget, Bladene ende i en kort Braad og bære 2—3 Par aflang-lancetformige Smaablade, som paa Undersiden ere blaa-graa og ligesom hele Planten, glatte; en Klase, med 3—4 lysrøde, senere blaa fiolette Blomster. Blomstrer om Foraaret, voxer i Kratskove og paa Hedejord, især alm. i Sjælland og paa Halvøen.

Sort Fladbælg. Lathyrus niger.

En glat, opret, 1—2' høj Plante, som ved Tørring bliver sort (ligesom den foregaaende Art i ringere Grad); Bladene ende i en Braad og bære omtr. 5—6 Par ovale, braadspidsede Smaablade; omtr. en halv Snæs røde Blomster i en langstilket Klase; i Fanen findes mørkere Aarer. Hist og her i Kratskove.

Vaar-Fladbælg. Lathyrus vernus.

Lavere end foregaaende, men med større og smukkere Blomster og Blade, som vedligeholde den friske, grønne Farve ved Tørring; Bladene bære 2—3 Par ægformige eller elliptiske, tilspidsede Smaablade; Klaserne med færre, men større, røde eller fiolette Blomster. Den blomstrer i Mai og findes i Skove, men ikke almindelig.

Ært. Pisum.

De til denne Slægt hørende Planter ere enaarige og glatte, med temmelig store Blomster paa faablomstrede Blomsterstilke; finnedede Blade, med 2—3 Par Smaablade, Slingtraade og store omfattende Axelblade, som ere tandede ved Grunden og større end Smaabladene. De talrige, dyrkede Varieteter kunne henføres til følgende 2 Arter, som ogsaa forekomme forvildede hos os mellem anden Sæd:

Sæde-Ært (*Pisum sativum*) med helrandede Smaablade, 2-flerblomstrede Blomsterstilke, hvide Blomster og kugleformige Frø, som variere lysgule, grønne, blaa-grønne osv.

Ager-Ært (*Pisum arvense*) med takkede Smaablade, 1—2-blomstrede Blomsterstilke, broget Blomst, idet Fanen er blaafløet, Vingerne mørkrøde og Kjolen hvid, samt kantede Frø, som ere graagrønne og brunspettede osv. »(Graa Ærter«). Det er især denne Art, der undertiden forekommer som Ukrud mellem anden Sæd.

Om Blomstringstiden.

Planternes Blomstringstid lader sig ikke angive med fuldkommen Nøjagtighed, da den er afhængig af Vejrliget i de forskjellige Aar, ligesom ogsaa Stedets Beliggenhed, selv indenfor snevre Grændser, har en betydelig Indflydelse derpaa; saaledes kan Spillerummet for Blomstringstidens Begyndelse hos mange Planter være over en Maaned paa samme Sted i forskjellige Aar og henved fjorten Dage i samme Aar paa forskjellige Steder i Danmark, f. Ex. det nordlige Sjælland paa den ene Side og det sydlige Fyen eller Lolland paa den anden Side. Dog gjælder dette store Spillerum i Blomstringstiden navnlig kun de allerførste Foraarsplanter, medens det for de senere blomstrende Planter bliver mindre og mindre. Mere nøjagtigt end den absolute Udspringstid kan man angive den Rækkefølge, hvori Foraarsplanterne begynde at blomstre, og hvortil der navnlig er taget Hensyn i nedenstaaende Oversigt over de fleste af de i Marts, April og Mai Maaneder blom-

strende almindelige Planter, som endvidere ere ordnede saaledes i Grupper, at de i enhver af disse anførte Planter omtrent samtidig begynde at blomstre. Man træffer imidlertid mange af de i forskellige Grupper anførte Planter samtidig blomstrende, da den ene af disse Grupper er langt fra at have afblomstret, naar den anden er ifærd med at springe ud. Blomstringstidens Varighed er kortere, jo hurtigere Temperaturen stiger; derfor afblomstre Foraarsplanterne hurtigst, sædvanlig paa en Maaned, medens Eftersommerens Planter vedblive at blomstre meget længere, under Temperaturens langsomme Synken. Saaledes er nedenfor endvidere anført en Fortegnelse paa saadanne almindelige Planter, som vedblive at blomstre langt ud paa Efteraaret, tildels lige til Frostens Ankomst, medens dog deres egentlige Blomstringstid falder langt tidligere, ja endog hos nogle har varet hele Sommeren. Tilsidst findes endnu anført nogle, for Størstedelen enaarige Planter, som man kan finde blomstrende paa enhver Tid af Aaret, med Undtagelse af den strengeste Vintertid, og som derfor ogsaa høre til de første man bemærker om Foraaret, uden at man dog derfor kan regne dem til egentlige Foraarsplanter, ligesom de ogsaa ere de sidste der forsvinde, naar en vedvarende Frost indtræder.

1. Foraarsplanternes Blomstringstid.

I Februar:

Vintergjæk.

I Marts:

Hassel.

El.

Vedbendebladet Ærenpris.

I Slutningen af Marts og i første Halvdel af April.

Blaa Anemone.

Følfod.

Gjæslingblomst.

Martsfiol.

Milturt.

Storblomstret Kodriver.

Vorterod-Ranunkel.

Almindelig Guldstjerne.

Fladkravet Kodriver.

Hvid Anemone.

Liden Lærkespore.

Lungeurt.

Bingelurt.

Hestehov.

Sølv-Poppel.

Vidie-Pil.

Ælm.

Skælrod.

Kæruld.

I Slutningen af April og Begyndelsen af Mai.

Kabbeleje.

Løvetand.

Desmerurt.

Kobjelde.

Hunde-Fiol.

Hulrodet Lærkespore.

Mark-Frytle.

Graa Pil.

Baand-Pil.

Surkløver.

Hulkravet Kodriver.

Gul Anemone.

Korskноп.

Flerfarvet Fiol.

Haaret Frytle.

Musehale.

Bævrepoppel.

Kanadisk Poppel.

Øret Pil.

Krybende Pil.

I Begyndelsen af Mai.

Vand-Ranunkel.

Nyrebladet Ranunkel.

Tandfri Krop.

Tyndaxet Gjøgeurt.

Glatbladet Ærenpris.

Slaaen.

Ager-Stenfrø.
 Blaabær-Bølle.
 Kokleare.
 Jordbær.
 Stikkelsbær.
 Tandbladet Ahorn.
 Hvid Pil.

I Midten af Mai.

Stor Fladstjerne.

Løglugtende Hjørneklap.
 Eng-Springklap.
 Eng-Nellikerod.
 Stenbræk.
 Lancetbladet Vejbred.
 Hejrenæb.
 Etbær.
 Læbeløs.
 Barsvælg.
 Blaastjerne.
 Flipkrave.
 Skov-Pragtstjerne.
 Gaasemad.
 Engelskræs.
 Svaleurt.
 Liden Storkenæb.
 Ager-Ærenpris.
 Almindelig Løvefod.
 Vellugtende Gulax.
 Kirsebær.
 Bøg.
 Avnbøg.
 Eg.

Valbirk.
 Blommetræ.

*I Slutningen af Mai og i
 Begyndelsen af Juni.*

Tveskjægget Ærenpris.

Stinkende Storkenæb.
 Vild Kørvel.
 Ager-Sennep.
 Liden Tvetand.
 Stolt-Hendriks-Gaasefod.
 Skjaller.
 Rødkløver.
 Kommen.
 Skovmærke.
 Gaase-Potentil.
 Blød Storkenæb.
 Naur-Ahorn.
 Laurbær-Pil.
 Hvidtorn.
 Hestekastanie.
 Kølle-Valmue.
 Korn-Oxeøje.
 Kær-Hattonie.
 Haarrig Høgeurt.

Lillie-Konval.

Stor Konval.
 Liden Konval.
 Eng-Forglemmigej.
 Tvebo Baldrian.
 Tigger-Ranunkel.
 Nedbøjet Ranunkel.

Melkurt.	Gedeskjæg.
Jordrøg.	Farve-Vau.
Bulmeurt.	Feber-Nellikerød.
Hundetunge.	Bidende Ranunkel.
Gjærde-Vikke.	Græsbladet Fladstjerne.
Ager-Hyrdetaske.	Eng-Pragtstjerne.
Plettet Gjøgeurt.	Tykbladet Ærenpris.
Fuglerede.	Gul Iris.
Troldurt.	Engblomme.
Glat Taarnurt.	Fliglæbe.
Mark-Karse.	Hvid Pragtstjerne.
Liden Torskemund.	Druemunke.
Opret Potentil.	Skov-Sanikel.
River.	Bened.

2. Planter, som vedblive at blomstre hele Efteraaret indtil Frosten indtræder.

Almindelig Rajgræs.	Butbladet Skræppe.
Eng-Rævehale.	Rød Skræppe.
Knæbøjet Rævehale.	Afbidt Skabiose.
Eng-Rottehale.	Haremad.
Kvikhvede.	Cikorie.
Hundegræs.	Høst-Borst.
Mur-Gaasefod.	Haarrig Høgeurt.
Hvid Gaasefod.	Lancetbladet Høgeurt.
Stolt-Hendriks Gaasefod.	Skov-Høgeurt.
Svine-Melde.	Toaarig Høgeskjæg.
Ferskenbladet Pileurt.	Tag-Høgeskjæg.
Bidende Pileurt.	Almindelig Svinemelk.
Vej-Pileurt.	Skov-Salat.
Kruset Skræppe.	Løvetand.

Kongepen.
 Korn-Knopurt.
 Almindelig Knopurt.
 Stor Knopurt.
 Burre.
 Kruset Tidsel.
 Lancetbladet Tidsel.
 Ager-Tidsel.
 Bleggrøn Tidsel.
 Regnfang.
 Sump-Evighedsblomst.
 Strand-Asters.
 Gyldenris.
 Almindelig Røllike.
 Nyse-Røllike.
 Gaaseurt.
 Lugtløs Kamille.
 Matrem-Oxeøje.
 Gul Oxeøje.
 Hvid Oxeøje.
 Eng-Brandbæger.
 Liden Klokke.
 Blaastjerne.
 Burre-Snerre.
 Ensian.
 Brunelle.
 Tandbæger.
 Ager-Galtetand.
 Almindelig Hanekro.
 River.
 Krumhals.
 Mark-Forglemmigej.
 Ager-Stenfrø.

Sort Natskygge.
 Knoldet Brunrod.
 Mark-Ærenpris.
 Gtatbladet Ærenpris.
 Øjentrøst.
 Rød Arve.
 Pastinak.
 Gulerod.
 Skov-Angelik.
 Giftig Halvsvøb.
 Vedbende.
 Bidende Ranunkel.
 Krybende Ranunkel.
 Jordrøg.
 Ager-Hyrdetaske.
 Ager-Sennep.
 Ager-Kaal.
 Kiddik-Reddike.
 Flerfarvet Fiol.
 Almindelig Spergel.
 Smaakronet Sandvaaner.
 Almindelig Hønsetarm.
 Skov-Pragtstjerne.
 Almindelig Katost.
 Rundbladet Katost.
 Stinkende Storkenæb.
 Liden Storkenæb.
 Storbægeret Storkenæb.
 Hejrenæb.
 Humleagtig Sneglebælg.
 Rødkløver.
 Hvidkløver.

3. Planter, som blomstre hele Aaret, med Undtagelse af den strengeste Vintertid.

Enaarig Rapgræs.	Rød Tvetand.
Brænde-Nelde.	Hvid Tvetand.
Skjærmgrenet Vortemelk.	Ager Ærenpris.
Gaffelgrenet Vortemelk.	Almindelig Hyrdetaske.
Tusindfryd.	Aarig Knavel.
Almindelig Brandbæger.	Fuglegræs-Fladstjerne.

Om Planternes Forekomst:

Medens nogle Planter kunne voxe næsten paa enhver Slags Jordbund, og forholdsvis kun ere lidet afhængige af deres nærmeste Omgivelser, saa ere dog de fleste Planter saa afhængige af ydre Forhold, at man sædvanlig med temmelig Sikkerhed kan angive deres naturlige Forekomst, udenfor hvilken de ikkun undtagelsesviis findes. Da Angivelsen af Forekomsten ofte vil kunne vejlede Begynderen i Bestemmelsen af en Plante, ligesom den ogsaa vil kunne lede til Op-søgelsen af bestemte Planter, saa meddeles nedenfor en Oversigt over de i det foregaaende beskrevne Planter, ordnede i 12 Grupper efter deres Forekomst, hvorved dog maa bemærkes, at flere Planter ere an-førte i mer end en Gruppe, og at disse ingeniunde ere fuldkommen skarpt sondrede; saaledes grændser første og anden Gruppe, Skov- og Kratplanter, saa nær til hinanden, at det for mange Planters Ved-kommende bliver vanskeligt at afgjøre, til hvilken Gruppe de rettest bør henføres, medens mange andre Planter utvivlsomt kunne henføres til den ene eller

den anden af disse Afdelinger. Paa samme Maade forholder det sig med de i Søer og Bække eller blot paa fugtige Steder, og atter mellem disse og de i Tørvemoser voxende Planter, skjøndt mange af dem udelukkende, og de fleste fortrinsvis forekomme paa den ene eller anden af disse Localiteter.

1. I Skove.

Træer og Buske:

Bøg.
Eg.
El.
Birk.
Naaletræer.
Avnbøg.
Ælm.
Ahorn.
Ask.
Røn.
Hægebær.
Fuglekirsebær.
Bævreasp.
Skov-Pil.
Lind.
Hassel.
Vedbende.

Græsarter:

Stilkax.
Hunde-Hvede.
Skov-Byg.
Miliegræs.

Flitterax.
Bølget Bunke.
Lund-Rapgræs.
Skov-Hejre.

Tretalsplanter:

Dansk Ingefær.
Haaret Frytle.
Guldstjerne.
Konval.
Etbær.
Tyndaxet Gjøgeurt.
Plettet Gjøgeurt.
Tobladet Gjøgeurt.
Skov-Hullæbe.
Fuglerede.
Bingelurt.

Helkronede Femtalsplanter:

Skov-Salat.
Skov-Høgeurt.
Bredbladet Høgeurt.
Skov-Burre.
Rapuntsel.

Skovmærke.
Barsvælg.
Skov-Forglemmigej.
Lungeurt.
Skælrod.
Skovstjerne.
Blaabær-Bølle.

Frikronede Femtalsplanter:

Vintergrøn.
Snylterod.
Sanikel.
Anemone.
Nyrebladet Ranunkel.
Vorterod-Ranunkel.
Druemunke.
Lærkespore.

Hunde-Fiol.
Trenervet Sandvaaner.
Lund-Fladstjerne.
Almindelig Surkløver.
Steffensurt.
Skov-Vikke.
Vaar-Fladbælg

Følgende forekomme især paa

Skovsletter:

Smalbladet Dueurt.
Læge-Ærenpris.
Øjentrøst.
Skov-Brandbæger.
Skorzonere.
Eng-Havre.
Tandbælg.

2. I Krat, levende Hegn og Udkanten af Skove.

Træer og Buske:

Hassel.
Hyld.
Kvalkvæd.
Benved.
Vrietorn.
Naur.
Hvidtorn.
Slaaen.
Alm. Kræge.
Skov-Æble.
Gedeblad.
Kornel.
Stikkelsbær.

Ribs.
Roser.
Hindbær.
Brombær.
Bævreasp.
Kanadisk Poppel.
Pilearter.

Tretalsplanter:

Bjerg-Rørhvene.
Blød Hestegræs.
Høj Havre.
Kæmpe-Svingel.
Løgarter.
Fliglæbe.

Kronløse Femtalsplanter:

Humle.
Vinget Pileurt.

Helkronede Femtalsplanter:

Haremad.
Smalbladet Høgeurt.
Stor Knopurt.
Rank Evighedsblomst.
Gyldenris.
Pilebladet Alant.
Klokkearter.
Bredbladet Snerre.
Trenervet Snerre.
Burre-Snerre.
Merian.
Kransbørste.
Korsknop.
Skov-Galtetand.
Læge-Stenfrø.
Gjærde-Hørsilke.
Tveskjægget Ærenpris.
Knoldet Brunrod.
Koføde.
Kodriver.

Frikronede Femtalsplanter:

Bjørneklo.
Vild Kørvel.
Knudret Halvsvøb.
Desmerurt.
St.-Hansurt.
Vorterod-Ranunkel.
Løglugtende Hjørneklap.
Martsfiol.
Haaret Fiol.
Stor Fladstjerne.
Knippeblomstret Nellike.
Rosen-Katost.
Lodden Perikon.
Blodrød Storkenæb.
Storbægeret Storkenæb.
Glatbladet Dueurt.
Alm. Løvefod.
Mark-Jordbær.
Feber-Nellikerod.
Bugtet Kløver.
Sødbladet Astragal.
Muse-Vikke.
Gjærde-Vikke.
Fladbælg.

3. Paa Engbund i Skove eller mellem Buske.*Træer og Buske:*

El.
Pilearter.
Tvekjønnet Vrietorn.
Kvalkved.
Solbær.

Tretalsplanter:

Grenet Rørhvene.
Hunde-Hvenegræs.
Skov-Kogleax.
Rank Frytle.

Kronløse Femtalsplanter:

Skov-Skræppe.
 Bidende Pileurt.

Helkronede Femtalsplanter:

Afbidt Skabiose.
 Læge-Baldrian.
 Kær-Svinemelk.
 Sump-Høgeskjæg.
 Eng-Skær.
 Bleggrøn Tidsel.
 Hjortetrøst.
 Vand-Brandbæger.
 Skjolddrager.
 Læbeløs.
 Vand-Brunrod.
 Gjærde-Snerle.

Bittersød Natskygge.
 Pengebladet Fredløs.
 Almindelig Fredløs.

Frikronede Femtalsplanter:

Seline.
 Skov-Angelik.
 Milturt.
 Frøstjerne.
 Bitter Springklap.
 Skov-Pragtstjerne.
 Stinkende Storkenæb.
 Kær-Storkenæb.
 Spring-Balsamine.
 Eng-Nellikerod.
 Almindelig Mjødurt.
 Kær-Fladbælg.

4. I Tørvemoser.*I Tørvegravene:*

Blærerod.
 Vand-Ranunkel.
 Hottonie.
 Frøbid.
 Krebsklo.
 Vandax.
 Pindsvinknop.
 Dunhammer.
 Skeblad.
 Bukkeblad.
 Fnokurt.
 Kær-Mysse.

Paa det vaade Tørvemos:

Kæruld.
 Star.
 Kær-Kragefod.
 Blaagraa Fladstjerne.
 Tranebær-Bølle.
 Soldug.
 Eng-Fiol.

Paa tørrere Steder:

Birk.
 Laurbær-Pil.
 Øret Pil.

Graa Pil.
 Krybende Pil.
 Mose-Bølle.
 Rosmarinlyng.
 Klokkeløng.
 Hedeløng.
 Krækling.
 Smalbladet Ensian.
 Vibefedt.
 Leverurt.
 Sump-Hullæbe.
 Vandnavle.

Firevinget Perikon.
 Afbidt Skabiose.
 Kær-Tidsel.
 Brøndsel.
 Nyse-Røllike.
 Smalbladet Galtetand.
 Opret Potentil.
 Sværtevæld.
 Trolldurt.
 Blaatope.
 Sivarter.

5. I Søer, Damme og Aaer.

Svømmende i eller paa Vandet.

Aakande.
 Vand-Ranunkel.
 Frøbid.
 Krebsklo.
 Hottonie.
 Vandax.
 Vand-Pileurt.
 Andemad.
 Tusindblad.

Størstedelen af Planten ragende op over Vandet:

Manna-Sødgræs.
 Høj Sødgræs.
 Tagrør.
 Rørgræs.
 Sø-Kogleax.

Sump-Kogleax.
 Dunhammer.
 Pindsvinknop.
 Kalmus.
 Skeblad.
 Pilblad.
 Brudelys.
 Leddet Siv.
 Gul Iris.
 Vand-Skræppe.

Sværtevæld.
 Lancetbladet Ærenpris.
 Duskblomstret Fredløs.

Mærke.
 Klaseskjærm.
 Billebo.
 Vand-Angelik.

Vand-Gifttyde.
Langbladet Ranunkel.

Vand-Gabeklap.
Hestehale.

6. Vaade Enge og Grøvter.

Oversvømmede Steder:

Knæbøjet Rævehale.
Naale-Kogleax.
Tudse-Siv.
Pileurter.
Guld-Skræppe.
Loppe-Alant.
Brøndsel.
Sump-Evighedsblomst.
Smalbladet Ærenpris.
Nedbøjet Ranunkel.
Tigger-Ranunkel.
Kær-Gabeklap.

Vaade Grøvter:

Rørgræs.
Sivarter.
Nøgleblomstret Skræppe.
Bidende Pileurt.
Læge-Baldrian.
Vand-Brandbæger.
Kær-Snerre.
Sump-Snerre.
Sværtævæld.
Mynte.
Kortlæbe.
Eng-Forglemmigej.
Tykbladet Ærenpris.
Pengebladet Fredløs.

Vand-Hønsetarm.
Firevinget Perikon.
Dunet Dueurt.
Lodden Dueurt.
Pilebladet Kattehale.
Almindelig Mjødurt.

Fugtige Enge:

Mose-Bunke.
Fladtrykt Kogleax.
Kær-Trehage.
Eng-Gjøgeurt.
Langaxet Gjøgeurt.
Pukkellæbe.
Tvebo Baldrian.
Trolldurt.
Vibefedt.
Melet Kodriver.
Kabbeleje.
Engblomme.
Eng-Springklap.
Leverurt.
Knudret Spergel.
Eng-Pragstjerne.
Eng-Nellikerod.

Ved Kildevæld:

Dynd-Sødgræs.
Følfod.

Tykbladet Ærenpris.
 Smalbladet Mærke.
 Bitter Springklap.

Brøndkarse-Gabeklap.
 Milturt.

7. Strandbredder og Syltenge.

Lerede Strandbredder og Strandenge:

Udspærret Sødgræs.
 Hvid Hvenegræs.
 Strand-Kogleax.
 Fladtrykt Kogleax.
 Fladstraaet Siv.
 Strand-Trehage.
 Asparges.
 Salturt.
 Strandgaasefod.
 Rød Gaasefod.
 Blaagraa Gaasefod.
 Meldearter.
 Strand-Vejbred.
 Fligbladet Vejbred.
 Engelskræs.
 Høst-Borst.
 Strand-Bynke.
 Strand-Asters.
 Soløje-Alant.
 Ensian.
 Tusindgylden.
 Sandkryb.
 Selleri.
 Stivhaaret Ranunkel.
 Kokleare.
 Strand-Hindeknæ.

Stenkløver.
 Jordbær-Kløver.

Paa Strandbrinker:

Bjerg-Rørhvene.
 Strand-Løg.
 Læge-Stenfrø.
 Hørbladet Torskemund.
 Bidende Stenurt.
 St.-Hansurt.
 Strand-Nellike.
 Krageklo.

Sandig Havbred:

Kvik-Hvede.
 Sivbladet Hvede.
 Sand-Marehalm.
 Sand-Hjelme.
 Sand-Star.
 Sodaurt.
 Lugtløs Kamille.
 Gul Snerre.
 Strand Mandstro.
 Strandreddike.
 Strandkaal.
 Strand-Sandvaaner.
 Flerfarvet Fiol.

8. Hede og Sand.

Paa Lyngheder:

Lyng.
 Krækling.
 Bøller.
 Gyvel.
 Ene.
 Katteskjæg.
 Bølget Bunke.
 Lav Skorzonere.
 Tvebo Evighedsblomst.
 Bjerg-Volverlej.
 Lyng-Snerre.
 Ensian.
 Thimian.
 Øjentrøst.
 Skovstjerne.
 Opret Potentil.
 Krat-Fladbælg.

Paa Sandmarker:

Graa Bunke.
 Tidlig Havre.
 Udspærret Havre.
 Faare-Svingel.
 Krybende Pil.
 Rød-Skræppe.
 Mark-Bynke.
 Tvebo Evighedsblomst.
 Gul Evighedsblomst.
 Liden Evighedsblomst.
 Blaa Munke.
 Thimian.
 Bidende Stenurt.
 Kobjelde.
 Flipkrave.
 Hunde-Fiol.
 Bridurt.
 Fleraarig Knavel.
 Almindelig Spergel.

9. Omkring Byer og Huse.

Plantede og forvildede:

Sølv-Poppel.
 Pyramide-Poppel.
 Sort Poppel.
 Kanadisk Poppel.
 Ask.
 Lind.
 Hestekastanie.
 Liguster.

Syren.
 Bukketorn.
 Berberis.

 Vintergæk.
 Fuglemelk.
 Skov-Tulipan.
 Stor Alant.
 Matrem.

Husløg.

Sæbeurt.

Kanariegræs.

*Paa Fejeskarnspladser,
Gaardspladser, Ryddepladser
osv. (Ruderatplanter):*

Gold Byg.

Gold Hejre.

Nelder.

Gaasefodarter.

Svine-Melde.

Pileurter.

By-Skræppe.

Butbladet Skræppe.

Kruset Skræppe.

Skov-Salat.

Burre.

Æselsfoder.

Kruset Tidsel.

Hestehov.

Malurt.

Stinkende Gaaseurt.

Vellugtende Kamille.

Lugtløs Kamille.

Loppe-Alant.

Katteurt.

Marube.

Tandbæger.

Hvid Tvetand.

Hjertespand.

Jernurt.

River.

Hundetunge.

Kulsukker.

Hørsilke.

Sort Natskygge.

Pigæble.

Bulmeurt.

Skvalderkaal.

Gjærde-Kørvel.

Plettet Skarntyde.

Svaleurt.

Finbladet Gabeklap.

Læge-Hjørneklap.

Stinkende Karse.

Galdebær.

Katost.

Gaase-Potentil.

10. Ukrud paa dyrkede Steder.

Især i Vintersæden:

Almindelig Hejre.

Langstakket Hvenegræs.

Tandbægeret Krop.

Korn-Knopurt.

Hanekro.

Rynket Stenfrø.

Ager-Koføde.

Langnæb.

Ridderspore.

Valmue.

Klinte.

Især i Vaarsæden:

Giftig Rajgræs.
 Flyve-Havre.
 Ager-Rævehale.
 Blegbladet Pileurt.
 Færskensbladet Pileurt.
 Ager-Svinemelk.
 Tag-Høgeskjæg.
 Ager-Tidsel.
 Gul Oxeøje.
 Burre-Snerre.
 Tvetand.
 Krumhals.
 Mark-Forglemmigej.
 Ager-Ranunkel.
 Gyldenlak-Hjørneklap.
 Ager-Kaal.
 Ager-Sennep.
 Kiddike.
 Ager-Hyrdetaske.
 Rundskulpe.

Imellem Hør:

Dodder.
 Rundskulpe.
 Ager-Hørsilke.

Især i Haver:

Enaarig Rapgræs.
 Brænde-Nelde.
 Vortemelk.
 Mangefrøet Gaasefod.
 Hvidmelet Gaasefod.
 Hjertebladet Gaasefod.

Svine-Melde.
 Almindelig Svinemelk.
 Almindelig Brandbæger.
 Ensidedig Klokke.
 Rød Tvetand.
 Sort Natskygge.
 Ager-Ærenpris.
 Langbægeret Løvemund.
 Liden Torskemund.
 Rød Arve.
 Giftig Halvsvøb.
 Læge-Jordrøg.
 Almindelig Hyrdetaske.
 Fuglegræs.

Paa alleslags dyrket Jord
(Brakmarker, Stubmarker
osv.)

Kvik-Hvede.
 Skjærmax.
 Snerle-Pileurt.
 Tatarisk Pileurt.
 Ager-Evighedsblomst.
 Kugleblomstr. Evighedsblomst.
 Ager-Gaaseurt.
 Ager-Blaastjerne.
 Ager-Mynte.
 Smalbladet Galtetand.
 Ager-Galtetand.
 Rød Tvetand.
 Liden Tvetand.
 Ager-Snerle.
 Vedbendebladet Ærenpris.
 Mark-Ærenpris.

Ager-Ærenpris.
 Liden Torskemund.
 Spydbladet Torskemund.
 Rødtop.
 Rød Arve.
 Musehale.
 Almindelig Hyrdetaske.
 Gaasemad.
 Flerfarvet Fiol.

Bridurt.
 Aarig Knavel.
 Firling.
 Smaakronet Sandvaaner.
 Alm. Hønsetarm.
 Liggende Perikon.
 Storkenæbarter.
 Liden Løvefod.
 Kløverarter.

11. Ved Randen af Veje, paa Diger og høje Enge.

Ved Veje og paa Diger:

Kamgræs.
 Almindelig Rajgræs.
 Rottehale.
 Hjertegræs.
 Almindelig Rapgræs
 Fladstraaet Rapgræs.
 Eng-Svingel.
 Blød Hejre.
 Ager-Hejre.
 Hvas Hundegræs.
 Vejbred.
 Tandfri Krop.
 Kartebolle.
 Almindelig Skabiose.
 Cikorie.
 Løvetand.
 Toaarig Høgeskjæg.
 Haarrig Høgeurt.
 Lancetbladet Høgeurt.
 Kongepen.

Borst.
 Gedeskjæg.
 Almindelig Knopurt.
 Stor Knopurt.
 Tidselarter.
 Burre.
 Regnfang.
 Bakkestjerne.
 Almindelig Røllike.
 Hvid Oxøje.
 Eng-Brandbæger.
 Liden Klokke.
 Gul Snerre.
 Bredbladet Snerre.
 Læge-Oxetunge.
 Slangehoved.
 Ager-Snerle.
 Kongelys.
 Merian.
 Pastinak.
 Bjørneklo.
 Gulerod.

Randfrø.
 Vild Kørvel.
 Taarnurt.
 Farve-Vau.
 Storblomstret Hønsetarm.
 Blære-Smelle.
 Hvid Pragststjerne.
 Prikbladet Perikon.
 Firekantet Perikon.
 Storkenæbarter.
 Gaase-Potentil.
 Krybende Potentil.
 Mark-Jordbær.
 Agermaane.
 Almindelig Løvefod.
 Krageklo.
 Kjællingetand.
 Gul Kløver.

Paa høje Enge:

Gulax.
 Kamgræs.
 Almindelig Rajgræs.
 Rottehale.
 Rævehale.
 Almindelig Hvenegræs.
 Hvid Hvenegræs.
 Uldhaaret Hestegræs.
 Dunet Havre.
 Hjertegræs.
 Almindelig Rapgræs.
 Eng-Rapgræs.
 Eng-Svingel.

Blød Hejre.
 Mark-Frytle.
 Salep-Gjøgeurt.
 Syre-Skræppe.
 Lancetbladet Vejbred.
 Løvetand.
 Borst.
 Tusindfryd.
 Trenervet Snerre.
 Tusindgylden.
 Brunelle.
 Glat Ærenpris.
 Skjaller.
 Rødtop.
 Øjentrøst.
 Hulkravet Kodriver.
 Kommen.
 Stenbræk.
 Ranunkelarter.
 Vild Hør.
 Almindelig Løvefod.
 Kjællingetand.

Paa tørre Bakker:

Faare-Svingel.
 Bakketidsel.
 Bakkestjerne.
 Gyldenris.
 Evighedsblomster.
 Pimpinelle.
 Soløje.
 Mark-Hindeknæ.
 Rundtakket Nellike.

Knippeblomstret Nellike.
Tjære Pragststjerne.
Melkurt.
Blodrød Storkenæb.
Sølv-Potentil.
Knoldet Mjødurt.

Rundbælg.
Bugtet Kløver.
Hare-Kløver.
Lodden Vikke.
Tadder-Vikke.

Forklaring

over de i Beskrivelserne brugte Konstord.

Anmærkning: De sjeldnere forekommende Konstudtryk ere forklarede i Beskrivelsen af den Plantefamilie, hvorunder de forekomme.

Ar se Støvvej.

Ax er en Blomsterstand, hvis enkelte Blomster ere siddende og stillede i forskjellig Højde.

Axe er den fælles Stængeldel, hvorfra alle Blomsterne i en Blomsterstand have deres Udspring.

Axelblade kaldes de altid parvise, skjæve Smaablade, som ofte findes ved Grunden af de egentlige Blade.

Bikrone dannes af smaa Plader, Hætter, Tænder eller Skæl, som undertiden findes paa Kronens indvendige Side.

Blomsterdække kaldes de Kredse af Blade, som sidde udenfor Støvdragerne i en Blomst; naar det ikke deler sig i Bæger og Krone kaldes det: det enkelte Blomsterdække.

Blomsterstand er en Samling af Blomster, udspringende fra en fælles Stængeldel.

Buddike er en Kapselrugt, som springer op paatvers ved et Laag.

Buenervede Blade have alle Nerverne udgaaende fra Grunden og bøjede bueformigt op mod Spidsen.

Bæger kaldes den ydre, sædvanlig grønne Kreds af Blade, som omgive Blomsten, og som hyppigst ere sammen-
voxne.

Bælgkapsel er en tør, enrummet Frugt, der kun springer op i den ene Søm, langs hvilken Frøene ere befæstede.

Dobbelt -delte, -fligede, -takke Blade, naar de enkelte Afsnit, Flige eller Takker atter ere delte, fligede eller takkede.

Dækblade kaldes de smaa, ofte skæl- eller hindeagtige Blade, i hvis Hjørner Blomsterne fremkomme.

Elliptisk er et Blad, naar det er dobbelt saa langt som bredt, og naar Spidsen og Grunden ere lige spidse.

Enbo er en Plante, naar Han- og Hunblomster findes paa samme Individ.

Enkeltfrugt, naar der kun fremkommer 1 Frugt af hver Blomst.

Ensidig Ax, Klasse osv., naar alle Blomsterne vende til den samme Side.

Findelt Blad, naar Bladet er flerdobbelt delt og de enkelte Afsnit ere meget smaa eller smalle.

Fingret Blad kaldes et sammensat, haandnervet Blad, især naar 5 Smaablade udspringe fra Spidsen af den fælles Bladstilk.

Finnet Blad er et sammensat, fjernnervet Blad, hvis Smaablade sidde langs op ad en fælles Bladstilk; det kaldes ligefinnet, naar det ender med et Bladpar, uligefinnet, naar det ender med et uparret Smaablad.

Fjernnervet Blad er et Blad med en tydelig Midtnerve, hvorfra udgaar Sidenerver.

Fjersnitdelt Blad er et fjernnervet Blad, som er indskaaren lige til Midtnerven og derved delt i Afsnit; det danner Overgang mellem det enkelte og sammensatte Blad.

Fladkravet Krone er en helbladet Krone med et valseformigt Rør og en flad, udbredt Krave.

Flerfoldfrugt, naar der af hver Blomst fremkommer flere Frugter, som da kaldes Smaafrugter.

Fliget er et Blad, som er indskaaren til henimod Midten, og hvis Flige ere smalle og spidse; Bladet kan være fjerfliget eller haandfliget efter Nervationen.

Frugtblomst se Hunblomst.

Frugtbund er den øverste, sædvanlig flade, sjeldnere kegleformige eller krukkeformige Del af Blomsterstilken, hvortil Blomstens Kredse ere befæstede.

Frugtknude se Støvvej.

Frøblade ere en Del af Kimen i Frøet; de ere i Antal 1 eller 2 og hæves sædvanlig ovenfor Jorden ved Spiringen.

Fuldstændig Blomst kaldes en saadan, som indeholder baade Bæger, Krone, Støvdrager og Støvvej; mangler en eller flere af disse Kredse bliver Blomsten ufuldstændig.

Griffel se Støvvej.

Haandnervet Blad er et saadant, som har flere, ligestærke Nerver udgaaende fra Grunden i forskellige Retninger; disse Nerver forgrene sig atter.

Haandsnitdelt eller haanddelt Blad er et haandnervet Blad, som er indskaaren lige til Grunden i lige saa mange Afsnit, som der er Hovednerver.

Halvskjærm er en Klase eller Top, hvor alle Blomsterne omtrent ligge i en Flade, men dog ikke udspringe fra samme Punkt, saaledes som hos Skjærmen.

Hanblomst eller Støvblomst kaldes en Blomst, som indeholder Støvdragere men ikke Støvveje.

Hjerteformigt er et Blad, som er bredere ved Grunden og her har et Indsnit.

Hjulførmig Krone er en helbladet Krone, hvis Rør næsten mangler og Kraven er fladt udbredt.

Hoved kaldes en saadan Blomsterstand, hvis enkelte Blomster ere stilkløse og sidde tæt samlede.

- Hunblomst eller Frugtblomst kaldes en Blomst, som indeholder Støvveje men ikke Støvdragere.
- Høvlformigt Blad er et fliget Blad, hvis Flige ere krummede med Spidsen mod Bladets Grund.
- Kapsel er en tør, opspringende, flerfrøet Frugt.
- Kirtelhaar ere stive Haar, som paa Spidsen bære en klæbrig Kugle.
- Klase er en Blomsterstand, hvis enkelte Blomster ere stilkede og stillede i forskjellig Højde.
- Knippestillede kaldes flere Blade, som udgaae fra samme Punkt.
- Koblet Blad kaldes et sammensat, haandnervet Blad, naar 3 eller flere Smaablade udspringe fra Spidsen af den fælles Bladstilk.
- Kolbe er en Blomsterstand, som nærmest ligner et Ax, men hvis Blomster sidde paa en tyk og kjødfuld Stængeldel.
- Krone kaldes den farvede (ikke grønne) Del af Blomsterdækket, naar der udenfor samme findes et Bæger.
- Krukkeformig Krone er en helbladet Krone, hvis Rør er bugformigt udvidet, foroven sammenkneben og med en ubetydelig Krave.
- Kvast kaldes en Blomsterstand med stilkede Blomster, hvis midterste Blomst udspringer først og under hvilken der fremkommer 2 (eller flere) Grene, som hver igjen ender med en Blomst og udskyder nye Grene osv.
- Lancetformigt Blad kaldes et langt, paa Midten bredest og i begge Ender tilspidset Blad.
- Lappet er et Blad, hvis Indskjæringer ikke gaa halvvejs til Midten, og hvis Lapper ere brede og butte.
- Ligefinnet Blad se finnet Blad.
- Linieformigt kaldes et langt smalt Blad, med parallelle Rande.
- Lyreformigt Blad er et fjersnitdelt eller fliget Blad, hvis Endeflig er meget større end de øvrige.

Læbeformig Krone er en helbladet, uregelmæssig Krone, hvis øverste Del er delt i 2 forskjelligtformede Læber, Over- og Underlæben.

Maskeformig Krone ligner den læbeformige, men paa Underlæben findes en indadhvælvet Pukkel, som kaldes Ganen og lukker for Svælget.

Mellembrudt-fjersnitdelte Blade ere saadanne, som bestaae af afvejlende store og smaa Afsnit.

Nedløbende Blad, naar Bladpladen fortsætter sig ned ad Stænglen, saa at denne bliver vinget.

Neglen paa Kronblade kaldes den nedre, smalle Del, som svarer til en Stilk, og som hos nogle Planter er stærkt udviklet.

Nyreformigt kaldes et Blad, som har en større Bredde end Længde og ved Grunden er forsynet med et afrundet Indsnit.

Nød er en tør, 1-rummet og uopspringende Frugt.

Nøgle er en Blomsterstand, der har samme Udvikling som en Kvast, men hvis enkelte Blomster ere siddende, hvorved hele Blomsterstanden faaer et rundagtigt Omrids og er sædvanlig meget lille.

Omvendt -hjerteformig, -ægformig osv. betyder, at hvad der ellers gjælder om Grunden, gjælder da om Spidsen af Bladet.

Ovalt er et Blad, som er dobbelt saa langt som bredt, og afrundet baade ved Grund og Spids.

Oversædig Frugt eller fri Frugt er en saadan, som ikke er sammenvoxen med Bægeret, men dette tilligemed Krone og Støvdragere udspringe fra Frugtbunden.

Parallelnervede Blade have alle Nerverne løbende parallelt fra Grunden til Spidsen, uden at forgrene sig.

Pilformigt kaldes et Blad, som ved Grunden har et spidst Indsnit og 2 spidse nedadrettede Flige.

Rakle er et Ax og adskilles kun ved sine ufuldstændige Blomster og derved, at hele Raklen falder af paa engang. Rodstok eller Mellemstok kaldes i Almindelighed den underjordiske Del af fleraarige, urteagtige Stængler, til Forskjæl fra Roden.

Rundtakket er et Blad, naar dets Rand har korte, afrundede Fremragninger, adskildte ved spidse Indsnit.

Rørformig Krone er en helbladet Krone, hvis Rør er temmelig lige tykt overalt, og Kraven næsten umærkelig.

Sammensat Blad naar Bladstilken bærer flere helt adskildte Smaablade, f. Ex. finnede og koblede Blade.

Savtakket er et Blad, naar dets Rand har korte, spidse, mod Bladets Spids rettede Fremragninger.

Siddende er et Blad, naar Bladstilken mangler.

Skaft kaldes en tilsyneladende bladløs, blomsterbærende Stængel.

Skede kaldes den nedre udvidede Del af Bladstilken, især naar den rørformigt omgiver Stænglen.

Skedehinde er en lille hindeagtig Flig, som hos Græsarter findes paa Overgangen mellem Skede og Bladplade.

Skjærm er en Blomsterstand, hvis Blomster alle udspringe fra et Punkt; den kaldes sammensat Skjærm naar hver Straale atter bærer en Skjærm.

Smaablade kaldes de enkelte Plader hvoraf et sammensat Blad bestaaer.

Smaafrugter kaldes de enkelte Dele hvoraf en Flerfoldfrugt eller Spaltefrugt bestaaer.

Spaltefrugt er en saadan Frugt, som oprindeligt bestaaer af sammenvoxne Frugtblade, men ved Modenheden spalter sig i flere Smaafrugter.

Spore er en hul, kegleformig Forlængelse af Kron- eller Bægerbladernes nedre Del.

Spydformigt er et Blad, naar det ved Grunden har 2 spidse, udspærrede Flige.

Stenfrugt er en 1-frøet Frugt, som udvendig har et kjødfuldt og indenfor et benhaardt Lag.

Støvblomst se Hanblomst.

Støvdrager er den tredie af de til en fuldstændig Blomst hørende Bladkredse og tjener til Befrugtningen; den bestaaer af Støvtraaden, den nedre, smallere Del, og af Støvknappen, den øverste, tykkere Del, som indeslutter Støvet.

Støvvej er den inderste Del af en fuldstændig Blomst; den bestaaer af Frugtknuden, den nederste, tykkere Del, som indeslutter Æggene, der senere blive til Frø, endvidere Griffelen, den mellemste, tyndere Del, og Arret, den øverste, forskjelligformede Del.

Sværdformigt kaldes et langt, lodretstillet Blad, som er bredest ved Grunden og efterhaanden bliver smallere.

Særkjønnet er en Plante, hvis enkelte Blomster kun indeholde enten Støvdragere eller Støvveje; særkjønnede Planter kunne atter være enbo eller tvebo.

Tandet Blad er et saadant, hvis Rand har korte, spidse, lige udadrettede Fremragninger.

Top er en stærkt forgrenet Blomsterstand, der nærmest kan betragtes som en sammensat Klase.

Trevleroden er et Knippe af flere, omtrent lige tykke Smaarødder, der udgaae fra den nederste Del af Stænglen, medens Pæleroden er en Fortsættelse af selve Stænglen.

Trind kaldes en Stængel, hvis Gjennemsnit er en Cirkel, navnlig i Modsætning til kantet Stængel.

Tungeformig Krone er en helbladet, uregelmæssig Krone med et valseformigt Rør og en flad, smal Krave, som kun vender til en Side.

Tvekjønnet er en Plante, hvis enkelte Blomster indeholde baade Støvdragere og Støvveje.

Tvebo Planter ere saadanne, hvor Han- og Hunblomster findes paa forskjellige Individider.

Udrandet Blad er et saadant, som har en liden Indskjæring i Spidsen.

Udspærrede kaldes Grene, som ere stillede omtrent retvinklet mod Stænglen.

Ufuldstændig Blomst, se fuldstændig Blomst.

Uligeffinnet Blad se finnet Blad.

Undersædig Frugt er en saadan, hvor Bægeret er sammenvoxen med Frugten, hvorved Blomsten kommer til at sidde paa Spidsen af Frugtknuden.

Vandgrene ere bladede, men blomsterløse, liggende Sidestængler.

Vedtorne ere uudviklede Grene som derfor have sit Udspring fra Veddet, og ikke kunne løsrives fra Planten uden at beskadige samme, i Modsætning til Barktorne.

Vingefrugt er en nødagtig Frugt, hvis Frøjemme udvider sig vingeformigt til Siderne.

Vinget Stængel se nedløbende Blad.

Yderbæger eller Bibæger er en Kreds af grønne Blade, som sidder udenom det egentlige Bæger og som er dannet af Dækblade eller Bægerets Axelblade.

Ægformigt kaldes et Blad, som omtrent er dobbelt saa langt som bredt, og har sin største Bredde nedenfor Midten.

Register.

A.					
	Pag.				
Aakande.	169	Alisma	33	Ask	103
Abies	48	Allium	38	Asparges	40
Abild	194	Alnus	49	Asperugo	114
Acer.	183	Alopecurus	15	Asperula	99
Achillea	92	Ammophila	15	Aster	90
Acorus	31	Anagallis	132	Astragal	206
Actæa	157	Anchusa	114	Atriplex	61
Adoxa	147	Andemad	29	Atropa	121
Aegopodium	141	Andromeda	136	Avena	19
Aesculus	184	Anemone	152	Avnbøg	50
Aethusa	143	Angelik	144		
Agerkaal	164	Anthemis	92	B.	
Agermaane	200	Anthoxanthum	16		
Agrimonia	200	Anthriscus	146	Baandgræs	16
Agrostemma	180	Anthyllis	206	Bakkestjerne	90
Agrostis	17	Antirrhinum	126	Bakketidsel	85
Agurkfam.	172	Apium	141	Baldrian	70
Ahorn	183	Arabis	161	Ballota	109
Aira	18	Arenaria	175	Balsamin	189
Ajuga	112	Armeria	69	Barberforstand	163
Alant	90	Arnica	94	Barsvælg	111
Alchemilla	200	Artemisia	87	Bellis	91
		Arum	30	Benved	185
		Arve	132	Berberis	157
				Betula	48

Bidens	85	Butomus	34	Cineraria	95
Billebo	143	Byg	13	Circæa	191
Bingelurt	58	Bynke	87	Cistus	169
Birk	48	Bændeltang	33	Clinopodium	108
Bjørneklo	145	Bævresasp	55	Cochlearia	165
Blaabær	135	Bævregræs	21	Comarum	198
Blaastjerne	98	Bøg	50	Conium	147
Blaatop	21	Bølle	135	Convallaria	40
Blommetræ	201			Convolvulus	117
Blærerod	130	C.		Cornus	148
Bogager	99	Cakile	168	Corydalis	159
Boghvede	67	Calamagrostis	16	Corylus	51
Borst	79	Calla	30	Crambe	168
Brachypodium	12	Calluna	136	Cratægus	193
Brandbæger	95	Caltha	156	Crepis	77
Brandenborger	94	Camelina	167	Cuscuta	118
Brassica	164	Campanula	96	Cynoglossum	116
Bridurt	173	Cardamine	160	Cynosurus	12
Briza	21	Carduus	83		
Brombær	196	Carex	27	D.	
Bromus	24	Carlina	85	Dactylis	25
Brudelys	34	Carpinus	50	Dansk Ingefær	20
Brunelle	108	Carum	141	Datura	120
Brunrod	126	Centaurea	80	Daucus	145
Bryonia	172	Cerastium	177	Delphinium	156
Brændenelde	57	Chaerophyllum	147	Desmerurt	147
Brøndkarse	162	Chelidonium	158	Dianthus	178
Brøndsæl	85	Chenopodina	60	Digraphis	16
Bukar	99	Chenopodium	60	Dipsacus	71
Bukkeblad	104	Chrysanthemum	94	Djævelsbid	71
Bukketorn	121	Chrysosplenium	150	Dodder	167
Bulmeurt	120	Cichorium	75	Draba	166
Bunke	18	Cicuta	141	Drosera	170
Burre	81	Cikorie	75	Druemunke	157

Dueurt	190	Fiol	170	Galium	99
Dunhammer . . .	28	Floringræs . . .	17	Galnebær	121
Døvnelde	111	Firling	175	Galtetand	109
E.		Fladbælg	208	Gedebblad	101
Echium	117	Fladstjerne . . .	176	Gedeskjæg	80
Eg	49	Fliglæbe	45	Gentiana	103
El	49	Flipkrave	167	Geranium	186
Elymus	14	Flitterax	18	Geum	203
Empetrum	186	Fløjelsgræs . . .	18	Gifftyde	141
Ene	48	Fnokurt	95	Gjæslingblomst .	166
Engblomme . . .	156	Forglemmigej . .	115	Gjøgeurt	43
Engelskgræs . .	69	Fragaria	198	Glaux	131
Enodium	21	Fraxinus	103	Glechoma	109
Ensian	103	Fredløs	132	Glyceria	22
Epheu	147	Frytle	36	Gnaphalium . . .	88
Epilobium	190	Frøbid	41	Gran	48
Epipactis	44	Frøstjerne	151	Gulax	16
Erica	136	Fuglegræs	177	Guldstjerne . . .	37
Erigeron	90	Fuglemelk	38	Gulerod	145
Eriophorum . . .	29	Fuglerede	45	Gyldenris	90
Erodium	188	Fumaria	159	Gyvel	203
Eryngium	140	Fyr	48	H.	
Erysimum	163	Følfod	86	Halvgræsfam. . .	25
Erythræa	104	G.		Halvsvøb	143
Etbær	41	Gaasefod	60	Hanekro	110
Euonymus	185	Gaasemad	161	Haremad	75
Eupatorium . . .	86	Gaaseurt	92	Hassel	51
Euphorbia	58	Gabeklap	162	Havgræs	33
Euphrasia	129	Gagea	37	Havre	19
Evighedsblomst .	88	Galanthus	39	Hedelyng	136
F.		Galdebær	172	Hedera	147
Fagus	50	Galeabdolon . . .	111	Hejre	24
Festuca	23	Galeopsis	110	Hejrenæb	188

Heracleum	145	Hypericum	182	Katost	181
Herminium	44	Hypochaeris	79	Kattehale	192
Herniaria	173	Hyrdetaske	166	Katteskjæg	11
Hestegræs	18	Hægebærtræ	202	Katteurt	108
Hestehale	192	Høgeskjæg	77	Kiddike	165
Hestehov	86	Høgeurt	78	Kirsebærtræ	201
Hestekastanie	184	Hønsetarm	177	Kjællingetand	203
Hieracium	78	Hør	188	Kjærnefrugtfam.	193
Hindbær	196	Hørsilke	118	Klaseskjærm	142
Hindebægerfam.	69			Klinte	180
Hindeknæ	174			Klokke	96
Hippuris	192			Klokkelyng	136
Hjelme	15	Jasione	98	Klynger	196
Hjertegræs	21	Iberis	167	Kløver	204
Hjertespand	112	Jernurt	113	Knavel	174
Hjortetrøst	86	Impatiens	189	Knopurt	80
Hjørneklap	163	Inula	90	Kobjelde	152
Holcus	18	Jordbær	198	Koblomme	156
Hordeum	13	Jordrøg	159	Kodriver	133
Hottonia	134	Iris	42	Koføde	127
Hullæbe	44	Juncus	35	Kogleax	26
Hulsvøb	147	Juniperus	48	Kokleare	165
Humle	57	Jødekirsebær	121	Kommen	141
Hundegræs	25			Kongelys	122
Hundehør	167			Kongepen	79
Hundetunge	116			Konval	40
Husløg	149	Kaal	164	Korbær	197
Hvede	12	Kabbeleje	156	Kornblomst	81
Hvenegræs	18	Kalmus	31	Kornel	148
Hvidtorn	193	Kamgræs	12	Korsblomstrede	160
Hydrocharis	41	Kamille	93	Korsknop	109
Hydrocotyle	140	Kanariegræs	14	Korsved	185
Hyld	101	Kaprifolium	102	Kortlæbe	112
Hyoscyamus	120	Karse	167	Kragefod	198
		Kartebolle	71		
		Kartoffel	119		

J.

K.

Krageklo	203	Linaria	126	Matrem	94
Krandsbladede	98	Lind	182	Matricaria	93
Krandsbørste	108	Linum	188	Medicago	203
Krebsklo	41	Listera	45	Melampyrum	127
Krop	70	Lithospermum	116	Melde	62
Krumhals	114	Lolium	12	Melica	18
Kræge	201	Lonicera	101	Melilotus	204
Krækling	186	Lotus	203	Melkebøtte	77
Kulsukker	116	Lungeurt	117	Melkurt	184
Kurvblomstrede	71	Luzula	36	Mentha	106
Kvalkved	101	Lychnis	180	Menyanthes	104
Kvanner	144	Lycium	121	Mercurialis	58
Kvikhvede	13	Lycopsis	114	Merian	107
Kæmper	68	Lycopus	106	Miliegræs	17
Kæruld	27	Lyngfam.	134	Milium	17
Kørvel	146	Lysimachia	132	Milturt	150
L.		Lythrum	192	Mjødurt	199
		Læbeblomstrede	105	Monotropa	137
Lactuca	75	Læbeløs	112	Munke	98
Langnæb	145	Lærkespore	159	Musehale	153
Lamium	111	Lærketræ	48	Mynte	106
Lampsana	75	Løg	38	Myosotis	115
Lappa	81	Løvefod	200	Myosurus	153
Larix	48	Løvemund	126	Myriophyllum	192
Lathræa	130	Løvetand	77	Mysike	99
Lathyrus	208	M.		Mysse	30
Lemna	29			Mærke	142
Leontodon	79	Malurt	87	N.	
Leonurus	112	Malva	181		
Lepidium	167	Mandstro	140	Naaletræer	47
Lepigonum	174	Mannagræs	23	Narcissus	39
Leverurt	170	Marehalm	14	Nardus	11
Liguster	102	Marube	109	Natlysfam.	190
Liliefam.	37	Maskeblomstrede	121	Natskygge	119

Naur	184	Phalaris	14		
Nelde	57	Phellandrium . .	143		
Nellike	178	Phleum	15	R.	
Nellikerod	198	Phragmites . . .	20	Rajgræs	12
Neottia	45	Physalis	121	Randfrø	145
Nepeta	108	Phyteuma	96	Ranunkel	153
Neslia	168	Pigæble	120	Raphanus	165
Nymphæa	169	Pil	51	Rapgræs	21
		Pilblad	34	Raps	164
O.		Pileurt	65	Rapuntsel	96
Odontites	129	Pimpinelle . . .	142	Reddike	165
Oenanthe	142	Pindsvinknop . .	29	Regnfang	87
Olifamilien	102	Pinguicula . . .	130	Reseda	168
Onde Urter	94	Pintselilie	39	Rhamnus	185
Ononis	203	Pinus	48	Rhinanthus	129
Onopordon	82	Pisum	209	Ribs	151
Orchis	43	Plantago	68	Ridderspore	156
Origanum	107	Poa	21	River	114
Ornithogalum . . .	38	Polygala	184	Rose	195
Oxalis	189	Polygonum	65	Rosmarinlyng . . .	136
Oxetunge	114	Poppel	54	Rottehal	15
Oxeøje	94	Potamogeton . . .	31	Rubladede	113
		Potentil	197	Rubus	196
P		Pragtstjerne . . .	180	Rug	13
Paaskelilie	39	Primula	133	Rumex	63
Papaver	158	Prunus	201	Rundbælg	206
Paris	41	Pukkellæbe	44	Rundskulpe	168
Parnassia	170	Pulmonaria	116	Ruppia	33
Pastinak	144	Pulsatilla	152	Rævehale	15
Peberrod	166	Pyrola	137	Rævlingbær	186
Pedicularis	128	Pyrus	194	Rødtop	129
Pengeurt	166			Røllike	92
Perikon	182	Q.		Røn	193
Petasites	86	Qvercus	49	Rørgræs	16
				Rørhvene	16

S.	Silene	179	Solidago	90
	Silkegræs	24	Soløje	169
Sagina	Sinapis	164	Sonchus	76
Sagittaria	Sisymbrium	162	Sorbus	193
Salat	Sium	142	Sparganium	29
Salicornia	Siv	35	Spergel	174
Salix	Skaalfrugtede	49	Spiræa	199
Salsola	Skabiose	71	Springklap	160
Salturt	Skarntyde	147	Stachys	109
Sambucus	Skeblad	33	Star	27
Sanct-Hansurt	Skjaller	129	Stedmoderblomst	172
Sandkryb	Skjolddrager	108	Steffensurt	191
Sandvaaner	Skjærmax	14	Stellaria	176
Sanikel	Skjærmblostr.	138	Stenbræk	149
Saponaria	Skorzonere	80	Stenfrugtfam.	201
Sarothamnus	Skovmærke	99	Stenfrø	116
Saxifraga	Skovstjerne	131	Stenkløver	204
Scabiosa	Skræppe	63	Stenurt	148
Scandix	Skvalderkaal	141	Stikkelsbær	150
Scirpus	Skælrod	130	Stilkax	12
Scleranthus	Skær	81	Stolthenrik 61 og 95	
Scorzonera	Slaaen	201	Storkenæb	186
Scrophularia	Slangehoved	117	Strandgaasefod	60
Scutellaria	Smelle	179	Strandkaal	168
Secale	Smørblomst	156	Strandreddike	168
Sedum	Snebold	101	Stratiotes	41
Seline	Sneglebælg	203	Surkløver	189
Selleri	Snerle	117	Svaleurt	158
Sempervivum	Snerre	99	Svinemelk	76
Senecio	Snylterod	137	Svingel	23
Sennep	Sodaurt	59	Sværdlilier	42
Serratula	Solanum	119	Sværtevæld	106
Setaria	Solbær	150	Symphytum	116
Sherardia	Soldug	170	Syrefamilien	62

Syrén	103	Trollius	156	Verbena	113
Sæbeurt	179	Tulipan	37	Veronica	123
Sødgræs	22	Turritis	161	Vibefedt	130
T.		Tusindblad	192	Viburnum	101
Taarnurt	161	Tusindfryd	91	Vicia	206
Tagrør	20	Tusindgylden	104	Vikke	206
Tanacetum	87	Tussilago	86	Vild Persille	143
Tandbæger	109	Tvetand	111	Vintergjæk	39
Tandbælg	18	Typha	28	Vintergrøn	137
Taraxacum	77	Tyttebær	135	Vintergrønt	147
Teucrium	112	Tørstetræ	186	Viola	170
Thalictrum	151	U.		Volverlej	94
Thlaspi	166	Ulmus	56	Vortemelk	58
Thimian	107	Urtica	57	Vorterod	156
Thymus	107	Utricularia	130	Vrietorn	185
Tidsel	83	V.		Y.	
Tilia	182	Vaccinium	135	Ypern	56
Timothy	15	Valbirk	183	Æ.	
Torilis	145	Valeriana	70	Æbletræ	194
Torskemund	126	Valerianella	70	Ælm	56
Tragopogon	80	Valmue	158	Ærenpris	123
Tranebær	136	Vandax	31	Ært	209
Trehage	34	Vandnavle	140	Ærteblomstrede	202
Trientalis	131	Vandspirene	192	Æselsfoder	82
Trifolium	204	Vau	168	Ø.	
Triglochin	34	Vedbende	147	Øjentrøst.	
Triodia	18	Vejbred	68		
Triticum	12	Verbascum	122		
Troldurt	128				

Rettelser.

Side 35	Linie 1	f. o. Juncaceae	l. Juncaceae.
- 59	-	7 f. n. Salsala	l. Salsola.
- 62	-	5 f. n. Polygeneae	l. Polygoneae.
- 75	-	14 f. o. Røndsel	l. Brøndsel.
- 92	-	1 f. o. Achillæa	l. Achillea.
- 99	-	10 f. n. Mallugo	l. Mollugo.
- 112	-	9 f. o. Leonorus	l. Leonurus.
- 112	-	8 f. n. Ajaga	l. Ajuga.
- 127	-	8 f. n. finden	l. funden.
- 170	-	11 f. n. hvert	l. hver.
- 175	-	9 f. n. piploides	l. peploides.

fota 22413

